403 10

Vladimir Makanin

PORTRETUL unei tinere FEMEI

roman

Vladimir Makanin (n. 1937) provine din Ural şi este de formaţie matematician. Scrie romane, nuvele, scenarii de film, cu subiecte din viaţa contemporană. Maestru al dialogului, Makanin este totodată şi un remarcabil portretist. Romanul de faţă prezintă aventurile unei femei, care, trecînd prin furcile caudine ale existenţei, înfruntă destinul, asumîndu-şi riscul deciziilor atît în ce priveşte „lucrurile minore", cît şi problemele majore ale vieţii, probleme pe care le abordează cu gravitatea şi profunzimea tragică a sublimului.

EDITURA UNIVERS
GLOBUS

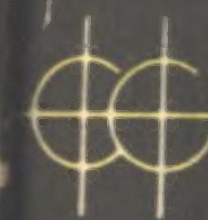

Lei 12,50

VLADIMIR MAKANIN
PORTRETUL unei tinere FEMEI
1983

VLADIMIR MAKANIN

PORTRETUL unei tinere FEMEI

roman

Colecţia GLOBUS / Editura Univers

COPERTA COLECŢIEI: ION STATE
Grafica: Nicolae Sîrbu. Ilustraţia: Mălina Juravle

ВЛАДИМИР МАКАНИН
СТАРЫЕ КНИГИ
Советский писатель
Москва, 1976
В БОЛЬШОМ ГОРОДЕ
„Современник", Москва, 1980

GLOBUS

Vladimir Makanin

PORTRETUL unei tinere FEMEI

roman

În româneşte
de
ALEXANDRU IVĂNESCU

EDITURA UNIVERS
Bucureşti
1983

CĂRȚI VECHI

(Portretul unei tinere femei)

CAPITOLUL I

SVETIK STUDIAZĂ fizionomiile. Învaţă să le deosebească.

Negoţul de cărţi presupune, înainte de toate, două categorii de oameni : iubitorii de carte şi speculanţii. Cerere şi ofertă. În problemele astea, Svetik a ajuns să priceapă cîte ceva, pentru că a sesiza astfel de lucruri nu prezintă dificultăţi prea mari. Unora le plac bănuţii. Alţii iubesc cartea. Mai simplu nici că se poate. Pe bărbatul cu mîna în gips, Svetik l-a remarcat imediat — cum să nu-l remarci dacă-şi ţine mîna într-o faşă. Probabil că bătrînul a încasat vreo cotonogeală pe undeva. Se poate însă să se fi împiedicat. De-o piatră.

L-a văzut şi ieri în piaţă. Mereu se înghesuie pe-acolo. Acum Svetik păşeşte în urma lui, neobservată. O interesează totul. Aşa e ea făcută. Bărbatul merge ca la vreo trei paşi înaintea ei, îşi poartă mîna în gips şi exclamă din cînd în cînd.

— Caut „Cartea tristeţilor şi bucuriilor".

Şi iarăşi :

— „Cartea tristeţilor şi bucuriilor".

Interesant bărbat și, în general, încă tînăr. Nu, nu e un moșneag. Și desigur e iubitor de carte, nu un speculant. Acest lucru Svetik l-a priceput dintr-o dată.

Doi tinerei se apropie de el.

— Ce fel de carte ? — întreabă ei. Cine-i autorul ?

Bărbatul cu mîna în gips explică :

— E o carte din secolul al XVII-lea. Scrisă de schimnicul din Iezerskoe...

Așa se și numește — „Cartea tristeților și bucuriilor".

— Schimnic ? — se hlizesc tinerii. Li se pare că faptul e de-a dreptul indecent. Buni băieți ! Ei vînd pe șest cărțile cu autograf ale tăticilor lor. Bineînțeles, fără știrea acestora. Ca nu cumva să se supere.

Unul dintre tinerei întreabă în șoaptă :

— E o carte despre muieri ?

Înainte de a auzi răspunsul, Svetik pornește spre stînga. Fiindcă acolo a apărut ceva interesant — experții. Svetik își face drum spre ei. E o adevărată plăcere să-i asculți.

— Salut.

— Apare Georges Sand, ai auzit ?

— O adevărată sărbătoare pentru provincie.

— Da. Sigur iese ceva.

— N-ai auzit pe la cineva despre corespondența lui Homeakov ?

— De ce-ți trebuie ?

Svetik demonstrează o deosebită răbdare stînd pe lîngă uncheșii care vînd cărți vechi. Cărțile vechi sînt la preț.

Treaba e cam așa — cu cît știi mai mult, cu atît profiți mai mult. În Celeabinsk, orașul ei de baștină, lui Svetik era să i se înfunde de trei ori. Dar fata a ieșit basma curată. Fără nici o pată. Pentru că-i plăcea nespus de mult acest lucru — să știe tot și să înțeleagă tot.

De fapt, Svetik are cu ce se mîndri. Ce-i al ei e-al ei. Are o memorie ca de computer.

Și bineînțeles niște ochi ageri, care o scot totdeauna din încurcătură. Are niște ochi minunați.

— Duduiță, dumneavoastră ce carte căutați ? — o întreabă pe Svetik un flăcăiandru care o ia de mînă fără să se înțeleagă bine de ce. De fapt numai i-a atins mîna. Foarte delicat. Foarte condescendent.

Dar Svetik își iese din pepeni. A uitat unde se află.

— Ce vrei ? Lasă-mă !

— Eu... eu... Eu, despre carte...

— Ce fel de carte ? Lasă-mă-n pace ! — și Svetik încearcă să-l domine fulgerîndu-l cu privirea : Ce vrei ?

Lumea se uită la ei cu gura căscată. Svetik face gălăgie, se luptă — a uitat că nu se află în talcioc. Bietul băiat bolborosește ceva. Se justifică.

— S-a legat de mine ! — strigă Svetik. — De ce s-a legat de mine ? !

În sfîrșit, sifonul din Svetik se evaporă.

Întoarce spatele și pleacă. Nu-i frumos, bineînțeles. Svetik știe că nu-i permis să fii atît de țîfnoasă, dar ce să mai facă... Ce-a fost a fost. Nu-i mai pasă. O întîmplare oarecare.

Acum Svetik se află la celălalt capăt al pieței. E bine la Moscova, își spune ea ; ăsta da oraș ! Ca-n filme. O frumusețe de oraș. Svetik se află de o săptămînă aici și încă nu-și poate potoli bucuria. Și i se pare grozavă ideea asta cu cărțile. Pontul i l-a vîndut un bătrîn, în tren, — ciudat bătrîn ! Ar trebui să-i facă o vizită simpaticului unchiaș. Dar asta mai tîrziu.

În tîrg e mare forfotă. Svetik se interesează cum merge comerțul cu cărți. Și cum, pe neobservate, oamenii cad la învoială, retrăgîndu-se cu discreție spre ganguri. N-ai ce spune, cărțile sînt o treabă plăcută. O preocupare intelectuală. Curată. Svetik prețuiește asta. S-a săturat de cîrpe, de flanelașe, de pantofiori și de alte asemenea vechituri.

Svetik îl studiază pe un bătrînel care ține o carte groasă în mînă. O fi el bătrîn, dar cartea e și mai bătrînă. Cine se va descleia mai întîi, el sau cartea ?

— Spune, unchiule, se interesează Svetik, ce ai acolo ? Și cît costă ?

— Eu nu vînd, îi răspunde el zîmbind.

— Cum adică ?

— Eu schimb. Eu sînt un iubitor de carte, zîmbește iarăși unchiașul.

Svetik intră în anticariat. E alături, în piață. Svetik trece pe-aici în fiecare zi. Studiază terenul. Prinde din zbor cam ce se caută. Nu-i chiar atît de simplu să cauți și să ceri o carte. Fără asta nu poți face nici o brînză. Iată, un speculant se apropie de vînzătoarea Verocika. Svetik îl știe, i se spune Babrîka.

— Cărțile pe care le-ați ales, spune Verocika cu glas tare (ca s-o audă și ceilalți) costă opt ruble și jumătate.

— Un moment. Imediat, spune Babrîka, îndreptîndu-se spre casieriță, ca să achite cele opt ruble și jumătate.

N-o duci pe Svetik cu asemenea tertipuri. Treaba e clară, Babrîka n-a ales aceste cărți, nici măcar nu le-a văzut vreodată. Cărțile au fost alese chiar de vînzătoare. Verocika le-a ținut sub raft. L-a așteptat pe Babrîka, asta-i toată șmecheria.

Verocika, vînzătoarea, împachetează cărțile. Svetik stă alături și zîmbește, nu-i pentru prima dată cînd îl vede aici pe Babrîka. Nu-i pentru prima dată cînd Svetik urmărește o asemenea manevră.

Speculantul pleacă.

Svetik studiază cărțile din rafturi.

Iese din magazin și revine iarăși în piață. Grozav îi mai plac toate acestea.

Aproape că se împiedică de Babrîka, în timp ce el despachetează cărțile și le ține cu cotorul la vedere.

Hop și cumpărătorul. Îi dă tîrcoale.

— Cît vrei pentru Bradbury ?

— Trei carboave, răspunde Babrîka cu glas scăzut.

Pe Svetik aproape c-o pufnește rîsul. Își bate joc de preț ! Ăsta nu-i speculant. Ăsta-i un neisprăvit. Uită-te la el cum moare de frică, preocupat doar cum să vîndă mai repede.

Svetik se bucură de ziua însorită. E o zi minunată. Început de iunie. Dealtfel, și la Celea-

binsk acum e timp frumos. Iunie e frumos pretutindeni.

Iar cumpărătorul se pare că întîrzie cu carboavele. Prea mult se scotocește prin buzunare, o fi lefter ?... Svetik face un pas către Babrîka și-și îndreaptă privirea spre el. Se uită fix. Ochii ei sînt tocmai ce trebuie. Are ochi frumoși.

— Cît ceri pe Bradbury ?

— Trei carboave.

— Îl iau eu. Și Svetik adaogă încetișor, dar nu în șoaptă : Ce facem ?... Ne retragem ?

— Da, cade la învoială grăbit fricosul Babrîka. Ne retragem. Uite, colo.

Se îndreaptă spre cel mai apropiat gang și intră înăuntru. Așa se fac treburile astea. Așa-i obiceiul.

— Dar pentru corespondența lui Pușkin, cît vrei ?

— Trei carboave.

— O cumpăr și pe-asta.

Svetik își amintește că, la negru, prețul acestor cărți e mai mare.

— Dar pentru celelalte, cît ceri ?

Și peste un minut, Svetik îi numără cîte trei ruble de fiecare carte : tipul se vede că știe să numere doar pînă la trei. Ducă-se dracului ! Ce mai speculant ! Poate că îi lipsește vreo doagă. E vreun fraier ?

— Pînă la patru știi să numeri ? întreabă Svetik.

— Ce tot vrăjești ?

Svetik se plimbă prin piața de cărți. Babrîka se tîrîie în urma ei. E un zdrahon tipul,

și totuși, doamne iartă-mă, e un soi de leșinătură. Pe Svetik o umflă rîsul.

— Bradbury, oferă ea cartea. Opt ruble.

— Cît spui ? ! întreabă cumpărătorii.

— Bradbury. Ultima ediție. Opt ruble.

Svetik e asaltată. În piață sînt aproape numai bărbați, unde să se ascundă săracii de ochii focoși ai fetei...

— Cam scump, fetițo.

— Fie, ți-o dau cu șapte.

— S-a făcut.

Și imediat ce tipul scoate șapte ruble, le numără și i le întinde, Svetik face mișcarea cu calul :

— O, nu. Cu șapte nu pot. Opt ruble am spus, totuși. Și se uită într-o parte, de parcă ar vedea un alt cumpărător.

Gagiul își numără cele șapte rublișoare. Nici nu știe ce să facă. Apoi îi mai dă o rublă, rîzînd :

— Ia te uită ce șmecheră !

Svetik nu mai intenționează să se care pentru fiecare carte în gang. Lucrează în libertate. Slavă domnului, nu-i lipsită de intuiție.

— Scrisorile lui Pușkin. Adresate lui Voznesenski...

Și, bineînțeles, ochii ei lucrează în același timp. Îi aprinde și-i stinge. Fără asta nu merge... Cărțile se vînd într-o clipă. Între cinci și opt ruble fiecare.

Svetik merge pe stradă, iar Babrîka în urma ei.

— Tragi tare ! îi spune el cu admirație. Și imediat după aceea pe un ton măgulitor : Mi-ai luat piuitul.

Slavă domnului, a mai prins curaj. Acum merge alături de ea.

— Ți-a plăcut ? rîde Svetik.

— Mai întrebi !

— Bîlciul ăsta l-am făcut special pentru tine.

— De ce ?

Svetik rîde din nou :

— Păi... așa, pur și simplu. Hai să încercăm să vindem cărțile împreună. Vrei ?

— Împreună ?

— Da.

— I-auzi ! Păi e minunat. O frumusețe ! Asta-i ceva...

Svetik îl întrerupe :

— Tu unde locuiești ?

— Aici. Alături. Uite, chiar aici... În casa asta. Singur. Am și eu o locuință.

— Singur, într-un apartament ?

— Da... Singur... Deci, împreună ? Păi asta-i grozav !

Individul s-a cam zăpăcit, vorbește întruna despre faptul că e foarte bucuros și nicidecum nu-l taie capul să spună ceea ce ar fi așteptat Svetik s-audă. Iar Svetik tot așteaptă și parcă a început să se supere — ce fel de papă-lapte o mai fi și ăsta ? În sfîrșit, lui Babrîka îi cade fisa :

— Poate vrei să-mi faci o vizită. Ce zici ?

— Să-ți fac o vizită ? — spune Svetik, oarecum nehotărîtă.

— Să știi că n-am nici un gînd ascuns... Asta-i minunat, dacă zici că împreună... Eu trăiesc de unul singur. Absolut singur. Pe onoarea mea !

N-avea nevoie să mai jure. Încă din anticariat Svetik auzise între altele cum vînzătoarea Verocika îi spunea batjocoritor lui Babrîka : „Și nu te plictisești să trăiești singur în ditamai locuința ?“ — Această discuție avusese loc în urmă cu trei zile. Ei doi flecăreau, iar Svetik stătea alături și băga la cap. Nu cu vreun gînd anume. Și fără un scop precis.

Cu toate că, de urmărit, urmărea ceva. Locuința e locuință. În toate cele opt zile de cînd se află la Moscova, Svetik și-a petrecut nopțile la o femeie pe care o cunoscuse în tren și cu care se împrietenise. Era o femeie cumsecade. Bună și prietenoasă. Dar venise vremea cînd trebuia să plece. Femeia începuse să se intereseze ce-i cu ea. Începuse să pună diverse întrebări.

Svetik și speculantul se apropiau de casă.

— Uite și mașina mea, arătă cu mîna Babrîka.

Era ceva cu totul neașteptat. Svetik nu prevăzuse asta. La intrare stătea un Moskvici — frumușel și curățel.

— Da bine mai trăiești !

— Nici locuința nu e rea, se lăudă Babrîka, un apartament cu două camere, la etajul doi.

Svetik s-a și plimbat prin apartament. A mers în dreapta, în stînga, a examinat. Și-a băgat nasul și în bucătărie.

Și continuă :

— Da bine mai trăiești !

Iar Babrîka începe să se plîngă. De trăit, trăiește el bine. Dar e plictisitor.

— Ce, nu-ți ajung banii pentru băutură ? rîde Svetik.

— Nu despre asta-i vorba.

— Uite ce vreau să-ți spun. Mie nu-mi plac plîngăreții. Termină cu văicăreala.

Însă Babrîka nu poate să nu se văicărească. Tatăl lui Babrîka a fost un om mare. Cu ranguri și cu decorații, Pavel Petrovici Babrîka. Iar maică-sa a murit demult. Tatăl a izbutit să-i cumpere lui Babrîka un apartament și o mașină. Și l-a băgat în institut. Murise cu sufletul împăcat că a făcut ceva pentru fiu-său. Dar Babrîka nu putuse să învețe. Părăsise facultatea din anul doi. De lucrat de asemenea nu voise să lucreze. Frații lui mai vîrstnici îl ajutaseră pe cît puteau, pînă cînd se săturaseră de această panoramă. Fiecare avea viața lui. Grijile lui. Babrîka a rămas singur.

— Și adică de ce nu în stil mare ? rîde Svetik.
lie, făcînd speculă cu cărțile. Dar nu în stil mare.

— Și adică de ce nu în stil mare ? rîde Svetik
Babrîka nu răspunde.

— Dacă nu vrei nici să înveți, nici să lucrezi, trebuie să fii mai curajos.

Babrîka n-are ce să răspundă. Tace.

— Dar tu ? se interesează Babrîka. Pe mine mă tot întrebi, dar despre tine nu scoți nici o vorbă.

Svetik n-are de gînd să facă mărturisiri. N-are ce să ascundă. Dar așa socotește, că e mai bine să tacă. Așa e ea, Svetik.

— Despre mine ce să spun ?... Am venit din Ural. Pur și simplu am venit așa, să văd lumea.

— Și ea să te vadă pe tine, nu ?

— Exact.

Mai mult însă, Svetik nu povestește nimic. Nici din ce oraș este, nici numele de familie. În această privință e foarte discretă.

Babrîka a încercat bineînțeles, să spargă ghiața. Ei, bărbații, nu se pot lipsi de asta. A pus o placă să cînte. A invitat-o :

— Hai să dansăm. Ce zici, dansăm ?

Svetik a rîs :

— Ai răbdare pînă diseară... N-o să mori.

Fiindcă trebuie să te gîndești la afaceri. Și afacerile sînt ceva ce nu poate fi amînat. Din clipă în clipă anticariatul se poate închide.

Chiar acolo, lîngă anticariat, leagă ei cunoștințele. Verocika a ieșit din magazin. Svetik îi zîmbește din mers. Svetik aranjază blatul cu oamenii. La asta se pricepe.

Babrîka mormăie ceva despre cît de plăcut e să faci o cunoștință. Nici două vorbe nu poate lega ca lumea. Atunci Svetik îi spune :

— Cară-te acasă, drăguțule. Du-te de te odihnește.

Și rîde. Îi șoptește vînzătoarei Vera :

— Și totuși e un mare tîmpit.

— Fenomenal !

Se hlizesc amîndouă. Svetik o ia de braț pe Vera și se cară în josul străzii. Două prietene.

— Tu îi oprești la magazin niște cărți nemaipomenite, iar tîmpitul ăsta le vinde cu cîte trei ruble. Astăzi am făcut eu trampa și am luat un preț dublu.

— Adevărat ?

— Pe cinstea mea. Uite banii ! Hai la cafenea. Vrei ?

— Nu, Svetik. Mă duc acasă. Astăzi am de spălat rufe.

— Atunci te conduc.

Acasă la Vera nu merg toate cum ar trebui. Cînd ceva nu merge, Svetik simte imediat. Apartamentul e mic, o cameră și bucătăria. La bucătărie mănîncă maică-sa cu tatăl ei vitreg. Mohorîte figuri.

— Bună ziua, zîmbește Svetik.

Cei doi bolborosesc ceva. S-au umflat ca niște broaște. Le dă veselia pe nas. Au niște capete...

O mamă aidoma și un tată vitreg la fel de posomorît are și Svetik la Celeabinsk. Leit același tablou. Svetik a și deschis gura să-i destăinuie toate astea Verei. În loc de asta, îi spune :

— Cum poți să trăiești cu ei ?

— Uite așa, trăiesc.

Și Vera o conduce grăbită pe Svetik în cameră. Închide bine ușa. Ca să nu mai audă și să nu mai vadă.

— Ai de spălat rufe ! zbiară maică-sa de dincolo.

— Nu trebuie să-mi spui, știu și singură, zbiară de dincoace Vera.

S-au liniștit. Panoramă cunoscută. Svetik a trăit-o de multe ori.

— Visez să scap de-aici, șoptește Vera. Mă sufoc. Toți oamenii au mame adevărate. De-o lună am făcut cerere pentru locuință proprietate personală...

— Dar bănișorii ?

— Bănișori o să am, de aceea mă și ocup cu cărticelele...

— Clar.

— O să fac rost de bani și o șterg din casa asta. În pielea goală am să plec. Desculță. Numai să scap mai repede. Mi-au băut tot sîngele.

Au tăcut. Vera întreabă :

— Și tu tot pentru locuință strîngi parale ?

Svetik inventează ceva. Ceva care se apropie pe undeva de adevăr.

— Dar tu de unde ești ?

— Din Ural.

De după ușă se aude strigătul strident al mamei :

— Veeraaaa... Te-așteaptă rufele.

— Știu.

— Plec, spune Svetik și se scoală de pe scaun.

— Nici să te servesc cu ceva nu sînt în stare. O să facă ăștia o gălăgie...

— Plec. Ia lista. O să-ți prindă bine.

— Ce-i asta ?

— Cărți. Se cer pe piață. Dacă-ți intră în anticariat, pune-le de-o parte. O să scoatem parale bune pe ele.

Svetik merge pe stradă. Totul e bine, e foarte bine. În curînd vor începe să apară și bănișorii. Va fi bine. Pentru că atunci cînd ai bani e mișto. Bună afacere.

Mama și tatăl vitreg ai lui Svetik sînt o pereche la fel cu cea de-adineaori. Niște porumbei. Tatăl ei vitreg este deja al cincilea. Dacă e să-i numeri pe toți. Cînd Svetik dispare vreme de șase luni sau un an, maică-sii și lui taică-său nici nu le pasă. Asemenea porumbei sînt cei doi. Pe taică-său vitreg îl interesează numai pescuitul la copcă. Iar pe maică-sa o interesează numai tatăl vitreg.

Seara Babrîka nu se îndepărtează de Svetik nici un pas. Se învîrte în jurul ei și n-o lasă în pace.

— Frumoasă mai ești — spune el și din cînd în cînd își pune labele în funcție. Sau țocăie din buze spre ea.

— Nu sînt nici un fel de frumoasă, spune Svetik.

Și se lasă cuprinsă de o stare lirică. Ea știe că i se întîmplă uneori acest lucru. Vorbește, lăsîndu-se parcă ademenită de propriile-i cuvinte. De ce nu s-ar lăsa ademenită ?

— Am o față frumușică, atrăgătoare. Am niște ochi mari, cenușii și sînt destul de înaltă...

Și continuă pe același ton :

— Însă nu am o ocupație și n-am bani. N-am locuință. N-am un prieten bun.

Svetik simte că în această clipă spune ceva important. Pentru ea însăși important.

Însă acest Babrîka este un prostănac fără pereche.

— Parcă fericirea stă în bani ? suflă el greoi în urechea lui Svetik, aproape gemînd, dorind să ajungă într-un anumit punct al camerei. Pare-se că acolo ar dori el să-și găsească liniștea, în pat. Svetik !

— Ce dorești ?

— Svetik, ce zici ?... Vii ?... Tu nu vrei, Svetik ? — Și gîfîie și tot gîfîie.

Ei, spuneți, nu-i măgar ? Ce-i de făcut cu omul ăsta ?

Svetik îl sărută o dată, de două ori și-i spune să plece să facă nani. În asemenea treburi, în general Svetik nu se grăbește. Cunoaște ea problemele astea. Muierea tînără trebuie să fie severă și reținută în viață. Să nu-și piardă capul.

— Svetik...

Ce mai purcel... S-au culcat să doarmă în camere diferite. Au stins lumina, s-au culcat, s-au liniștit, cînd ia te uită ! El apare din nou și privește prin ușa întredeschisă.

— Svetik... De ce nu vrei ?

— Și de ce ar trebui să vreau ?... De unde și pînă unde ?

Svetik se scoală în picioare :

— Unde-i cheia ?

Ușa camerei în care doarme Svetik poate fi încuiată.. Dacă s-ar găsi cheia, totul ar fi în ordine.

— N-am cheie, spune Babrîka. Nu există nici o cheie.

— Glumești ?

— Nicidecum. Am pierdut-o de mult.

Svetik se apropie de el și zice, privindu-l în ochi :

— Cine-mi ești... Nu mă prosti !

— Svetik...

— Crezi c-ai dat peste vreo colhoznică prostuță, asta crezi ? Hai, dă cheia ! Rapid !

El cotrobăie în sertarul mesei timp de vreo zece minute. Apoi prin alte sertare. În dulap. În sfîrșit, o găsește.

Svetik îl sărută cu zgomot :

— Nu te supăra... Eu mă obișnuiesc greu cu oamenii. Trebuie să mă deprind bine cu cineva.

Svetik nu mai răspunde. Asta-i adevărul. Asemenea femeie este ea, n-ai ce să-i faci. Deși, în general, Babrîka îi place. Nu e lacom. E amabil. Iar dacă-i puțin cam prostuț, ăsta nu-i un cusur. Nu se poate ca omul să le aibă pe toate. Așa ceva nici nu există. Cîte ceva are, cîte ceva nu.

A doua zi, Svetik întîlnește în piață un tînăr curios, straniu, care după cum se dovedește fusese călugăr. Sau ceva asemănător. El îi explică lui Svetik că a fost „frate în ascultare" și că-l cheamă Pavel. Vorbind, accentuează din toate puterile litera „o" ca toți rușii din nord.

Are la el o carte, pentru care, după cum susține, o să i se ofere cinci sute de ruble. Cartea se numește „Viețile sfinților". Toate acestea îi stîrnesc lui Svetik o curiozitate nemaipomenită.

— Cinci sute de ruble ? ! întreabă ea din nou.

— O să-mi dea toată suma, pînă la ultimul ban, pronunță el cu un accent amuzant pe litera „o".

— Cine o să-ți dea ?

— Ei.

Călugărașul arată cu degetul un grup de iubitori de carte. În centrul grupului se află bărbatul cu mîna în ghips, Svetik observă imediat asta.

Fratele Pavel a devenit deodată obiectul unui viu interes pentru Svetik. Flăcăul are douăzeci de ani. S-a plictisit să trăiască la mînăstire, și iată că și-a luat lumea în cap. Iar „Viețile" le-a luat cu el, ca să le vîndă și să aibă rublișoare de cheltuială. Știa că va lua bani pe carte. Fiindcă cinci sute de ruble sînt bani, nu glumă. Mînăstirea lui se află undeva, prin regiunea Kalinin, iar el a fugit spre sud, spre mare, despre care a auzit multe lucruri interesante. Flăcăul vrea să călătorească.

Frățiorul îi citește lui Svetik o pagină din carte. Scrie acolo, cu litere din vechea slavonă : *„Astfel nu-i plăcea lui nici mîncarea, nici băutura, nici aurul, nici prinosul... Dar îi plăceau lui viața mîhnită și căile omului..."*

— Căile omului, pricepi ? îi explică frățiorul. Uite, și eu le-am îndrăgit.

— Pe cine ?

— Căile omului. Am îndrăgit călătoriile, înțelegi ?

— Înțeleg, spune Svetik. Ce-i greu de înțeles?

Ce să mai zici, cartea i-a plăcut. Svetik însă nu pomenește nimic despre asta, pentru că ea însăși nu știe prea bine ce anume i-a plăcut în carte. Litere frumoase. Ei și ? Desene. Ei și ? Dar în general nimic deosebit.

CAPITOLUL II

BABRÎKA ÎI TELEFONEAZĂ din piață :

— Svetik !...

Svetik șade și sortează cărți pentru vînzare. Cîte cinci bucăți pentru fiecare „ieșire", ca să nu atîrne greu și să nu bată la ochi.

— Ce vrei ?

— Parcă te interesa urcheașul cu mîna în ghips...

Pe Svetik nu numai că o interesa, dar a și obținut unele informații. A aflat că e un mare specialist în cărți vechi. În piață i se spune Alioșa Karatîghin. E filolog. Colaborator științific. Are 32 de ani și conduce deja secția de manuscrise vechi într-un oarecare institut de cercetări științifice.

— Parcă te interesa, nu ? întreabă Babrîka.

— Ei, și ? Zi-i mai departe, spune Svetik.

— Am stabilit o legătură cu el. Printr-o fată. Aceea care lucrează la el în secție. O cheamă Olea.

Semn bun.

Svetik nu știe încă : să se bucure sau să mai aștepte ? N-are nici o încredere în capacitatea creatoare a lui Babrîka. Dar iată că au sosit.

Fata, Olia, e frumușică. Și tinerică. În jur de 20 de ani.

— Și cum de-ai avut încredere în Babrîka, fetițo ? întreabă Svetik. Doar e un speculant. Nu știai ?

Fata zîmbește. Fac cunoștință.

— Olea.

— Iar eu sînt Svetik.

Olea nu are înfățișare de speculantă. Îl duce de nas pe Babrîka, asta-i clar. Dar nu la modul ordinar, și asta-i limpede. Svetik încearcă să afle de ce a venit totuși aici.

— Cauți cumva „Angelica" ? întreabă Svetik. Cartea se bucură printre fecioare de un succes garantat.

Olea se fandosește. Nici că da, nici că nu.

A doua zi... Fetele merg împreună pe stradă, Svetik și Olea.

— Doar ți-am spus... Trebuie să intru în anticariat și să cumpăr niște cărți.

— Asta-i tot ? se miră Olea.

— Păi tot. Speculanții doar cu asta se ocupă, fie că vînd, fie că cumpără.

— Svetik, dumneata îți bați joc de mine.

Ciudat se mai poartă : tot timpul cu „dumneata".

Ele intră în anticariat. Și tocmai la timp. Fiindcă în magazin e o gălăgie infernală.

Nici nu poți înțelege ce se petrece. „Porcărie !" se-aude un glas. Și iarăși : „Ce porcărie !" Și iar și iar. Răsună voci iritate din toate părțile. Modern cuvînt, n-ai ce zice. Mulțimea se agită.

— Dumneavoastră țineți cărțile sub raft și nu le vindeți ! o asaltează ei pe sărmana Vera. Chemați-l pe responsabil !

Și o altă voce, din stînga :

— Iată-le. Acolo sînt. Le văd cum stau acolo !

— Unde ?

— Uite, acolo jos...

Vera e în defensivă :

— Aceste cărţi sînt vîndute... vîndute... Cumpărătorului nu i-au ajuns banii, m-a rugat să i le pun deoparte şi s-a dus acasă după bani.

— Poveşti ! Şmecherii !... Hoţilor ! se aude de pretutindeni.

Şi în acest moment îşi fac loc prin mulţime, ajungînd în faţă Svetik şi Olea. Totu-i în ordine. Svetik îi face cu ochiul Verei, şi i-o arată pe Olea.

— Duduie ! i se adresează disperată Oliei vînzătoarea Vera. În sfîrşit ! E posibil să întîrzii atît cu banii ?... Doar vedeţi ce se întîmplă aici !

Iar Olea se pierde cu firea. Nu se aştepta să fie luată repede.

Abia îngaimă cîteva cuvinte :

— Cît ziceaţi ?

— Treizecişiopt de ruble şi patruzeci de copeici.

— Imediat... Mă duc să achit la casă.

— Dar mai repede, vă rog. Eram gata să fiu sfîşiată din cauza dumneavoastră.

Svetik priveşte în jur : totu-i în ordine. Treaba a mers. Cumpărătorii s-au liniştit, îşi ţin gura. Numai unul, neîncrezător, sîsîie într-un colţ :

— Parcă poţi să-i prinzi... Nu poţi să-i prinzi niciodată... Treaba e organizată bine...

Ele ies din magazin. Un pachet de cărţi îl duce Svetik, pe celălalt Olea.

— Ei, cum e ? Te-au trecut răcorile ?

Vin cu cărţile acasă.

Svetik se duce în camera din fund. Camera era destinată cărţilor. Ceva în genul unui depozit. Îi serveşte şi de dormitor lui Svetik. Acum ea duce pachetele de cărţi şi se apucă să le sorteze.

Babrîka se învîrte în jurul Oliei.

— Păcat. N-avem nimic de băut. Şi azi e păcat să nu bem ceva.

Şi dă-i, şi dă-i :

— Nici măcar o gustare n-avem. Noi, Olecika, sîntem nişte speculanţi mărunţi.

— Dar cartofi aveţi ? întreabă Olea. Păi e minunat. O să-i prăjesc imediat.

— Unt n-avem. Dar avem untură.

— Şi mai bine.

Încep să se învîrtească prin bucătărie. Curăţă cartofii. Pun tigaia pe foc.

Babrîka se uită pe furiş în camera în care se află Svetik. Vede, pusă deoparte pentru Olea, cartea „Angelica".

— Ia te uită ! Babrîka îşi iese din pepeni. Ce filantroapă te-ai făcut !

— Taci, îi răspunde Svetik.

— Tu să taci !

— E meritul ei. Ea m-a ajutat la anticariat. Speculanţii încep să se certe. Se mai întîmplă. Auzind gălăgie, Olea vine repede.

— Eu... Mie nu-mi trebuie cartea.

— Ba da, cartea e a ta. Ia-o, insistă Svetik.

— Nu.

Atunci, Svetik se năpusteşte asupra lui Babrîka. Acum o să-i aducă aminte totul :

— Eu stau în piață zile întregi. Eu sînt aceea care risc. Eu sînt aceea care în orice moment pot să am de-a face cu sticleții. Iar dumnealui, priviți-l... De trei zile se lăfăie în pat.

— Eu nu risc nimic, adică ? Dar locuința a cui e ? strigă Babrîka.

— Prăpăditule ! Tremuri pentru o copeică !

— Copeică, zici ? Cartea asta se vinde în piață cu cincizeci de ruble. Cincizeci de ruble !

În acest moment sună cineva la ușă. A venit Vera.

— Doar ne-am înțeles o dată, rîde Vera. Cînd lătrăm unul la altul, punem muzica.

Svetik și Babrîka tac.

— Din stradă se-aude tot, continuă Vera rîzînd. M-am gîndit să chem miliția... Credeam că vă bateți.

Svetik rîde și ea. Știe să se stăpînească.

Între timp fetele fac cunoștință.

— Olea.

— Vera.

Își reamintesc cele petrecute cu cîteva momente în urmă, în magazin. Cum s-au cunoscut Olea și Vera în magazin, habar neavînd una de alta.

— Tare m-ați mai certat, spune Olea. M-am pierdut cu firea și n-am mai fost în stare să deschid nici gura...

— Ce era să fac ? rîde Vera. Altfel n-ar fi crezut nimeni că te așteptam tocmai pe dumneata.

Olea spune :

— Cartofii sînt gata !

Toți patru se îndreaptă gălăgioși spre bucătărie. Cartofii sînt minunați. Unde mai pui că au și castraveți murați.

Fiecare se așază la locul lui. Mănîncă. Numai Olea stă deoparte, fără să se așeze.

— Ce-i cu tine ?

— Eu plec. Trebuie să ajung la servici.

— Asta-i bună ! exclamă Svetik. Ai făcut cartofii, iar acum pleci. Nu-i frumos... Ia șezi colea !

Olea însă pleacă.

Svetik se scoală s-o conducă. Ia cu ea cartea „Angelica". Babrîka observă, dar bineînțeles, tace. Asta e.

În stradă, Olea spune :

— Nu-mi trebuie „Angelica". Pe cuvînt de onoare, Svetik, nu-mi trebuie. Îți mulțumesc.

— Nu te mai preface.

— Nu mă prefac. Eu... Și se poticnește.

— Ce-ai spus? întreabă Svetik. Hai, vorbește!

— Mie... Mie-mi trebuie o carte de cu totul alt gen.

— Anume, care ?

— Am să-ți spun altădată.

Cîtva timp tac amîndouă. Svetik o întreabă de parcă n-ar fi știut :

— Tu unde lucrezi ?

— În secția de manuscrise vechi.

— Nu cumva Karatîghin lucrează la voi ?

— Ba da, la noi. El e șeful nostru. Șeful secției.

— Aha, exclamă admirativ Svetik, e şef va să zică. Şi cîţi sînteţi în secţie ?

— Trei oameni.

— Cîţi ai spus ? ! Pe Svetik o umple rîsul. Şi ea care credea că sînt vreo sută... Sau cel puţin cincizeci.

— Sîntem trei.

— Inclusiv Karatîghin ? Trei oameni... Înseamnă că e un şef foarte important... Auzi, trei... Oh, nu mai pot...

Pe Svetik o îneacă rîsul. Abia reuşeşte să se stăpînească. Şi întreabă cine să fie al treilea.

— Margarita Evghenievna, îi răspunde Olea cu plăcere. O femeie în vîrstă şi foarte drăguţă. De ce rîzi ?

Iar pe Svetik o pufneşte rîsul din nou. Îl şi vede pe acest bărbat cu ghips, în rolul lui de şef. Iar alături pe această tăcută Olea. Şi pe bătrînica ce-şi clefăie caşa în gura ştirbă. Ce mai privelişte ! Ce mai secţie !

— Păi el, la voi e pur şi simplu ministru, rîde Svetik.

— Alexei Sergheievici este un om foarte bun.

Şi iată că, după mlădierea glasului, Svetik intuieşte : e clar. Fata asta prostuţă e îndrăgostită de el. S-a îndrăgostit de şeful ei. E topită după el.

Lui Svetik îi vine să rîdă.

— Mi se pare că-l iubeşti. Hai, recunoaşte !

— Cum adică ? ! tresare indignată Olea.

Svetik rîde. E clar.

Svetik se întoarce în casă. Babrîka şi Vera au terminat de mîncat cartofii prăjiţi, acum fumează.

— Ăştia-s ai tăi.

— Mulţumesc, fraţilor. Svetik se aşază şi ia furculiţa. Cartofii s-au răcit, totuşi sînt buni. Şi castraveciorii de asemenea.

Vera declară :

— Admiratorul meu şi-a făcut apariţia.

— Ăla care se holbează la tine, în magazin ?

— Valera îl cheamă. Aşa mi-a spus, de parcă ar fi pronunţat inscripţia de pe un afiş : Va-le-ra. Mi-a făcut cadou un buchețel de flori. Ne-am înţeles să ne întîlnim astăzi...

Svetik are gura plină de mîncare. Dă numai din cap. Va să zică, aşa. Deci Făt-Frumos s-a arătat.

— Iar locul de întîlnire e aici. Îl aştept aici. L-am invitat eu.

Babrîka aproape că a sărit de pe scaun :

— Aici ? !

— Da.

— Da ce, ai înnebunit ?

— Da de ce te superi ?

Babrîka se năpusteşte asupra Verei :

— Adică cum de ce mă supăr ? ! Ce, nu ţi-e bine ?... Aici am sute de cărţi. Nu m-aş mira să te încurci cu vreun derbedeu căutat de miliţie şi să-l aduci încoace !

Dă din mîini ca un apucat :

— Duceţi-vă în parcul Gorki, dacă vreţi să vă distraţi ! Să te plimbe cu bărcuţa ! Să-ţi arate lebedele !

Svetik nu mai poate de rîs.

Vera spune :

— Păi Svetik mi-a dat permisiunea. Mi-a spus să-l aduc...

— Svetik ?! Babrîka face nişte ochi cît cepele. De ce ?

Lui Svetik, bineînţeles, nici nu i-a trecut prin cap să facă una ca asta. Intuieşte însă imediat că acel papă-lapte le-ar putea fi de folos. E simplu şi amabil. Exact ceea ce trebuie. Cînd speculantul are aerul unui papă-lapte, e cum nu se poate mai bine.

— Svetik, dar cîtă lume vrei să aduni în jurul tău ? se sperie Babrîka. O bandă întreagă ?

— Svetik a noastră e ca Dubrovski, spune Vera.

Svetik rîde. Cu toate că-şi dă seama că Babrîka, în felul lui, are dreptate. Ea înţelege că, cu cît sînt mai mulţi, cu-atît e mai rău. Cînd sînt mulţi, se face gălăgie mare şi treabă puţină. Dar lucrurile trebuie văzute totuşi cu ochii deschişi. Dacă Verka se va încurca cu acest fluieră-vînt, într-un fel sau altul, acesta tot o să le afle secretele. Cu atît mai mult, cu cît derbedeul n-o s-o scape din ochi. Svetik a avut o experienţă de genul acesta.

— Olea ta nici ea nu-i o găselniţă de soi.

— Cum adică nu-i o găselniţă ? se indignează Babrîka.

— Uite-aşa. N-am încredere în dînsa.

Babrîka tace. Iar Svetik bea ceai. Aşa e ea. Tare mult îi place să bea ceai, după ce-a mîncat cartofi prăjiţi în untură.

Iar după circa o oră apare golanul.

— Valera, se prezintă el stingherit.

Şi începe să le strîngă mîinile. Cu toată puterea.

Discuţia abia se leagă. Despre nimic. Încă puţin şi vor ajunge să discute despre vreme. Despre ciclonul de nord-vest.

Atunci Svetik îi face semn lui Valera, prin uşa întredeschisă, spre teancurile de cărţi.

— Cîştigăm şi noi cîte ceva, spune ea, arătînd cu degetul cărţile.

— Mi-a spus Vera, mărturiseşte de-ndată Valera. Şi-şi lărgeşte gura într-un zîmbet. În semn că pentru Vera e gata să se arunce şi în foc.

— Eşti nebun, îl laudă Svetik. Apoi tace, şi adaogă : Nici ţie nu-ţi strică o rublă în plus.

— Dar cui îi strică ?

— Bravo, spune Svetik, vezi că eşti deştept ?

Peste încă o zi.

— Ascultaţi-mă pe mine, băieţilor şi fetelor, spune Svetik, acum mergem cu cărţile la tîrg.

Svetik pronunţă fiecare cuvînt răspicat :

— Merg eu. Merge Babrîka. Merge Valera. Merge Olea.

Vînzătoarea Vera rîde :

— Eu stau cel mai bine. În anticariatul meu.

— Va veni vremea cînd ai să stai în alt loc, îi spune Svetik cu o anumită nuanţă în glas.

Rîd cu toţii.

Svetik le explică :

— Fiecare va lua cîte cinci cărţi. Nu mai multe. Aceste cărţi sînt alese. Cărţi rare. De aceea puteţi cere fără teamă în jur de zece ruble pentru fiecare volum.

— Ţinem la preţ ? întreabă interesată Olea.

— Sigur că da. Tocmiţi-vă.
— Şi dacă vine miliţia ? întreabă Valera.
Svetik explică :
— Dacă vine miliţia, o să spuneţi că aţi venit să faceţi schimb de cărţi. Să le schimbaţi pe nişte cărţi de artă. Dar astăzi n-aţi găsit cărţi de artă... De aceea aţi hotărît să le vindeţi. Vinzi pentru prima oară ? Da, pentru prima oară. Nici nu mi-a trecut prin minte că nu e voie. Iar dacă vă înghesuie la modul serios... daţi vina pe Babrîka.
— Cuum ? ! urlă Babrîka ca din gură de şarpe.
Şi iarăşi rîd în hohote. Asta-i bine. Trebuie să-i scoţi într-un fel din toropeală.
— Lucrul principal e să nu vă fîstîciţi, spune Svetik. Nimeni n-o să vă ia în serios. Noi sîntem nişte păsăruici mititele.
— E clar ! se bucură sincer Valera.
— Atunci e bine.
Svetik se ridică în picioare : e timpul.
La plecare, Olea se întoarce din drum şi spune deodată :
— Pot să văd şi eu ce cărţi sînt ?
— Ce cărţi anume ?
— Toate... Toate cele pe care le aveţi. Şi trece în camera cealaltă. Le cercetează timp de vreo cinci minute.
Iese dezamăgită.
Svetik rătăceşte prin piaţă, cărţile şi le-a vîndut. Are baftă. Şi totuşi Svetik astăzi este prudentă. Vinde o carte — timp de trei, patru minute se fofilează, apoi din nou vinde una. Şi aşa mai departe. Fiindcă astăzi intuieşte un

pericol. N-ar putea să spună ce-o face să simtă acest lucru. Dar îl simte.
Îşi aruncă privirile în jur. La „ai ei" treaba merge strună, Olea mai are o singură carte. Discută cu doi inşi deodată.
— Ce carte ai acolo, fetiţo ?
— Un roman poliţist englezesc ?
— Cît costă ?
Cumpărătorii aproape că se bat între ei, trăgînd amîndoi de carte. Iar Olea nu mai poate de bucurie. Nu departe, umblă Babrîka şi Valera, cu cărţile nevîndute. Olea le strigă plină de bucurie :
— Am terminat !... Gata !
Svetik vede cum se apropie de Olea un bărbat. E clar că e un miliţian în civil. Svetik îi simte de la o poştă.
— Duduie, urmaţi-mă.
— Dar ce s-a întîmplat ? Olea nu se pierde cu firea. Bravo ei ! E cît se poate de liniştită. Măcar de s-ar ţine aşa pînă la capăt.
Dar miliţianul în civil o ia de mînă, şi în acest moment începe bîlciul. Nu se ştie de ce, Olea se smuceşte, ţi-e şi milă s-o vezi. Acum nu se mai smuceşte. Doar şopteşte jalnic :
— Daţi-mi drumul... Lăsaţi-mă...
— Întîi să lămurim lucrurile, duduie.
— Lăsaţi-mă.
— Vă rog urmaţi-mă. Trebuie să lămurim lucrurile. Urcaţi-vă în maşină.
Maşina se iveşte ca din pămînt. Întoarce şi se opreşte. E o maşină a miliţiei. Svetik cunoaşte această maşină : vine cînd nici nu te aştepţi.

Milițienii umblau prin piață și îi filaseră din timp. Acum adunau toată recolta în dubă. Nu degeaba a avut Svetik un presentiment rău. I-au luat ca din oală. Halal băieți !

Svetik își face loc prin mulțime, apropiindu-se de mașină. În definitiv ea e o gură cască, poate să stea și lîngă mașină. Ce, n-are voie să privească ?

— Ce faceți ?... Tovarășe sergent ! se roagă unul din cei prinși. Eu sînt doar pentru prima oară...

Îl urcă în mașină.

Celălalt vociferează :

— Eu doar făceam un schimb... Uite, mă jur că schimbam cărți !

Îl urcă și pe-ăsta în mașină. Olea se află înăuntru. Pe ea au băgat-o prima.

Sergentul îi numără.

— Șapte ! strigă el. Opt ! Ajunge... Pentru astăzi ajunge.

— Dar pe-ăsta ? întreabă unul din milițieni.

— Dă-i drumul. Nu vezi ce înghesuială e ? Unde să-l mai bagi și pe-ăsta ?

Svetik face socoteala într-o clipită. Dintre ai săi n-a fost umflat nimeni în afară de Olea. Asta înseamnă că au pieptănat cu un pieptene rar.

Svetik reușește să zărească obrazul Oliei. Prin geamul cu sîrmă împletită al mașinii. Îi face semn cu mîna : Ține-te bine.

Mașina pleacă.

Svetik gîndește repede. N-a trecut nici un minut și telefonează de la un telefon public. Știe ea unde sună... Vocea ei este liniștită. Cu

atît mai mult își iese din pepeni Karatîghin, la celălalt capăt al firului.

— Pe colaboratoarea mea ?... Au confundat-o cu o speculantă ? !

În aceeași clipă el își iese din fire. Face explozie. Lui Svetik îi convine de minune acest lucru. Tare-i mai place cînd cineva se aprinde ca praful de pușcă. Cînd nu mai înțelege nimic din ce se întîmplă.

La secția de miliție se sortează recolta. Treabă de rutină. La urma urmei o să-i amendeze și o să le dea drumul. Dar înainte de asta o să-i interogheze de-a firu-n păr. Tocmai de asta îi e frică lui Svetik, de anchetă. Olea e cam găgăuță. Și mai e și speriată.

Svetik stă în pragul ușii. Nici nu intră, nici nu iese. Parcă ar fi venit pentru o treabă personală. Stă și așteaptă.

Apare Karatîghin. Intră ca o furtună. Se uită în jur... De furios ce e nici nu mai vede. N-o observă pe Olea. Iar Olea se află acolo, într-un colț.

În acest timp sergentul frunzărește un buletin de identitate, și-l interoghează pe un tînăr cu păr roșcat :

— Gîndește-te bine, îi spune el roșcovanului. Poate că ești victima unei bande de speculanți.

— Nu.

— Da de ce vindeai ?

— Așa, pur și simplu...

— Poate că te-a silit cineva.

— Nu.

Ancheta își urmează cursul. Roșcovanul însă nu se lasă influențat, e trecut prin ciur și prin dîrmon.

În această clipă Karatîghin o vede pe Olea, stînd într-un colț, speriată, plîngînd încetișor. Karatîghin strigă :

— Iarăși acest circ ? Iarăși ?

Și lovește furios cu ghipsul mîinii în peretele de placaj. Sunetul te înfioară, nu altceva. Svetik se face mică.

— De ce-ați reținut-o pe colaboratoarea mea ? se răstește Karatîghin la sergent.

— Ia stinge țigara !

— Cine-ți dă dreptul să mă tutuiești ? Dumneaei e colaboratoarea mea. Olea ! Hai să mergem. Mai repede !

— Adică cum „să mergem" ? sare sergentul ca ars. Dar sare ceva mai încetișor. Lui Svetik nu-i scapă asta. Se pare că e ceva la mijloc. Se pare că pe Karatîghin nu-l poți înfrunta cu una, cu două. Svetik a știut pe cine să cheme în ajutor. Are intuiție. Ei, cine-mi ești, Svetik !

— Unde-i locotenentul ? ! insistă Karatîghin vociferînd.

Starea de surescitare a lui Karatîghin se transmite celor din jur. Speculanții încep și ei să se indigneze. Profită de ocazie.

Sergentul îi scoate pe toți trei pe coridor, pe Karatîghin, pe Olea și pe Svetik. Mai precis, Svetik s-a atașat din proprie inițiativă grupului.

— Alexei Sergheievici, îi spune sergentul, vă rog... Calmați-vă. Nu vedeți ce agitație ați provocat ?

Karatîghin se face că n-aude.

— Colaboratorii mei și cu mine avem dreptul să ne aflăm în piață cînd dorim. Ați înțeles ?... Asta-i pîinea noastră. Asta-i meseria noastră...

— Eu vă înțeleg... Eu...

— Data trecută m-ați luat pe mine în mașina voastră împuțită. Iar acum pe dînsa !

— Alexei Sergheievici... Noi deja... Ne-am scuzat...

— Asta nu mă consolează pe mine !

Cearta continuă.

În acest timp, Svetik observă cum un milițian tinerel se uită insistent la Svetik și la Olea. E frumușel băiatul. Dar nici cu Svetik și cu Olea nu mi-e rușine. Lasă-l să se uite.

— Se mai întîmplă, spune milițianul cel tînăr, cu o voce abia auzită.

— Ce ? întreabă Svetik. (Pe Svetik o considerau ca făcînd parte din grupul lui Karatîghin.)

— În munca noastră se mai întîmplă să și greșim, și milițianul parcă-și cerea scuze. Îi zîmbea lui Svetik. Dar Svetik întorcea capul cu mîndrie. Ținea steagul sus. Nu sîntem fitecine ! Svetik simte dintr-o dată plăcerea de a se considera colaborator științific. Cum este Olea.

Karatîghin și plutonierul nu mai fac gălăgie — confruntarea e pe sfîrșite. Își aprind țigările. Ies în stradă și se opresc la intrare. Svetik și Olea sînt alături de ei.

— Bineînțeles că nici eu nu sînt în toate mințile, spune Karatîghin, avem atîta de lucru... Am obosit...

— De noi ce să mai spun... Ei, Alexei Sergheievici... Ba speculanţi, ba beţivani...
Şi în cele mai paşnice raporturi se plîng unul altuia.
Olea o trage discret de mînecă pe Svetik, cu alte cuvinte — hai să plecăm. Dar Svetik nu se grăbeşte. Ea stă în imediata apropiere a plutonierului. Şi a tînărului miliţian. Las' s-o vadă ca lumea. Pe aşa zisa tînără colaboratoare ştiinţifică. Ochii lui Svetik se identifică cu însăşi naivitatea. Privirea ei e moale, scurtă. Ah, parc-ar zice, în ce situaţie neplăcută ne-am trezit...

În seara aceleiaşi zile. Partajul are loc în casa lui Babrîka, unde ar fi putut să aibă loc ? Aici e sediul lor, aici e casa lor.
Iar Babrîka e jos în stradă. Se ocupă de propria lui maşină. Se aude motorul. Zgomotul se diminuează şi apoi se aude iar.
Svetik împarte rublişoarele în grămezi.
Vînzătoarea Vera şi acel papă-lapte al ei sînt la bucătărie.
— Ia vezi, îi spune Svetik lui Olea, ce fac ăia acolo ?
Olea se uită :
— Acelaşi lucru. Şi rîde : se pupă.
Svetik putea să-şi dea seama şi singură. Nu e pentru prima oară. Vera îl ţine la oarecare distanţă pe papă-lapte al ei. Se vede că vrea să se mărite. Dar fiecare cu ale lui. Pe Svetik n-o priveşte.
— Ei, îndrăgostiţilor, strigă Svetik, terminaţi cu amorul, veniţi să vă luaţi salariul.
Iar ei răspund :

— Venim.
Şi nu vin.
Svetik şi Olea rîd. Nu mai prididesc cu treaba. Nici nu răspund la chemare.
— Ţine-ţi banii, îi spune Svetik lui Olea.
Şi deodată se întîmplă ceva. Olea refuză să ia banii.
— De ce ?
— Nu vreau.
— Dar de ce ? Svetik se supără.
— Eu... Vreau să plec de la voi.
— Prostuţo. Nici eu n-am de gînd să-mi petrec veacul cu ei. Ia banii !
Dar Olea refuză în continuare.
— Ţi-e frică să-ţi murdăreşti degeţelele ? îi şopteşte Svetik cu răutate.
Îi bagă banii în buzunar :
— Ia-i.
Dar Olea îi scoate şi-i pune pe masă.
— Eu... Eu nu vreau... În ochi i se ivesc lacrimi, în curînd se pare că vor curge ca din robinet. Iată deci despre ce e vorba. Nu vrea nici în ruptul capului... Înseamnă că nici n-a intenţionat să-i ia. Atunci ce intenţii a avut ? Să se distreze un pic ?
Lui Svetik i se face milă de ea.
— Fie, spune Svetik, am să iau eu şi banii tăi. Vrei să mă crezi ori nu, dar banii nu m-au dat niciodată afară din casă.

Banii au fost împărţiţi. Au rămas împreună toţi patru. Fiindcă Olea a plecat acasă.
— N-o s-o mai vedem pe-aici, conchide Svetik. Dar în fond ce-a vrut ea de la noi ?

Babrîka şi-a pierdut mult timp cu motorul, acum se spală pe mîini. Se şterge cu şervetul. Ia chitara. Nu e prea vesel, fiindcă a rămas fără Olea. Se pare că degeaba îşi făcuse iluzii... Săracul...

— Dar cît ţi-a revenit ţie, Svetik, întreabă el deodată.

— Nu-i treaba ta, rîde Svetik.

— Bine. De fapt nu-ţi ceream socoteală. Pur şi simplu mă interesa să ştiu.

Svetik caută să scape : lasă-mă-n pace. Oricum n-am să-ţi spun. Svetik are ea grijă de sufleţelul ei. Acest lucru ar trebui oricum să-l ştie ei. Iar suma ce importanţă are ?

— Voi sînteţi mulţumiţi ? întreabă Svetik. E careva nemulţumit ?

— Mulţumiţi ? rîd cu toţii.

— Deci totul e în ordine.

Babrîka începe să cînte încetişor. Întotdeauna după ce primeşte banii ia chitara şi cîntă. Ceva de modă veche. Svetik ascultă. Valera a îmbrăţişat-o pe Vera. Fata îi permite. Stau îmbrăţişaţi şi ascultă cîntecul ca doi porumbei.

Babrîka nu cîntă rău. Şi nici cîntecul nu-i urît. Cu toate că e cam nostalgic. Un cîntec acceptabil.

Peste două zile... Svetik aşteaptă s-o întîlnească pe Olea, cînd aceasta va veni la lucru, lîngă secţia de manuscrise. La opt fix.

— Tu de ce nu-ţi mai arăţi nasul ? o întreabă ea pe Olea.

Şi o mai întreabă încă :

— Te-ai speriat ?... La început toţi se sperie de miliţie. Dar apoi se obişnuiesc.

Olea tace. Apoi, deodată spune :

— Ascultă, Svetik, nu de miliţie e vorba... Ci de cărţi. Cărţile tale nu mă interesează.

— Nu înţeleg.

— Eu am venit la voi, spunîndu-mi : ia să iau eu legătura cu speculanţii. Iartă-mă, Svetik.

— Dă-i drumul.

— Mă gîndeam că o să iau legătura şi o să fac rost de nişte cărţi rare. Iar voi aveţi nişte cărţi obişnuite. Din alea care se găsesc prin magazine. Din alea care există şi în biblioteci... Iar eu aş fi vrut de exemplu să fac rost de „Cartea tristeţilor şi a bucuriilor“. Pentru Alexei Sergheievici.

— Eşti îndrăgostită de el ?

Olea se emoţionează :

— Voiam să i-o fac cadou de ziua lui.

— Ia te uită... De ziua lui, zîmbeşte ironic Svetik. Dar zîmbetul i se retează scurt. De fapt e adevărat, ea nu are cărţi rare. Asta-i situaţia.

Svetik spune :

— Olea... Ai răbdare, va veni timpul cînd o să ne ocupăm de cărţile rare. Nu le putem face toate deodată. Gîndeşte-te, ce zici ?

Olea se grăbeşte să plece.

— Bine. Să fii sănătoasă.

Olea pleacă. Banii nici vorbă să-i ia. Svetik îi propusese din nou, ia-i, zice, ce mai încolo şi-ncoace, doar tu i-ai cîştigat. Dar fata nu i-a luat.

Svetik porneşte spre casă, zîmbind. Mare-i grădina lui Dumnezeu ! Ia te uită, îndrăgostită!

Vezi bine, a hotărît să pătrundă în bîrlogul împuțit al speculanților. Și să-i facă iubitului ei un dăruleț. De ziua nașterii... Dar, în linii mari, Svetik n-a reușit să arunce o punte spre Karatîghin. Loz necîștigător.

În aceeași zi, Svetik îl vede în piață pe el și pe călugărașul Pavel. Stau de vorbă. Svetik vine lîngă ei.

Astăzi Karatîghin a adus cu el doi iubitori de carte. După cît se pare, prieteni de-ai lui. Ambii bărboși și ridicoli. De fapt lor le trebuia, „Viețile".

— Noi sîntem filologi, avem mare nevoie de cartea asta, spune unul dintre bărboși. Fofologi nenorociți... gîndește în sine Svetik și se face numai urechi. Stă lîngă ei, la un pas distanță, și frunzărește „Buletinul cărților". Ea îl studiază în mod regulat.

Poslușnicul Pavel le cere cele cinci sute de ruble. Și nici un ban mai puțin. Se ține tare. Nici vorbă să cedeze. Pe unul ca ăsta nu-l scoți dintr-ale lui.

— Dragule, tu parcă pînă acum cîtva timp credeai în Dumnezeu, se umilesc bărboșii. Nouă ne este necesară pentru activitatea noastră, iar tu ne ceri un preț... Nouă ne trebuie cartea ca să scriem o lucrare științifică.

Iar celălalt bărbos rîde :

— Ești un barbar. Pe unul ca tine ar merita să-l dăm pe mîna miliției.

Iar Karatîghin :

— Voi, băieți, cumpărați-i cartea. Iar eu, după ce i-o cumpărați, îl dau pe mîna miliției.

Flăcăul înțelege că glumesc. Și rîde și el.

— Mie nu mi-e frică. De ce să-mi fie ? Nu mi-e frică deloc.

— Măcar de ți-ar fi frică de Dumnezeu, îl imită ironic Karatîghin.

— M-am săturat de biserică. M-am ofilit acolo. Vreau să văd și eu lumea.

— Nu lași nimic din preț, ce zici ?

— Nu.

Discuția continuă. Cartea e frunzărită cînd de bărboși, cînd de însuși Karatîghin, și tot uitîndu-se prin ea, le cam curg balele. Svetik se uită pieziș. E numai ochi. O carte ca toate cărțile, și ce de bani !

Grupul se împrăștie. N-au căzut la învoială. Poslușnicul se apropie de Svetik și spune, mîngîind cartea cu mîna ca pe o pisică de rasă :

— Ai auzit ?... N-am să le cedez nici o rublă.

— Și dacă o să renunțe ?

— O astfel de carte nu există nicăieri. N-o să renunțe. Doar trebuie să scrie o lucrare.

CAPITOLUL III

OLEA NU MAI APARE pe la ei. Și ei o uită destul de repede. De parcă nici n-ar fi fost.

De altfel și Olea uită de ei. În scurt timp n-o mai interesează deloc cartea despre tristeți și bucurii, fiindcă încetează s-o mai intereseze Karatîghin. Așa s-a întîmplat : Olea a fost trimisă în interes de servici să studieze niște manu-

scrise rămase de la Kievskaia Pecerskaia Lavra. Şi ea a plecat la Kiev. A întîlnit acolo un aspirant, moscovit şi el, ca şi dînsa. Şi s-au împrietenit la cataramă. Găsesc cu uşurinţă un limbaj comun. Olea trăieşte la Kiev ca într-o poveste. Şi va mai trăi acolo încă o lună.

E duminică. O dimineaţă uşor posomorîtă. Svetik îl zăreşte în piaţă pe poslușnic. Un popă încă necopt. Are cartea în mînă.

— N-ai vîndut-o încă ?

— Nu. Şi continuă discuţia cu un dialect nordic foarte pronunţat. Am să-i mai chinui încă niţel, am să-i mai chinui. Pînă s-or încinge ca lumea.

După felul cum arătau aceşti „fofologi" (Svetik i-a văzut ieri), se simte că într-adevăr se dau peste cap să cumpere cartea. Adună banii. Cinci sute de ruble.

Iată că a început să bureze.

— Plec, spune poslușnicul. M-au rugat din suflet să mai avem o convorbire la amiază. Eu însă plec. Lasă-i să se agite. Lasă-i să se mai zbată.

Pe Svetik o cuprinde o oarecare admiraţie faţă de el. Tare i-a mai prins în cleşte. Iată deci ce înseamnă cărţile rare!

— Aşadar pleci ? întreabă ea.

— Mă duc la meci. Ador fotbalul. E un meci astăzi...

— Dar plouă...

— N-are nimic.

Se apropie Babrîka :

— Mă duc şi eu la fotbal, am şi plecat, Svetik. De-o lună aştept acest meci.

— Bine, dar plouă !

— Nu-mi pasă. Am să-l văd la televizor, acasă.

— Ce ziceţi, poate să mergem cu toţii, in corpore ? zice Svetik. Şi, ipso facto, îl invită pe poslușnic la ei la televizor. Pentru ea, poslușnicul prezintă un interes. Bărbaţii încep să vorbească amîndoi deodată :

— E un meci a-ntîia !

Ce te poţi aştepta, sînt doar bărbaţi. Pentru ei fotbalul parcă ar fi singurul lucru important pe lume. Şi bineînţeles, berea.

Svetik spune :

— Să mergem. Vreau să văd şi eu meciul... Iar voi puteţi să luaţi în drum şi nişte bere.

Şi dintr-o dată se înveselesc nemaipomenit. Fata a atins punctul sensibil. Şi popişorul şi Babrîka exclamă înnebuniţi : „Svetik are nişte idei geniale ! Svetik este un adevărat geniu". Iar în ce o priveşte, Svetik are socotelile ei, să-l ademenească pe călugăraş acasă şi în timp ce beau bere să-l întrebe cîte ceva despre mănăstire şi despre cărţile vechi.

Ajung acasă. Flăcăii se apucă imediat de treabă, adică încep să bea.

— Deschide sticla !

— Da unde-i chestia aia ?

— Deschide-o aşa... Una, două şi gata !

Se aşază în faţa televizorului, fiecare cu sticla lui. La televizor, cineva vorbeşte despre teatru. Dar aceşti ţopîrlani au întrerupt sunetul. Se vede numai imaginea. Nu se-aude nici un

zgomot, nimic, iar crainicul gesticulează. Băieţii se înveselesc. Cască peştişorul gura, dar ce spune nu se-aude.

Posluşnicul îşi dezleagă treptat limba. Berea e bună.

— Mai întîi la mănăstirea noastră a venit o adresă...

— Adresă ?

— Da. Un fel de hîrtie în care se interesau de-o carte. Chiar despre „Cartea tristeţilor şi a bucuriilor". Scria acolo că le e foarte necesară unor aspiranţi.

— Voiau s-o cumpere ?

— Nu. Cereau măcar s-o citească. S-o studieze. Pentru o lună sau două.

— Şi ?

— Iar părintele Vasile a refuzat.

— Asta-i bună, o asemenea carte ! Aşa ceva nu se dă din mînă.

Asta o spusese Svetik. Şi în acest moment se declanşează în ea arcul acela nevăzut. Pronunţă doar cuvinte, iar arcul a şi zvîcnit.

Svetik tace.

— Pe atunci eu mă şi hotărîsem să fug de la mînăstire, povesteşte posluşnicul. Mă hotărîsem să văd lumea.

— Eşti deştept ! spune Babrîka. Duce sticla la gură şi-o dă peste cap.

— Şi atunci, povesteşte posluşnicul, m-am întrebat pe mine însumi : „Nu cumva îmi trebuie bani ca să călătoresc ?" .„Îmi trebuie" „Pot să obţin eu bani pentru cartea asta dacă o duc acelor aspiranţi, la Moscova?" „Pot." Şi atunci...

— Şi atunci ai întins-o.

— Exact.

— Şi-ai sfeterisit cartea.

— Exact !...

Rîd.

Iar Svetik frunzăreşte cartea. Întoarce filele grele şi unsuroase. Buchiseşte cîte un cuvînt.

— Citeşte-o, citeşte-o. O să-l pricepi pe Dumnezeu, rîde neisprăvitul călugăraş.

Şi în acest moment, Babrîka dă drumul la sunet — fotbal ! În sfîrşit fotbal ! Izbucneşte urletul viu al stadionului. Babrîka şi posluşnicul rămîn ţintuiţi la televizor. Pentru mult timp.

Svetik se retrage în camera ei, luînd cu sine şi cartea. O aşază pe masă. Ia din cui aparatul fotografic al lui Babrîka. Aparatul are şi blitz. Svetik închide bine uşa şi astupă ferestrele.

— I-am dat drumul, îşi spune ea în sine. Pregăteşte-te, acum va ieşi păsărica.

Şi fără grabă, începe să declanşeze obiectivul. Pagină cu pagină. Cartea se subintitulează „Viaţa egumenului nostru Vărsănufie."

Iar peste circa trei zile, Svetik se apropie de Karatîghin, în piaţă. Cînd fierbinţeala zilei începe să scadă.

— Unde-s fofologii dumneavoastră bărboşi ?

— Cine să fie ? !

— Păi cei doi... Aspiranţii. Cei cărora nu le-ar strica să-şi mai radă barba. Şi totodată să se mai şi spele niţel.

Svetik e puţin nervoasă.

— Cine sînteţi dumneavoastră ? Şi Karatîghin o examinează din ochi pe Svetik.

N-o mai recunoaşte. Sau o fi făcînd pe nebunul ?... Are o faţă drăguţă, atrăgătoare. Are ochii mari, cenuşii. Are o înfăţişare plăcută. Ar fi putut s-o ţină minte.

— Sînt în posesia „Vieţilor", spune Svetik.

Karatîghin telefonează de la cel mai apropiat aparat public. În acest timp Svetik îl studiază. E un bărbat bine.

Apar filologii. Apar foarte rapid. Amîndoi sînt emoţionaţi. Curioşi mai sînt, totuşi. Bineînţeles că nici azi nu s-au spălat pe faţă.

Svetik întreabă cum mai merg tratativele lor cu rebutul acela religios. Adică cu poslușnicul.

— Am strîns deja patru sute. Numai noi ştim cum, se plîng ei. Iar el ţine morţiş la cinci sute. Nu lasă nimic.

— Da, oftează Svetik compătimitor. Mai degrabă moare decît să cedeze ceva.

— Mai curînd ar trece la religia musulmană, oftează ei.

Şi în acel moment, Svetik deschide poşeta ei alb-albastră. O achiziţie recentă. Orice s-ar spune, Svetik are gust în materie.

— Ce-i asta ?

Svetik le înmînează două fotocopii din „Vieţi", să le vadă ei înşişi. Fiecăruia cîte una.

— Iată, spune Svetik, două sute de ruble pentru fiecare fotocopie. Calitatea e grozavă.

— Calitatea e bună, spun ei.

— Luaţi-le pe amîndouă, ca să nu fiţi nevoiţi să v-o smulgeţi din mîini, în timpul lucrului. Fiecare o va avea pe a lui. Şi scrieţi-vă liniştiţi dizertaţiile.

Bărboşii ezită, dar numai de formă. Şi bineînţeles din cauza surprizei. Pentru ei afacerea este convenabilă. Pentru două sutare să intre în posesia materialului de lucru ! Chiar şi pentru toată viaţa ! Pot începe lucrul chiar azi !

Svetik ia patru sutare şi pleacă. Luîndu-şi rămas bun, spune :

— Am însă o rugăminte. Nici un cuvînt.

— Desigur, promit ei.

— Dar dacă s-o întîmpla să-l întîlniţi pe posluşnic, să nu-i spuneţi nici un cuvînt.

Iar a doua zi, în piaţă, Svetik îl întîlneşte pe călugăraşul cel neisprăvit. Arată cum nu se poate mai rău. Moaşte religioase, altfel nici n-ai cum să-i zici.

— Închipuie-ţi ce nenorocire, se plînge el lui Svetik, nu le mai trebuie cartea.

— Proastă afacere.

— Mai rău nici că se poate. Cred că le-a schimbat tema dizertaţiei. Iar eu sînt lefter şi pe deasupra şi flămînd... Cartea nu mai interesează pe nimeni.

Dacă Svetik ar fi ştiut să izbucnească în rîs, acum ar fi făcut-o. La urma urmei, pe undeva îl compătimea. Sincer. Şi ei, novice fiind, i s-ar fi putut întîmpla o asemenea tîmpenie. Nimeni nu-i scutit.

— Şi cînd te gîndeşti că-mi dădeau patru sute de ruble ! izbucneşte el.

— Şi acum ?

— Acum nici nu-i mai interesează.

— Mda. Poţi s-o arunci şi la coş. Uite coşul ăla din colţ.

Posluşnicul aprinde o ţigară.

— Ce-ai de gînd de-acum încolo ? întreabă Svetik. Pleci în vreo călătorie ?

— Acum s-a dus dracului călătoria !

— Dar încotro voiai să pleci ?

Şi posluşnicul îi spune că singurul loc unde s-ar mai putea duce este Zaporojie, unde are un frate de cruce, mai vîrstnic decît el. Lucrează ca şef de secţie într-o fabrică. Acolo ar vrea să se ducă, dar n-are bani. Nici o leţcaie. Iar cartea n-o mai cumpără nimeni. Se pare că a fost necesară numai acestor doi scrînţiţi.

— Închipuie-ţi, — posluşnicul pare zdrobit şi fără curaj — închipuie-ţi că n-o cumpără nici pentru un pol.

Svetik îl compătimeşte. Viaţa e viaţă, ce să-i faci. Apoi, după ce se gîndeşte puţin, ia cartea. Pentru un pol.

Posluşnicul e fericit.

— O să cumpăr un bilet de tren pînă la Zaporojie. O să-mi ajungă şi pentru potol. E minunat !

Şi face tîrgul imediat, fiindcă fericirea desigur îl transformă pe om. Şi de bucurie începe să se tocmească.

— Dă-mi măcar treizeci. Fă-ţi pomană, Svetik... Pentru o sticloanţă. Haide, dă-i păcătosului de mine. Ca să călătoresc mai vesel.

— Fie, spune Svetik. Pentru o halbă de bere.

Şi caută prin poşetă două grivne şi încă una. Le găseşte. Şi dintr-o dată i se face milă de sărmanul om. Şi nu fiindcă i-a făcut figura cu fotocopiile. Ci pur şi simplu aşa, fără nici un motiv. Lui Svetik i se întîmplă asemenea lucruri.

Ea îi mai dă încă douăzeci de ruble. El se uită lung, iar ochilor lui albaştri nu le vine să creadă.

— Pentru ce, Svetik ?

— Aşa, pentru nimic... Cară-te în Zaporojie.

Ziua e minunată, o minunăţie de zi. De mult trebuia să-şi aducă aminte de unchesul Nikolai Stepanîci. Svetik nu-şi aminti de el o bună bucată de timp, nu se grăbea s-o facă.

— Porneşte maşina ! îi strigă Svetik lui Babrîka. Acesta stătea la umbră.

Peste zece minute se află deja pe drum. Spre depozitul de cărţi. Babrîka conduce maşina, iar Svetik stă liniştită alături. O frumuseţe.

La poarta depozitului de cărţi se opresc.

— Ce vă trebuie ? întreabă morocănos moşneagul care păzeşte.

Svetik îi spune că dacă tot nu-i lasă să intre în depozit, măcar să-l cheme pe Nikolai Stepanîci.

— Pe şef ?

— Aha.

Svetik e bine îmbrăcată. Unde mai pui că venise cu o maşină şi cu Babrîka al ei personal. Asta face impresie. Bătrînul paznic păşeşte clempănind din picioare spre telefon, vrăjeşte ceva la aparat, tuşeşte şi bodogăneşte.

În sfîrşit, dîndu-şi importanţă şi cu un aer devotat faţă de interesele serviciului pe care-l execută, raportează :

— Va binevoi să sosească imediat.

— Cine va binevoi ? — Svetik se simte uşor speriată.

— Domnia sa va binevoi, Nikolai Stepanîci în persoană.

Svetik rîde. Şi chiar în acest moment apare „domnia sa". Nikolai Stepanîci merge agale de-a lungul curţii şi vine la ei ieşind pe poarta întredeschisă. Ridică nemulţumit privirea. Aşteaptă.

N-o recunoaşte pe Svetik. Dar Svetik este foarte bine îmbrăcată. Şi e frumuşică.

— Bună ziua, unchiule, zice ea.

Acum de-abia o recunoaşte :

— Svetlanocika !

Ii strînge mîna. Aruncă o privire spre maşină şi nu se ştie de ce, îi spune în şoaptă. Nu tare, în şoaptă :

— Te-ai căsătorit sau mi se pare mie ?

— Încă nu.

Şi Svetik trece la problemele care o interesează, explicîndu-i de ce se află acolo.

El gesticulează dînd din mîini.

— Dumnezeu cu tine, Svetlanocika ! Dumnezeu cu tine !

Ea continuă şi mai blînd. Şi cu multă modestie :

— Încă din tren îmi spuneaţi, Nikolai Stepanîci, v-aduceţi aminte, că la dumneavoastră cărţile zac cu lunile. Cărţile care încă n-au ajuns în rafturile librăriilor.

— Eu n-am spus nimic.

— Ba da, aţi spus. Dumneavoastră îmi spuneaţi atunci că dacă ar fi să le scoateţi în vînzare, ar fi smulse din mîini. Pentru că în librării încă nici nu şi-au făcut apariţia.

El începe să se eschiveze. Caută să devieze discuţia.

La drept vorbind, Svetik credea pe atunci că el se laudă pur şi simplu. Se cunoscuseră în tren, ca simpli vecini de compartiment. În clipele acelea el căuta să-i cîştige încrederea, făcînd-o să înţeleagă că dacă e cazul poate să facă rost de cîte ruble doreşte. Şi chiar i-a vorbit despre depozit, antrenîndu-se peste măsură după cît se pare. El îi şi dăduse Svetlanei ideea cu cărţile. În sensul că n-ar fi rău să se lase de talciocăreală şi să se ocupe de ceva mai curat. Chiar el a învăţat-o cum să găsească în Moscova bazarele de cărţi.

Iar acum, uită-te la el ! Stă acolo proţap şi face pe nebunul. Svetik însă e foarte atentă. Şi după felul în care întoarce el vorba, după cum se ascunde, ea înţelege că nu-i un flecar şi că ştie el ce face.

Şi atunci Svetik îl roagă. Cu atîta blîndeţe îl roagă :

— Nikolai Stepanîci, cărţuliile acestea am să le vînd chiar mîine, iar ce va rezulta împărţim pe din două.

— Svetlana ! Dumnezeu cu tine ! Eu am glumit !

— Nikolai Stepanîci !

— Nici nu vreau să aud.

— Ajutaţi-mă ! Doar o singură dată.

— Nu.

— Nikolai Stepanîci, eu încă nu mi-am găsit de lucru, fie-ţi milă ! E atît de greu să începi viaţa la Moscova...

Şi Svetik îl înduplecă pînă la urmă. I-a zdruncinat tăria. Iar ochişorii lui Svetik, care lucrau în acest timp fără încetare şi-au făcut datoria pînă la capăt. Ce slab e omul !

— E singura dată, repetă Svetik, ca un jurămînt. Mulţumesc ! Mulţumesc că m-ai scos din impas.

Cărţile le duce la maşină acelaşi paznic bătrîn. Babrîka îl ajută. Iar cei doi, Svetik şi Nikolai Stepanîci, stau deoparte. Discută cu multă simpatie. Unchiaşul Nikolai Stepanîci spune fel de fel de cuvinte. Iar acum, nu ochişorii ei, ci ai lui, lucrează fără încetare.

— Şi ce carte e ? întreabă Svetik.

— Nu te nelinişti, Svetlanocika.

— Totuşi...

— E o culegere de nuvele poliţiste. Printre ele sînt şi două americane.

Exact ce trebuie. În fiecare pachet sînt cîte douăzeci de volume. Şi sînt cinci pachete. De fiecare volum, cinci ruble (fie şi aşa !) venit curat. În total cinci ori douăzeci ori cinci, tocmai cinci sute de ruble. Din care jumătate unchiului Nikolai Stepanîci. Oricum, două sute cincizeci de ruble pentru Svetik nu sînt de colea. Nu le găseşti în drum. Cu atît mai mult cu cît e doar începutul.

Iar în jur e o seară caldă, plăcută.

Cînd se întorceau, se lăsa noaptea. Babrîka era nervos. Brusca maşina. Pe scaunul din spate pachetele cu cărţi săltau.

La intersecţie, se produce o îmbulzeală de maşini, care coteau spre stînga. Cu mers de

ţestoasă, înaintează spre căsuţa veche, cu patru etaje. La această casă se uită acum Svetik. Şi înainte Svetik îşi arunca privirea spre ea. Acolo locuieşte acest iubitor de carte cu laba prinsă în ghips. Karatîghin.

— Apropie-te, îi spune Svetik lui Babrîka.

— Ce zici ?

— Nu de mine. Apropie-te de casă.

— De aceasta ?

— Da.

Treaba se explică prin faptul că Svetik l-a zărit la fereastra de la parter, perdelele fiind desfăcute. Karatîghin se plimba încolo şi-ncoace, scărpinîndu-şi pieptul cu mîna beteagă. Frumoasă privelişte, nimic de zis.

— Stăm mult aici ? întreabă Babrîka ca un taximetrist sadea.

— Psst.

Svetik vede cum Karatîghin se mută în dreptul ferestrei de alăturea, aha, s-a dus în bucătărie. Aprinde aragazul. Pune ceainicul pe foc. Bucătăria e comună, tare mai seamănă cu bucătăriile din Celeabinskul ei de baştină.

— Aşteaptă aici, îi spune Svetik lui Babrîka. Ia una din cărţile de pe scaunul din spate. Aşa, într-o doară, o să vadă ea. Unde mai pui că e o carte poliţistă, chiar oameni foarte deştepţi se dau uneori în vînt după ele.

Svetik găseşte apartamentul cît ai zice peşte. Maică precistă ! Ce mai groapă comună ! Aer stătut şi zeci de pisici. Karatîghin locuieşte în camera din colţ. Poc-poc-poc !

— Bună seara, spune Svetik.

Karatîghin îi răspunde dînd din cap. Își toarnă ceaiul în ceașcă. Nici n-o bagă în seamă.

Svetik examinează camera din ochi. Ce mai șopron ! Te și cuprinde frica. Camera e destul de mare. Însă tot centrul camerei și unul din colțuri e plin de cărți. În centru se află pur și simplu un morman înalt pînă-n tavan.

Și bineînțeles nici un fel de aranjament. Doar niște mobile prăpădite. Nici măcar frigider nu există. Doamne sfinte!

— Ce doriți ? întreabă el. Întrebarea nu prea sună amabil.

Svetik face o mină naivă, poza ei preferată din cele cu acțiune puternică. Eu, face ea pe proasta, sînt o fată simplă. Pe mine, cică, nu-i greu să mă jignești, nu-i greu să faci pe măgarul cu mine. Eu, cică, sînt o ființă neajutorată.

— Uite, spune Svetik, am o carte. Nu cumva vă trebuie ?

Karatîghin se uită.

— Nu-mi trebuie.

— De ce ?

— Asta nu-i pentru mine.

Svetik rostește cu vocea scăzută :

— Dar asta-i o carte polițistă. Are și niște povestiri americane.

— Mai dă-le dracului.

Svetik continuă s-o facă pe proasta. Stă proțăpită și nu se mișcă din loc. Nu pleacă. Adică, uite, sînt aici, fă ce vrei cu mine.

— Eu știu, spune ea, dumneavoastră vă trebuie „Cartea tristeților și a bucuriilor". Aceea a schimnicului din Iezerskoe. Secolul al 17-lea.

— De unde știi tu ?

— Știu. Vă întîlnesc adesea la bazarul de cărți.

— Aha. Acum îmi aduc aminte de niște ochișori.

— Păi da. În piață.

— Îmi aduc aminte... Ești o speculantă, da ?

— Cum vă permiteți ?

— Iartă-mă.

— Eu sînt o iubitoare de carte. Și eu caut o carte anume... Îmi dați voie să mă uit prin cărțile dumneavoastră ?

Și Svetik se apropie de maldărul de cărți. Sînt cărți vechi. Foarte rare. Fără a ști singură de ce, lui Svetik au început să-i tremure mîinile și în interiorul ei se stîrnește un ecou. E drept, chiar prima carte pe care a deschis-o Svetik avea un titlu cu totul neașteptat. „Descrierea și îngrijirea necesară a cimitirelor din Vladimirsk." Brr ! Poți să înnebunești. Karatîghin desigur nu e în toate mințile. Asta e clar ca lumina zilei. Nici măcar un ceai nu i-a oferit.

— Da, spune Svetik, cu admirație nestăpînită. Astea zic și eu cărți, nu glumă.

Și în acest moment cineva bate la ușă. Ei drăcie, se gîndește Svetik, e Babrîka ! Ce-o mai fi vrînd și prostul ăsta, cum o fi găsit ușa ? Acuși o s-o încaseze !

Dar nu era el. De după ușă se aude un glas de femeie. Svetik știe de la Olea că nebunul de Karatîghin nu e căsătorit. Și totuși se simte intimidată. Poți să știi cine vine la dînsul ? S-ar putea să nu-i fie soție, dar să fie mai a dracului decît o nevastă.

Svetik rămîne țintuită locului, după maldărul de cărți. Pentru orice eventualitate. Din direcția ușii ea nu se vede, iar dacă va fi zărită, frunzărește și ea o carte, asta-i tot.

Intră un bărbat și-o femeie. Așa parcă-i mai bine.

— Bună seara, zice femeia.

Iar Karatîghin continuă să-și bea ceaiul.

— Mdaa, zice bărbatul, aruncîndu-și privirea prin cameră. Nici o schimbare !

Iar Karatîghin continuă să-și bea ceaiul.

— Ce mai priveliște ! repetă bărbatul. Cum poți să mai respiri în praful ăsta ?

Karatîghin, în sfîrșit, îi „observă".

— A binevoit să vină fosta soțioară, spune el. În vizită, da ?

— Și ce, nu-i voie ? spune ea alintată.

Și între toți trei începe o discuție lungă. Despre niște lucruri care cică n-ar fi fost partajate... Dar discuția e absolut pașnică. Viitorul soț (cel care a venit) zîmbește fostului soț (adică lui Karatîghin). Iar femeia stă între ei. Și le zîmbește ambilor.

În sfîrșit, oaspeții nepoftiți pleacă.

— La revedere, Alioșa, spune fosta soție.

— La revedere.

Svetik iese de după maldărul de cărți. Karatîghin se uită la ea și se miră. Uitase de Svetik.

— Iertați-mă, ciripește Svetik. Și se îndreaptă spre ieșire.

— A, da, tu erai.

— Eu... Eu mi-am făcut de lucru acolo.

— Mie mi se pare că ai ațipit acolo.

Svetik tace. Dac-ar fi fost după ea, bineînțeles, n-ar fi avut nimic contra să bea un ceai împreună cu el și să mai flecărească nițel. Dar lui nu-i cade fisa. N-o invită. Iar Svetik n-ar vrea să se așeze din proprie inițiativă la masă, cu toate că se pricepe de minune să facă asemenea chestii. Dar acum nu vrea.

— Iertați-mă, ciripește ea din nou.

Și se îndepărtează.

În stradă Svetik ajunge din urmă ciudata pereche.

— Și n-ai putut să te arăți și tu într-o lumină mai bună ? îi strecoară femeia printre dinți viitorului ei soț.

— Adică cum ?

— Numai prostii ai vorbit, aia e. Nu știu de ce te-ai legat de mîna lui în ghips. Oare n-ai găsit nimic altceva ? Nu înțeleg cum de nu te-a pocnit în cap cu ghipsul.

Viitorul soț oftează. Și începe să se justifice:

— Tu mi l-ai descris în niște culori... Ca pe un prostănac. Iar el nu-i prost deloc.

— Păi nu-i prost.

— Și știe al dracului de bine să-și țină limba.

— Mie-mi spui ? Să citești atîtea cărți...

Svetik le-o ia înainte. Și nu poate să-și refuze această plăcere.

— De ce faceți atîta gălăgie ? E noapte, oamenii sînt obosiți, spune Svetik cu grosolănie.

Cei doi rămîn tablou. Dar e prea tîrziu. Svetik a și trecut pe lîngă ei. Se așază în mașină, trage cu zgomot portiera. Poate că se grăbește la vreo ambasadă.

Babrîka pornește mașina ca din pușcă. S-a plictisit așteptînd.

Pe drum încep să se ciorovăiască :
— De ce-ai stat atîta acolo ?
— Nu-ți băga nasul.
— Nu mi-l bag.
— Și bine faci.
El nu-i e nici frate lui Svetik și nici iubit. Iar în asemenea situații, cu cît ții bărbatul mai la distanță, cu atît e mai bine. Dă-i la moacă !
Se apropie de casă. Iar noaptea e minunată. Te farmecă, nu altceva. Și e caldă.
— Ce bine e ! oftează Svetik și se uită la stele. Mașina stă la intrare. E liniște.
Babrîka fumează. Tace. Svetik știe bine că între ea și Babrîka n-a fost nimic și nici n-o să fie. Și mai știe că totuși el mai speră pe undeva. Bărbații sînt toți la fel. Toți sînt croiți pe-o măsură.
Sărmanul porumbel ! A rămas fără pereche. Olea a plecat, și acum e tare mîhnit. El nădăjduia ceva și de la Olea.
— Am să car cărțile, spune Babrîka.
Pachet cu pachet, le ia de pe scaunul din spate și le duce în casă. Svetik ia ultimul pachet și-l duce ea.
— Ce de stele ! spune Babrîka, după ce au terminat treaba. Nu vrei să facem o plimbare cu mașina ?
— Nu.
— Atunci mă duc singur.
— Du-te.

Ce nătîng e, se gîndește Svetik. Babrîka pleacă. Iar Svetik rămîne cîtva timp la intrare. Șade pe bancă. Ce noapte !

Totuși, în seara aceea, la Karatîghin, Svetik avusese se pare o înfățișare jalnică. Și acest lucru o întristează. Nu cine știe ce, dar totuși o roade. Ce-i asta — vii în casă și nu ți se oferă nici măcar o ceașcă de ceai...
Cu atît mai mult cu cît Svetik dorește să stabilească o legătură cu el.
Iat-o că a venit. Dis-de-dimineață.
Instituția lui Karatîghin n-are decît o cameră. Cărți și manuscrise peste tot, bineînțeles. Toate rafturile sînt burdușite.
— Alexei Sergheievici, spune Svetik, eu... aș vrea să lucrez la dumneavoastră.
— Dumneavoastră ? se miră Karatîghin.
Svetik rezistă privirii lui uimite.
În această clipă pe Karatîghin îl strigă o scorpie cu numele de Margarita Evghenievna. În biroul lor sînt trei mese. Trei lucrători. Karatîghin, Olea (care acum e în deplasare) și această Margarita, femeie de vreo cincizeci de ani și mai bine, care îi spune :
— Poate că totuși e bine să luăm bani din fondurile suplimentare.
— Fondurile noastre le-am cheltuit demult! Le-am păpat ! Le-am înghițit ! izbucnește Karatîghin.
— Dumneavoastră însă spuneți-le că se scumpesc cărțile.
— Știu și ei, Margarita Evghenievna, acest lucru, doar nu-s copii !

În acest moment Svetik își face simțită prezența. Profită de o pauză în discuție :

— Uite... eu vreau să lucrez la voi.

— Să lucrezi la noi? și Karatîghin izbucnește deodată în rîs, de parcă și-a pierdut mințile.

O privește pe Svetik din cap pînă-n picioare.

— Fetițo...

— Eu am și un nume, spune Svetik. Mă numesc Svetlana.

— Fie. Svetlana, va să zică, Svetlana. Și arată deodată spre cărți : Aceste vechituri o să-ți scoată sufletul. Tu iubești ceva pe lumea asta ?

— Eu ?

— Tu, firește. Afară de cizmulițele frumoase și de băieții simpatici.

Svetik se pierde repede cu firea.

— Cred că nu, spune ea.

— Așa mi-am zis și eu. Păi atunci, iubește și-ai să fii fericită. Băieți și cizmulițe moderne, cu ocazia lui opt martie, ce-i mai trebuie unei femei tinere ?

Și mai în glumă, mai în serios :

— Svetlana, dacă vei veni la noi, în loc de cizmulițe și pantofiori, o să îndrăgești aceste vechituri. Vei hoinări prin tîrgul de cărți, vei implora speculanții. Te vei bîlbîi descoperind vreo legătură de carte, veche, murdară și ruptă.

Cotoroanța pune cafeaua pe reșou, chiar pe masa ei. Bineînțeles, cafeaua e pentru el.

Svetik încearcă să zîmbească. Ea spune :

— Lăsați gluma, mai bine mi-ați povesti ceva despre dumneavoastră.

— Vrei un exemplu ?... Poftim ! Eu m-am băgat pînă la gît în această operă de binefacere. Am ajuns gol ca un cerșetor. Sînt prost îmbrăcat, toate veniturile mele se duc pe cărți.

— Atunci de ce le mai cumpărați ?

— Păi nu pot să nu le cumpăr.

— De ce ?

— Și cu tine o să se întîmple la fel. Fiindcă asta-i o boală. E mai rea decît beția... Doar ai văzut și tu, eu trăiesc într-o cămăruță în care ți-e rușine să aduci un om. Bani nu am. Soția m-a părăsit. Nici nu reușesc să mănînc întotdeauna. Niciodată nu-mi ajunge timpul nici măcar să mă bărbieresc... Și trage încheierea : Ascultă-mă pe mine, Svetlana, fugi de această vizuină cît te țin picioarele. Cu cît mai departe, cu atît mai bine.

Svetik rămîne dezorientată. Nu se aștepta.

Cotoroanța nici nu se gîndește să-i spună o vorbă bună. E ocupată cu cafeaua. Ea se apropie de dragul ei Karatîghin. Idolul ei este tulburat. Idolul trebuie să se liniștească.

— Alexei Sergheievici, îl strigă ea cu o voce scăzută.

— Ce spui ?

— Poftiți cafeluța.

Cotoroanța îi aduce ceșcuța aburind. Apoi lingurița ca să amestece zahărul.

Și în timp ce ea se învîrte pe lîngă el cu tîmpita ei de cafea, Svetik pleacă. Nu se aștepta să fie refuzată.

— La revedere, spune ea, încet, din ușă.

Iar ei nici nu-i răspund.

Svetik merge pe stradă. Nu e veselă deloc, are o stare de spirit confuză, pe care nici ea nu și-o poate explica. Karatîșka (așa l-a botezat ea), orice s-ar spune, a impresionat-o. Fără îndoială că îi lipsește o doagă. E cam aiurit, dar are ceva deosebit în el.

Traversînd strada, Svetik se împiedică. Drăcuiește. Doar nu s-o fi îndrăgostit de el ! Ar fi și de rîs.

CAPITOLUL IV

SVETIK E ÎNTR-ADEVĂR norocoasă — ce-i al ei e-al ei. Dar nu numai norocul o ajută. Odată s-a întîmplat să aibă o discuție interesantă cu un milițian. El însuși se apropiase de ea. Svetik se speriase nițel, adică de ce să se apropie ?

Dar el o întreabă politicos :

— Ei, cum merge ? Ați găsit cărțile care vă trebuie ?

Și Svetik l-a și recunoscut — era chiar milițianul care-i zîmbise la secție, cînd o salvau pe Olea. Avea o față netedă. El o considera pe Svetik drept un colaborator științific din secția lui Karatîghin.

— Nu-i ușor să găsești cartea pe care o cauți, îi răspunde Svetik pe tonul cel mai serios.

— Da, confirmă el, eu îi respect pe aceia care caută cărți.

— Mulțumesc.

Ei flecăresc de una, alta. Pe el îl cheamă Serghei. Îi face o confidență din care reiese că în curînd va începe „săptămîna speculanților", iar colaboratorii științifici trebuie să fie mai precauți cînd vor circula prin tîrgul de cărți. Cel mai bine ar fi, poate, să nu apară deloc. Ca să nu se întîmple vreo încurcătură.

— Toată săptămîna ce vine o să ne ocupăm de piața de cărți. Vom face două razii.

— Și după aceea ? se interesează Svetik.

— Iar în cealaltă săptămînă, vor veni la rînd bețivii.

Milițianul e foarte glumeț. Degajă un fel de simplitate voioasă. E plăcut.

— Numește-mă detectivul Serioja, spune el.

— Dar n-o să te superi ?

— Nu. Eu sînt un om vesel.

Discută între ei pe cel mai amical ton. Cunoștința îi este utilă lui Svetik. Stau lîngă bazarul de cărți și flecăresc.

— Ai auzit, l-au umflat pe Kocin. Știi ceva despre el ?

— Nu.

— A fost o desfătare.

Și Serioja povestește că speculantul Kocin s-a ținut bățos și foarte mîndru la secția de miliție. A declarat că a lucrat cu un grup format din zece oameni. Că el e căpetenia. Și că nu va divulga nici unul din oamenii lui. S-a ținut a-ntîia.

— Iar peste o săptămînă s-a lămurit că e un schizofrenic cunoscut.

— Ce anume ? întreabă Svetik.

— Un om bolnav...
— Minuni.
— Ani în șir a tot umblat prin bazar cu una și aceeași carte. Zicea că o vinde. Și bineînțeles că n-a vîndut-o.

Svetik a absolvit opt clase. După aceea s-a dus să lucreze în comerț. Un timp a lucrat într-un magazin de textile, la secția de tricotaje. Șefa secției i-a dat și primele lecții lui Svetik — cămășuțe, jerseuri, dosirea sub tejghea și altele.
— Am nimerit pe niște mîini de prima clasă, — povestea Svetik.
Tatăl vitreg al lui Svetik era al cincilea la număr. Dar încă de cînd îl avea pe al treilea, maică-sa începuse s-o hărțuiască. Și tot timpul visa să se descotorosească într-un fel de Svetik.
— Du-te acolo... Ai grijă de te du dincolo... Pleacă la mătuși-ta... — repeta maică-sa la nesfîrșit. Numai ca Svetik să nu-i vadă, pe ea și pe bărbatu-său. Parcă Svetik n-ar fi știut cam ce se întîmplă în casă. Toate aceste bucurii le știa pe de rost. O despărțea doar un perete. Iar peretele era foarte subțire.
— Ai face mai bine să te măriți, spunea maică-sa.
Svetik tăcea.
— Sau să te încurci cu cineva... Să trăiești cîtva timp, iar apoi poate că-l iei și de bărbat. Asta se întîmplă adesea.
Svetik tăcea. Svetik încercase odinioară, dar nu ieșise nimic din asta. N-a mai vrut să repete experiența. Gata, ajunge.

Și în general pe Svetik n-o încălzeau aceste lucruri. Poate că nu crescuse deajuns... Ea dorea altceva. Ceva care s-o pasioneze.
— Am venit pe lume fără să fiu dorită. M-am simțit străină încă din prima copilărie, povestea despre sine Svetik. Povestea uneori. Și, bineînțeles, nu milițianului.

E timpul prînzului. E o zi destul de însorită.
— N-ar fi rău să repetăm, spune Svetik, să facem din nou trampa cu depozitul. Depozitul e un filon de aur. Știi pe ce te bazezi.
— Da, da ! răspunde Vera ca un ecou. Cărțile alea m-au ajutat să mă apropii foarte mult de locuința mea proprietate personală.
Svetik zîmbește. În ultimul timp Vera a început să vorbească destul de des despre locuința ei. Vorbea uitîndu-se cu înțeles la Valera. Își pregătea cuibul.
— Și dacă-ți faci suma pentru casă, o întreba Svetik, n-ai să vrei să aduni și pentru mobilă ? Pentru mașină ?
— Vezi-ți de treabă !
Dar Svetik n-o crede, rîde. Știe ea cu cine are de-a face !
Vera și Valera al ei pleacă, Vera se duce la anticariat, la locul ei de muncă, iar papă-lapte o conduce. Lasă-i să se giugiulească. Și asta contribuie la unirea lor.
Iar Svetik și Babrika vor pleca la depozit.

La depozit situația e proastă.
Lui Babrika ce-i pasă ! El stă în mașina lui și scuipă pe fereastră. Iar Svetik se milogește. Îi

roagă și-l tot roagă pe bătrînul Nikolai Stepanîci.

— Doar v-am dat data trecută jumătate din bani, spune Svetik. Ce, vi s-a părut puțin ?

— Am fost mulțumit pe deplin. Dar nu despre asta e vorba.

— Cred că nu v-am nedreptățit, Nikolai Stepanîci. Jumătatea noastră am împărțit-o la cîțiva oameni, în timp ce dumneavoastră v-a revenit întreaga sumă.

— Svetlanocika dragă, nu despre asta e vorba. Eu n-am nevoie de bani mai mulți.

— N-ai nevoie de bani ?

Și iată că bătrînul Nikolai Stepanîci îi explică cu un aer solemn că s-a cam terminat cu treburile astea necurate. A cedat el atunci, dar asta a fost tot. Iar acum vrea să rămînă un om cinstit.

Minte, bineînțeles.

Ei stau la o distanță ca la vreo douăzeci de metri de poarta de grilaj a depozitului. Babrîka, ceva mai departe, în mașină. Bătrînul paznic se plictisește în ghereta lui. Iar Svetik se milogește.

Svetik caută să-l înduplece, așteptînd parcă momentul potrivit. Și iată că momentul sosește. Spre poartă se îndreaptă doi grăsani cu mutre obraznice. Cu brațele pline de cărți.

Unul din ei aleargă să caute un taxi. Celălalt se apropie și spune :

— Nikolai Stepanîci, am luat cît am putut...

— Da, da, mormăie Nikolai Stepanîci, foarte politicos. Aceste cărți sînt pentru o bibliotecă școlară, Svetlanocika. Pentru copilașii noștri.

Nici măcar nu clipește din ochi. Nici nu se înroșește la față. E trecut prin ciur și prin dîrmon. Dar nici cu Svetik nu mi-e rușine.

— N-am putut să le luăm pe toate, Nikolai Stepanîci. Sînt grele al dracului, spune grăsanul.

— Hmmm...

— A rămas Beaumarchais. Zece pachete au rămas.

— Treaba voastră, spune nehotărît Nikolai Stepanîci. Și iar i se plînge lui Svetik : Of, și școala asta. Mi-a mîncat ficații.

Auzi tîmpenie : o școală care ia zece pachete de Beaumarchais, adică o sută de exemplare ! E tare ! Exact pentru o mică bibliotecă școlară. Și adică de ce să nu trimită opere de Goethe (o sută, două, de exemplare) pentru biblioteca unei grădinițe de copii ? Ce s-ar mai bucura micuții !

— Unchiule, rostește Svetik cu voce mieroasă, poate că mi-l dai mie pe Beaumarchais.

— Nu.

— Unchiule, ascultă-mă. Poate că ar fi mai bine să-i ducem și pe prietenii dumneavoastră unde vor să meargă. Precis că nu vor găsi un taxi pe-aici.

Taxiuri într-adevăr nu există. Șmecherul care a alergat să găsească mașină s-a învîrtit încolo și-ncoace și s-a întors dezumflat.

— În ce direcție mergeți cu rabla voastră ? întreabă cel de-al doilea. Întreabă cu un ton de parcă el s-ar oferi să le facă un serviciu.

— Păi încotro doriți, răspunde Svetik cu blîndețe.

Cei doi se uită unul la altul... Și încep să încarce cărțile în mașină. Goethe pentru grădinița de copii numărul cinci. Dostoievski pentru creșa de sugaci.

— Dar Beaumarchais ? reamintește Svetik.

Atunci ei îl aduc pe Beaumarchais. Zece pachete.

— Unchiulețule, se gudură și-i mulțumește Svetik, unchiulețule Nikolai Stepanîci, îți mulțumesc foarte mult.

El îl fulgeră cu o privire pe Babrîka. Întreabă încetișor :

— Încă nu te-ai măritat cu el ?

— Nu.

— Mărită-te mai repede... Atunci vom strînge legăturile.

Svetik întreabă :

— Dar ce, uncheșule Nikolai Stepanîci, de fete ți-e frică ? Noi doar nu mușcăm. Și noi sîntem blînde. Și Svetik îi aruncă o ocheadă atît de focoasă, încît s-o pomenească o săptămînă dacă nu mai mult. Lasă-l să se frămînte nițel, să se zvîrcolească noaptea cu ochii deschiși.

— La revedere, unchiule, spune Svetik.

Ei pleacă. Svetik și Babrîka stau în față. Și pachetele de Beaumarchais pentru care s-a milogit Svetik se află între ei, pe scaun.

Iar cei doi grăsani stau în spate. Cărțile lor între ei. Acum „în mașină" nu se mai simt atît de împovărați. Și cînd grăsanii se apropie de casa lor, unuia din ei îi vine o idee. Ia pachetele cu Beaumarchais și începe să le transfere pe banca din spate. A luat jumătate, adică cinci pachete, iar celelalte cinci le rămîn lui Svetik și Babrîka.

— V-ajung și atîtea, spune el.

Babrîka stă la volan și nu se amestecă. De aceea doar Svetik zîmbește.

— Vă e destul și atîta, repetă grăsanul.

— Ei da, e clar, zice Svetik. Nu poți lăsa pruncii fără clasici. Beaumarchais e un scriitor util.

— Exact, și grăsanul rînjește.

În aceeași clipă Svetik, aplecată peste spătar, îi înșfacă de piept. Și începe să-l zgîrie

— Canalie ce ești ! viperă ce ești ! țipă ea.

— Lasă-mă-n pace !

— Am să-ți scot ochii !

În cursul încăierării, apărîndu-se și atacînd, zgîriindu-l și țipînd, Svetik reușește să ia înapoi trei pachete cu Beaumarchais. Svetik urlă. Grăsanului i-a pierit bucuria pentru pleașca asta cu automobilul.

— Încetați o dată ! caută să-i împace celălalt grăsan.

Lupta s-a terminat. Fiecare stă la locul lui. Rezultatul : Svetik s-a ales cu opt pachete. Ea plînge cu sughițuri :

— Dă-mi înapoi și restul, mizerabile ! Dă-mi-le !

Dar el nu i le dă. Au sosit. Asta-i casa lor.

— Mulțumim că ne-ați adus ! exclamă ei.

Svetik și Babrîka pleacă mai departe în tăcere.

— Svetik, spune Babrîka, intrînd într-o ulicioară liniștită, opt pachete, asta înseamnă un cîștig colosal. Nu te enerva.

— Știu, zise Svetik, nu-i vorba de două pachete, însă mi-e ciudă !

În piață Beaumarchais se vinde cît ai clipi din ochi. Svetik și Babrîka și Valera, toți trei vînd cărțile cu suprapreț. Svetik se întoarce singură din bazar. Cînd e bine dispusă îi place să fie singură.

Ea trece pe lîngă ferestrele lui Karatîghin. Cum o mai fi trăind oare acest om ciudat? Trece pe lîngă ferestre. Îl vede cum frunzărește cărțile.

Apoi își face de lucru cu mîinile. Ia te uită : și-a scos ghipsul. Își răsucește mîna în fel și chip. Face exerciții...

Svetik rîde de ea însăși : totuși e cam proastă. Fiindcă numai proastelor le plac oamenii de știință cam năuci, cu toate ciudățeniile lor. Svetik se oprește în dreptul ferestrei lui. Începe să se întunece. Fereastra e luminată. Svetik îl vede, dar el nu.

Pe Svetik o pufnește rîsul. Ea stă printre tufe, rupe cîte o crenguță și o aruncă încetișor în geam.

— Cine-i acolo ?

Karatîghin sare de la locul lui și se repede la fereastră. Ce tip nervos ! Privește afară. Scrutează întunericul. Dar Svetik stă ascunsă. Ea îl vede, dar el nu.

— Cine-i ?

— Sînt eu, glăsuiește Svetik.

— Care eu ?

— De la trustul de electricitate, spune Svetik, și pleacă. Faptul o amuză.

A doua zi, Svetik și Babrîka pornesc cu mașina spre regiunea Kalinin. Așa a vrut Svetik. Trec pe lîngă golful unui lac imens.

— E Marea Moscovei, spune Babrîka.

Ia te uită ! După cum se vede, pe-aici există chiar și mare... Svetik privește în depărtarea albastră.

— Vrei să ne scăldăm ? întreabă Babrîka. Și caută un loc pe mal. Flecărește, vrînd s-o convingă cît de frumoasă e aici natura. Parcă Svetik n-ar avea ochi.

— Nu, spune Svetik, mînă mai departe.

— Cum, nu vrei să ne scăldăm ?

— N-am plecat la drum pentru asta.

— Păi eu credeam c-ar fi bine să facem o baie... Ziceam că ar fi plăcut să ne mai odihnim...

— N-ai decît să crezi.

Cîtva timp călătoresc în tăcere.

— Mi se pare mie, ori nu mai vrei să te uiți la mine ? îl sîcîie Svetik.

— Cum adică să mă uit ?

— Așa, ca un soldat la o servitoare.

El nu-i răspunde. Ascultă și tace.

— Mi se pare că ți-a căzut Vera cu tronc...

Babrîka tace. Mînă cu aproape o sută la oră.

— Îți place Vera ?

— Dacă nu mă lași să mă apropii de tine... Pe cînd Vera n-ar avea nimic împotrivă.

— N-are nimic împotrivă ?

— Dar ce, eu sînt mai prejos decît papă-lapte ăla ?

— Valera vrea s-o ia de nevastă.

— Şi eu aş putea să vreau.

Svetik rîde :

— Păi daţi-i drumul, mie nu-mi pare rău.

Iar apoi spune :

— Un speculant nu se căsătoreşte niciodată cu o speculantă. E clar ca lumina zilei. Un speculant doreşte întotdeauna să se însoare cu una cinstită. Asta-i visul lui. Iar speculanta visează şi noaptea să se căsătorească cu vreun inginerаş. Sau cu un student...

Svetik priveşte cum aleargă copacii. Şi povesteşte. Vorbeşte din proprie experienţă.

Babrîka ascultă. Deodată spune :

— Asta-i adevărat. Dar toate astea îi privesc pe speculanţi.

— Asta-i bună ! Dar tu ce eşti ?

— Eu ? ! Eu nu sînt speculant.

Svetik rîde în hohote :

— Să mori de rîs nu alta !... Dar atunci ce eşti tu ?

Babrîka e convins că el nu e speculant, ci doar un om care din cînd în cînd revinde nişte cărţi. Şi că nu face nimic rău. El nu e decît un tînăr simpatic şi cinstit. Să mori de rîs, nu alta !

Svetik recunoaşte satul după săgeata indicatoare, pe care scrie „Ogurţovo". E chiar satul de care are nevoie. Uite şi mînăstirea. Maşina merge încet. Ei se uită în jur. Nu se mai văd alte maşini. E un colţ liniştit satul ăsta.

— E o frumuseţe ! zice Babrîka, referindu-se la mănăstire.

— E renovată, observă Svetik. După cum se vede, nu duc lipsă de bani.

În faţa mînăstirii se află un mic platou, în genul unei pieţe. Aici se şi opresc. Svetik schimbă ocheade cu un tînăr călugăraş. Aşa, în joacă. Băiatul se prinde. Svetik se teme ca nu cumva din privirile aprinse ale călugăraşului, pulovărul ei nou nouţ să ia foc.

— Pleacă, te rog, îi spune Svetik lui Babrîka.

— Unde să plec ?

— Unde te-o tăia capul.

Călugăraşul discută cu un bărbat în vîrstă, care pare de asemenea ţîrcovnic. Amîndoi vorbesc cu un puternic dialect nordic.

— Apoi am să mă duc la părintele Vasilie, spune călugăraşul.

Svetik îi ascultă de la oarecare distanţă. Părintele Vasilie este cel de care are ea nevoie. Glasul călugăraşului e foarte catifelat. Are ochi negri, ca tăciunele. Svetik se află doar la cîţiva metri de călugăraş, se uită la inscripţia veche de pe arcada porţii. Poslușnicul e însă foarte sfios. De prins s-a prins el, dar nu se hotărăşte să se apropie. Dacă Svetik se va apropia de el, s-ar putea să devină bănuitor. Aşa sînt monahii.

Svetik înţelege că nu-i un loz cîştigător ; pentru ca flăcăul să capete îndrăzneală, ea ar trebui să stea aici vreo jumătate de an. Ca să vezi ce face religia din oameni.

Svetik îi comunică acest lucru lui Babrîka și rîd amîndoi, orice s-ar spune, religia e opiu pentru popor. Apoi Svetik îl expediază pe Babrîka la Moscova. Singură se va descurca mai bine. Mașina îi sperie pe călugări.

— Dar tu ? întreabă Babrîka.

— Mă întorc eu acasă și singură.

— Cu trenul electric ?

— Da.

Svetik e îmbrăcată cu un pulovăr gri și cu o fustă neagră. Arată foarte bine. Are o față plăcută, atrăgătoare. Are niște ochi mari, cenușii. O ținută frumoasă, demnă.

Dar în afară de asta ? Are aparatul fotografic al lui Babrîka. Are și legitimația Oliei, de la secția de manuscrise (legitimația e veche, nu-i mai trebuia Oliei și Svetik i-a cerut-o). Iar în mîini propriul ei geamantan.

Svetik e singură acum.

Cîtva timp se plimbă pe lîngă căsuța de lîngă mînăstire. O simplă casă de țară. Svetik se adresează unei femei bătrîne, care vine dinspre mînăstire.

— Bună ziua, mătușă.

— Ziua bună.

Svetik e modestia întruchipată. Nici urmă de insistență. E o ființă neajutorată.

— Ce-i cu tine ? întreabă femeia. Cauți vreun loc de dormit ? și se uită compătimitor la Svetik. Svetik e atît de tăcută și atît de modestă... Cînd Svetik privește cu ochii ei de oiță nevinovată, chiar și recidiviștii înrăiți își aduc aminte de îndepărtata lor copilărie, de maicile

lor și de bradul cu jucării. Și cum tații lor îi aruncau în joacă pînă-n tavan.

Femeia o invită pe Svetik la dînsa, o servește cu ceai și-i cedează patul pentru o noapte.

Pat e prea mult spus. Svetik renunță — o roagă să-i aștearnă o saltea pe jos, în tindă, pentru că-i place aerul curat.

În timp ce-și beau ceaiul, Svetik o întreabă:

— Dumneavoastră ce faceți la mănăstire ?

— Deretic și eu pe-acolo. Frec podelele.

— Îl cunoașteți pe părintele Vasilie ?

— Îl cunosc.

— O ce bine, chiar cu el aș vrea să vorbesc. Despre niște cărți vechi. Eu am venit de la Moscova. Sînt filolog, și Svetik o roagă cu sfială : Vă rog să mă conduceți la părintele Vasilie.

— Păi se poate, spune femeia pe cel mai obișnuit ton. Dacă vrei, poți să te duci și singură.

— Păi m-o primi oare ?

— Te-o primi.

— Nu, nu. Totuși e mai bine să merg cu dumneavoastră. Anunțați-mă dinainte...

— Și ce să-i spun ?

— Spuneți-i că a venit o fată filolog, din Moscova. Și tare ar dori să stea de vorbă cu părintele Vasilie despre niște cărți vechi.

— Despre cărți, îhîm, dă bătrîna din cap.

— Întocmai. Și spuneți-i chiar așa, că cere permisiunea să vorbească cu el.

Svetik îi explică femeii, cu răbdare și amănunțime. Îi explică plină de blîndețe. Și nu

așa, de-a surda, ci fiindcă e necesar. Uneori un lucru abordat cu delicatețe este o treabă pe jumătate făcută.

*

Svetik așteaptă de-o oră. Căsuța părintelui Vasilie nu-i mare. O izbă ca toate izbele. Și iată că Svetik se plimbă pe lîngă această izbă, de-a lungul gardului viu.

Svetik așteaptă.

Intră două bătrînele necunoscute. Apoi ies. Nici n-o bagă în seamă pe Svetik. Ce plictiseală ! Și soarele arde.

— Svetlana !

În sfîrșit. Abia aștepta. Poate să răsufle.

Ana Grigorievna o introduce pe Svetik în casă.

— Ați vorbit cu el ? șoptește Svetik.

— Am vorbit.

Și intră amîndouă în odaia mare.

— Părinte... Iat-o și pe dumneaei. Am adus-o, după cum mi-ai spus.

— Bine. Du-te cu Dumnezeu.

Ana Grigorievna pleacă. Cîtăva vreme, părintele Vasilie și Svetik rămîn în tăcere.

Svetik vede că părintele Vasilie e bătrîn. Bătrîn și rău. Mîinile îi cam tremură. Iar ochii apoși parcă sînt gata să i se scurgă.

— Așază-te, spune el.

Svetik se așază.

— Noi v-am trimis o adresă, începe ea, pe noi ne interesează foarte mult cărțile de odinioară. Ele sînt necesare poporului... Doar noi nu sîntem niște dușmani. Nu-i așa ?

Svetik vorbește energic. Și totodată politicos. Asta e doar o simplă rugăminte.

— Noi vă rugăm să ne ajutați, spune Svetik. Permiteți-ne să ne uităm și noi prin cărțile dumneavoastră.

Părintele Vasilie oftează. Și tace. Timpul parcă s-a oprit, cel puțin așa i se pare lui Svetik. Poți să aștepți, să îmbătrînești, să mori așteptînd, iar el o să tacă și o să tacă.

— Documentul, spune părintele Vasilie. Ce document aveți ?

— Uite-l.

Svetik scoate legitimația lui Olea și i-o prezintă.

— E fără fotografie, constată el.

— Legitimațiile noastre sînt fără fotografii. Noi nu fabricăm rachete.

Ochii părintelui Vasilie lăcrimează. Iar mîinile cu care examinează legitimația îi tremură zdravăn. Bătrînețea, ce vrei ! Glasul însă îl are limpede și puternic. Svetik simte chiar furnicături pe spate ascultîndu-i basul profund. Ce mai voce !

— Dar în fond ce doriți dumneavoastră ?

— De exemplu să fotografiez o carte.

— Care carte ?

— Păi ar trebui să văd, părinte Vasilie... să mă uit.

El oftează.

— Asta, bineînțeles. Asta, fetița mea, o înțeleg... Treaba însă e că se cam fură cărțile.

— Nu mai spuneți ? !

El tace. Ca la vreo zece minute. Pare că va tăcea pentru totdeauna. Nu-l scoţi dintr-ale sale.

Svetik tace şi ea cîtăva vreme.

— Ştiţi, părinte Vasilie, revine ea, nouă ne trebuie în scopuri ştiinţifice... N-avem nevoie decît de fotocopii. Pentru studiu.

Acum Svetik ia taurul de coarne. E timpul. E tocmai momentul potrivit.

— De exemplu, noi am şi tras o copie după o carte de la dumneavoastră. Acum o studiem. Iar originalul nu ne mai trebuie.

— Despre ce carte e vorba ?

— Unul dintre poslușnicii dumneavoastră ne-a vîndut-o. Noi am cumpărat-o, am făcut fotocopii după ea, iar acum putem să v-o înapoiem...

— Aţi cumpărat cartea de la un hoţ !

— Noi înţelegem doar că este o carte de valoare. Şi de aceea v-o restituim...

Svetik deschide valijoara ei drăguţă şi-i întinde „Vieţile".

Părintele Vasilie ia cartea. Înghite în sec, iar mîinile încep să-i tremure nervos.

— Ah, cîinele ! rosteşte el încet. Nu se citeşte nici un reproş în vocea lui. Şi repetă : Cîinele !

Amîndoi tac o vreme.

— Cum se strică oamenii, spune părintele Vasilie căzut pe gînduri.

Svetik nu spune nimic cu privire la oameni. Din punctul ei de vedere, oamenii sînt oameni. Există fel şi fel.

Iar apoi revine la oile ei :

— Noi, părinte Vasilie, nici măcar nu vă cerem să ne împrumutaţi cărţile pentru o zi sau două.

— Hai ?

— Noi vă rugăm să ne daţi voie să facem fotocopii. Aici, pe loc. În prezenţa dumneavoastră. Nu le scoatem din încăpere nici pentru un minut.

Vasilie spune :

— Cărţile pe care le am, fetiţa mea, poate că nici nu prezintă o valoare prea mare. Pofteşte de le vezi.

El se ridică cu greu.

O conduce pe Svetik în camera din fund. Acolo sînt patru cufere cu cărţi. Lui Svetik i se opreşte respiraţia cînd popa deschide unul dintre ele. E plin pe trei sferturi. Cărţi foarte vechi, cu legături ciudate. Colţarele sînt aurite. Toate la un loc alcătuiesc o comoară.

— Ce minunăţie ! exclamă Svetlana.

Părintele Vasilie îi spune :

— Uită-te deocamdată prin cufărul ăsta. Celelalte n-o să le deschid... De prima dată vă ajunge.

— O să fiu foarte atentă. Să n-aveţi nici o grijă, părinte.

Lui Svetik i s-a tăiat respiraţia. I se învîrte capul. Simte cum îi tremură genunchii. Examinează carte după carte.

— Asta-i lista de cărţi ? întreabă Svetik.

— Da, e un inventar, aprobă din cap părintele Vasilie.

Lista e prinsă într-o ţintişoară de capacul lăzii. Svetik ia aparatul şi ţăcăne : ţac ! Şi încă

o dată. Pentru siguranță : țac !... Blitzul, după cît se vede, nu-i face deloc plăcere bătrînului. El se strîmbă. Își freacă ochii. Apoi pleacă.

În locul lui apare Ana Grigorievna. S-a postat la oarecare distanță și n-o scapă din ochi pe Svetik. De fapt, ar fi putut să nici nu stea.

Svetik cotrobăie prin cărți, cu respect. Deodată... Fetei nici nu-i vine să creadă. Holbează ochii, se uită atent, o dată și încă o dată. Abia dacă descifrează buchile. Și totuși, Svetik reușește să citească : „CARTEA TRISTEȚILOR ȘI A BUCURIILOR".

— Pe-asta o s-o fotocopiez, spune Svetik, cu toate că explicația ei este de prisos. Fiindcă Anei Grigorievna îi este totuna : n-are decît.

Svetik începe să țăcăne, pagină cu pagină. La primele declanșări, Ana Grigorievna își face încetișor cruce. Apoi se obișnuiește.

Svetik doarme peste noapte la Ana Grigorievna. Dar nu poate să adoarmă imediat : noapte, liniște, dar Svetik nu mai poate de bucurie. Și încă ceva. Ceva ce nici nu are nume.

Ea se culcă și apoi iar se scoală. Nu poate dormi. Îi spune Anei Grigorievna că se duce să se plimbe.

— Păi nu ți-e frică ?

— Nu.

Svetik se duce la marginea satului. E noapte cu lună. Sufletul ei e liniștit. Întreaga energie a lui Svetik s-a domolit, în jurul ei parcă nu mai e viață. Nu mai dorește nici activitate, nici bani, nici agitație, nu mai dorește nimic.

— Auuuu ! strigă Svetik trecînd pe lîngă o rîpă. Și imediat după aceea : Uuuu !, de pe celălalt mal. Svetik simte că-i place ecoul. Și simte cum lacrimile îi umezesc ochii, teribil lucru. De mult nu i s-a mai întîmplat așa ceva lui Svetik.

O rîpă, noapte. E frumos. E chiar puțin sinistru.

— Salut ! apare Svetik exaltată și udă ciuciulete. Iar ei stau plictisiți și acriți. Plîngăreții ! Babrîka și Vera încep să se plîngă de ploaie. Ce mai bandă și-a înjghebat Svetik ! Sînt buni doar să cerșească în trenul electric. Cu asemenea mutre nici nu mai e nevoie să cînți cîntece de jale. Întinzi șapca și asta-i tot.

— Halal de voi ! spune Svetik.

A doua zi se duc cu toții în bazar. Ploaia abia contenise. Lume nu prea era. Babrîka cîștigă cinci ruble. Svetik de asemenea o hîrtie de zece. Iar Valera nimic.

Svetik hoinărește pe străzi încolo și-ncoace, apoi se apropie de ferestrele lui. Totul pare liniștit. Aiuritul ei stă și transcrie ceva. Trudește.

Svetik intră.

— Bună ziua, spune ea.

Și în același timp îi arată cartea. Adică fotocopia. A lucrat toată noaptea la ea. A trudit și ea.

Karatîghin ia cartea și rămîne împietrit. Își mișcă doar buzele.

— Nu... nu... nu se poate.

— Adică ce nu se poate ? întreabă Svetik. Ce nu se poate ?

Iar el nu-şi mai revine, a înţepenit. Svetik nu e surprinsă. Ea ştie doar că nu-i în toate minţile. El mişcă din buze, se uită, nu-şi dezlipeşte ochii de text. Apoi, deodată se repede la telefon.

— Oleg ! Olioşka !... Bucură-te !

Îi comunică unui oarecare fleţ (după cum se vede vreun fofolog) că o asemenea carte există. Şi, mai mult, că el, Karatîghin, o poate procura chiar în acest moment.

— Nu cartea, intervine Svetik, ci fotocopia.

Pentru el însă e acelaşi lucru. Închide telefonul şi se învîrteşte în jurul lui Svetik ca un copilaş mic în jurul pomului de iarnă.

Iar Svetik, mirată, se uită la resturile de ghips aşezate pe masă. Ce mai privelişte ! Cu bucata aia de ghips poţi să omori un om.

El întreabă :

— Cît vrei pentru ea ?

Svetik o ia în glumă. De ce s-ar grăbi ? Are timp. Pentru că acum altfel stau lucrurile. Nu ca atunci cînd Karatîghin se descotorosea de Svetik repede de tot. Ba chiar se poate spune că nu se descotorosea în modul cel mai delicat.

— Dacă trebuie să vorbim serios, spune Svetik, dorinţa mea ar fi să obţin o altă carte în schimb.

— Ce carte anume ? Care carte ?

Svetik indică nişte cărţi pe care Karatîghin nu le-ar putea găsi nicăieri.

— Nici n-am auzit de ele, spune Karatîghin distrus.

Pe Svetik n-o miră acest lucru. Nimeni n-a auzit de ele. Nici ea însăşi, pentru că ele pur

şi simplu nu există. La început, Svetik pune problema schimbului.

În sfîrşit, Karatîghin pune problema direct. O lasă pe Svetik să-şi facă jocul, apoi o întreabă :

— Cît doriţi pentru cartea asta ?

— Pentru fotocopie, precizează Svetik.

— Fireşte.

Svetik îşi face socoteala. Dacă acea fotocopie i-au smuls-o din mîini pentru două sute de ruble, păi pentru asta n-are decît să ceară de trei ori mai mult. Şase sute de rubluşoare. O bucăţică grasă. El va plăti ca un mieluşel întreaga sumă. Chiar dacă ar trebui să doboare cu ghipsul lui o vînzătoare de bere şi să-i ia banii pentru asta. Bineînţeles într-un colţ întunecat, după ce chelneriţa şi-a terminat schimbul.

— Ei, tu ! Îşi iese deodată din fire Svetik, aşa fără nici un motiv. Ce te holbezi la mine ? Ce sînt eu pentru tine, o pictură ?

Svetik devine isterică. Cuvintele zboară unul după altul. O adevărată explozie. Aproape că se aruncă asupra lui Karatîghin.

— Nu mă mai examina atîta ! E deajuns să intre o femeie că vi se şi aprind ochii. Eu am venit aici cu o treabă. Apoi hai să vorbim cum trebuie !

Karatîghin ridică din umeri. Nu se aştepta.

— Doamne fereşte, spune el. Eu nici nu m-am holbat la tine.

Asta e adevărat. Ea, Svetik, se holbase. Asta-i adevărul.

Amîndoi tac.

— Dar tu de unde ești, Svetlana ? o întreabă el.

— Din Ural.

— Din Ural ?

— Da. Universitatea noastră din Sverdlovsk caută cărți vechi, rare... Eu lucrez acolo ca laborantă.

— La catedră ?

— Am fost trimisă în interes de servici... Caut cărți, ca și dumneavoastră.

— Și-ți place ?

— La început mi-a plăcut foarte mult. Acum însă misiunea mea s-a încheiat. Din hotel m-au dat afară... Iar cărțile necesare nu le-am găsit.

— Înțeleg. E o situație foarte grea.

— Vă amintiți ? Eu am vrut să mă angajez la dumneavoastră.

— Îmi amintesc.

— Am vrut să mai cîștig niște bani. Acum mi-au trimis banii, în schimb m-au scos din hotel.

Svetik e ușurată. Crede ea însăși ce spune. Numai că e puțin nervoasă. Și torentul de vorbe continuă. Vorbele cad ca boabele de mazăre.

— Mda, o compătimește Karatîghin.

Și Svetik se înseninează imediat.

— Ascultați-mă, Alexei Sergheievici, eu am să vă dau această carte, pur și simplu v-o dau degeaba. V-o fac cadou. Vă rog însă... primiți-mă să dorm cîtva timp la dumneavoastră. Se poate ?

— Pentru Dumnezeu ! Poftim ! Sînt bucuros să-ți fiu de folos. Și nu trebuie să mi-o faci cadou, am s-o cumpăr.

— Nu. V-o fac cadou.

— Nu, așa n-o iau.

Dar Svetik știe că se vor împăca pînă la urmă. O să ia cartea ca un băiețaș cuminte. Rublișoarele nu-l prea dau afară din casă. Iar să renunțe la carte nu e în stare. La fel cum nu renunță un bețiv la băutura lui.

— Vrei să dormi aici ? Poftim ! Asta oricum... Sînt bucuros că-ți pot fi de ajutor, spune el. Și privirea lui e curată. Fără gînduri ascunse... Am pe undeva un pat pliant.

— Îmi place să dorm pe paturi pliante, îi comunică Svetik.

— Poate că am să dorm eu pe patul pliant. Totuși, dumneata ești oaspete.

— Lăsați.

— Totuși, nu se face...

— Unde să-l punem ? Aici ?... Nu, nu, uite, aici e mai comod.

Svetik alege un loc în stînga mormanului de cărți. Minunat loc. Acum beau ceai, iar apoi Svetik pleacă să-și aducă lucrușoarele.

Ea merge pe stradă și zîmbește ca o proastă. Doamne ! Ce lună ! E un cer minunat !

Svetik vine la ai săi și le explică :

— O întind, copilași.

Ei încep să scîncească. : Dar încotro ?... Dar de ce ?... Dar cu noi cum rămîne ?

În mod special o chestionează Valerik :

— Svetik, hai spune-ne... Noi doar te iubim. Noi o să ne neliniștim pentru tine.

— Fiţi pe pace, nu s-a întîmplat nimic, spune Svetik. Totul rămîne ca înainte. Numai că o să dorm în altă parte.

— Ţi-ai găsit vreun hăndrălău ? întreabă Vera.

Svetik nu vrea să dea explicaţii. Stă în genunchi. Îşi adună lucrurile în valijoara ei.

Iar Babrîka e totuşi un mare tîmpit. Doi ani a studiat la institut.

— Pleci la Nikolai Stepanîci ? întreabă el.

Lui i se pare că vede şi pe sub pămînt. Înţelege totul.

Svetik nu răspunde.

— La revedere, copii... Ne întîlnim în bazar, ca totdeauna. Dacă nu plouă, la ora zece.

CAPITOLUL V

ACUM SVETIK doarme la el. Serile tîrzii arată aproximativ ca o idilă. Karatîghin, desigur, citeşte. Stă aplecat lîngă veioză. Svetik s-a şi băgat în patul pliant. Tare-i mai place acest pat pliant. Svetik nu doarme. Alături, claie peste grămadă, se află mormanul de cărţi şi manuscrise. Svetik întinde mîna, ia o carte şi-o frunzăreşte.

— Alioşa... Vrei să mai rîdem niţel ?

— Nu mă deranja.

— Ia ascultă. Nişte cuvinte de aur : „Iubeşte-o pe soţia ta dar n-o lăsa prea liberă..." Nu-i hazliu, ce spui ?

— Nu-i nimic de rîs. Pentru secolul al doisprezecelea e o gîndire destul de elastică. Dacă eu i-aş fi dat ascultare acestui prinţişor, nevastă-mea n-ar fi fugit de la mine.

— Alioşa !... Slavă domnului că a fugit. Doar e o proastă.

— O să mă laşi în pace să-mi văd de treabă ?

Svetik tace. Karatîghin lucrează, iar Svetik se uită la el. El e un savant. Ea e o femeie simplă, dar tare mult îl mai iubeşte. Exact ca-n filme.

Ea se întoarce pe partea cealaltă.

— Noapte bună, Alioşa.

El nu răspunde. Fiindcă e a cincea oară cînd Svetik îi urează noapte bună.

Dimineaţa, Svetik o să-i facă omletă. O să-i fiarbă cafeaua, aşa cum trebuie, în privinţa asta să n-aveţi nici o îndoială. Şi o să-l trimită la lucru.

O dată, Svetik i-a văzut în piaţă pe cei doi grăsani, oamenii lui Nikolai Stepanîci. Vindeau versurile lui Andrei Belîi, desigur provenite tot din depozit. Fiindcă în librării cartea încă nu a ajuns. Svetik prinde un moment şi se interesează :

— În grădiniţa de copii au început să-i citească pe simbolişti ?

Unul din ei întreabă sumbru :

— În ce fel de grădiniţă ?

Celălalt e de asemenea nedumerit :

— Ce fel de simboliști ? !

Ce ignoranță ordinară ! Nici nu știu măcar din ce fel de autori își cîștigă pîinea. Pe Svetik fie că au uitat-o, fie că nu vor să și-o amintească.

— Eu sînt Svetik. Noi v-am dus o dată cu mașina... Vă amintiți ?

Acum și-au adus aminte.

— Bătrîneilor, începe să-i roage Svetik, luați-mă și pe mine ca asociat.

Grăsanii se uită unul la altul. Și... o trimit pe Svetik undeva. Treaba e clară : cine ar vrea să împartă o asemenea pleașcă ? Ce le trebuie lor Svetik ?

I-au spus cu asprime :

— Nu te știm și nu ne știi.

Acum Karatîghin umblă mai rar prin bazar. Pentru că a intrat în poseia „cărții tristeților și a bucuriilor" și cîtăva vreme e complet prins de ea. O digeră.

— Tot mai cauți ? o întreabă Karatîghin cînd se întîmplă s-o întîlnească pe Svetik prin bazar.

Svetik îi explică : sînt în căutarea cutărei sau cutărei cărți. Pentru docentul Șustikov, șeful ei. A-l duce de nas pe Karatîghin se dovedește a fi cel mai simplu lucru. Crede tot.

La început, această particularitate a lui, Svetik n-o prea lua în seamă. Lui Svetik îi plac nespus de mult asemenea oameni. Pe urmă, această trăsătură a început s-o intrige : nu cumva e cam prost ?

— Dar ce fel de cărți ai acolo ? o întreabă el.

— Astea-s pentru schimb, spune Svetik. În felul ăsta stabilesc legături cu iubitorii de carte.

Și el o crede. Nici o singură dată măcar nu s-a uitat în geanta ei.

În apartament cu Karatîghin mai locuiesc două familii. Însă la bucătărie își petrec timpul două bătrîne. În general cu ele se întîlnește Svetik, mai stă la taclale. Despre una, despre alta.

— Tu ar fi bine să-l iei de bărbat, Svetlanocika, le scapă la un moment dat bătrînelor.

— Să vedem, rîde Svetik.

Iar bătrînele dau din gură și mai și :

— Nu-l vezi ? E blînd ca un porumbel.

— Chiar ca un porumbel.

Iar Svetik de colo :

— Nu cumva o fi vreun prostănac ? și rîde.

Bătrînele sînt simpatice și cumsecade. Dar fac parte din categoria acelora cărora le place să pețească. Indiferent pe cine.

Svetik e la porțile depozitului de cărți. Stă și discută cu Nikolai Stepanîci. Svetik zîmbește. Are o privire de mielușel. Deși e iritată, aproape ieșită din minți.

— Svetlanocika, îi spune el, eu nu doresc să mă ocup de astfel de lucruri.

El nu dorește. Vrea să fie cinstit.

Svetik n-are nimic împotrivă ca omul să fie cinstit. Ea n-a îndemnat pe nimeni, niciodată, să facă potlogării. Dar ticălosul ăsta își bate joc de ea. Doar i-a văzut pe cei doi grăsani cu

cărţile în piaţă. Kafka pentru grădiniţa de copii şi versurile lui Andrei Belîi.

— Deci vrei să fii cinstit ? întreabă Svetik.

— Fireşte, Svetlanocika, zîmbeşte el. E un sentiment minunat. Să fii cinstit... Şi pe dumneata te sfătuiesc...

— Nikolai Stepanîci, caută ea să-l convingă, haide, te rog...

— Nu.

— Mi-ar trebui nişte romane poliţiste. Măcar vreo două pachete. Ce spui ?

— Doar ţi-am spus, s-a terminat cu asta. Şi apoi nu am nici un fel de romane poliţiste.

Svetik îi face ochi dulci de aproape o jumătate de oră. Bătrînului ii face plăcere să asculte rugămintile ei şi în sinea lui îşi bate joc de ea. Iar la vreo cincizeci de metri staţionează maşina. Babrîka şi Valerik se plictisesc aşteptînd...

Svetik schimbă brusc direcţia.

— Potaie ce eşti ! spune ea. Ea, Svetik, îi zice lui Nikolai Stepanîci : potaie bătrînă... Stînga împrejur şi condu-mă unde trebuie.

— Ceee ? !

— Condu-mă în depozit şi arată-mi cărţile !

Bătrînul tace. A amuţit. Nu mai înţelege. Nu-i nici o nenorocire, o să înţeleagă imediat.

— Într-un minut te pot băga la apă. I-am văzut în bazar pe grăsunii tăi cărora le dai cărţi.

— Eu ?

— Om de nimic ! Căţea ce eşti, îi spune Svetik. Dacă vrei, imediat îi scriu o scrisorică procurorului de raion. Sau sticleţilor, ce zici ?... Să ştii că nu glumesc. Am reţinut şi cum îi cheamă

pe unul din cei doi grăsani. Vrei să ţi-l spun cu voce tare ?

Bătrînul face feţe-feţe. Nu e el primul. Mulţi alţii înaintea lui au făcut feţe-feţe, cînd Svetik a întors foaia. Pe fizionomia lui apare ceva cu totul ovin. Sărăcuţul ! Aproape tuturor le apare ceva ovin pe faţă cînd aud de procurorul de raion.

— Svetlanocika... Eu... Tu... Aşteaptă puţin...

Nu-i dă timp să răsufle. Nikolai Stepanîci intră în depozit, iar Svetik calcă pas cu pas pe urmele lui.

— Băieţi, abia izbuteşte Svetik să-i strige pe-ai săi.

Babrîka şi Valera sar din maşină şi vin după Svetik. Aşa era consemnul.

— De ce îi chemi ? mormăie deprimat Nikolai Stepanîci.

— Dar cine-oi fi vrînd să care cărţile ?

Ei se află în depozit. Svetik e uşor emoţionată. Grandioasă încăpere. Ia te uită ce munţi de cărţi !

— Valerik, Babrîka, îi cheamă Svetik.

— Ce vrei ?

Flăcăii sînt puţin speriaţi. Se înghesuie unul într-altul. N-au mai văzut niciodată un depozit de cărţi. Au devenit sfioşi.

— Ce-i, Svetik ?

— Căutaţi romane poliţiste.

Svetik o ia la stînga, aceste stive de cărţi sînt ca un labirint. Valerik merge în centru, Babrîka la dreapta. Cărţile sînt legate în pachete. De aceea trebuie citite etichetele de pe pachete.

— Doar ţi-am spus, Svetlana, romane poliţiste nu-s, îi spune cu supărare în glas Nikolai Stepanîci.

Dar pe Svetik o ajută întîmplarea. Pe podea se tăvăleşte o etichetă cu un titlu pe ea. De unde s-o fi desprins ? Aha ! Svetik face cîţiva paşi în direcţia de unde căzuse eticheta şi rupe ambalajul de pe un pachet. Descoperă o întreagă stivă de romane poliţiste. E drept, scrise de autori indigeni. Dar şi acestea se vînd bine.

— Asta ce-i ? întreabă Svetik cu reproş. Şi strigă : Babrîka, Valera, veniţi încoace !

Dar în acest timp, moş Nikolai Stepanîci a reuşit să-şi recapete cumpătul. Are experienţă, bătrîna lichea.

— Nu cumva aţi dori să vă ajutăm la încărcat ? S-a postat alături de Svetik şi zîmbeşte. Ce zîmbet viclean !

— Facem noi faţă, spune Svetik.

Şi se uită în jur.

Nu s-a înşelat. Pe cărarea din mijloc, printre stivele de cărţi, se apropie doi inşi. Grăsanii. Cei pe care Svetik i-a apostrofat în bazar.

E clar. Bătrînul reuşise să-i anunţe într-un fel sau altul, n-ar fi trebuit să-i scape din ochi nici o clipă. Cei doi s-au apropiat gata de luptă. Unul avea o lopată în mînă . Celălalt o mică rangă.

— Uite, rîde Nikolai Stepanîci, ajutaţi-i pe tovarăşi să încarce.

— Aha, rînjesc cei doi. S-ar părea că ei lucrează chiar aici, în depozit.

Svetik tace.

Cavalerii ei s-au făcut mici de tot. Tac mîlc. Babrîka a pălit.

Grăsanii fac glume nesărate :

— Hai să mergem... O să vă ajutăm să încărcaţi.

Şi primul dintre ei începu să-i îmboldească cu coada lopeţii spre ieşire. De vreo două ori o atinge şi pe Svetik în coaste. Nu prea tare, doar aşa, ca să simtă.

— Hă-hă-hă... Vă încarc eu acuma..., rîde grăsanul. Îi tot înghesuie spre ieşire cînd pe unul cînd pe celălalt. Svetik şi băieţii se deplasează spre uşă. Ies, n-au încotro.

Uite şi ghereta.

— Bine, le zice Svetik băieţilor. De data asta am pierdut.

Toţi trei se duc spre maşină. Urcă.

— Mai veniţi şi altădată, îi invită cu blîndeţe Nikolai Stepanîci. Nu ne uitaţi, zîmbeşte el.

Maşina pleacă.

Ajung acasă toţi trei. Apoi se duc în bazar, lipsiţi de orice chef. Valerik şi Babrîka arată ca două curci plouate. Ce lume, domnule ! Ăştia ştiu să se bucure numai cînd le surîde norocul, iar pe deasupra dacă-i dimineaţa însorită, şi în plus dacă berea e rece. Nu există fericire în viaţă, spune Babrîka şi scuipă.

— Tatuează-ţi vorbele astea pe burtă, îl sfătuieşte Svetik. Asta o să-ţi fie o podoabă grozavă.

Valerik tace ca mutul.

Tocmai trec prin faţa secţiei de miliţie. Acolo stă şi fumează miliţianul Serioja. Se plictiseşte. E în concediu. E îmbrăcat civil.

— Salut ! strigă el.

E întotdeauna bucuros să schimbe o vorbă cu Svetik.

Svetik se luminează.

— Salut ! îi spune ea simpaticului milițian Serioja. Și în același timp, pe jumătatea întoarsă, îi spune lui Babrîka, continuînd parcă o discuție : Iartă-mă, și cu ce-oi fi vrînd să mergem la depozit ? Călare pe-o roată ?

Svetik, bineînțeles, o face pe supărata. Parc-ar fi foarte nemulțumită de Babrîka sau de vreme... E supărată fata. Se irită. Iar în sinea ei așteaptă. Se prinde ori nu se prinde ?

Milițianul Serioja s-a prins.

— Dacă-i ceva de cărat... Cu dragă inimă, spune milițianul cu mîndrie în glas. Dubița mea vă stă la dispoziție.

Și el arată spre „dricul" jerpelit al miliției. Îi invită. Bun băiat.

— Nu glumești ? întreabă Svetik. Poți chiar să ne scoți din impas ?

— Desigur.

Și atunci, întorcîndu-se cu fața spre Babrîka și Valera, Svetik le spune cu voce radioasă :

— Mergem.

Băieții au cam băgat-o pe mînecă. Dar obiceiul de-a avea încredere în Svetik se face simțit și de această dată. Se urcă în mașina miliției. Se așază. Nu le dă însă mîna să facă glume. În nici un caz.

— Dar cine-s băieții aceștia ? o întreabă milițianul Serioja.

— Sînt oameni din bazar, răspunde Svetik încetișor. Secția noastră e nevoită să întrețină legături cu ei.

— E limpede.

Mașina zboară. Milițianul Serioja și Svetik stau în față. Își zîmbesc unul altuia.

— Conduceți foarte bine, spune Svetik.

— Eu pe toate le fac bine, se umflă el în pene.

— Lăudărosule ! îl necăjește Svetik.

Mașina zboară într-adevăr cît poate. Ca purtată de vînt. Pentru orice eventualitate Svetik îi dă unele explicații :

— Vom ridica un lot de cărți de la depozit. Ne sînt necesare pentru schimb.

— Pentru schimb ?

— Da, le vom schimba cu sătenii. În sate se dau în vînt după romane polițiste.

— Iar pentru romanele polițiste, sînt în stare să vă dea cărți vechi, rare. Este ?

— Ești inteligent, Serioja, strigă Svetik mai tare decît zgomotul motorului.

Mașina se apropie de depozit. Nikolai Stepanîci stă în poartă. Vede înspăimîntătoarea mașină a miliției. La volan îl vede pe milițianul Serioja. Iar apoi o vede ieșind din mașină pe Svetik.

Ți-e și milă să-l privești pe Nikolai Stepanîci.

Svetik, împreună cu milițianul, se apropie de el.

— Uite că am și sosit, spune Svetik.

— Dumneavoastră... dumneavoastră...

— Am venit după cărți. După romanele polițiste. După cum ne-am înțeles, și Svetik îi face cu ochiul bătrînului.

Bătrînului îi cade mandibula. Nici prin minte nu-i trecuse că au venit după cărți. Crezuse că au venit să-l ia pe el.

— Conduceți-ne deci în vastele dumneavoastră încăperi, Nikolai Stepanîci, îi zîmbește Svetik.

Și bătrînul îi conduce. Are înfățișarea unei păpuși de vată. Îi conduce și tace. Le arată romanele polițiste și tace. Privește cum se scot cărțile și tace.

La un moment dat, lîngă stiva de cărți i se face auzită vocea. Se întîmplase că Svetik s-a împiedicat de roata unui cărucior. Bătrînul Nikolai Stepanîci se apropie de ea în aceeași clipă. O ia de mînă, s-o ajute.

— Svetik, fetița mea, ce-i cu tine, se smiorcăie el. Fii cu băgare de seamă. Te rog, fii mai atentă...

Depozitul s-a însuflețit, au și scos vreo treizeci de pachete dacă nu mai mult. Ba aleargă Valera încărcat de cărți, ba Babrîka, dar cel mai mult își dă silința milițianul Serioja, înșfăcînd cîteva pachete deodată. Își arată puterea bărbătească. Bravo lui ! Se așază cu toții în mașină. Milițianul la volan. Iar Svetik îi face cu mîna bătrînului. Nikolai Stepanîci a rămas ca o statuie de piatră. A înțepenit.

— La revedere ! strigă Svetik. Nu ne uitați...

Grăsanii, oamenii lui, stau în dosul gardului. Și se uită cu gura căscată. Clipesc din ochi. Nu înțeleg ce s-a întîmplat. Lor nu le-ar fi dat prin minte niciodată. Ți-e și milă de asemenea oameni.

Iar ceilalți zboară cu mașina. Cu vîntul din spate.

— Înțelegi, Serioja, secția noastră nu e deloc prețuită în institut. Nu crezi ? Dar cum crezi, cîte camere are secția noastră ?

— Nu știu. Cinci ?

— Una singură.

— Numai una ?

— Închipuiește-ți, e plină de cărți pînă la tavan.

— Asta mi se pare că e o măgărie.

— N-avem unde să ne ținem cărțile. Numai în cap, poate... Trebuie să le depozităm la locuințele colaboratorilor sau la cunoștințe.

— Nu se poate !

— Imediat o să te convingi.

Mașina se apropie de casa lui Babrîka.

— Aici, explică Svetik. La intrarea aceasta.

Milițianul Serioja oprește mașina.

Svetik iese din mașină. Se gîndește : ce să facă să scape de acest milițian ?

— Noi, Serioja, o să așezăm cărțile aici, pe bancă. Asta ca să terminăm mai repede. Apoi o să le cărăm noi în casă. Dumneata Serioja... poți să pleci..

— Nu, nu, vă ajut și eu.

— Nu-i nevoie, mulțumim.

Dar el a și sărit din mașină. Svetik rîde. Oare de ce nu le-o fi plăcînd fetelor să se ducă la ofițerul stării civile cu milițieni ? Doar ei sînt niște soți geniali. Tocmai ce le trebuie.

— Eu cînd ajut, păi ajut, s-a îmbujorat milițianul Serioja de plăcere și de emoție. La ce etaj ? Am zburat !

Iar Babrîka şi Valera s-au învineţit. Mormăie ceva, adică le-om căra noi şi singuri.

Dar miliţianul se aprinde şi mai mult. El nici nu concepe să lase cărţile pe bancă. Vrea musai să le urce la etaj.

Atunci Svetik spune, vesel şi cu o voce cristalină :

— Să mergem, băieţi ! Luaţi cărţile !

Şi pornesc. Unul după altul, ca nişte boboci de gîscă. Înaintea lor merg Svetik şi simpaticul miliţian Serioja. După ei Babrîka şi Valerik. Introduc pachetele cu cărţi în apartament.

Miliţianul Serioja roagă să i se dea apă rece, îi e sete. Bea. Bărbaţii aprind cîte o ţigară. Simt nevoia să-şi mai tragă sufletul.

— Frumuşel apartament, spune miliţianul.

— Mda, nu e rău, aprobă Svetik. Arată cu un gest al mîinii cărţile împrăştiate peste tot şi adaogă : Nu-i aşa că seamănă cu un cuib de speculanţi ?

— Aha, rîde el.

Peste cinci zile, Nikolai Stepanîci o aşteaptă pe Svetik în bazar. A venit singur. În persoană. Se apropie de Svetik şi o strînge tare de mînă :

— Cum stăm cu partea mea, Svetlanocika ?

Svetik începe să plîngă cu sughiţuri ·

— Ce vrei să spui, unchiule... Nu înţeleg despre ce-i vorba...

El şuieră :

— Escroaco !... Chiar la preţul nominal, ai luat cărţi în valoare de cinci sute de ruble.

— Ce vorbeşti ?

— Trebuie să acopăr măcar cheltuiala. Cărţile nu sînt ale mele, sînt ale statului.

— Dar grăsanii, subalternii dumneavoastră, vă dau partea care vi se cuvine din cîştig ? Şi întotdeauna ?

— Se înţelege.

— Cu beneficiu suplimentar ?

— Desigur.

— Cred, unchiule, că din acest beneficiu trebuie acoperită cheltuiala. Dumneavoastră aţi vrut să fiţi cinstit.

Ochii lui se rotunjesc ca ai nebunilor. Svetik e din nou nevoită să se smiorcăie.

— Lasă-mă-n pace, unchiule, bîzîie ea. Ce ţi-am făcut eu ? Nici nu ştiu despre ce cărţi vorbeşti.

Svetik plînge în hohote.

El se holbează la Svetik. Ca şi cum ar vedea şi ar înţelege pentru prima dată ce înseamnă un suflet de femeie. El crezuse că femeia e pur şi simplu o rochiţă cu picăţele şi cu panglicuţe.

Svetik se smiorcăie şi mai tare :

— ...o să strig să se adune lumea. O să-l chem pe nenea miliţianul.

Vorbele ei au efect. Întotdeauna au efect. Bătrînul pleacă. La un colţ se ocărăşte singur şi scuipă.

În ziua aceea ploaia a făcut-o pe Svetik ciuciulete. Ajunsă acasă, s-a şi băgat în baie.

Karatîghin îi strigă :

— De ce naiba umbli fără umbrelă ?

Pare grosolan, dar numai la prima vedere. Toate ca toate, dar în materie de grosolănie

Svetik se pricepe. A auzit destule. A văzut destule. Iar în ce-l privește pe Karatîghin, țipă doar așa, asta e firea lui. Nu cunoaște viața. A trăit numai printre cărți.

Svetik e în cada cu apă fierbinte, se desfată. Nu se grăbește. Aici se simte ca acasă. Vecinii din locuință o stimează. O salută. I-a spălat toate rufele lui Karatîghin și i le-a călcat. În cameră e mai multă ordine și curățenie. Bătrînelele lor nu le-au scăpat toate acestea. Ore întregi își povestesc una alteia cît e Svetik de vrednică.

Ieșită din baie se îndreaptă spre bucătărie. Încălzește rapid mîncarea. Un-doi și totu-i gata — duce mîncarea în cameră.

— Eliberează masa ! Îi strigă Svetik de data aceasta.

Se așază la masă.

— Am trimis-o pe Olea în misiune de servici, iar acum nu-mi văd capul. Și Karatîghin se scarpină furios după ceafă.

— Și ce dac-ai trimis-o ?

— Păi îmi vine greu... Trebuie să scriu o mulțime de lucruri.

— Olea îți place ?

— Cum să nu ! E stăruitoare, îi place munca.

Faptul că Olea a fost îndrăgostită de el la nebunie, Karatîghin îl ignoră. Iar Svetik nu socotește necesar să-i raporteze. Dacă n-a observat, n-a observat. Faptul e consumat.

După masă Svetik se așază imediat alături de el. Ia în mînă tocul.

Karatîghin se miră :

— Ce vrei să faci ?

— O să transcriu... Olea e departe, în schimb eu sînt aici.

Svetik copiază paragraful însemnat. Și Karatîghin se miră din nou, cînd vede cît de greu scrie Svetik. Abia migălește literele.

— Cum se poate, tu nu cunoști vechea slavonă ?

— Uite că nu.

— De ce nu te-a învățat șeful tău ?

Svetik dă din umeri : de unde să știe ea de ce n-a învățat-o șeful ? Dă din umeri și rîde.

— N-are nimic. O să copiez. Am o memorie minunată. O memorie clasa-ntîia. Și mîini pricepute.

E noapte.

S-au culcat. Sînt despărțiți de movila de cărți. E lună. Bate în fereastră luna. Acum toți schizofrenicii își ies din minți. E ora dragostei. Chiar și ea, Svetik, ar dori puțină dragoste.

— Ești o fată minunată, se-aude deodată din întuneric vocea lui Karatîghin.

Svetik tace. Zîmbește prin întuneric. Parcă ar fi bine să se scoale și să se ducă în vîrful picioarelor la el. Așa îi trece prin minte. De alungat n-o s-o alunge. În privința asta nu-i nici o îndoială. Dar poate că și-ar face o părere proastă.

— Drace ! se dojenește Karatîghin singur. Ar fi bine să nu mai fumez în cameră. Ce zici, ai ?

— Fumează, zice Svetik. Tatăl meu vitreg fuma mereu.

— Mulțumesc.

— E adevărat însă, el era un om de nimic.

— Asta-i bună! Îmi permiţi să fumez sau nu?!
— Fumează, Alioşa. Fumează...

El a adormit. Se aude. Svetik se apropie de el. Se lasă în genunchi şi încearcă să-l privească prin întuneric.

Ochii i s-au obişnuit şi Svetik îi vede faţa. Îi vede buzele adormite. Vede palma întoarsă caraghios. Mîna încă nu s-a dezobişnuit de ghips. În geam bate luna, regina schizofrenicilor. Luna e atît de neobişnuită, că numai Dumnezeu ştie cum a făcut-o. Parcă e liliachie.

— Alioşa, şopteşte Svetik fără grai. Astfel ca să nu poată fi auzită. El, fireşte, n-o aude. Cărţile zac ca un munte imens. Pe ele plutesc fîşii de lună.

Lovitura de la depozit l-a impresionat puternic pe Valerik.

Către prînz, Svetik îl întreabă:

— Ce-i cu tine?

Tace.

— Te-ai certat cu Vera?
— Cu Vera am terminat demult.
— Nu mai spune!
— N-o mai iubesc.
— Oh... atît de repede şi atît de crud...

El tace. Nu sesizează ironia. Svetik a observat şi ea, mai demult, că relaţiile lui cu Vera sînt destul de proaste. Tot amorul lor de mai înainte se evaporase.

Svetik îi spune:

— Cred că te-ai speriat zdravăn, atunci cînd am fost la depozit. Aşa e sau nu?
El tace.
— Ai stat în maşina miliţiei, cu un miliţian în carne şi oase şi ţi-a sărit inima, aşa-i?

— Vera, cum îţi merge cu nerodul ăla?
— Nu merge.
— Cum adică nu merge?
— Aşa. M-am plictisit. E un mucos.
— Păi parcă voiai să te căsătoreşti cu el...
— Parcă ăsta-i bun de soţ! Ar trebui să se ducă la grădiniţă. Şi nici măcar în grupa mare.
Svetik tace. Îi este perfect indiferent. Treaba lor.
— N-are de gînd să se însoare, Svetik. La toamnă o să-l ia în armată, îi explică Vera monoton. Şi apoi ce fel de bărbat e el? Şase ani e o diferenţă prea mare.
— Păi la început diferenţa tot de şase ani a fost...
— Eu i-am zis: hai să vedem nişte mobilă. Iar el de colo: de ce?

Dimineaţa Valerik vine în bazar mai devreme decît era consemnul. Burniţează. În bazar e lume puţină.
— Ce înfăţişare gravă ai, rîde Svetik.
Valerik nu răspunde. Merg de-a lungul străzii.
— De ce tremuri? întreabă Svetik. Ţi-e frig?
Svetik îl ia de braţ. Braţul lui nu e prea puternic. E încă, un băieţandru crud.
— Eu plec de la voi.
— Pleci de tot?

— Da, de tot.
— Păi, cale bătută.
Valerik răsuflă uşurat. I-o fi fost oare frică ? Oare crezuse că e de neînlocuit ? Svetik rîde.
— Aşa mi-am închipuit, că te-ai speriat acolo, la depozitul de cărţi.
— Aha.
— Ce, n-ai mai văzut niciodată un depozit ?
— Nu despre asta e vorba. Am văzut deodată o încăpere enormă, munţi de cărţi, şi... şi...
— Şi-ai înţeles că miroase a puşcărie, aşa-i ?
El nu răspunde.
Îşi eliberează braţul din mîna Svetlanei, şi-l eliberează încetişor, şi-i spune :
— Rămîi cu bine, Svetik.
— La revedere.
— În viaţă sînt multe lucruri interesante, în afară de cărţi şi în afară de speculanţi. Nu-i adevărat, Svetik ?
Spune nişte cuvinte eroice. Simţi cum îi tremură glăsciorul.
— Desigur, îl aprobă Svetik. Şi deodată îşi dă seama că e un papă-lapte şi că nu face de ei. Lasă-l să plece. O belea mai puţin.

CAPITOLUL VI

CHIAR ÎN ACELE ZILE începuse să se creeze legenda. Pînă mai ieri nimeni nu ştia despre ea, iar acum începuse să-i meargă vestea. Îi repetau numele, povesteau, născoceau fel de fel de bazaconii.

Dacă în bazar cineva începea deodată să se plîngă şi să se văicărească cum că nu poate găsi o anume carte, i se spunea imediat :
— Dar la Svetik ai încercat s-o găseşti ?
Altul caută nici mai mult, nici mai puţin decît „Atlasul drumurilor Franţei“.
— Nu, i se răspunde, nu există. Dar pe Svetik ai întrebat-o ?
— Pe Svetik spui ?
— Nici Svetik n-are această carte ?... Întrebaţi-o pe ea.
Svetik nu-şi crede urechilor. N-are ea asemenea cărţi. Niciodată nu le-a avut. Nici n-a auzit asemenea titluri. Numai măgarii cred că pot găsi la Svetik totul. Uite aşa se naşte o legendă, se spune chiar că Svetik are legături solide cu depozitele de cărţi şi scoate de-acolo cele mai noi apariţii. Se sugerează chiar că ea deretică prin hoteluri camerele ocupate de străini şi de aceea are cărţi scrise în toate limbile.
Din fericire toate acestea s-ar părea că nu au nici o contingenţă cu Svetik cea din realitate. Adică se întîmplă cam aşa : Svetik stă în bazar, îi oferă omului o carte, iar omul îi spune în faţă : Nu, fetiţo, mai bine cumpăr cartea asta de la Svetik.
— De ce ? zîmbeşte Svetik.
— La Svetik, cartea are întotdeauna o supracopertă nouă. O să plătesc mai scump, dar în schimb o să am o carte ca lumea. Să-mi facă plăcere s-o ţin în mînă.

— Dar dumneavoastră o cunoașteți pe Svetik ?

— Nu. Dar mi s-a făgăduit c-o să mi se facă cunoștință.

Altă dată, cineva dintre speculanți, care o cunoștea pe Svetik o întreabă :

— Svetik, e aici cineva care întreabă de un Shakespeare ediția Brockhaus. Nu cumva o ai tu ?

Auzind numele de legendă, oamenii se întorc către fată. O înconjoară. O privesc cu curiozitate. Și pentru orice eventualitate îi zîmbesc. Svetik afișează cea mai naivă mină. „Sînt o fată simplă" parc-ar spune ea. „Iertați-mă". „Aș vrea să beau un sifon."

— Eu ?... Eu sînt Svetik. Dar nu sînt aceea pe care o căutați voi.

Și iată că un tip oarecare, intervine din fericire din mers. Un individ cu fantezie :

— Asta nu-i Svetik, afirmă el cu un bas grav. Eu o cunosc bine pe Svetik. Am făcut negoț cu cărțile ei. Uneori mi le încredința mie.

— Nu mai spune ! îl asaltează lumea. E adevărat ?... Și cum arată ?

— E deșteaptă, spune el. E o fată foc de deșteaptă.

— Și cum te răsplătea dacă-i vindeai cărțile ?

— Generos. Svetik e Svetik. Jumătate îmi dădea mie.

Lumea se înviorează. Întrebările curg. Discuția devine generală. Se găsesc și alții care o cunosc bine pe Svetik.

— Se zice că poate să procure orice carte.

— I-auzi !

— Am auzit că i-a sucit capul șefului miliției. E o frumusețe de femeie. Șeful i-a trimis trandafiri acasă.

— Am auzit și eu... Dar știți în ce bazar e ea acum ?

— Bineînțeles că știm.

Lovitura de la depozit l-a isprăvit pe Nikolai Stepanîci. Bătrînul e mort de spaimă. Are insomnii. Bolește. Iar după cîteva zile le spune celor doi grăsani ai lui :

— Îmi ajunge. Mă las de treaba asta. Atîta mi-a fost.

Unul dintre grăsani se lasă și el de afaceri. (Fără ucheș, ce să vîndă ?) Celălalt nu se lasă, îi plac cărțile, i-a intrat în sînge, continuă să se ducă la bazar și cîștigă te miri ce. Svetik îl recunoaște deodată. Dar el n-o recunoaște.

Pentru că el își aduce aminte de Svetik așa cum arăta ea în mașina miliției. Înaltă, bine făcută. Frumoasă ca un înger. Și cu cîrlionții părului de culoarea inului fluturînd în vînt.

Nikolai Stepanîci s-a lăsat de zuleală, dar asta nu-i de natură să-l salveze. Cînd afacerea va fi descoperită, o să-și aducă aminte și de el și o să-i dea patru ani ca popa, pentru că nu e un simplu speculant, ci e un speculant care s-a folosit de funcția pe care o avea. Iar legea e lege.

Cînd totul va ieși la iveală, celor mai mulți nici n-o să le treacă prin minte că Svetik cea arestată și Svetik cea de legendă sînt una și aceeași persoană. Și fiecare din ele va continua

să trăiască în felul ei. Svetik cea arestată își va încasa cei doi ani prevăzuți de lege. Iar Svetik cea de legendă va umbla prin lume mult timp de-acum încolo, dînd lovitura în plină zi la depozitele de cărţi. Şi prin hoteluri, şi prin mînăstiri.

Svetik își petrece nopţile la Karatîghin. Aşa s-au rînduit treburile : ziua în bazar, iar serile şi nopţile la drăguţul ei.

Acum ei dorm împreună. El e un bărbat afectuos, în privinţa asta nu i se poate reproşa nimic. Dar e tare curios.

— Vezi să nu-ţi treacă prin minte să mă legi la cap, izbucneşte el la un moment dat fără nici un fel de motiv. Dacă te-ai gîndit cumva să te măriţi cu mine, păi atunci află draga mea că te-ai înşelat profund.

Se aprinde singur, ca din nimic. Se supără. Mare trăsnit mai e ! Svetik înţelege că lui pur şi simplu îi e teamă. De ea îi este teamă.

Numai ce-l auzi :

— Am fost însurat o dată, ajunge !... Ştiu ce-i asta !

— Lasă cearta, Alioşa. Eu nici nu mă gîndesc să aduc vorba de căsătorie.

— Dar o aduc eu.

— Pentru ce ?

— Vreau să ştii ce fel de om sînt eu.

Svetik ştia şi aşa ce fel de om este. De mult ştia. Dacă n-ar fi ştiut, n-ar fi stat cu el în pat. Iar în ce priveşte „legatul la cap“, lui Svetik nu-i trece prin minte. Poate doar aşa, puţin pe undeva. Asta e. Doar e femeie.

A doua zi vine fosta soţie a lui Karatîghin şi imediat gălăgiosul erou se transformă într-un băieţaş speriat. Svetik vede deodată cîte parale face Karatîghin în astfel de împrejurări. S-a pleoştit. S-a pierdut cu firea. Se vede că se teme ca fosta lui soţie nu cumva să-i ia cărţile printr-o hotărîre judecătorească.

— Pentru Dumnezeu, n-o contrazice deloc, reuşeşte el să-i şoptească lui Svetik.

Svetik n-o contrazice. Ştie să se stăpînească. Dar îi pare foarte rău că nu o poate contrazice.

Fiindcă această obrăznicătură vrea să-i ia măsuţa lui Karatîghin. El nu mai are nimic în cameră, e goală goluţă, iar ea vrea să-i ia măsuţa.

— Îţi trebuie neapărat ? întreabă stînjenit Karatîghin.

— Noi n-avem măsuţă, rosteşte ea răspicat.

— Poate c-o să vă cumpăraţi, sugerează Svetik.

Karatîghin face ochii mari, plini de furie — Taci, taci ! — şi Svetik tace. Fie şi aşa. Doar a promis că nu se va amesteca.

— O să vin marţi, cu Anatoli, continuă fosta soţie. O să luăm măsuţa.

— Bine, luaţi-o...

— Eşti un om singuratic, Alioşa. Iar nouă în familie ne este mult mai necesară măsuţa.

Asta e o pietricică aruncată în grădina cuiva. Dar Svetik tace. Doar a promis.

Se trezesc în miez de noapte. E ora cenuşie de dinaintea zorilor. Karatîghin aprinde o ţigară, iar Svetik nu se gîndeşte la nimic. Apoi, Svetik se gîndeşte la cărţi. Şi spune că are o

oarecare atracţie pentru cărţile vechi. De fapt o pasiune. Aşa cum au alcoolicii pentru votcă.

— Alioşa...

— Ce-i ?

— Poate că eu sînt cam ţicnită.

Karatîghin rîde.

Svetik rîde şi ea, dar fapt este că numai privind aceste cărţi aproape putrezite o apucă tremuratul şi un fel de furnicătură pe şira spinării. Simte nevoia să mîngîie cărţile cu mîna.

— Strămoşii tăi cred că au fost dieci. Copişti de letopiseţe. Era o adevărată artă să copiezi letopiseţe.

— Vorbeşti serios ?

— Bineînţeles, rîde el.

— Nu glumi, Alioşa... Oare acest lucru se transmite din tată-n fiu ?

El rîde. Desigur, glumeşte. Şi totuşi acest lucru Svetik îl bagă la cap. Pentru că, orice s-ar spune, este foarte interesant. Şi măgulitor.

S-a luminat de-a binelea. Svetik pleacă în bazar. Ca de obicei. În dreptul casei din colţ, cineva o strigă. E miliţianul Serioja împreună cu plutonierul.

— Salut, Svetlana ! Cum vă merge secţia ? Ce mai face Karatîghin ?

— Lucrăm, răspunde Svetlana.

Discuţia se poartă pe un ton obişnuit. Ei ştiu amîndoi că Svetik face parte din secţia de manuscrise, că e cercetător ştiinţific şi că pot avea încredere în ea.

— Svetik, tu ai un tiz. Ai aflat despre ea. Ne scapă printre degete. Şi ce frumoasă e !

— E speculantă ? întreabă Svetik.

— Sigur că da.

Acum se vorbeşte numai despre ea, despre această personalitate a lumii interlope.

— Am auzit că şi-a început cariera prin locurile noastre, povesteşte miliţianul Serioja.

— Şi eu am auzit de dînsa, spune Svetik.

— Să auzi e una, dar s-o vezi e cu totul altceva, spune important plutonierul. Şi le destăinuie că a văzut-o de două ori pe Svetik cu proprii lui ochi. Dar n-a putut să pună mîna pe ea. Nu avea probe.

— Lucra curat, confirmă miliţianul Serioja. Acum e departe. Ia-o de unde nu-i !

— Ştiu sigur că acum se ocupă de icoane, spune plutonierul, face afaceri cu străinii. Nici nu-i pasă. Dar oricum, la un moment dat o să i se înfunde porumbiţei.

Svetik simte deodată că i-au cam slăbit balamalele. S-o fi speriat ? Sau o fi din cauza frigului ?

— Eu plec, spune Svetik. Trebuie să caut nişte cărţi. Am treabă.

— Treaba e treabă, n-ai ce-i face, o compătimeşte plutonierul. Nimeni nu te plăteşte pe degeaba.

Iar miliţianul Serioja scapă o vorbă. Totdeauna face aşa :

— Astăzi o să fie razie pentru speculanţii de cărţi.

— Parc-aţi vrut s-o faceţi vineri.

— Am schimbat data. Ca să fie surpriză.

Plutonierul adaogă :

— Nu te duce azi prin bazar. Mai bine stai în biroul tău.

— Bine, spune Svetik. Mulţumesc.
— N-ai pentru ce.
Svetik se duce să-l prevină pe Babrîka. Acolo o găseşte pe Vera care îl vizitează cam des în ultimul timp.
— De ce nu eşti la anticariat ? întreabă Svetik.
— Sînt în concediu de boală.
— Ce spui ?
— Da, nu mă simt bine.
Într-adevăr nu se simte bine. Stă alături de Babrîka, iar el îi zdrăngăne la chitară. Stau umăr lîngă umăr. Şi-a găsit sacul peticul. Ca doi porumbei.
Pe Svetik o ia cu frig. Încă din stradă simţise lucrul acesta, dar crezuse că e din cauza fricii.
— Vera, spune Svetik, se pare că am răcit de-adevăratelea.
— Aha, spune Vera, e o vreme mizerabilă.
Iar Babrîka zdrăngăne la chitară, nepăsător.
Svetik simte nevoia unui ceai fierbinte, se duce să pună ceainicul pe foc. În acest moment sună cineva la uşă. Svetik deschide.
— Ia te uită ! spune ea. Nu te-am văzut de-un veac !
E Valerik.
Mutra lui are ceva verzui şi acru. O moacă pleoştită complect. Urît mai arată !
— Ce-i cu tine ?
— Vreau să-ţi spun ceva.
— Intră. Scoate-ţi fulgarinul.
Urmat de Svetik, intră în bucătărie. Svetik pune ceainicul pe foc. Un ceai fierbinte, ăsta-i

cel mai bun lucru. Se pare că nici Valerik n-o să refuze.
Valerik stă jos.
— Eu, spune el hotărît. Devine convingător. Eu... şi tace.
— Ce s-a întîmplat ?
— Eu vreau să fiu cu voi... Mă simt jenat. Mă chinuie conştiinţa.
Svetik izbucneşte în rîs :
— Nu se poate ! Valerik ! Ia te uită, să mori de rîs !
El se uită undeva, într-o parte. Are o faţă acră, cît se poate de acră.
Svetik rîde în hohote.
— Şi chiar te chinuie conştiinţa ?
— Mă chinuie, spune el posomorît. Ţi-e şi milă să-l priveşti. Are probleme grave. Naiba ştie, poate că într-adevăr e vorba de conştiinţă. Se mai întîmplă.
Dar oricum, e o întîmplare foarte hazlie. Svetik rîde. Îi cheamă pe ceilalţi :
— Babrîka ! Vera ! Hei, speculanţilor !
— Ce este ?
— Veniţi încoace.
Ei intră în bucătărie. Babrîka cu chitara, nu s-a săturat să zdrăngăne.
— Uite, spune Svetik, dumnealui doreşte să fie din nou cu noi. Îl mustră conştiinţa.
Şi deodată se întîmplă ceva neprevăzut. Vera se aruncă asupra fostului ei admirator, îl apucă de cămaşă şi-l scutură, îl scutură. Istericale.
— Cu noi ? îl scutură ea pe flăcău. Cu noi ?!... Lepădătură ! Mucosule ce eşti !

Capul lui Valerik se bălăngăne încolo și încoace.

— Dă-mi drumul ! strigă el. Lasă-mă !

— Te chinuie conștiința... Lepădătură ! Lepădătură ! Lepădătură !

Valerik caută să se desprindă de ea, dar ea se ține ca scaiul. Stă atîrnată de el ca un ciucure. In acest moment intervine Babrîka. Cu laba lui solidă îl lovește pe Valerik peste obraz, peste spinare, iar pe obraz, iar pe spinare. Pe obraz.

— Hei, hei ! strigă Svetik. Mai încet !

Ei parcă nici n-o aud. S-au încăierat. Iar Babrîka a prins gust de bătaie.

Svetik se repede să-i despartă. Dar Babrîka o îndepărtează cu mîna stîngă.

Atunci Svetik răcnește. Scheaună :

— Hei ! Să nu dați peste ceainic ! Fierbe, e apă clocotită ! Fiți atenți !

Vorbele ei au efect. Cei doi îi dau drumul lui Valerik, fiindcă într-adevăr bucătărioara e mică, ceainicul care scoate aburi pe plită putea oricînd să se răstoarne.

Valerik plînge. De fapt, e abia un băiețandru. Scîncește.

— Și să ții minte ! suflă greu Babrîka, (l-a bumbăcit bine)... să ții minte ! Dacă te mai prind pe la noi, atîta îți trebuie !

Vera, înfierbîntată, îl pocnește din nou pe Valerik cu dosul palmei. În chip de despărțire. Băiatul a încasat-o zdravăn. El nu se mai apăra, crezuse că s-a terminat. Nici n-a reușit să ridice mîna.

— Lepădătură ! scrîșnește Vera.

Lui Valera îi curge sîngele din nas. Sînge roșu. Se duce la baie. Dă drumul la robinet, se spală.

Svetik se uită la cei doi. Și-au luat-o în cap. Nici n-ai ce să zici. Au devenit independenți.

— Fraților, le spune Svetik într-o doară, de ce-ați făcut asta ?

Ei nu răspund. Stau unul lîngă altul. O pereche.

Svetik are o presimțire rea. O presimțire foarte rea. Dar n-are ce face... Ce fac gîndacii, se gîndește ea, cînd în bucătărie se aprinde deodată lumina ? Fug care încotro. În orice caz, în orașul Celeabinsk chiar astfel procedează gîndacii ! Fug cît îi țin picioarele.

— Bine, zice Svetik cu voce tare, prăvălioara trebuie închisă pentru cîtva timp.

Și deodată aude ceva neașteptat pentru dînsa. Babrîka vorbește. Ține o cuvîntare :

— Noi, zice el, abia am pus treaba pe roate, iar acum să oprim lucrul ? Să punem sculele în pod ? Svetik, ce-i cu tine ?

— Am o presimțire.

— Neînfricata Svetik s-a speriat ?

— Poate că s-a și speriat, spune Svetik. Ea nu se sfiește de asemenea cuvinte, ca de pildă „s-a speriat". Omul e o ființă sperioasă. Ce vedeți rău în asta ?

— Svetik ! Noi doar ne-am împăcat destul de bine... rîde Babrîka. Toată înfățișarea lui degajă forță. Vera rîde și ea, la unison cu el.

Amîndoi sînt veseli și discută numai despre afacerile cu cărți. Visează să lucreze pe picior

mare. Visează bani mulţi. „Fiţi atenţi ce faceţi", se gîndeşte Svetik.

— Acum o să ne desfăşurăm, spune Babrîka.

— Spune-i şi lui Svetik, zîmbeşte Vera.

— Să-i spun ?

Şi Babrîka povesteşte că el a stabilit o legătură directă cu nişte oameni de la depozitul de cărţi. Dar nu acela unde este Nikolai Stepanîci, ci altul. În alt raion.

— Se poate trage un fir de la raion la raion. Ce zici, Svetik ? E bună trebuşoara pe care o pun la cale ? Ce părere ai ?

Babrîka e peste măsură de mîndru. E mulţumit de sine. A prins aripi. Visătorul !

Dar Svetik simte că pericolul pluteşte în aer. Dacă nu vor să asculte, îi priveşte. Ea şi-a pus deoparte nişte bani. În orice caz, suficienţi ca să poată pleca la Celeabinsk cu rapidul. Şi ajunsă acolo, să-şi facă o locuinţă proprietate personală, să se îmbrace, să se încalţe, să-şi mai cumpere nişte lucruşoare şi să ducă un trai ca lumea. Svetik se gîndeşte mereu la asta, cu toate că, desigur, la Moscova îi place mai mult.

În ziua următoare, cînd Babrîka se afla în bazar, Svetik vine acasă la el şi îi lasă o scrisorică pentru el şi pentru Vera. Le-a spus negru pe alb : La revedere, dragii mei. Cu alte cuvinte, Svetik pleacă în ţinutul ei natal ! Rămîneţi sănătoşi ! Fiţi atenţi să nu intraţi pe mîna miliţiei ! Vă sărut pe toţi !

Svetik cumpără biletul de tren. Se urcă în vagon. Are cu ea valijoara cea simpatică.

— La Celeabinsk ? o întreabă o femeie impunătoare.

— Da.

— Atunci vom călători împreună.

Svetik se aşază pe banchetă şi priveşte prin geam peronul. Apoi iese şi predă biletul la casă.

Svetik merge pe stradă. Se întoarce. Îşi aduce aminte că n-a terminat de scris ce i-a spus Karatîghin ; i-a promis să copieze nişte extrase. Bineînţeles că e o nimica toată. Însă Svetik se agaţă de acest fleac ca înecatul de-un pai. De aceea a coborît din tren. Acum, iat-o în stradă.

Îşi bate joc de ea însăşi.

— Sînt îndrăgostită lulea ! Mi-a căzut cu tronc un om cu mîna în ghips.

Cu toate că el şi-a scos demult ghipsul de pe mînă.

La Babrîka acasă nu se află nimeni. Babrîka e acum la bazar, a simţit gustul învîrtelilor. În locuinţă e linişte. Svetik rupe bileţelul. Ei nici n-o să afle că a lipsit numai puţin ca să rămînă fără Svetik. Că a lipsit foarte puţin să nu rămînă orfani.

Svetik se întoarce acasă, adică la Karatîghin. O frămîntă un sentiment neclar. Îşi repetă mereu :

— O să ţi se înfunde, Svetik... Vai ce-o să mai păţeşti...

Dă drumul la tranzistor. Se cîntă un cîntec trist. Mare tristeţe e pe lume ! Svetik se uită pe fereastră, îşi sprijină faţa în palme. Cîtva timp plînge. Apoi se linişteşte.

Își șterge lacrimile și se așază la masa de lucru. Olea este acum în interes de serviciu la Kiev. Iar tu ? Svetik, transcrie pentru ea. Stai aici și trudește din greu.

S-a plictisit să transcrie. Se apropie de telefon și-l sună pe Karatîghin la secție.

— Alioșa...

— Ce vrei ?

— Alioșa, simt o greutate pe suflet...

— Ce tot spui ? nu înțelege Karatîghin.

Și atunci Svetik îi spune :

— Pe pagina doisprezece, în dreapta, textul este șters. Nu pot să înțeleg deloc ce scrie.

Asta o înțelege.

— Lasă loc liber, spune el, și transcrie mai departe.

— Dar cît loc liber să las ? Cîte rînduri ?

— Păi vezi și tu...

— E foarte greu, Alioșa... Sînt multe majuscule. Și sînt foarte mari.

— Vezi și tu cum te descurci. Eu sînt ocupat...

Karatîghin este într-adevăr ocupat : la el în birou se află cineva. A venit cineva. Unul dintre șefi. Se simte după voce.

E noapte. Svetik stă culcată alături de el, s-a înghesuit în el, îi simte căldura și îi e bine. Iar Karatîghin se uită în plafon. Spune niște prostii. Ține un discurs. I se întîmplă adeseori.

— Eu, reflectează el, n-aș avea nimic contra să mă căsătoresc. Dar știi tu, Sveta, ce se întîmplă cu femeia de îndată ce se căsătorește ?

— Aha, spune Svetik.

Iar el își continuă discursul, luptă împotriva soțiilor. S-a ars o dată, sărmanul :

— Cu femeia, dracu știe ce se petrece !... Fosta mea soție, de exemplu, spunea că divinizează munca mea. Spunea că i se taie respirația cînd mă auzea vorbind despre călugării mei și despre cărțile vechi. Ție nu ți se taie respirația ?

— Ba da, mi se taie, zîmbește Svetik în întuneric.

— Tot așa se întîmpla și cu ea... Dar imediat ce mi-a devenit soție a început să i se taie respirația din cauza cu totul altor lucruri. Înțelegi ? Din cauza acestor hîrtiuțe pe care sînt tipărite niște cifre. Hîrtii roșii sau verzi... Din astea care foșnesc.

— Știu, rîde Svetik. Cum să nu le știu.

— Așa s-a întîmplat. I se tăia respirația numai la auzul sunetului lor. Iar dacă eu cheltuiam cîteva din aceste hîrtiuțe pentru cărți, o și auzeai cum țipă. Și ce mai țipete ! Ai auzit vreodată cum este castrat un elefant ?

— Nu.

— Iar uneori era țipătul unei lebede rănite. Al unei lebede albe.

Svetik rîde. Acest Karatîghin e un soț plăcut. Un soț tandru. Vorbăreț. Îl iubește mult de tot, asta-i totul.

— Era țipătul țipetelor, ceva ca de argint, subțiratec, plin de suferință !

— Da, spune Svetik, bătrîna vecină povestea că la țipătul ei se adunau toți vecinii din apartament.

— De apartament zici ? Veneau și din blocul vecin.

Întinde mîna după țigară.

— Prea mult fumezi, Alioșa.

Karatîghin povestește :

— Pe atunci eram încă foarte tînăr, plecasem după cărți la un stareț. În regiunea Arhanghelsk. Auzisem că are cărți foarte vechi. Păstrate de generații întregi...

— Ți le-a vîndut, sau ți le-a dat pe degeaba ?

— Cărțile s-au distrus. Tocmai sosisem și cînd colo, un incendiu... Chiar în aceeași zi. M-au și dus pe la miliție, se bănuia că aș fi provocat eu incendiul.

— Au ars toate cărțile ?

— Da, toate.

— Dar bătrînul ?

— A rămas în viață. Am umblat cu el după aceea prin pădure, adunînd foi răzlețe. Pagină cu pagină. Am adunat vreo cincizeeci de bucăți.

— Păcat.

— Adeseori foile atîrnau prin copaci, împrăștiate peste tot. În timpul incendiului s-a iscat un vînt. O furtună teribilă.

Svetik ascultă. Și se surprinde din nou gîndind că poți să iubești cărțile vechi cu o pasiune care nu seamănă cu nici un fel de altă dragoste.

Îi comunică acest lucru lui Karatîghin.

— Da, o aprobă el, asta-i curată boală.

CAPITOLUL VII

BABRÎKA A PRINS aripi. I se pare că e deștept ca un diavol. I se pare că e un bișnițar genial, așa cum se nasc numai o dată la un veac.

Seara el îi povestește lui Svetik despre planurile sale :

— O să cutreier orașele, adică de ce să nu plec dacă am mașină ? O să mă duc la Piter ! La Harkov ! Prin Ural !

Îi strălucesc ochii.

— O să desfășor o activitate pe picior mare. O să umblu din loc în loc. Las' să mă caute sticleții !

Acum nu se mai sfiește, vorbește cu mîndrie:

— Eu mă ocup cu specula de cărți. Sînt un mare afacerist.

Și încă :

— Nu sînt o mîrțoagă prăpădită. Nu sînt un sclav, sînt un om liber !

Și deodată coboară vocea pînă la șoaptă. Vorbește foarte încet, și insinuant :

— Știi, Svetik, mi s-a deșteptat un sentiment poetic. Sînt un fel de poet la ora asta. Știi ce simt eu cînd încep o afacere nouă ?

— Ce anume ?

— Să-ți spun ?

— Hai, spune.

Și Babrîka îi spune :

— Mă simt așa un fel de înger. Un înger care zboară deasupra pămîntului într-o noapte cu lună.

— Dar aripile ?

— Aripile strălucesc ca argintul...
Svetik îl întreabă :
— De mult ți se întîmplă treaba asta ?

În aceeași seară, în bazar a fost prins asupra faptului unul dintre grăsani. Acela care continuase să lucreze pe cont propriu. În ce-l privește era atît de naiv și de lipsit de experiență, încît își închipuia că a vinde cărți e lucrul cel mai simplu. I se părea că lucrul principal constă în a sustrage cărțile de la depozit „pe șest", fără a fi observat de Nikolai Stepanîci.

Cartea se numea „A. S. Griboedov". Ediția în două volume costa o rublă și optzeci de copeici. Grăsanul ceruse pentru ea doar patru ruble, adică dublu. Ca un prost.

Merge prin bazar și oferă cartea :

— Minunata comedie a lui Griboedov „Prea multă minte strică". Autorul a fost înjunghiat într-un harem persan. Cumpărați !

Sau :

— Minunata comedie a lui Griboedov, care se studiază în școli. Curînd va începe școala. Cumpărați-o repede !

— Poate că o s-o cumpăr pentru o clasă întreagă, îi spune cu glas mieros milițianul în civil.

— Dar cîți guguștiuci aveți în clasă ?

— Patruzeci.

— Păi se poate.

— Dar nu s-ar putea cumva să fie gata împachetată ? Ca să-mi fie mai ușor de dus.

— Păi sigur că se poate. La mine, frățioare, totul se poate. Pregătește bănuții.

Grăsanul, după ce o să-l scuture bine, o să pomenească precis de numele lui Nikolai Stepanîci.

Bătrînul Nikolai Stepanîci (cînd l-or umfla) o să-l pomenească desigur și pe Babrîka. De Svetik o să-i fie cam frică, de aceea n-o să vorbească despre ea.

Babrîka o s-o toarne pe Vera, dorind să scape cît mai ieftin.

Vera o să ciripească despre Svetik.

Svetik stă lîngă anticariat. E pauza de prînz. Tot aici se află Babrîka și Vera. Flecăresc. Rîd veseli.

— Să mergem pe la casele noastre, spune Vera și-l trage de mînă pe Babrîka. Drumurile lor se despart. Ei o iau la dreapta, iar Svetik la stînga.

— Păi, la revedere, spune Svetik.

Babrîka propune :

— Svetik, treci diseară pe la noi. Am o idee minunată.

— Ce idee ai ?

— Vino diseară și am să-ți spun.

Svetik strîmbă din nas. Babrîka, cu ideile lui, se va scrînti de tot, în curînd. Zbor de îngeri într-o noapte cu lună !

— De ce rîzi ?

— Așa...

— Tu, Svetik, te-ai cam lăsat pe tînjală... Mai lasă-l pe hăndrălăul tău și apucă-te de treabă mai energic !

— N-am nici un hăndrălău. (Svetik vorbeşte totdeauna aşa. Nici un cuvînt despre Alioşa. Nici măcar o silabă.)

— Ai, n-ai, e treaba ta... Totuşi vino diseară.

— Vino. De mult n-ai mai fost pe la noi, o roagă Vera.

— Bine. Dac-oi vrea să vin, o să sun...

Svetik se şi pregătea să se ducă la ei, seara (doar promisese !), dar tocmai se întorcea de la lucru Karatîghin. Era foarte bucuros. Venea cu cineva. Îl însoţea un bărbat slăbuţ, îmbrăcat cu un pulover murdar.

— Eu trebuie să dau un telefon, Alioşa.

— Nu, strigă cu bucurie Karatîghin, nu dai nici un fel de telefon ! Şi o smulse, pe Svetik de lîngă telefon.

Bărbatul cel slăbuţ, îmbrăcat cu pulover, adusese cu sine o ladă de bere.

Karatîghin deschide sticlă după sticlă, mai multe deodată şi toarnă în pahare. Îşi toarnă lui, bărbatului care-l însoţeşte şi de asemenea lui Svetik.

— Sveta ! rosteşte el cu o voce sărbătorească. Această ladă cu bere mi-a fost făcută cadou.

— În sfîrşit, avem în casă un lucru, spune ironic Svetik.

Dar Karatîghin este în extaz. Face atîta gălăgie de parcă i-ar fi dăruit un autoturism nou nouţ.

— E un cadou, confirmă bărbatul cel slăbuţ. Fabrica de bere i l-a trimis în dar.

— Pentru ce ? întreabă Svetik. Este un beţivan de onoare ?

Karatîghin explică.

— Berea asta e făcută după reţeta mea. Mai exact o reţetă regăsită de mine. Am descoperit-o eu în nişte cărţi vechi şi le-am trimis-o lor, la fabrică.

— Şi au făcut bere după această reţetă ?

— Au făcut un lot experimental.

Svetik bea o jumătate de pahar. E o bere destul de bună. Nu e rea. Dar trebuie să te obişnuieşti cu gustul ei.

— Bun secret, zice bărbatul în pulover.

— Nu e un secret, ci o reţetă.

— Exact. Asta am şi zis.

Mai beau cîte un pahar. Karatîghin se entuziasmează :

— Şi ce mai bere ! Era considerată cea mai bună bere din republica Pskov.

— Interesant, spune Svetik cu respect. Vede că Karatîghin e ca un copil, care se bucură de-o jucărie. Dar ea, Svetik, e dezamăgită. Înţelege desigur că berea e bere, nu poţi să-i ceri să fie miere. Dar oricum, îşi închipuia că berea găsită în cărţile vechi ar trebui să fie ceva ieşit din comun.

Bărbatul în pulover se pregăteşte de plecare. E timpul s-o şteargă. Karatîghin îi dă două sticle de bere.

— Mulţumesc, spune omul.

Karatîghin iese să-l petreacă pînă la staţia de metrou. Azi are chef de vorbă.

Svetik foloseşte momentul şi îi sună pe Babrîka şi pe Vera. Dar la celălalt capăt al firului nu răspunde nimeni. Sună în gol.

Svetik mai formează o dată același număr. Poate că a greșit. Dar iarăși nu răspunde nimeni. Foarte curios ! Doar o așteptau să vină. Și în general, la această oră ei nu pleacă nicăieri de acasă.

Lui Karatîghin nu i-a scăpat starea ei de neliniște. O privește cu insistență. Cînd te obișnuiești cu un om, îl înțelegi fără o vorbă. Dar și el te înțelege. Treaba asta are și partea ei proastă.

— Ce s-a întîmplat, Sveta ?

— Nimic.

El tace. Caută să pătrundă înțelesul acestui „nimic". Dar în acest moment, din fericire, îl scoate din încurcătură bătrîna vecină. E bună la suflet și blîndă. Amatoare să pețească pe oricine cu oricine.

Bate la ușă. Intră.

— Svetlanocika, spune ea, cazanul tău cu rufe fierbe. Apa a scăzut.

— Cazanul ?...

Svetik se duce la bucătărie. Acolo, cazanul ei de rufe e pe foc. L-a pus acolo și l-a uitat. Un început de scleroză. Rufăria a fiert tocmai cît trebuia.

— O să te ajut, spune bătrînica. Tare mai e simpatică. Și binevoitoare. Numai dacă nu s-ar vîrî în sufletul omului. Dar nu-i poți cere să aibă toate calitățile.

Bătrîna, împreună cu Svetik, apucă de mînere cazanul și-l duc spre cada de baie. Răstoarnă rufăria fiartă în cadă. Of, ce de abur ! Nu-i nimic, las-o să se mai răcească.

Svetik se tot gîndește : Ce s-o fi întîmplat cu Babrîka și cu Vera ? Pentru o clipă fuge în cameră și telefonează din nou, în prezența lui Karatîghin. N-are de gînd să vorbească, vrea numai să le audă glasul. Dar n-aude nimic. Sună și nu răspunde nimeni.

Se întoarce în baie și se apucă de spălat rufe. Ce să fie cu ei ? Doar trebuiau s-o aștepte ! S-or fi dus la cinema? Se plimbă oare cu mașina?

— Tu te potrivești cu el, începe bătrîna vecină să-și depene firul. Stă în ușa băii. Privește la Svetik cum spală rufele.

Svetik rîde :

— Se înțelege.

— Nu rîde. Îți spun precis. Te potrivești.

— Asta pentru că știu să mă spetesc aici ?

— Exact. Te observ de mult. N-ai mai fost căsătorită niciodată ?

— Nu.

— Păi atunci încearcă. Sînteți o pereche minunată. Să vă dea Dumnezeu noroc.

Se simte că vorbește sincer. Dacă n-ar fi fost Svetik, ci o altă fată, bătrîna ar fi spus același lucru. Cuvînt cu cuvînt. Ar fi stat la fel ca acum, în ușa băii, rezemată de pervaz, și ar fi observat cît de conștiincios sînt spălate cămășile LUI...

— Vezi că v-au venit niște musafiri, îi spune deodată bătrîna.

— Ce ?

Svetik simte că i se rupe ceva în piept.

— Aveți musafiri, am spus.

Dar sînt într-adevăr musafiri. Au venit la Karatîghin și stau. Sînt doi. Farmacologi.

Sînt cîteva zile de cînd Karatîghin îi tot poftește la el, își aduce aminte Svetik. Și vede că acum el ar vrea să le facă o primire bună. Ar vrea să le placă. Ar vrea ca pînă la urmă ei să-și asume riscul de a face niște medicamente după rețete găsite de el. Farmacologii sînt orgolioși. Își dau importanță. Sau pur și simplu nu știu cum să se comporte într-o cameră cu tot centrul ocupat de un maldăr de cărți.

Unul dintre ei îi spune celuilalt :

— Mă tem să nu iasă ceva prea empiric.

— Vom vedea, spune celălalt. Acesta e ceva mai receptiv. Lui Svetik i se pare mai puțin nesuferit. La urma urmei, toată medicina se bazează pe observații empirice.

— Într-adevăr.

— Tu crezi că dacă îi dai omului să îmbrace un halat alb și-i dai un microscop, încetează să fie un observator primitiv ?

Karatîghin intervine :

— Fraților, eu doar nu cer să tratați cu aceste medicamente oameni aflați în suferință... Vă rog doar să experimentați.

El le explică :

— Vă rog să încercați. Pe cobai, de exemplu. Sau pe cîini. Mai pe scurt, pe animalele de experiență pe care voi le ucideți în fiecare zi.

Farmacologii rîd cu superioritate. Unul dintre ei mai e cum e. Dar celălalt încearcă mereu să-l ia peste picior pe Karatîghin. Svetik stă deoparte. Și totuși o doare. Aceşti indivizi ironizează cu nepăsare. Iar Karatîghin nu știe ce să facă spre a fi cît mai convingător. Caută să

le demonstreze. Și doar n-o face pentru propriu-i folos.

În sfîrșit ei încep să-și noteze. Karatîghin dictează :

— ...o parte podbal, două părți rădăcină de odolean pisată. O parte frunze de bozie...

Iar farmacologul de colo :

— Bozia e în grădină. Iar la Kiev e bătrînul şef al direcției sanitare.

Rîd amîndoi. Sînt tare deștepți.

Karatîghin continuă :

— Încă o rețetă. Pentru dureri reumatice. Pentru slăbiciune în picioare. De asemenea pentru impotență sexuală.

Auzind aceasta, cei doi izbucnesc în hohote. Deștepții ! Se vede dintr-o dată că sînt deștepți foc. Svetik se simte descumpănită și iritată, fierbe de mînie.

— Deci un leac pentru im-po-ten-ță sexuală, notează cel de-al doilea farmacolog. Da, asta ne-ar fi de folos tuturor.

Farmacologului îi place berea.

— Acolo e bere ? întreabă el arătînd spre cutia de bere. O cumpărați așa, cu lada ?

— Te pomenești că-ți place, rîde Karatîghin.

— De, mai greșesc și eu...

Karatîghin trage lada. Scoate o sticlă și i-o pune sub nas celui de-al doilea farmacolog.

— Bea-o, dăi bătaie.

Și-i face cu ochiul lui Svetik. Adică, adu paharele. Svetik se duce la bucătărie. E clar : tipii trebuie îmblînziți. Cum, necum, soarta viitorului medicament e în mîinile lor.

Svetik aduce paharele, farfurioare și o gustare. La fel ca în casele mari. Să nu creadă că se află așa, oriunde.

— Beți. Să fiți sănătoși, le umple paharele Svetik.

Cei doi se uită unul la altul :

— Dar dumneavoastră nu beți ?

— Nu, nu, eu nu beau.

Ei încearcă s-o înduplece, dar Svetik refuză categoric. Karatîghin o roagă și el, dar ea nu vrea să bea. Nu, înseamnă nu. I-o fi ea prietenă, dar nu de pahar.

Bărbații beau. Karatîghin le comunică faptul că berea e fabricată după o rețetă descoperită de el în cărțile vechi. Și ei care crezuseră că e bere cehoslovacă...

— Ia te uită ! încep ei să se mire. Scot ofuri și ahuri de încîntare.

În zgomotul și larma provocată de ei, Svetik se așază într-un colțișor și se apucă să transcrie extrase.

Ceva mai tîrziu (oaspeții se distrează, rîd, fac gălăgie, iar Karatîghin se veselește laolaltă cu ei) Svetik formează încetișor numărul de telefon al lui Babrîka. Svetik aude :

— Da.

Asta nu-i vocea lui. Nu e Babrîka.

Svetik închide telefonul și formează din nou numărul. Poate că a greșit, cine știe. Însă n-a greșit.

— Da, răspunde aceiași voce. Și Svetik închide telefonul.

Asta nu-i vocea lui Babrîka. Dar e o voce cunoscută. Nici o îndoială. Cine să fie acolo ? Mîinile lui Svetik încep să tremure ușor.

— Mai încet, vă rog ! îi roagă ea pe gălăgioși.

Și formează numărul, trebuie să vorbească. Altfel Svetik nu va reuși să afle cine-i acolo. Altfel nu se va lămuri... Iar diavolii ăștia fac o gălăgie infernală. Se cred probabil într-o bombă. Vociferează și sînt foarte fericiți. Dacă n-ar fi vorba de plantele medicinale, Svetik le-ar fi arătat demult ușa.

— Da, se aude la celălalt capăt al firului.

— Alo, spune Svetik. Aș vrea să vorbesc cu Babrîka.

— Nu-i acasă, duduie. Dar m-a rugat să vă transmit...

— Mie ?

— Da. Mi-a spus că dacă va suna o duduie, să-i transmit că o așteaptă să vină pentru ceva foarte important.

— Pe mine ?

— Da. Vrea să se consulte cu dumneavoastră într-o chestiune. Vă roagă să veniți.

— Dar se întoarce repede ?

— Peste aproximativ... cam peste o jumătate de oră... Pînă ajungeți dumneavoastră aici, se va întoarce.

— Bine. Plec.

— Va rugat foarte mult... Și eu stau aici și-l aștept.

— Bine, la revedere, și Svetik așază receptorul în furcă. Inima îi bate ca o mitralieră. A recunoscut vocea. Și totuși a continuat discuția pînă la capăt. Milițianul Serioja, ăsta era.

Dar o frămîntă gîndul dacă a reuşit Babrîka să spele putina. O fi reuşit oare ?... O fi izbutit oare măcar să dosească toate cărţile din casă ? Ar fi fost simplu, să le pitească undeva. Undeva, prin împrejurimi. Să le ia cine-o vrea. Ca să nu existe dovezi materiale. Dacă nu sînt dovezi materiale, n-au de ce să-i acuze. Hoţul nedovedit e negustor cinstit.

— Sveta !

Karatîghin e chiar lîngă dînsa :

— Sveta, arăţi teribil de prost. Ce-i cu tine ? Mai lasă dracului copiatul !

— Imediat şi Svetik termină în grabă de transcris. Se uită în dicţionar. Îşi fereşte faţa.

Dar Karatîghin nu se dă bătut :

— Lasă lucrul. Chiar acum ! Asta-i din cauza surmenajului.

Ia de pe masă un vechi manuscris. Îl închide. Apoi se întoarce către oaspeţii lui şi le declară emoţionat că Svetik se simte rău şi că s-a „făcut tîrziu“. Cei doi o compătimesc pe Svetik. Apoi pleacă pe la casele lor.

— Aşează-te în pat. Karatîghin devine grijuliu, o acoperă pe Svetik, îi face un ceai fierbinte. E tare ridicol cînd te îngrijeşte bărbatul. Şi totodată foarte plăcut... Svetik n-a mai avut ocazia să fie obiectul unor asemenea atenţii. Ciudat mai e Karatîghin !

E o noapte ca toate nopţile. Iar pe Svetik o scutură frigurile. Niciodată pînă acum n-a încercat teama, şi deodată ia te uită... Karatîghin, iată cine i-a slăbit rezistenţa. Şi n-ar fi trebuit să fie slabă tocmai acum, se gîndeşte Svetik.

Stă culcată. Îi este frig.

Karatîghin îi mai aduce un ceai fierbinte. Stă lîngă ea. Se frămîntă. Tocmai ca într-un film.

— Bea-l fierbinte... Bea-l repede.

Scoate de undeva o plapomă de iarnă, groasă. Bineînţeles, veche. O ruptură prăpădită. Se vede că nu se pricepe deloc în treburile acestea. Aşa e el.

— Imediat o să te încălzeşti.

— Îmhî, rîde Svetik. A şi început să-mi fie mai cald.

Dimineaţa, Svetik caută să devină stăpînă pe sine. Atît ar mai lipsi, Karatîghin să cheme un doctor acasă : N-ar fi bine să te internăm la spital ? Să papi lăptic cu griş ? se întreabă ea. Şi se simte uşurată. Trebuie să ai simţul humorului. Svetik îl are.

Dimineaţa e răcoroasă. Însorită. Svetik merge fără grabă pe stradă şi priveşte cînd într-o parte, cînd într-alta.

A şi zărit casa lui Babrîka. Uite-o. Totul pare liniştit. Svetik intră în hol, urcă scările, prudentă ca o pisică. Ea ştie că dacă va intra acum în apartament, s-a terminat cu ea. Dar n-o să intre.

Stă pe palier. Chiar lîngă uşă. Atentă la orice zgomot. Se aud nişte voci. Scăzute. Nici cuvintele, nici sensul lor nu se disting. Nu-i nici o pagubă. Svetik o să aştepte. O să aştepte oricît. Ştie să facă asta.

Se aud nişte paşi. Asta după vreo jumătate de oră de aşteptare.

Paşii înaintează.

Svetik o ia din loc și urcă la etajul superior ca purtată de vînt. Acolo se oprește. Așteaptă cu răsuflarea oprită.

Din locuința lui Babrîka iese un milițian pe care Svetik nu-l cunoaște. E bine legat. Foarte încrezător în sine. În urma lui vine simpaticul Serioja cu țigara în gură. O va fuma aplecat peste grilaj, privind în jos.

— Baftă, spune milițianul cel voinic, și coboară vreo cinci trepte. Succes la așteptare. Și se oprește în loc. Bine și-au mai organizat bîrlogul ! Asta nu-i locuință, ci un rai al speculanților.

— Și încă ceva... Dacă nu-i umflam, ar fi prevenit-o pe Svetik.

— Ei, și ce dacă ?

— Păi n-ar mai fi venit aici.

— Nici așa n-are să vină.

— De ce ?

— N-o să vină, Serioja. Nu-ți face nici o iluzie.

Voinicul coboară zgomotos scările. Apoi iar se oprește. Doar pentru o clipă :

— Două zile. Mai mult să nu aștepți ! O să stai de pomană. Ai înțeles ?

— Bine. Nici prin cap nu mi-ar fi trecut. Doar am discutat cu ea cu sufletul deschis. Am ținut-o de mînă...

Voinicul pleacă. Milițianul Serioja își termină de fumat țigara, aplecat peste balustradă. Se gîndește, cum o s-o prindă pe Svetik. Apoi cum îi va prinde pe spioni. E un milițian simpatic. Termină țigara și intră în apartament. O

să aștepte acolo. Svetik coboară tiptil pe lîngă ușa în spatele căreia așteaptă el și iat-o în stradă.

Svetik se întoarce acasă. Alioșa încă nu s-a întors de la lucru. Cu atît mai bine. Svetik se plimbă prin cameră, dintr-un colț într-altul.

Îi trec prin minte fel de fel de lucruri.

O să vină Moș Crăciun și-o să aducă daruri bogate. Lui Babrîka, doi sau poate trei ani. Verei mai puțin, pentru că n-a participat la lovitura de la depozit. Și în general nu ea umbla prin bazar cu cărțile. S-ar putea întîmpla să-i dea o pedeapsă cu suspendare. Și bineînțeles o s-o scoată din muncă.

Ei, dar lui Svetik ?... Lui Svetik un bilet de tren pînă la Celeabinsk și adio capitală ! De preferat un bilet în vagonul de dormit. Stai culcată, frunzărești o carte, și apoi uitîndu-te de pe cușeta de sus : ce se întîmplă de n-au adus încă ceaiul ?

Dar poate că nici spre sud n-ar fi rău. Svetik are la ea totdeauna cîte ceva de ronțăit. N-o să se plictisească în nici un caz. E ca păsările cerului. Spre sud. Spre sud. Spre sud... Iar acolo va vedea.

Cel mai rău e însă că Svetik știe că nu va pleca nicăieri de la el. N-o să fie în stare. Acesta-i adevărul.

Nici la gară n-are de ce să se ducă. Fiindcă biletul îl va cumpăra fără îndoială și chiar se va așeza în vagon — iar cu cinci minute înainte de plecarea trenului va fugi din nou.

Ar fi desigur și-o asemenea idee : să plece pentru vreo doi ani pe undeva, să dispară, pînă cînd totul se va liniști, iar după aceea să se întoarcă la Alioșa. Doi ani însă... Fie. Vom vedea. Deocamdată trebuie să-și găsească o treabă. Să facă ceva cu mîinile.

Cînd veni Karatîghin, Svetik se liniștise și spăla podelele. În acea cameră, să speli podelele era o treabă serioasă, fiindcă la mijloc se afla un munte de cărți și se cerea să nu ajungă zoaiele pe ele.

Svetik nu se îndoiește că astăzi l-au chemat la miliție. Dar asta nu prezintă pericol... E adevărat că ei au fost o dată împreună la miliție, Svetik și Karatîghin, cînd au scos-o din încurcătură pe Olea. Dar în forfota de acolo, printre atîția reținuți în ziua aceea, cu greu poți să reții o fizionomie. Atunci el nici n-o luase în seamă pe Svetik.

Singura ființă care o ține minte este Olea. Dar ea e plecată în interes de serviciu.

— Vrei să-ți spun o noutate ? Karatîghin îi vorbește chiar din ușă. E foarte surescitat. Au descoperit o bandă de speculanți.

— Daa ? se miră Svetik.

— L-au luat pe ăsta... Babrîka. Tu cu siguranță că-l cunoști. Mereu se tot fîțîa prin bazar.

— Unul scund. Și roșcovan, da ?

— Ei, asta-i ! Unul înalt, cu mutra lată și blond. Chiar nu-ți aduci aminte ? Și au mai luat-o din anticariat pe Verocika. Se vede că e și ea amestecată în treaba asta.

— Cea care stătea după tejghea ?

— Da, aceea simpatică.

— Nici prin cap nu mi-ar fi trecut.

— Ba eu aveam o oarecare presimțire în ce o privește. În aceste probleme eu am o intuiție...

El vorbește, iar Svetik spală podeaua. Pe Svetik bineînțeles că o interesează, dar ea spală podeaua.

— Închipuie-ți ! Ei toți erau conduși de o fetișcană. Se pare că e o speculantă foarte dibace și versată. După poreclă o cheamă Svetik.

— Tizul meu ?

— Nu. Așa i se spunea în bazar. Asta, bineînțeles, nu e numele ei. Mi-au spus cei de la miliție : nimeni nu-i cunoaște nici numele nici prenumele și nici nu știe unde stă. E un tip de speculantă foarte rafinată.

Svetik spală podeaua. Stoarce cîrpa în căldare. Freacă scîndurile. Și așa mai departe.

— Te-au chemat la miliție?

— De-acolo vin.

— Nu înțeleg ce legătură ai tu cu treaba asta?

— Închipuiește-ți, puștoaica se dădea drept colaboratoarea mea.

— De ce oare ?

— Păi o aranja de minune. În felul ăsta putea să umble prin bazar cît poftea.

— Ia te uită ce impertinență !

— Teribilă fată ! Atîtea mi-au povestit despre ea...

Svetik se simte deodată mai ușurată. Ce s-a întîmplat s-a întîmplat. Babrîka și Vera jinduiau să fie speculanți, și uite că au pus mîna pe ei. Iar ea, Svetik, dorea să rămînă cu Alioșa. Fie-

care a primit partea sa. Poate că asta este dreptatea.

— Ce bine ! oftează ea.

— Ce ?

Ea se gîndește din nou : ce bine ! Va trăi împreună cu Karatîghin. Îl va ajuta. Va transcrie aceste cărți pline de praf. De fapt ce i-ar mai trebui ?

Stau culcați alături. E o noapte ca orice noapte. Svetik și-a rezemat capul de umărul lui. Totul e la fel ca altădată. Mai bine nici nu poate fi.

El îi povestește :

— O dată am plecat la un pădurar în regiunea Pskov. Îmi spuseseră că are podul plin de cărți...

— Mă asculți ? întreabă el.

— Ascult, răspunde Svetik. Sigur că ascult.

Svetik se simte bine. Chiar foarte bine. Niciodată nu i-a fost atît de bine.

Va duce o viață fără griji. N-are de ce să-i fie rău aici... Principalul însă e să nu se întîlnească cu vreun sticlete. Poate doar la magazin, singurul loc în care se va duce. Asta un timp. Iar peste un an, un an și jumătate, totul se va uita. Totul se va stinge...

Karatîghin se întoarce la prînz. Pentru un text care-i trebuie neapărat.

— Ai reușit să-l transcrii ?

— Am reușit.

— E minunat ! Karatîghin e bucuros.

Svetik întreabă ce noutăți a mai aflat.

— Noutăți ? Iar mi-au telefonat de la miliție. O caută pe speculanta aia.

— N-au găsit-o?

— Ehe, e o mare drăcoaică ! Să fii șeful bandei și să te strecori printre degete... Să ieși din apă pe uscat, ca gîsca !

— Crezi că o s-o găsească ?

— O caută peste tot. Doar e în joc onoarea miliției. Iar prin bazar circulă un tip deghizat. Stă în anticariat, apoi se plimbă iar prin bazar.

Karatîghin rîde.

— Pe ei altceva îi frămîntă : să nu fi plecat cumva din oraș.

— Unde ?

— Oriunde. De exemplu spre sud. Bani se spune că avea destui. Dacă a întins-o spre sud, mai prinde-o...

Svetik se gîndește : astăzi nu-i musai să se ducă la magazin. Nici chiar mîine. Alimente are deocamdată cît îi trebuie.

Karatîghin îi spune deodată :

— Ia te uită !

— La ce ?

El arată spre fereastră :

— Vine Olea. S-a întors din delegație !

El se bucură :

— Acum va fi mai ușor. Tu vei avea mai puțin de lucru. Te-am obosit prea mult.

Iar Svetik simte cum i se moaie picioarele. Cum înțepenește. S-a sfîrșit. Așa se întîmplă în viață.

— Alioșa, spune ea, nu vreau ca Olea să mă vadă.

— De ce ?

— Mă jenez.

— Nu pot să nu-i dau drumul în cameră.

Şi în acest moment Svetik găseşte puteri să-şi înfrîngă slăbiciunea, să-şi mişte picioarele moi şi să se apropie de fereastră. Vede că fata nu este Olea. Seamănă cu ea, dar nu e Olea.

— Asta nu-i ea, Alioşa.

Karatîghin o contrazice, dar fata se apropie tot mai mult. Se convinge şi el că nu e Olea.

— De ce dracu întîrzie atît de mult la Kiev? se indignează el.

Karatîghin pleacă la serviciul lui.

Svetik stă la fereastră şi se uită în urma lui. Se gîndeşte. Acum totul îi este clar, cum nu se poate mai clar. Mai devreme sau mai tîrziu Olea se va întoarce. O vor chema şi pe ea la miliţie. Îi vor pune întrebări. Despre una, despre alta... Nu cumva o cunoaşte pe Svetik ? Bineînţeles, e o fată bună, poate că va tăcea. Dar de îndată ce va afla că Babrîka şi Vera sînt reţinuţi, o va apuca frica. Precis că o va apuca frica.

Seara Olea va veni la Karatîghin să-i ceară de pildă o carte. Şi... Aha, uite unde trăieşte Svetik ! Bună ziua ! Te salut, Svetik ! Cum îţi mai merge ?

— Ce fel de Svetik ? se va mira Karatîghin.

— Păi Svetik aceea, va spune Olea.

Svetik priveşte mereu pe fereastră. Parcă s-a lipit de ea. Iar aerul miroase a ploaie. A şi început să plouă. Se apropie toamna.

Cineva bate la uşă.

— Da.

Svetik nici nu-şi întoarce privirea spre cel care a intrat. Îi e total indiferent.

Dar intrase doar Vanicika. Băieţelul cel mic. De şase sau şapte ani.

— Tanti Svet... Maşka a vecinilor plînge, spune el cu vocea lui absurdă de bas.

Mama îşi lăsa fetiţa de un an în seama bunicii, şi la urma urmei în casă mai există încă o bunică, adică ce, nu sînt ele în stare să se descurce ?

— Dar unde-i bunica ? întreabă Svetik.

— Bunicile s-au dus la cinematograf. Astăzi e un film de dragoste, explică Vanicika cu micul lui bas. Ce mai voce va mai avea flăcăul ăsta !

Svetik se duce la vecini. Fetiţa plînge. Picioarele îi sînt strîns înfăşurate. Cu mînuţa scoasă din scutece îşi freacă ochii.

Svetik o ia în braţe. Se plimbă prin cameră. Îi cîntă ceva. Asta-i o treabă simplă.

Deodată îşi dă seama că puştiul a rămas dincolo, unde sînt cărţile vechi, preţioase. Se teme ca Vanicika să nu cumva să rupă filele.

— Ei, strigă Svetik, ia cară-te de-acolo !

Băiatul vine de-alături.

— Du-te pe stradă.

— Păi plouă, tanti Svet...

Şi într-adevăr plouă. Svetik uitase.

— Atunci du-te la bucătărie. Mai stai pe-acolo, pînă cînd o adorm eu pe fetiţă.

— Bine.

— Numai să nu umbli la gaze.

Svetik se plimbă cu fetiţa în braţe de la fereastră la uşă şi invers. O leagănă şi îi cîntă. E un lucru uşor. „Aiaiaiaaa... Aiaiaiaaa..." Fetiţa adoarme. Doarme. Uite aşa umbli şi legeni pe

cineva... Copilul stă în scutece şi nu-i pasă de nimic. Curioasă treabă mai e şi viaţa, cum scrie într-una din cărţile vechi.

Karatîghin se întoarce de la lucru. Svetik îi serveşte masa şi constată că n-au cafea. Alioşa abia a venit. Nu-l poate trimite pe dînsul. De aceea pleacă ea, Svetik, după cafea.

Se duce. Nu se gîndeşte la nimic.

Imediat după ce dă colţul străzii, la circa cincizeci de metri, o vede pe Olea. De data aceasta nu mai poate fi vorba de nici o confuzie. E chiar ea, Olea. S-a întors. Din fericire e împreună cu un tînăr, merg îmbrăţişaţi, rîd zgomotos şi saltă peste bălţile de ploaie. Ia te uită... Şi-a găsit un băiat.

Svetik reuşeşte să se strecoare într-o parte. Intră într-o ulicioară laterală şi acum stă acolo şi ascultă cum îi bate inima nebuneşte.

Îi lasă să treacă, ei rîd, apoi revine pe strada principală. Intră repede într-o cofetărie.

Acum se întoarce acasă, privind în dreapta şi în stînga. E atentă. De două ori calcă în baltă. În schimb nu se mai întîlneşte cu nimeni. Curioasă treabă e viaţa ! N-ai ce zice.

— Bună cafea, spune Karatîghin, ridicîndu-se de la masă. M-am săturat. Cînd se satură bine, îi place s-o laude pe Svetik. Lui Svetik acest lucru îi face plăcere.

— Cum ţi-au plăcut pîrjoalele ?

— Pîrjoalele au fost o minune !

— Păi mi-am dat toată silinţa, spune Svetik.

Karatîghin doarme.

Iar Svetik se scoală tiptil, tiptil. Îşi pune haina lui peste cămaşa de noapte. E cald şi plăcut. Se duce la ferastră.

Afară burniţează. Plouă încetişor, picură. Svetik priveşte prin fereastra nocturnă şi se gîndeşte ce anume o împiedică să plece. Valijoara ei e pregătită. Bani are. Pînă la gară îi trebuie circa o jumătate de oră.

Da, e clar. Aşteaptă doar momentul cînd din întîmplare va da nas în nas cu Olea la coadă la cafea. Sau cu simpaticul miliţian Serioja. Atunci va fi cum nu se poate mai bine. Salut, fetiţo ! Cum îţi mai merg treburile ? Cum o duci cu viaţa ?

Pervazul ferestrei e ud şi plouă întruna.

Svetik aude nişte paşi la bucătărie. Se uită prin uşa întredeschisă :

— Svetlana, tu eşti ? o întreabă bătrîna vecină.

— Da, eu.

— Ce ai ?

— Nu mi-e somn... Sînt dezbrăcată.

— Hai vino, vino. Aici nu sînt bărbaţi.

Svetik intră în bucătărie.

Toată casa e cuprinsă de somn. De peste tot se aud sforăieli. E noapte.

— Nici mie nu mi-e somn, oftează bătrînica. Mă gîndesc că mîine poate am să spăl rufe.

Svetik cască. Şi spune :

— Cu ce detergent speli ? Pot să-ţi dau „Lotos".

— Dă-mi.

Svetik îi dă o cutie cu detergent.

Stau şi discută în şoaptă. Despre una, despre alta. Apoi sting lumina şi se despart. Svetik e în camera ei. Cîtăva vreme stă lîngă Karatîghin. El doarme.

Svetik începe să se îmbrace încetişor.

Rochia. Pantofii. Fulgarinul. Ia valiza în mînă.

Ajunge în gara Kursk. Slavă Domnului, trenuri de noapte cîte vrei. Svetik cumpără un bilet pînă la Piatigorsk ; în primul rînd va pleca spre sud, iar în al doilea parcă şi-ar aduce aminte că acolo trăieşte o rudă a ei. O mătuşă, îndepărtată şi aproape uitată.

Pînă la plecarea trenului mai sînt vreo patruzeci de minute.

Se plictiseşte. Minutele se scurg greu. Svetik se duce la o cabină telefonică, care se află chiar pe peron. Chiar în dreptul vagonului ei.

— Alo ! se aude glasul somnoros al simpaticului miliţian Serioja. El se află tot în apartamentul lui Babrîka. Stă şi păzeşte. Sărmanul...

— Serioja, spune Svetik, sînt eu. Iartă-mă că te-am sculat din somn.

El tace. Cum de s-a lăsat trădat de voce, el care e atît de isteţ şi versat. Ce scăpare ! Ce rateu !

— Sînt eu, Svetik, repetă ea.

— Ce doreşti ? îi răspunde supărat miliţianul Serioja.

— Nimic. Îţi vorbesc din gară, Serioja. Mi-am cumpărat şi bilet de tren. Plec peste jumătate de oră.

El tace. Pesemene că grozav ar fi dorit s-o întrebe din ce gară îi vorbeşte.

— Serioja, spune ea, tu nu mai sta de veghe într-o locuinţă pustie. Du-te acasă.

El se înfurie :

— Noi tot o să punem mîna pe tine.

— Se poate. Dar din păcate nu-mi cunoşti numele de familie. Aşa-i ?

El tace.

Ea pune receptorul în furcă. Se îndreaptă spre vagonul ei. Să-şi ia valijoara. S-a hotărît să nu mai plece.

Svetik va primi cu siguranţă doi ani. Ar fi luat ea şi trei, dar judecătorul, o femeie, nu e defel indiferentă faţă de cărţile vechi. Şi apoi, unele aspecte din existenţa lui Svetik o vor emoţiona. I-ar fi dat şi mai puţin lui Svetik, dar asta e cu neputinţă. Organizarea unei grupe de speculanţi şi lovitura de la depozit atîrnă prea greu. Şi balanţa, oscilînd încolo şi încoace, va ţine seama de toate acestea. Aşa cum se şi cuvine unei balanţe.

Ispăşirea pedepsei, Svetik o va executa în regiunea Orenburg, care nu se află chiar atît de departe de Celeabinskul ei natal. Va lucra într-un atelier. Acolo va face lăzi pentru castraveţi. Şi alte ambalaje.

În lunca Uralului, pe terenul nisipos de acolo, cresc nişte castraveţi grozavi. Şi roşii la fel, dacă lenea nu-i împiedică pe oameni să irige terenul cu apele rîului. Aşadar, va fi treabă deajuns în

secția de ambalaje. Și iarna va fi destul de lucru, pentru că ambalajul se pregătește din timp.

Svetik le va spune destul de des tovarășelor sale :

— Fetelor, mi-a fost dat să am o mare iubire. O iubire adevărată.

Sau cam așa ceva :

— Dacă n-aș fi fost atît de îndrăgostită, nu m-ați mai fi prins pe-aici.

Cînd Karatîghin va înceta să-i mai răspundă la scrisori, Svetik n-o să se înfurie. Fiindcă ea va ști care-i explicația. Explicația constă în aceea că, după părerea ei, Karatîghin este omul lîngă care trebuie să fii mereu prezentă. Cine se află alături de el, pe aceea o iubește.

Și ea îi va explica cu răbdare tovarășei sale, Mașa, că de îndată ce ea, Svetik, își va executa pedeapsa și se va întoarce la Karatîghin, totul se va pune din nou pe roate. Pentru că lui, fără Svetik îi este foarte greu.

— Omul ăsta al meu e puțin năuc, îi va deslusi Svetik.

— Daaa ?

— Asta n-are importanță. Pentru mine el este unicul, singurul.

Tovarășa ei Mașa o va întreba :

— Dar lui îi plac banii ?

— Lui ? Banii ?... Nu-l interesează.

Tovarășa ei Mașa va da din cap înțelegătoare și va spune că această trăsătură a lui e foarte bună. E chiar prețioasă, se poate spune.

Tovarășa ei, Mașa, pe cînd se afla în libertate, lucra la un bufet. Firește, ea turna mai puțin decît ar fi trebuit în pahare, dar nu într-atît încît să ajungă în această secție de ambalaje. Și totuși a ajuns aici și lucrează la lăzi, fiindcă avea și ea un amic pe care îl iubea, drăguțul de Vova, și uite că băiatul iubea banii peste măsură de mult.

Olea se va certa cu prietenul ei aspirantul și va înceta aproape definitiv să se întîlnească cu el. Apoi se va îndrăgosti de Karatîghin, din nou. De data aceasta ea se va agăța de el, cum se spune, înarmată cu întreaga ei experiență femeiască. Și nu-l va mai scăpa din mîini. Peste un an, Karatîghin și Olea se vor căsători și se vor împăca foarte bine.

Cînd Svetik își va sfîrși pedeapsa, legenda ce o învăluie se va desprinde de ea definitiv. La miliție, de exemplu, se va afirma cu precizie că Svetik cea care a fost prinsă nu este deloc una și aceeași cu Svetik și că a fost doar o simplă coincidență de nume. Iar Svetik cea adevărată le-a scăpat. Acest lucru îl va susține în mod deosebit și plutonierul.

— Da, va spune el oftînd, asta a fost o pasăre de mare înălțime.

Și va începe să povestească :

— Pe Svetik de mult au încetat s-o mai intereseze cărțile. Am auzit că începuse să se ocupe de icoane. Intrase în legătură cu străinătatea...

— Ea a fost însă prinsă, îl va contrazice careva dintre tinerii și simpaticii milițieni.

— Pe ea ? Şi plutonierul va zîmbi îngăduitor.

Şi fumîndu-şi ţigara Belomor, plutonierul va emite o ipoteză :

— Uite, noi stăm aici şi discutăm, iar ea cine ştie în ce submarin englezesc se află acum.

Babrîka va primi şi el doi ani.

Vînzătoarea Vera se va alege doar cu spaima, cu o amendă şi, desigur, va fi dată afară de la serviciu. Olea va asista la judecată în calitate de martor.

CAPITOLUL VIII

TERMINÎND DISCUŢIA cu simpaticul miliţian Serioja, Svetik a pus receptorul în furcă şi a pornit-o de-a lungul peronului, spre vagonul ei. Dar Svetik nu va pleca. Dacă ar fi fost în stare să plece, ar fi făcut asta demult. În clipa aceea, Svetik ajunsese la concluzia că ar fi bine să-şi ispăşească pedeapsa de doi, trei ani. Şi că dragul ei Karatîghin o va aştepta. Totul ca în...

Svetik returnează biletul la casă şi se întoarce.

E noapte. E deja ora trei. Svetik sună discret. Uşa o deschide bătrînica vecină.

— Unde ai umblat în toiul nopţii ? o întreabă bodogănind bătrîna. Şi fără a mai aştepta un răspuns, cască şi intră în odaia ei.

Iar Svetik se duce în camera ei. E întuneric. E linişte. Totul e ca acum o oră şi jumătate, cînd Svetik ieşise din cameră.

— Sînt eu.

Karatîghin aude şi-şi ridică capul de pe perna caldă, e somnoros şi nu înţelege nimic. Se uită atent. Nu înţelege nimic.

Svetik se hotărăşte şi-i spune :

— Alioşa, lucrurile stau astfel... Speculanta sînt eu.

Karatîghin cască.

— Ce spui ?

— Păi ce am spus. Eu sînt speculanta.

Şi el tot nu s-a trezit.

— Alioşa, Alioşa...

— Ce ?

— Eu sînt speculanta. Aceea pe care n-o pot găsi... Aceea pe care o caută...

Karatîghin se ridică brusc în capul oaselor.

— I-auzi drăcie ! Şi rămîne cîtăva vreme pe gînduri. Abia acum i-a căzut fisa.

— Asta-i puşcărie curată, Sveta.

— Păi da.

El nici nu ştie ce să spună. Îşi clatină capul dintr-o parte în alta, vrea o ţigară, iar Svetik o şi ţine în mînă. I-a pregătit-o. Şi chibritul.

El rămîne îngîndurat.

— Tu, Sveta, să nu-ţi mai arăţi nasul. Stai aici, să nu te simtă nimeni. Să nu te duci nici la magazin. Ai înţeles ?

— Şi cum o să trăiesc aşa ?

— Păi aşa, bine !

Svetik clatină din cap.

El îi spune :

— Ei, atunci trebuie să pleci. Aşa, pe vreo trei ani. Pînă se liniştesc spiritele.

Svetik rîde :

— Dacă-i vorba de trei ani, păi atunci mai bine să-i fac în puşcărie. Mai mult de trei n-o să-mi dea.

El devine morocănos. Tace.

— Alioşa, zîmbeşte Svetik, doi, trei ani să lucrezi acolo nu-i chiar atît de cumplit. Doar pentru tine e cumplit.

Svetik rîde :

— Nu-ţi fie frică, Alioşa. Aşa se întîmplă în viaţă.

El se ridică din pat. Se apucă iar de fumat. Aprinde ţigara.

Svetik îi spune :

— Tu să-mi dai numai o mică speranţă că ai să mă aştepţi. Eu mă duc imediat la miliţie. Lasă să se bucure şi sticleţii.

Karatîghin îi spune :

— Bineînţeles că te voi aştepta. Aici voi fi.

Apoi, deodată se zăpăceşte :

— Şi dacă n-o să te aştept ?

Apoi se indignează :

— Asta-i bună ! M-ai pus direct la zid !

Svetik rîde :

— Bine. Mă duc să pun de ceai... Vrei să bei o ceaşcă de ceai ?

Svetik ar vrea ca el să fie ceva mai cald cu ea. Ar vrea să fie mai tandru. Asta-i tot.

— Ai luat toate chibriturile, spune ea întorcîndu-se de la bucătărie. N-am cu ce să aprind aragazul.

E o dimineaţă ca toate dimineţile. Stau culcaţi unul lîngă celălalt. Svetik e pe jumătate adormită, ţine ochii închişi. Dar simte că nici Karatîghin nu doarme.

— A? îşi spune Svetik trezindu-se deodată. Larma din zori a păsărilor, iată ce a deşteptat-o.

Karatîghin e morocănos şi trist peste măsură. Ochii i s-au înfundat sub frunte. N-a putut să doarmă toată noaptea.

Svetik se îmbracă.

— Poate că totuşi nu te duci...

— Nu, nu, spune Svetik plină de tandreţe. Nu te pierde cu firea.

Ea îşi bea ceaiul, dar Karatîghin nu poate să bea. Simte un nod în gît. Svetik telefonează la secţia de miliţie.

— Bună ziua... Vă telefonează Svetik.

Cere să fie chemat la telefon cine trebuie. Şi cînd acesta soseşte, ea îi spune :

— Vin chiar acum la voi.

— Te predai ?

— Da.

Pentru moment Svetik se opreşte lîngă cărţi. Ia una din ele în mînă, o frunzăreşte, apoi ia alta. Cărţi vechi.

— Ştii de ce le-am telefonat celor de la miliţie ? îi spune ea rîzînd lui Karatîghin.

— De ce ?

— Îmi aduc aminte de un caz de la noi, din Celeabinsk. Tot așa se ducea unul să se predea. La jumătatea drumului, au pus mîna pe el. Și nu i-au recunoscut că avea de gînd să se predea.

— Ești prevăzătoare, zîmbește el cu greutate.

— Păi altfel cum ?

Karatîghin rămîne acasă. Așa au hotărît ei.

Svetik merge pe stradă. E o zi minunată. Nu mai plouă, ba chiar s-a ivit soarele.

La intersecție Svetik se oprește. Lasă să treacă șirul de mașini. Apoi traversează strada și pornește mai departe.

ÎN GOANĂ DUPĂ...

— Prolog —

EXISTĂ PE PĂMÎNT un rîuleț, mai bine zis un pîrîiaș fără nume, cu apă mică, și care la capătul drumului său se varsă în Ural. Lîngă rîuleț a prins rădăcini o căsuță pe jumătate dărîmată : un bordei. În jurul bordeiului pădure, pădure, pădure... Iar dincolo — oriîncotro ai privi — lanțuri de munți. Bună de locuit, în bordei este o singură cameră, aceea în care se află o sobă mare. Aici trăiește, uitat de oameni, un bărbat. Un bătrîn.

O dată, s-a apropiat de bordei o femeie tînără. Încălțată cu cizme de cauciuc și îmbrăcată cu o pufoaică încinsă cu o curea lată, bărbătească. S-apropie și bate la ușa care atîrnă în balamale. „Se poate ?“ întreabă ea cu glas tare. La vreo douăzeci de kilometri dincolo de pîrîiaș, se află o colonie de reeducare prin muncă, și poate că tînăra femeie vine de acolo. Sau poate că o fi vreun geolog rătăcit de grupul său. Ori poate că, pur și simplu, e vreo muiere din sovhoz, lucru care îi este perfect indiferent bătrînului. Bătrînul e complet dărîmat, de mult și-a pierdut orice curiozitate. Respiră greu. „Intră, spune el, ne-

fiind în stare să se ridice, intră !“ Dar vocea lui este slabă, iar ea nu-l aude.

— Se poate ? Tînăra femeie trece prin tinda ruinată. Intră în cameră. Îl vede pe bătrîn. Bătrînul zace pe laviță și geme.

— Sînteți bolnav ?

Bătrînul răspunde cu o voce abia auzită :

— Mor.

— Mori chiar acum, pe loc ? spune ea. Uite, eu am răcit pe drum. Sînt și eu bolnavă. Dar asta nu înseamnă că mor.

El șoptește :

— Lampa... aprinde lampa.

Tînăra femeie aprinde lampa. În jur este o părăsire înspăimîntătoare. Trăgîndu-și sufletul un minut sau două, după ce privește în jur cu tristețe, iese în tindă și aduce lemne. Face foc în sobă. Face chiar și puțină rînduială prin cameră. Se vede că i s-a făcut dor să robotească prin casă. Pune cartofi la fiert. Fierbe ceaiul. „Ce bună ești... Parcă Dumnezeu te-a trimis“ șoptește bătrînul cînd ea, sprijinindu-l, îl ajută să se așeze la masă. De mîncat el nu mănîncă. E mult prea slăbit. Însă ceaiul îl bea. Stă la masă și cu mîna tremurîndă strînge la piept cana fierbinte, de fier.

Uitîndu-se mai bine la ea, bătrînul observă, dealtfel pe bună dreptate, că și ea e bolnavă : fața îi arde, iar vocea ei e răgușită.

— Ai temperatură, spune el.

— Aha. Am răcit.

— Nu-i bine... Pe-aici nu există doctori.

Bătrînul o sfătuiește să se culce pe laviță. „Du-te și te culcă lîngă sobă, să te încălzești.“ Ea se împotrivește, explicîndu-i că trebuie să meargă mai departe. Însă puterile n-o ajută decît să iasă în uliță, iar de acolo să se întoarcă și abia, abia să ajungă pînă la bordei, pînă la laviță. Clănțăne din dinți. Dîrdîind din pricina frisoanelor, se culcă imediat și începe să aiureze. Acum nu se mai știe care dintre ei trage să moară. Bătrînul zace și geme. Tînăra femeie stă culcată pe laviță și geme și ea.

A treia zi, ea își revine. Se simte ceva mai bine. Bătrînul îi dă apă să bea. „Mulțumesc“, șoptește ea.

— Să fii sănătoasă.

— De cîte zile zac ?

— E a treia zi.

Bătrînul (ea îl vede de acolo, de pe prichici) se apropie de ea cu pași nesiguri, se sprijină de perete. Îi vorbește încet și simplu, cum se cade unui bătrîn în situația lui :

— Eu mor, fetița mea.

Ea îi răspunde dînd din cap obosită : „Am auzit“, E bolnavă și tot ce se petrece în jurul ei o impresionează prea puțin : moare un bătrîn oarecare. Ei și ? Fie... Iar bătrînul, cu mîna lui tremurîndă, îi arată o icoană. Apoi spune : „Să iei icoana cu tine.“ Un bordei neîngrijit, lumina palidă a unei lămpi cu gaz.

— A fost aici un cetățean, un orășean. Mi-a oferit o sumă mare pentru icoană. Cîteva mii...

Tînăra femeie geme : ei nu-i e aminte de bani.

— ...Cincisprezece, optsprezece, mi-a oferit cetățeanul. Mi-a oferit chiar douăzeci de mii. S-a înfuriat cumplit. Pe la țară nici nu se pomenește de asemenea sume.

— Să-l ia dracu.

— Douăzeci de mii de ruble. Gîndește-te bine, fetița mea, ce sumă e asta !

Pe tînăra femeie această discuție o obosește. Ridică deodată capul și întreabă cu voce răgușită :

— De unde are el atîția bani ?

— E poet. E textierul Grigoriev, din Moscova, mi se pare. N-ai auzit de el ?... E un om bogat. Uite, mi-am notat aici : Gri-go-ri-ev...

— Și de ce n-ai vîndut-o ?

— Mie nu-mi trebuie bani. Înțelege-mă, fetița mea. Eu sînt pe ducă. Ce să fac cu banii ?

— Adică cum ce să faci ? Să-i pui în mormînt, alături de tine, și tot e plăcut. În cazul cel mai rău să-i lași neamurilor.

— Eu n-am pe nimeni.

Ea geme. Vorbește clănțănind din dinți :

— Adu-ți aminte de toți. Caută să-ți amintești. Într-adevăr n-ai pe nimeni apropiat ?

— Îmi plac păsările. Hulubii.

— Ce-s ăia ?

— Ia, porumbeii...

Tînăra femeie dă din mîini :

— Te-a mințit, moșule. S-a lăudat, fanfaronul. Cu-atîția bani nu vii în pustietatea asta.

Ea delirează din nou. Iar bătrînul stă lîngă ea, se sprijină de perete și-o roagă cu lacrimi în ochi :

— Ia-o, fetița mea. Părintele meu și maică-mea s-au rugat cu ochii la ea. O să se distrugă după moartea mea.

— ...poetul cel bogat venea și-mi spunea : „Ai să mori, moșule, și o să se piardă icoana, o să putrezească de umezeală." Îl apuca furia. „E o icoană din secolul al paisprezecelea... Un bun național va pieri." Așa mi-a spus el.

Tînăra femeie geme.

— Hulubii... repetă ea. Hulubii...

Noaptea ea se trezește. Acum bătrînul geme. La capul lui stă lampa.

— Ți-ai revenit ? o întreabă el cu glas slab. Și iar o ia de la capăt. Seamănă cu un nebun :

— O să mor, o roagă el, ia icoana cu tine...

Ea se dă jos de pe prichici, bea apă. Și spune :

— Fie. O s-o iau. Poate îmi aduce noroc.

— Ce fel de noroc ? Fericirea, norocul, nu există, fetița mea. Nici n-au existat vreodată. Ia-o cu tine, face bani mulți.

— Mi-ai mai spus-o.

Lampa, pîlpîie, păcăne. Tînăra femeie se îndepărtează de bătrîn fiindcă i se învîrte capul, amețește : vrea să ajungă mai repede la prichici. Se culcă și geme.

Bătrînul geme și el, ca într-un dialog.

— Te doare ? întreabă el.

— Aha.

— Am și eu dureri.

Gem așa, toată noaptea. Cînd el, cînd ea, de parcă s-ar jelui unul altuia. Spre dimineață, bătrînul începe să horcăie, să se zbuciume. Deo-

dată țipă : „Coluniiii !" Și se potolește. Nu mai țipă și nu mai geme. Zace liniștit. Ea vede cum stă el întins acolo (jos, pe laviță) cu gura deschisă și fără nici un dinte. O apucă groaza. Însă nu are putere să se ridice și nici măcar să-și întoarcă privirea de la bătrînul mort.

După cîtăva vreme (între timp ea și-a pierdut cunoștința, apoi iar și-a revenit), aude un zgomot și niște pași, se uită de sus, de pe prichici și vede lîngă bătrînul mort o figură cunoscută. E Kostea, după poreclă Prăpăditul. Și el e îmbrăcat cu o pufoaică. Și el e încins cu o curea lată, bărbătească. Și el a bătut aceeași cărare și a dat de această căsuță.

— Kostea, vrea ea să strige, bucuroasă, dar din gura ei nu iese decît o bolboroseală. Kostea... Salut !...

Kostea îi răspunde dînd din cap, Salut ! — și continuă să adune în traistă cartofi fierți. Ea vrea să-i spună că bătrînul a murit și că ea e de asemenea foarte bolnavă, dar n-o ajută glasul. Nici măcar nu e în stare să șoptească. Și nici măcar să horcăie încet nu e în stare. Iar Kostea se grăbește.

El a legat într-o cîrpă vreo cincisprezece cartofi, mai mulți nu-i trebuiesc. Apoi ia de pe masă un frumos cuțit de vînătoare. Apoi icoana. Apoi o cutie de conserve. Mai caută din ochi pe ici, pe colo, dar nu mai vede prin bordei nimic de valoare, sau care s-ar putea vinde.

Și pleacă. „Kosteaaa ! Nu mă lăsa !" îi strigă ea din urmă, dar i se pare numai ei că strigă.

Nu mai are glas. Și nici măcar să horcăie nu mai poate. Își încordează gîtul, și iar se prăvălește pe prichici.

Către amiază, totuși se scoală ; clătinîndu-se, abia, abia ținîndu-se pe picioare, iese tîrîș-grăpiș din bordei și pleacă anevoie spre Cesnokovo, un sătuc unde în sfîrșit va lua o mașină de ocazie. Ea umblă mult, merge de-a lungul pîrîiașului, ca să nu se rătăcească. Se oprește des și bea de multe ori apă.

Cei din sat ascultă.

— Da, da, îi spun oamenii, Prokopici a murit deci. Avea vreo nouăzeci de ani, nu mai puțin.

I-au dat să mănînce, au ajutat-o să se urce în mașină, și iat-o plecînd la stația de cale ferată. („E bolnavă... Și e tare slăbită. Va izbuti oare să ajungă acasă ?") Cîtva timp ei mai continuă să discute cele întîmplate. În cătun nu se prea întîmplă multe evenimente. Cheamă două bătrîne ca să-l scalde și să-l îngrijească pe bătrîn, apoi se urcă zgomotos într-un camion rablagit și pleacă la mort.

Pașka Bursov (nu este în bune relații cu tatăl său) saltă de bucurie în spatele camionului și, sprijinindu-se de oblonul acestuia, strigă : „Am să mă mut în ruina aceea peste vreo două, trei zile ! O să ne mutăm împreună. Eu și motocicleta mea..." „De ochii lumii ?" îl întreabă o bătrînă. „Promit ! Iar după aceea, bordeiașul ăsta o să-l dau în schimbul unui Moskvici !"

CAPITOLUL I

— SALUT, FIN-LIALIAI ! aruncă din mers camerista.

Bătrînul Fin-Lialiaiev deschide ochii și vede cum camerista, de pe a cărei manta se scurg picături de ploaie, trece repede pe lîngă el. E udă toată. Ce mai ploaie !

— Salut ! răspunde Fin-Lialiaev. Răspunde cu interes : camerista, orice ai zice, e un om apropiat. Străinii îl plictisesc în special cînd plouă. Fin-Lialiaev este un portar bătrîn, stă lîngă garderobă și moțăie privind înserarea. După numele de familie el e un banal Lialiaev, însă glumeții i-au inventat prefixul „Fin" pentru diversele mici afaceri, care invidioșilor li se par desigur importante, dar de fapt sînt nimica toată... El dormitează. E un om bătrîn.

Dormitînd, bătrînul Fin-Lialiaev își face visuri. Visează la o căsuță. La o mică și drăguță căsuță prin împrejurimile Moscovei, iar acolo să aibă în umbra brazilor, o băncuță. Fiicele lui sosesc cu nepoții, sîmbăta sau chiar de vineri. Nepoțeii aleargă, fac gălăgie, apoi încep să ciripească : „Bunicule, ei, bunicule ! Să mergem după ciuperci". Iar el se lasă rugat...

— Fin-Lialiai, îl strigă camerista, Piotr Petrovici...

— Da !

— Canadianul își face de cap.

— Lasă-l în pace.

— Nu cumva să iasă în coridor, sau, doamne ferește, nu cumva să fugă. Camerista a spus ce a avut de spus și pleacă.

Fin-Lialiaev închide ochii din nou. Moțăie.

— Salut !

Fin-Lialiaev (i-au speriat picoteala) deschide ochii supărat. În fața lui, ud ciuciulete de ploaie, se află pompierul Volkonski. Prientenul lui Fin-Lialiaev. Un om uscat, nervos, de șaizeci de ani.

— Salut, răspunde Fin-Lialiaev și-l întreabă : Cum se mai simte bunica ?

— Trage să moară.

— Mult se mai chinuie, sărăcuța !

— A ?

— Spun că de mult timp se chinuie, o compătimește Fin-Lialiaev, dar pompierul nu-i dispus acum să lungească vorba. El se grăbește. Hotelul e hotel, iar el este obligat să-și facă rondul pompieresc de seară.

— ...O să verific stingătoarele.

— Pe o asemenea ploaie ? îi strigă din urmă Fin-Lialiaev.

Dar pompierul se grăbește. Ca toți oamenii care nu prea au ce face.

Tînărul barman Ghena prepară un cocteil. După ce a trecut cu pas grăbit pe la toate etajele, pompierul Volkonski se întoarce.

— Cum a fost rondul ? Cum sînt stingătoarele noastre ? — îl întreabă barmanul Ghena.

Pompierul tace, se așază cu fundul său colțuros pe unul din scaunele turnante care nu-l aranjează deloc și se gîndește dacă e cazul să bea un pahar de suc. Bani nu prea are, și pom-

pierul nu e hotărît. Barmanul Ghena vede tristețea de pe fața lui și-i propune :

— O votculiță mică ? În sănătatea bunicuței... E adevărat ce se spune, că are o sută opt ani ?

— O sută opt, Ghena.

— Da... Dar de jucat, jucăm în seara asta ?

— Cu o singură condiție, să n-o lungim. Bunica e absolut singură. Trebuie să mai și cumpăr cîte ceva.

Barmanul Ghena încuie banii, ia șase sticle de bere și iese de după tejghea.

Ca de obicei, ei joacă în trei, popa prostul. Fin-Lialiaev își bea berea din sticlă, iar barmanul Ghena și Volkonski din pahar.

— Ia spune, întreabă Fin-Lialiaev, e adevărat că bunica ta a fost de neam mare ? Cum se împăca ea cu faptul că tu ești pompier ?

Fin-Lialiaev vorbește despre muribundă de parcă ar fi murit, și pompierul Volkonski reacționează imediat, atrăgîndui atenția asupra lipsei lui de tact :

— Tu, Fin-Lialiaev, între altele ești un bădăran.

— Și adică de ce nu-ți plac ?

— Ești un bădăran. Ești un speculant.

— Eu ? ! Fin-Lialiaev afișează o mină de om jignit. El ascunde cu multă grijă de prieteni micile lui afaceri. Bacșișul — e o altă chestiune, asta n-o neagă.

— În orice caz se vorbește despre tine.

— Gura lumii slobodă !

Barmanul Ghena îi împacă pe bătrîni : unul are șaizeci de ani, iar celălalt șaptezeci, dar se ceartă ca niște copii.

— Potoliți-vă... Doar jucăm aici ! Ce v-ați aprins așa ?

Camerista îl cheamă deoparte pe Fin-Lialiaev :

— Vă caută o fată.

— Aaa... știu, știu. Vin îndată.

Fin-Lialiaev coboară în hol. Se apropie de tînăra femeie. E complect udă. Afară plouă cu găleata.

— Cît de mult ai crescut, Sveltlana ! Te-ai făcut frumoasă.

— Frumoasă, nene.

Umbrelă nu are. Și în general nu e grozav de îmbrăcată.

— Va să zică, vrei să lucrezi cu mine...

— Vreau, nene.

Fin-Lialiaev o studiază atent, bineînțeles acești trei ani au cam ponosit-o, dar e modestă, liniștită, îndatoritoare. În definitiv ce-i mai trebuie ?

— Va să zică, vom lucra. Treaba nu-i complicată. O să umbli la Consignație și acolo — pe lîngă tejghele — o să oferi lucrușoarele. Vinde-le și tu mai scump...

— Am înțeles, nene.

— Dac-ai înțeles, e bine. S-a făcut.

O secundă se mai gîndește.

— Dar locuință ai ?

— Nu.

— Asta-i mai rău.

Svetik zîmbește :

— V-aș ruga să mă ajutați.

Fin-Lialiaev se gîndește :

— O să-ţi găsesc locuinţă. Una chiar foarte bună, nu una oarecare. Însă trebuie să trăieşti acolo în cea mai deplină linişte. Nici o gălăgie.
— Înţeleg. Ca un şoricel.
— Chiar aşa.
Fin-Lialiaev îi explică :
— ...Nişte oameni buni au plecat pentru mai mult timp în străinătate. Iar alţi oameni buni mi-au spus acest lucru, că au plecat. E clar ?
— Mai sînt oameni buni pe lume, nene.
— Asta ne şi ţine.
— Vreo jumătate de an aş putea să rămîn să trăiesc acolo, nene ?
— Păi se poate.
— Dar cheile ?
Moşul pune punctul pe i :
— Se vor găsi şi chei. Miine mergem acolo. După-masă.
Svetik întreabă :
— Dar la noapte unde dorm ?
— Dar noaptea trecută unde ai dormit ?
— În gară.
— Gara e un loc bun, călduţ. O noapte în plus, o noapte în minus nu mai contează.

A doua zi (ploaia continuă să cadă) Fin-Lialiaev o duce pe Svetik în noua locuinţă. Îi dă cheile.
— E bine, oftează Svetik examinînd locuinţa.
— E locuinţa unor oameni de treabă. Să nu uiţi asta.
— O să ţin minte, nene.
În locuinţa de deasupra se aude o muzică de jaz. Acolo locuieşte şi îşi invită prietenii Vanea-

udarnicul. Băiatul are cincisprezece ani. Cîntă ca un zeu. Învaţă însă foarte prost.
— ...S-a obişnuit cu gîndul că sub ei nu mai locuieşte nimeni. Paraziţii ! Mucoşii ! bombăne Fin-Lialiaev.
Cîtăva vreme Svetik şi Fin-Lialiaev tac. Din pricina zgomotului nu se aud şi nu pot sta de vorbă. Apoi se duc în bucătărie, unde hărmălaia nu e atît de mare.
— Mîine-poimîine o să-ţi aduc — Fin-Lialiaev face o pauză amplă — un costum. Şi nişte pantofi bărbăteşti.
— Cîte perechi ?
— Patru.
— Oho !
Fin-Lialiaev este un speculant cu totul neînsemnat. Iar pe deasupra şi fricos. Un mic şobolan. A pronunţat „patru perechi" de parcă ar fi spus „patruzeci de perechi". Svetik îşi face socoteala. E o treabă plictisitoare şi sîcîitoare, iar cîştigul abia îţi ajunge pentru mîncare, în schimb merită să te ocupi de ea, măcar pentru locuinţă. Fie. Cu ceva trebuie să începi.
— O să te învăţ cum să-ţi alegi clienţii de la care poţi obţine un preţ triplu.
— Ştiu eu de la cine pot obţine preţuri mari.
— Şi după ce-ţi dai seama ?
— După faţă, rîde Svetik.
Fin-Lialiaev îi dă instrucţiuni :
— Şi uite ce-ţi mai spun. Să nu te mai prind pe la mine prin hotel.
— Înţeleg.
— Tu nu ştii unde locuiesc eu. Nu-mi cunoşti telefonul. Nu cunoşti hotelul. Nu ştii nimic.

— Înţeleg.
— Voi veni eu singur aici. Şi încă ceva. Dacă o să atragi atenţia în vreun fel la consignaţie, spune că le-ai cumpărat de la un necunoscut, iar acum le vinzi. E mai bine pentru tine. Dacă le spui de mine, reiese că sîntem în grup...
Svetik rîde :
— Înţelegem, nene. Nu sîntem la prima căsătorie.

Svetik e singură. Face baie. (De mult i-a dus dorul !) Bea ceai. (De mult n-a mai băut ceai de calitate !) Apoi vine rîndul cotrobăitului prin unghere, pentru a-şi găsi îmbrăcăminte. O locuinţă străină e o întreagă lume. Trebuie să ţină seama şi de vreme. — Plouă ! —

Svetik scoate din dulapuri fel de fel de vechituri. Chiar şi oamenii de oarecare condiţie adună o mulţime de boarfe. Dar tot ce au avut mai bun au dus bineînţeles undeva, la neamuri, să le păstreze. Svetik păşeşte peste mormane de vechituri. Respiră praful şi naftalina. În sfîrşit, găseşte ceva. O manta de ploaie. Ba chiar şi un capuşon simpatic. Svetik cotrobăie prin dulapuri, în antreu. Dar umbrelă, japoneză nu există.

Mantaua de ploaie îi vine bine, se priveşte în oglindă, apoi făcîndu-şi cu ochiul vorbeşte cu sine însăşi : „Am plecat !“ şi iese încuind uşa după ea. Cheia e în buzunar. Ce plăcut e să ştii că ai o locuinţă !

Peste o oră se află deja în cartierul Textilşciki. Sună la o uşă. I se deschide. În prag e cel pe care îl caută — Kostea Prăpăditul.

— Svetik ! — Nici nu-şi crede ochilor. — Cum de m-ai găsit ?
— Nu eu te-am găsit, ci biroul de informaţii al oraşului. Salut !

O conduce în camera lui (locuieşte în comun) şi temător şopteşte cu un tremur în glas :
— Nici o vorbă. Despre nimic... M-am împotmolit. Am o logodnică. Poate să vină dintr-un moment într-altul. S-a dus după cumpărături... Vorbeşte încet : vecinii au nişte urechi ca de elefant.
— Unde-i icoana ?

Lui Kostea nu-i pică fisa imediat, e inhibat — îi este teamă ca nu cumva fata să urmărească atragerea lui în vreo afacere necurată.
— Unde-i icoana ? — ridică tonul Svetik.

Kostea a înţeles despre ce-i vorba şi acum se dezvinovăţeşte cu grabă : într-adevăr a luat atunci icoana, dar s-a gîndit că bătrînul a murit şi ar fi păcat să se piardă un bun. El crezuse că şi Svetik era moartă. A luat icoana, a mai luat cîte ceva şi a plecat.
— Nici nu te-a mai interesat dacă mai suflu...
— Svetik ! M-am gîndit să nu fie cumva vreo boală molipsitoare. Gîndeşte-te şi tu : unu-i mort, iar cealaltă e moartă şi ea. Pînă şi cartofii pe care i-am luat i-am mîncat cu frică...

Svetik îi spune :
— Bătrînul a fost un om bun.
— Vezi : mi-am dat bine seama că e mort.
— Iar icoana, între altele, mi-a lăsat-o mie.

Pe Kostea îl apucă frica din nou. Se agită. Caută banii.

— Eu acum sînt salariat. Sînt un om cinstit. Am şi bani. Na !

— Ce-i asta ?

— Cincizeci de ruble. Exact cincizeci de ruble, Svetik. Am luat icoana socotind că la început oricum îmi vor trebui nişte bani. Şi de cum am sosit am şi vîndut-o. La talciocul de cărţi.

— Pe cincizeci de ruble ?

— Da.

— Cui ?

— Unui bărbat... Cam de vreo treizeci de ani. Apoi s-a apropiat de el nevastă-sa. Una înaltă.

Svetik se uită insistent în ochii lui. Nu, nu minte. Nici n-avea de unde să ştie preţul adevărat al Maicii Domnului şi nici cei care au cumpărat-o nu-i ştiau preţul. Au pus icoana pe perete şi se bucură : Ce frumoasă e !

— Adresa o cunoşti ?

— A cumpărătorilor ? Nu, n-o cunosc. Dar mi-am notat telefonul. Am vorbit la telefon. N-aveau toţi banii la ei, de aceea am fost nevoiţi să amînăm cu o zi şi să ne dăm telefoane...

— Dă-mi numărul de telefon.

Kostea îl caută prin diverse locuri. Numărul de telefon nicăieri. Dar parcă îşi aduce aminte: 443 — 17... şi parcă 25 sau 45...

— Eşti sigur pe ce spui ?

— Nu prea...

Svetik îşi notează numărul :

— Dacă nu eşti sigur, caută-l. Să-l găseşti şi să-mi faci rost de adresă cum oi şti şi de unde oi şti, de sub pămînt să mi-l scoţi. Cam cum arată ei ?

— Nimic deosebit.

— Sînt soţ şi soţie ?

— Da.

— Sînt intelectuali ?

— Nu ştiu. Nu mi-am dat seama. El parcă ar fi...

Discuţia s-a întrerupt. Svetik spune :

— Era să dau ortul popii acolo. Şi icoana mi-a fost dăruită ca să-mi poarte noroc. Trebuie găsită !

Ea numără banii — exact cincizeci — şi i-i dă înapoi :

— Banii nu pot înlocui icoana. Se ridică. Lui Kostea îi e frică să-i privească faţa răutăcioasă, însă se scoală s-o petreacă.

— Vreau să fiu cinstit, bolboroseşte Kostea pe tot drumul, pînă la metrou. Dac-ai şti, Svetik, ce linişte îţi dă faptul că eşti un om cinstit. Ziua lucrezi, noaptea dormi împăcat. Şi nici visuri rele nu mai am.

— Acum o să ai, îl încredinţează Svetik. O să ai şi coşmaruri. Pînă cînd, potaie ce eşti, n-o să găseşti icoana.

E seară. Bătrînul Fin-Lialiaev s-a întors acasă. E foarte obosit, îl supără inima, dar e mulţumit : a pus treaba pe roate. Cu Svetlana va fi plăcut să lucreze. E tînără, expeditivă !... Scoate din geantă puloverul de care a făcut rost (ea o să-l vîndă cît ai zice peşte) şi îl pune grijuliu pe umeraş, în dulap. Apoi, ostenit, se lasă să cadă pe scaun. Soţia lui vede puloverul :

— Vezi că pun mîna ăştia pe tine.

— Nu mai croncăni.

— Speculant blestemat ce ești ! — Bătrîna, nevastă-sa, continuă încă multă vreme să-l certe și să-l ocărască, iar după ce a terminat de bombănit, se apucă de treabă : vine la Fin-Lialiaev cu impetuozitate și începe să-i cotrobăie prin buzunare. — Scoate, scoate. — Treaba asta o face în mod obișnuit. O face cu abilitate și repeziciune. Îl curăță și de bacșișuri și de tot ce găsește. Ca femeia.

Jumulit, Fin-Lialiaev se spală pe mîini și se așază la masă :

— Unde-i cina ?

— Ai răbdare. Eu nu sînt de fier. Stau toată ziua în picioare.

— Dar nepoții, unde-s ? (E sîmbătă, trebuiau să-i fi adus pe nepoți).

— Sînt pe-afară...

Nepoții intră alergînd de pe stradă și se apropie de el unul după altul : „Bunicul ! A venit bunicul !“ — Ei se aruncă asupra lui, i se urcă pe genunchi, iar bătrînul Fin-Lialiaev, topindu-se de dragul lor, le dă fiecăruia micile cadouri pe care le-a adus astăzi: un pix englezesc și gumă de mestecat americană. Smulgîndu-i-le din mînă, nepoții aleargă care încotro prin unghere, strigînd de bucurie. Soția tot întîrzie cu cina. Fin-Lialiaev se duce în camera de alături și-o vede pe bătrînă dormind. Sforăie încet, cu fața acoperită de batic. Călcînd cu pași apăsați, Fin-Lialiaev se întoarce la bucătărie și pune singur ciorba la încălzit.

CAPITOLUL II

— N-AUD ! RĂSUNĂ un glas de după ușă. Igor Petrovici se strîmbă. Plouă. Lucrul nu progresează deloc. Igor Petrovici este prozator. A scos două cărți cu povestiri și nuvele, are o soție drăguță și blîndă și o fetiță frumușică, Mașenka : dacă e să privești din afară, totul e la locul său, dar de fapt, oftează el, fericire nu există.

Toată viața a fost robul mașinii de scris. Toată viața a fost sclavul familiei. N-a umblat pe nicăieri, n-a văzut nimic, a bătut la mașină pagină după pagină și povestire după povestire, și asta-i tot. Începe să i se pară că-i prins într-un lanț și nu se poate lepăda de acest gînd. Viața trece, acesta e gîndul cel mai negru dintre gînduri. Prozatorul e mohorît rău de tot. Se uită pe fereastră, afară plouă. Iar de după ușă se aude din nou glasul soacrei :

— N-aud.

Igor Petrovici se strîmbă dureros.

— Nu a-ud ! răsună cumplitul glas.

Dacă soacra nu aude zgomotul mașinii de scris, e ferm convinsă că prozatorul trage chiulul.

— Mă gîndesc. Reflectez, răspunde nervos Igor Petrovici.

Discuția continuă prin ușa închisă :

— ...Oamenii obțin premiul de stat, iar tu îți pierzi timpul reflectînd.

— Gîndesc.

— Păi eu asta şi zic. Tu gîndeşti, iar oamenii primesc premii.

Igor Petrovici e în cumpănă, să declanşeze scandalul, sau să se lase păgubaş. Se îndreaptă împleticindu-se spre masa de lucru şi bagă o coală de hîrtie albă în maşina de scris. Bate ceva lipsit de orice înţeles. Ce farsă ! se gîndeşte el. Bătaie de joc. Dacă ar fi să-i spui cuiva n-ar crede-o. Autor a două cărţi, bărbat de 36 de ani, nici bolnav, nici prost, nici lipsit de talent, în propria lui casă, e şi dependent, e şi demn de milă şi insignifiant, — asta-i viaţa noastră ! Înlănţuit la masa de scris, iar soacra îi ciuguleşte nemiloasă ficatul.

— Lucrează, răsună din nou vocea bombănitoare de după uşă. Pînă la masă mai e.

Se aude cum se îndreaptă tîrşit spre bucătărie. Acolo e nevastă-sa. Soţia se învîrte pe lîngă plită. Îi spune maică-si :

— Mamă, după-masă o să mă duc cu Maşenka la plimbare...

— Aşa, pe ploaie ?

— Mamă, nu se prea întîmplă să plouă cu găleata de dimineaţa pînă seara.

Soacra e dură şi lipsită de iluzii :

— Orice se poate întîmpla, spune ea sumbru. Ploaia e ploaie.

La masa de prînz, soacra deschide Gazeta Literară şi citeşte cu voce tare, bineînţeles, laudele şi exclamările criticilor cu ocazia apariţiei cărţii de nuvele a lui Nikolaevski.

— Între altele, spune soacra, e născut în acelaşi an cu tine...

— Ei şi ce-i cu asta ?

— Nimic.

Igor Petrovici izbucneşte :

— Mamă, ai putea să citeşti în gînd. Aluzia dumitale zău că e un lucru ieftin.

Soacra se face că n-aude. Ea îşi urmează îndeletnicirea.

— „...Eroii lui trăiesc ca în viaţa de toate zilele, continuă ea lectura cu glas tare. Prin umanismul său şi psihologia profundă, proza lui Nikolaevski ne aminteşte de proza lui Cehov. O analiză lucidă şi un dialog elegant.“

Lucrul cel mai neplăcut este că soţia lui tace. Stă la locul ei şi mănîncă. Femeile sînt pline de cruzime, e lucru ştiut. Inima se înmoaie doar cînd începi să strigi sau cînd aduci banii acasă. Iar în toate celelalte zile, inclusiv duminicile, îţi ciugulesc ficatul, iar tu n-ai ce face. Eşti legat cu lanţuri. Matriarhatul nu-i prea departe.

După ce mănîncă, plin de melancolie, Igor Petrovici se scoală în tăcere. Tot în tăcere îşi îmbracă pelerina de ploaie.

— Unde te duci ? întreabă soţia.

El nu răspunde.

— Unde pleci ? ! întreabă soacra.

El nu răspunde. Se va plimba pe străzi cîtăva vreme, apoi se va întoarce. Va hoinări *puţin*, ce, parcă e interzis ? Va hoinări, se va mai gîndi, se va plictisi, păcat însă numai că plouă.

Igor Petrovici stă sub streaşină şi încă nu a făcut primul pas. Apa face băşici pe asfalt, apa bolboroseşte şi n-ai unde te duce. Sau poate să o pornesc pe ploaie ? — se gîndeşte el — Sau să mă plimb cu metroul ? Acolo cel puţin e

uscat. Micul scuar este frumos. Cîndva, aici va sta poate monumentul lui, probabil nu prea mare : „Între anii cutare și cutare a trăit și a lucrat..." Cîteva clipe Igor Petrovici se chinuie asupra textului de pe monument, apoi, scuipînd de mîhnire, pornește prin ploaie.

— ...Să plec de-acasă, se gîndește el, să plec și să mă duc undeva, la fund, un fund mizerabil, ca să uit de mine...

Sau să mă duc să-mi petrec noaptea la un prieten ? Însă e clar că și acolo, pe prietenul acela, după o noapte, două, îl va cuprinde teama că o să rămîi să locuiești la el. De alungat n-o să te alunge, dar o să înceapă să ducă tratative de împăcare cu soția ta. Sau o să te facă să înțelegi că în gările din zilele noastre e foarte plăcut și e cald, ba există chiar cacao în pahare cerate, la orice oră.

S-ar putea desigur să mă duc la vreun șantier de construcții al tineretului. Acolo însă nu merge să tragi mîța de coadă, trebuie să lucrezi. Nu mai merge, tinerețea a trecut. Acum nu mai e în stare să facă două lucruri deodată, să scrie și povestiri și să care și cărămizi. E nițel cam îmbătrînit. Closetul în curte și baia la celălalt capăt al barăcilor, asta nu mai e pentru el. Ori să cînți acompaniat de chitară, îmbrățișîndu-te cu fetișcanele seara, nici asta nu mai e pentru el. În ce-l privește, ajunge. Lasă acum să cînte *aceste* cîntece alții. Soluția cea mai bună ar fi să-și facă rost de o delegație, asta-i o soluție, dar o să spună, desigur, fă o cerere, delegația o să ți-o dea peste o lună sau cel mai devreme peste două săptămîni...

Vagonul de metrou e pe jumătate gol, oamenii se simt legănați.

— Ce întîlnire ! spune Svetik, ridicîndu-și privirea. Prozatorul șade vizavi de ea. E ud. De pe mantaua lui se scurg picături de ploaie.

Svetik zîmbește :

— Vino lîngă mine.

Igor Petrovici își schimbă locul. Oftează. Și nici una, nici două, începe să se justifice :

— Mizerabilă viață, Svetik... Mă sîcîie soacra. Copilul urlă, nevastă-mea tace. Pe ploaie n-ai unde să te duci. Mă plimb cu metroul...

Svetik rîde :

— Și de ce-mi spui mie toate acestea ?

— Păi tu m-ai întrebat.

— Eu nu te-am întrebat nimic. Doar am spus că nu ne-am mai văzut de mult, de mult.

— Așa să fie ?... Înseamnă că sînt pe pragul nebuniei.

Ei tac. Vagonul pe jumătate gol huruie. *Piața Taganskaia... Pavelețkaia... Dobrîninskaia...*

— Haide la mine, îl bate Svetik pe umărul leoarcă de ploaie. Să mergem. Oi găsi eu vreo sticluță pentru tine. Ai rebegit, nu-i așa ?

— Svetik, eu... nu pot.

— De ce ?

— Adică eu, desigur, pot. Dar... Dar eu acum sînt căsătorit, am o soție drăguță și bună, foarte mîngîietoare. Copilul... Familia...

— Nu mă face să rîd !

— Pe cuvînt de onoare.

Svetik rîde :

— Aiuritule ! Drept cine mă iei ? Dacă Svetik oferă o sticluță, înseamnă că urmărește ceva. Ai uitat cum stau lucrurile ?

— E adevărat că poeții textieri sînt bogați ?
— Cîinii ! mormăie printre dinți Igor Petrovici.
— Bogați tare ?
— Nici nu poți să-ți închipui.
Svetik precizează cifra :
— Și pot, să zicem, să scoată deodată cinci sau opt mii ?
— Da, pot.
— Pot și douăzeci ?
— Nu mă mai chinui, spune Igor Petrovici. Mă cicălești exact ca soacră-mea.
— Ce zici, îți place locuința mea ?
— Frumos apartament. Nu-i rău. Principalul e că aici nu-ți picură în cap. Hai noroc !
Soarbe din pahar. Amețește repede. Acum vorbește cu voce tare și cu prestanță.
— Eu sînt artist, afirmă el cu voce puternică, eu am dreptul să mă îndoiesc și să mă chinui. Eu sînt creator. Nu-mi pasă de bani, de soacră și de interesele lor înguste de familie. Eu trudesc ca un rob. Ca un iobag. Nu sînt vinovat că mă aflu în criză de creație.
— În ce, în ce ? îl întreabă Svetik.

— ...Pentru cîtăva vreme simt nevoia unui om care să mă înțeleagă. Un prieten. Dar un prieten devotat, îl previne Svetik. Tu, Igor, mi-ai conveni. Tu ai un caracter prețios pentru timpurile de azi.

— Cum adică ?
Igor Petrovici este bine dispus. Se află în acea stare în care îi place să fie lăudat, măcar cît de puțin.
— Ce fel de caracter prețios ? Spune.
— Ei, nu. Oamenii se strică dacă le spui ce au bun într-înșii. Cîndva o să-ți spun.
— Atunci du-te dracului. Cară-te !
— Dragă Igor, uiți se pare că tu te afli în casa mea și nu eu la tine.
Cîtva timp, prozatorul digeră acest adevăr neașteptat. Sesizează cum stau lucrurile. Apoi examinează sticlele goale de pe masă. Se precipită spre telefon.
— O să le-o zic eu. Imediat o să le-o zic... În primul rînd plec pe un șantier de dincolo de Ural. Mai bine să trăiești printre urși decît...
— Vino-ți în fire, omule, îl liniștește Svetik. E trecut de miezul nopții.
— Mai bine printre urși decît...
— Lasă telefonul în pace !

— Sînt orele unu și jumătate noaptea. La ora asta metroul nu mai circulă... Și n-a venit acasă, rostește sec soacra.
— Lasă că vine el, răspunde soția.
— Ba n-o să vină. Metroul nu mai circulă. Bani de taxi nu mai are de ani de zile.
— Mamă, spune soția, tu nu înțelegi că Igor e într-o criză de creație ? Are într-adevăr nevoie să mai cunoască oamenii, viața...
— Haimanalîcul de noapte se numește acum nevoie de a cunoaște oamenii ?
— Mamă...

— Ce-i cu fetița ? Doarme liniștită ?

— Da, liniștită.

— Culcă-te și tu. Nu e cazul să-ți faci sînge rău. Și soacra o asigură furioasă : Dimineața o să am eu cu el o discuție.

Alimentîndu-și insomnia, soacra stă în fotoliu și așteaptă. Are pe ea un halat înflorat, oriental. Privită dintr-o parte, are aspectul unei păsări africane care s-a îndopat pînă la greață.

— Nici măcar n-a dat un telefon, repetă ea. Și de data aceasta prin noapte și prin cartierele adormite ale Moscovei semnalul telepatic ajunge pînă la Igor Petrovici. Se aude telefonul. Soacra se repede și ridică receptorul : Alo !

— Sînt eu, răsună basul prozatorului. Vă salut !

Muribunda bătrînă Volkonskaia zace în fotoliu :

— Nu, dragul meu, frumosul e un lucru subțire. Orice s-ar spune, toți cei din familia Apraxinilor aveau umerii destul de grosolani. Pînă și femeile aveau umeri de bărbați.

— Ca să vezi ! Eu aveam o părere foarte bună despre Apraxini, bunico.

— Îi salva gustul lor. Se îmbrăcau cu inteligență și cu eleganță. Și bineînțeles, Marie Apraxina, la prima vedere părea aeriană...

Pompierul Volkonski o ajută pe bătrîna muribundă să-și facă pasiența. Îl cam plictisește. Pe măsură ce trec anii îi vine tot mai greu să întrețină conversații mondene de stil vechi, dar el nu îndrăznește nici măcar să aducă

vorba de una ca asta. Se aude foșnetul cărților de joc.

— Dar Romanovii ?

— Eh, tempi passati, dragul meu...

— Să nu fi avut nici ei în casă suficienți profesori ? Parcă n-aș crede, bunico.

— Profesori au avut. Rasă n-au avut. Unde erau ei și unde eram noi, cei din neamul Volkonski ? Era o distanță de la ei la noi ca de la pămînt la cer, tușește bătrîna aruncînd carte după carte. Romanovii, dragul meu, au fost niște parveniți. Niște bădărani.

— Și era vizibil acest lucru, bunico ?

— De la prima vedere ! De cum deschideau gura... De la primele cuvinte se simțea că n-au o prestanță înnăscută.

— Romanovii zici ? !

— Da, nepoate.

— Țarul, însă orice-ai spune, e o figură mare...

Bătrîna rîde cu dispreț.

— Nu rîde, bunico. Țarul totuși... E un mare administrator.

— Ce cuvînt, nepoate dragă ! Pfui !... Tu de fapt ce slujbă ai ? Uit mereu, iartă-mă, dragul meu.

— Eu sînt pompier, bunico.

Bătrîna tușește și se îneacă. Apoi spune supărată :

— De multe ori le dădeam de înțeles Romanovilor că nu vor reuși să se mențină. Bărbatul care ridică tonul nu e bărbat. Asta în primul rînd. Iar în al doilea, bărbatul care ridică tonul e clar că *nu-și merită locul.*

E o dimineață rea, parșivă. Pe Igor Petrovici îl doare capul de parcă i s-ar despica în două. Îl ia cu greață. Dragoste față de oameni n-are nici de o copeică.

— Ei, haide, haide, îl îmbărbătează Svetik. Drege-ți mahmureala. Nu ești primul.

El scrîșnește din dinți :

— Mi-e greață...

— Bărbat de treizeci și șase de ani și tot îți mai vine greață !

— Nu de votcă. Mi-e greață să privesc cerul.

— Se poate trăi și fără cer. Ce mare lucru e cerul ?

Igor Petrovici dă peste cap un păhărel. Se strîmbă. Își drege mahmureala și se strîmbă și mai rău.

— Svetik... De ce i-am spus eu toate acestea ? Orice s-ar zice, mi-e soacră. Orice s-ar zice e dintr-ai mei. Apropiată.

Își face reproșuri :

— E o porcărie ce am făcut. Doamne, ce porcărie !

Și iar își face reproșuri :

— Porcărie ! Abjecție !... Și din ce s-au iscat toate acestea, Svetik ?

— Ai început nu prea original : ai spus că ai văzut-o în mormînt, era ora două noaptea.

— O, doamne.

Ei tac. Svetik îi pune o țigară în gură.

— Cum o să mă întorc acum acasă ? Igor Petrovici privește alarmat patul răvășit. Noi nu ne-am...

— Nu. Nu te speria.

— Dar cine mă va crede ? ! strigă el înăbușit, luîndu-se cu mîinile de cap. E o situație imposibilă, Svetik ! Și ce-am mai pălăvrăgit eu ?

— Păi tot spuneai verzi și uscate despre niște regiuni de dincolo de Ural, despre urși, că ai să pleci și n-ai să te întorci repede... Îți tot mergea gura. Nebunule !... Eu încercam să-ți iau telefonul din mînă, iar tu m-ai lovit în piept.

— Îți cer iertare, Svetik.

— N-ai pentru ce. Ți-am dat o palmă. Uită-te și tu în oglindă.

— Și acum ce să fac ? Cum să mă întorc acasă ?

Svetik spală vasele. Tace.

— Ce să fac acum ?

Svetik spală vasele.

— Svetik !

Atunci ea îi spune :

— Păi nu te întoarce. Ai plecat dincolo de Ural și asta-i tot.

— ...Dar cum (pe ce bani ?) o să trăiesc ? Eu n-am bani puși deoparte, Svetik. N-am nici o lețcaie.

— Vei trăi cum trăiesc micii speculanți. Vrei să încerci ?

Igor Petrovici cade pe gînduri.

— E o treabă interesantă. Dar... Cade din nou pe gînduri. Fără îndoială că e ceva interesant aici. Să scrie, de ce nu, portretul unui speculant, privit din interior. Simțind viața altuia pe propria lui piele. Riscul e mare, dar în caz de reușită... Și în acest moment, indiferent de

faptul că va descrie sau nu portretul unui speculant, pe Igor Petrovici îl cuprinde sentimentul dulce al libertății.

— Am să le scriu alor mei că am plecat ! Am plecat ca să ies din impasul meu de creație.

— Corect. Și nici nu te gîndi să-ți ceri scuze. Ei te-au jignit. Din cauza lor ai plecat.

— Svetik, dar ștampila poștei ?

— N-ai nici un prieten în Ural sau în Siberia ?

— N-am prieteni nicăieri.

— În schimb eu am o mulțime. O să scrii o scrisoare prietenei mele Galea Șorina și o să pui în plic rîndurile pentru familia ta. Ai înțeles ? Iar Galea o să le trimită soției tale. Numai să nu-ți dea prin cap să le scrii prea des. O singură scrisoare. Una singură. Lasă-i să-și mai facă și ei nervi.

Igor Petrovici ia o coală de hîrtie albă și cu mîna tremurîndă de mahmureală scrie în grabă un text.

E dimineață. Și în sfîrșit e soare, după multe zile ploioase.

— Caută, strigă furios Svetik la telefon. Caută ! Trebuie să găsești.

Kolea bolborosește :

— Mi-am amintit că se numesc Vilea și Valea și că sînt soț și soție.

— Vilea și Valea, ce splendoare !

— Svetik ! În ce privește primele șase cifre sînt sigur. Dar n-o să stau să formez ultima cifră pe rînd.

— Și de ce nu ? Stai și formeaz-o. Ține minte : pînă cînd n-ai să afli unde-i icoana, nu te las în pace.

Svetik închide telefonul. E dimineață. Svetik face un duș. Se îmbracă. Apoi se apropie de cel care doarme și-i strigă în ureche :

— Hei, scriitorașule, e timpul să te scoli !

Igor Petrovici doarme.

— Hei, creatorule, fir-ai al dracului, scoală-te!

Cineva sună la ușă și Svetik se duce să deschidă. E Fin-Lialiaev. Are și geanta cu el.

— Ai adus marfă ? îl întreabă veselă Svetik.

— Am adus.

Fără grabă, bătrînul Fin-Lialiaev se așază pe scaun și scoate din geantă niște pantofi. Mai scoate un pulover. Marfa e bună.

— Să ceri mai mult pentru pulover. E în interesul tău, Svetik. Ce iei în plus e al tău.

— S-a înțeles.

— Dar nici să nu exagerezi...

Fin-Lialiaev simte deodată că în camera cealaltă (apartamentul are două camere) se află cineva. Nările fine ale bătrînului speculant încep să tremure. Fin-Lialiaev spune în șoaptă, dar cu reproș :

— Svetlana, mi se pare că în casă este un bărbat...

— Da, confirmă Svetik, și mie mi se pare.

— Tu, fetițo, te-ai cam pripit. Ți-ai și adus bărbat în casă ?

— Dar ce, e interzis ?

— Nu, dar... Și Fin-Lialiaev începe cu ale sale, apropo de prudență și de miliție. Și despre morală de asemenea. Despre faptul că femeia,

cum-necum, trebuie să fie cu luare-aminte. El nu se așteptase la așa ceva de la Svetik. Ba chiar îi face cunoscut, șoptindu-i cu glas convingător că în ce-l privește nu și-a trădat soția niciodată. Nici măcar o singură dată. Treaz fiind.

Svetik îl liniștește :

— Ăsta nu-i un bărbat oarecare. E al meu. El mă va ajuta la consignație...

— Dar ce e el ?

— Păi ce să fie, un trîntor.

Și Svetik continuă, ca să-l liniștească pe deplin :

— Vino să-l vezi. Să-l cunoști și dumneata. Vrei, nu vrei, va trebui uneori să vă întîlniți.

Creatorul doarme.

— Faceți cunoștință, zîmbește Svetik. Și-l trezește pe creator cu un ghiont în coaste. Igor sare din pat și se așază în capul oaselor.

— Ce-i ?... Ce s-a întîmplat ?... De ce... exclamă el. E un temperament nervos.

Svetik îi spune :

— Stai liniștit. Întinde mîna. Faceți cunoștință.

Bătrînul Fin-Lialiaev rostește ceremonios : „Bună ziua, tinere domn“, după care începe să-și dea importanță, atribuindu-și rolul unui speculant de anvergură, ajuns la capătul vieții, înrăit, deștept, un adevărat părinte pentru începători.

— ...Înțeleg că vom lucra împreună, tinere domn ?

Pînă la urmă, Igor Petrovici își revine :

— Da, răspunde el încet, voi încerca.

— Dar ce lucrați dumneavoastră ?

— E un trîntor, intervine Svetik. Trîntor. Din cei prematuri care stau în Moscova la fiece colț de stradă și vînd calendare. Face pe intelectualul. Zice că-i scriitor !

La o asemenea mitocănie neașteptată, Igor Petrovici se umple de pete roșii, dar tace. Șade în pat, gol pînă la brîu, acoperindu-și partea de jos cu cearceaful. Nu se simte bine.

— Aș bea o cafea, Svetik, spune el.

— Bine zici, continuă Svetik cu o nuanță imperativă în glas. Scoală și fă-mi o cafea.

Fin-Lialiaev adaogă și el ceremonios :

— Și mie una.

Cei doi continuă separat discuția lor despre prețuri. Nu intră în obicei să te sinchisești de speculanții începători. Prozatorul se scoală și-și trage pantalonii agale. Holbează ochii ca un popîndău. Cîinii ! se gîndește el.

— ...E un băiat de ispravă, îl laudă Svetik. Poți să-l trimiți la magazin, să-ți aducă una-alta, le știe pe toate. Face o cafea minunată.

— Dar cu inteligența cum stă ? întreabă Fin-Lialiaev.

— Așa și așa... Știe să execute.

Cafeaua o beau la bucătărie. Înainte de a pleca, Fin-Lialiaev îi dădăcește din nou :

— Lucrul principal, copii, e să știți să vă descurcați. În nici un caz să nu pomeniți de numele meu. De figură parcă-mi aduc aminte, dar cum îl cheamă nu știu...

— Iată, spune Svetik, ăştia sînt Vilea şi Valea, Tonkostrunovii. Ce nume subţire de familie. Ce zici ?

Ea îi arată lui Igor Petrovici notiţa :

— Asta-i adresa lor.

— O să mergem la ei după icoană ? Pe prozator îl ia cu frig.

— Eşti în stare ?

— Nu.

— Nici eu. Trebuie să facem în aşa fel încît să evităm furtişagul.

CAPITOLUL III

SEARA (EI STAU la televizor ca de obicei) Tonkostrunov îi spune soţiei :

— Am făcut cunoştinţă cu o femeie, în timp ce mă duceam la serviciu. O femeie destul de drăguţă.

— Lucrează pe aproape de voi ?

— Posibil... Noi călătoream împreună, ştii cît e de plictisitor cînd te zdruncină autobuzul, şi am intrat în vorbă.

Valea Tonkostrunova şi-a adus aminte şi ea de un cetăţean cu care călătorise astăzi în drum spre serviciu, dar nu prea are ce povesti. Un bărbat destul de tînăr încă, să fi avut vreo 35 de ani. Tăcea şi se uita la Valea, fixînd-o cu privirea tristă.

— Mi-e dor de Seriojka, spune Valea.

Bărbatu-său dă din cap afirmativ şi micşorează un pic sunetul televizorului :

— Şi mie mi-e dor.

Tonkostrunovii sînt o pereche relativ tînără. Seriojka e fiul lor, în vîrstă de cinci ani. Tatăl şi mama lucrează mult, şi ca să le fie mai uşor, cîteva zile pe săptămînă Seriojka stă la bunică-sa. Iar bunica locuieşte la celălalt capăt al Moscovei.

A doua zi, (tot în autobuz) aceeaşi necunoscută poartă o discuţie lungă cu Tonkostrunov. Tînăra femeie, după cît se pare, nu e prea fericită în viaţă. Pare destul de naivă. Crede într-o ipotetică înrudire a sufletelor. Insistă atît de drăguţ şi de nostim asupra faptului că a găsi un suflet înrudit este cu totul imposibil în veacul nostru grăbit şi zgomotos. E total neprefăcută. E vorbăreaţă. Seara (la televizor) Tonkostrunov nu-i mai relatează soţiei despre discuţiile cu femeia din autobuz. Face doar o observaţie, parcă întîmplătoare :

— Ştii, Valea, se pare că a găsi un suflet înrudit nu-i o treabă deloc simplă.

— Ce fel de suflet ?

— Înrudit. Aşa cum ne-am găsit noi, eu şi cu tine. Lucrul ăsta nu-l reuşeşte toată lumea.

— Adică ce vrei să spui ?

— Nimic. Doar că unii oameni îşi duc traiul în singurătate şi se chinuie ca vai de ei.

Valea Tonkostrunova nu aderă la temă.

În acelaşi timp, cu ochii la ceainicul care era gata să fiarbă, Svetik se adresa lui Igor Petrovici : „Nu fi mămăligă, într-o familie din zilele

noastre trebuie să pătrunzi mai energic. Şi nu pentru faptul că familia de astăzi ar fi prea solidă, ci pentru că e foarte lenevoasă. Fireşte, ei sînt gata să iubească. Toţi jinduiesc după dragoste. Dar nu ridică nici măcar un deget pentru asta. Vor ca numai celălalt să umble, să se zbată, vor ca dragostea să le cadă din cer, *de la sine*. E clar ?"

— În fond ce vrei de la mine ? se încruntă Igor Petrovici.

— Vreau să faci treabă.

— Nu poţi să acostezi în autobuz, aşa, hodoronc, tronc, dintr-o dată. Uite că şi eu fac parte dintre aceia care doresc ca dragostea să le cadă din cer, de la sine. Sînt un leneş...

— Nu trebuia să te mărgineşti la un simplu joc al privirilor !

Svetik ia ceainicul de pe foc. Se enervează. Svetik e nemulţumită :

— ...Care era scopul, de fapt ? Ca tu sau eu să-i sucim capul unuia dintre ei. Lululu, lalala, şi pe urmă celui care te iubeşte poţi să-i ceri cîte ceva.

— Adică fă-mi cadou iconiţa. Aşa, drept amintire.

— Chiar aşa. Şi ce te deranjează ? La urma urmei, poţi să-i oferi chiar tu, la început un cadou neînsemnat, de exemplu un inel frumos. Patruzeci-cincizeci de ruble, o să-ţi pun eu la dispoziţie.

— Împrumut ?

Svetik îşi iese din fire :

— Nu asta e important, idiotule !... Ce importanţă are, împrumut, neîmprumut, o să-ţi dau eu aceşti bani, important este că tu te dovedeşti incapabil şi că acum eu trebuie să rezolv problema de una singură !

Furioasă, Svetik îşi aprinde ţigara :

— Înţelege, prostule, eu fac chiar şi imposibilul ca el să se îndrăgostească de mine, dar asta nu înseamnă că succesul e asigurat. S-ar putea întîmpla să nu-i fiu simpatică defel.

Dar Svetik i-a devenit simpatică. Ba chiar mai mult decît atît... După o săptămînă (după numai o săptămînă !) Tonkostrunov şi Svetik stau în cafeneaua Lira, la o masă. Orchestra zdrăngăne cu foc, iar solista cîntă despre nopţile din sud, despre stelele din sud, mari cît portocalele. Svetik e tristă. Svetik vorbeşte simplu şi dulce, spunînd că nu mai are ce aştepta de la viaţă. Nici nopţi din sud, nici stele din sud. Dar ea s-ar putea să fie cît de cît fericită, dacă cineva i-ar dărui de exemplu o icoană oarecare, cu chipul Maicii Domnului. Sau vreun sipet oarecare. Viaţa de-acum poate fi îndulcită chiar cu asemenea mici bucurii. Lucruri mari de la viaţă ea nu mai aşteaptă.

— Eu am exact o asemenea icoană, Tonkostrunov se înviorează. Şi închipuie-ţi, Sveta, e o icoană cu Maica Domnului ! Însă... icoana e în aceeaşi măsură proprietatea mea ca şi a soţiei mele. Îmi pare rău că nu ţi-o pot face cadou.

— Şi bine faci, dragul meu.

Dizeuza îşi vede de treabă, cîntînd de pe estradă despre nopţile din sud, în timp ce pe Tonkostrunov îl cuprinde un sentiment de jenă.

— Ce păcat...

— Nu-ți face probleme. Eu am spus așa, într-o doară... A fost o fantezie de moment. O fantezie femeiască.

— Eu însă aș fi vrut într-adevăr să-ți ofer ceva plăcut.

— N-o lua în serios. Nu-ți strica dispoziția.

Orchestra cîntă despre dragoste, despre acele bucurii pe care oamenii le au și pe care de fapt nu le au.

Tonkostrunov îi spune :

— ...Cînd vom fi mai apropiați unul de altul, o să-ți fac un cadou nemaipomenit, dar pentru asta mai trebuie timp.

— Timp ?

— Da. Doar trebuie să divorțez...

Svetik icnește. Nici prin minte nu-i trecuse că treburile au ajuns atît de departe. Dorința lui de a fi „mai aproape", ea înțelegea să se realizeze într-o variantă ceva mai atenuată. Abia acum își dă seama că drăguțul și simpaticul Tonkostrunov își înșală soția pentru prima oară. Sărmanul ! E un om profund corect. Astfel de oameni întîlnești tocmai atunci cînd nu este cazul.

Sorbind cu paiul din cocteilul muscat, ea îl studiază cu coada ochiului pe Tonkostrunov. E îndrăgostit lulea, e îndrăgostit și îngîndurat :

— Eu trebuie să divorțez. Trebuie să mă mut în altă locuință. Și încă ceva. Iar aici, Svetłana, caută să mă înțelegi, va trebui să asigur viața copilului, să am grijă de el. Doar e fiul meu. Și va rămîne fiul meu...

Să dea înapoi nu se mai poate. Svetik îl aprobă :

— Firește, dragul meu, firește.

Tonkostrunov vorbește înfierbîntat, plin de pasiune. Svetik îl admiră, dar, încetul cu încetul, în sufletul ei își face loc un dispreț sănătos față de această firavă plantă marină, care de îndată ce a fost îndoită cît de cît, se înclină pînă la pămînt.

Se înțelege că lui îi vine greu. Se înțelege că-l chinuie conștiința. O, cît îi este de greu ! Iar mica orchestră cîntă despre dragoste și despre nopțile din sud și despre stelele din sud. Tonkostrunov îi spune :

— Sînt un păcătos, Svetlana, sînt un mare păcătos. Noi stăm aici împreună. Rîdem. Sîntem fericiți. *Ea* însă e singură...

— Privește lucrurile ceva mai simplu, dragul meu. Poate că nici ea nu e singură.

— N-o cunoști ! E o soție minunată. Nici prin minte nu-i trec asemenea lucruri. Eu sînt păcătosul. Sînt un mare păcătos, Svetlana...

Svetik rîde. Ea însă se înșală. Valea Tonkostrunova este acum într-adevăr singură. Stă acasă și-și așteaptă bărbatul.

E tîrziu. Televizorul tace.

— Cum ai petrecut seara ? o întreabă Tonkostrunov cînd se întoarce acasă. Se enervează și o întreabă iritat : îl mustră conștiința. E neliniștit. Minte pentru prima dată.

— Destul de bine, răspunde Valea Tonkostrunova. Ea nici nu se gîndește să-l bănuiască de ceva. Îi povestește despre spectacolul tele-

vizat, la care au luat parte actorii teatrului Mossoviet : Au jucat admirabil ! Dar tu cum ai petrecut seara, la prietenul tău ?

— Bine. Am jucat șah. Am băut și puțin vin.

— Era un vin bun ?

— Muscat.

În timpul nopții, Tonkostrunov se scoală din pat. Își simte sufletul greu. Se duce la bucătărie, umblă încet și soarbe din ceaiul rece. Apoi se întoarce. În lumina blîndă a lunii, fața soției sale este deosebit de gingașă. Cei care dorm au un mod propriu de a face reproșuri. Reproșul nevinovăției. „Draga de ea, cum va suporta divorțul ? Dar îl va suporta oare ?" Pe Tonkostrunov îl chinuie cugetul. Se îndreaptă din nou spre bucătărie și bea din ceaiul rece.

În această sîmbătă și în această duminică, Tonkostrunovii sînt atenți și buni ca niciodată cu băiețelul lor ; bunica l-a adus la părinți, el e cu mama și cu tata și se scaldă în iubirea lor. Ei îl sărută. Îl strîng în brațe. Tonkostrunov este istoric și i-a adus de la expoziție o cutie întreagă cu mici figurine de lut reprezentînd soldați din legiunile romane. El înșiră soldații în falange. Îi explică fiului cum își comanda Caius Iulius Cezar falangele, ducîndu-le la victorie. Pe suprafața de plastic a mesei legionarii stau în poziție de luptă, cu săbiile lor scurte îndreptate înainte. „O să plec și Valea bineînțeles n-o să-mi dea fiul. Dar eu o să-l vizitez cît se poate de des. O să-l iubesc... O să-l iubesc oriunde m-aș afla", se gîndește Tonkostrunov simțind un nod în gît și se întinde din nou să-și

sărute fiul și să-l îmbrățișeze. Astăzi Valea e și ea îngîndurată. E tulburată. Valea Tonkostrunova este inginer la fabrica de jucării pentru pomul de iarnă, iar în această sîmbătă i-a adus fiului ei niște superbe stele de argint.

— Prostuțul meu s-a dovedit a fi un idiot, comunică Svetik.

— În ce sens ?

— În sensul cel mai direct : icoana a refuzat s-o facă cadou. Și nici nu vrea să lege o idilă. Pur și simplu vrea să se căsătorească cu mine.

— Să divorțeze de Valea ?

— Bineînțeles.

Lui Igor Petrovici îi scapă un fluierat :

— Și acuma ce facem ?

— Păi nimic, deșteptule. Eu te-am prevenit că s-ar putea întîmpla să nu-mi reușească, acum intră tu în joc. Să nu te eschivezi. Chiar astăzi o să faci cunoștință cu ea.

— Ne-am și cunoscut, îi spune fără chef Igor Petrovici.

— Bravo !

— Dar...

— Ce dar ?

— Mă mustră conștiința, Svetik. Am avut niște discuții prostești și pe un ton atît de elevat... despre psihologie, despre yoga, despre prima iubire...

— Continuă în același spirit. Iar eu voi continua să mă întîlnesc cît se poate de des, așa fel încît Valea să aibă cît mai mult timp liber și pentru ca el să nu vă încurce. E clar ?

Igor Petrovici n-are un somn liniştit, se enervează. A treia zi încearcă să se elibereze.

— Nu sînt în stare să mai suport, spune el cu tristeţe, abia deşteptat din somn. Jocul ăsta nu-i pentru mine.

Iar Svetik îşi consumă cu poftă micul dejun.

— E drăguţă. E gingaşă. Şi zău că mă mustră conştiinţa.

Iar Svetik continuă să mănînce.

— Svetik, tu mă auzi sau nu ? Eu ies din joc. N-o să reuşesc niciodată. Am discutat cu Valea despre tot ce vrei, însă nicidecum despre pat şi despre icoane.

— Valea Tonkostrunova, după cît se pare, este o femeie de treabă, şi pe lîngă asta tinerică, n-o să vorbească despre pat.

— Atunci despre ce ?

— Încearcă să aduci vorba despre căsătorie.

— Ai înnebunit ! Doar eu sînt însurat.

Svetik rîde :

— Pînă la ştampila de pe buletin e cale lungă... Şi în general nu înţeleg de ce nu te hotărăşti să apuci taurul de coarne. Roag-o să-ţi dăruiască icoana sau să ţi-o vîndă.

— E imposibil, Svetik. Discuţiile noastre sînt mult prea elevate.

— Propune-i aşa dintr-o dată.

— Nu pot.

— Dar tu măcar o săruţi, tîmpitule ?

Igor Petrovici tace. Svetik continuă să mănînce. Igor Petrovici aprinde o ţigară după alta. Abia mai face faţă. Începe din nou să se plîngă :

— M-am săturat să vorbesc despre filme italiene. Mi s-a făcut greaţă de yoghişti şi de medicina tibetană. Mi s-a făcut lehamite să tot vorbesc despre înrudirea sufletelor...

— Ai putea să inventezi ceva mai personal.

— Am inventat. I-am spus că sînt oceanolog.

— Şi că stelele de mare îţi amintesc de jucăriile făcute la fabrica unde lucrează ea ?

— Da. Şi ce, e mai rău ?

— Stai puţin : adică oceanolog, ca apoi „să pleci pe mare“ într-o lungă misiune de serviciu şi ca Valea, doamne fereşte, să nu se apuce să te caute la Moscova ?

— Da...

— Du-te şi spală vasele. Şi fă o cafea.

Igor Petrovici se tîrăşte spre chiuvetă, adună furculiţele şi lingurile : viaţa unui speculant începător nu e deloc uşoară. Svetik îşi fumează ţigara de după micul dejun. Aşteaptă cafeaua.

— Svetik ! Nu e de glumit. Dacă ei se vor despărţi ?

— Mă îndoiesc. Şi chiar dacă vor divorţa, tot nu e rău. Vor face partajul, iar icoana îi va rămîne fie lui, fie ei.

— Tu, Svetik, eşti o muiere cinică.

Svetik face haz. Flecăreşte. O simplă flecăreală de dimineaţa, nimic mai mult. Stă în faţa oglinzii. Se piaptănă :

— Nu ofta şi nu te chinui. Lasă gluma la o parte. În seara asta o să te duci la Valea acasă.

— Eu ? !

— Da. În vizită. Suni la uşă şi o rogi să te primească.

— Dar soțul ei ?

— Ia te uită ! Ce ți-e și cu bărbații ăștia ! Unul mai fricos decît celălalt. Nu-ți fie teamă, soțul nu va fi acasă. O să plece seara prin împrejurimile Moscovei, la soră-sa.

— De ce ?

— O să plece să se sfătuiască cu soru-sa : să divorțeze sau nu.

— O, doamne !

Valea Tonkostrunova este tulburată. Igor Petrovici i-a telefonat de două ori și ea îl așteaptă. El i s-a plîns de viață, i-a spus că e deprimat și că îl chinuie mereu o idee. Zi și noapte se gîndește la dragostea sa (nereușită) din tinerețe. „Dar cu ce-ți pot fi eu de folos ?" l-a întrebat Valea cuprinsă de deznădejde. „N-am cu cine schimba o vorbă." „Vino, te rog !" a răspuns ea cu voce șoptită și a pus receptorul în furcă.

Bărbatul ei a plecat la soru-sa, se va întoarce noaptea tîrziu și pe Valea o mustră conștiința că l-a invitat pe Igor Petrovici în lipsa soțului, dar cum să-l refuze dacă omul este la ananghie? Unde mai pui că Valea nu se minte pe ea însăși și nici n-are de gînd să o facă : Igor Petrovici îi place. Îi place starea lui agitată, nenorocul lui în viață, vocea lui plîngăreață și distinsă ; cum s-au întîmplat toate acestea Valea nu poate să înțeleagă. „Poftim !" i-a scăpat o șoaptă și uite că acum ea îl așteaptă și nu-și găsește locul. E intimidată.

Igor Petrovici e la doi pași de casă și e cuprins de același sentiment de timiditate. Aici nu mai ai ce face. Lui Igor Petrovici i s-a întîmplat să se poarte cu femeile și obraznic, și foarte di-

rect, ba chiar grosolan, i s-a întîmplat să fie în toate felurile. Dar tocmai unor astfel de oameni li se întîmplă uneori să fie cuprinși de o stîngăcie prelungită și foarte puțin explicabilă.

Sună de la telefonul public :

— Sînt lîngă casa ei. Nu mă pot hotărî deloc.

Svetik e furioasă :

— Trebuia să te afli deja lîngă patul ei, prostule. Pe unde te tot vînturi ?

Igor Petrovici se justifică :

— Sînt cuprins de timiditate. Mi-e frică să nu stric ceva... Și în general n-am nici o dorință.

— Dorința ta nu mai contează !

— Sînt un om cinstit, Svetik, înțelege-mă...

— Trage o dușcă de votcă pe undeva prin apropiere. Sau mai bine un coniac.

— N-am bani.

— Nici eu n-am. În asemenea cazuri Svetik e plină de cruzime.

În receptor se aud sunete prelungi, repetate. Svetik a renunțat să mai vorbească.

— Intră, spune Valea.

Ea îl conduce în bucătărie. Din cauza emoției, Valiei i se pare că principalul este să-i ofere musafirului o mîncare gustoasă, iar Tonkostrunovii mănîncă de obicei la bucătărie, sînt niște intelectuali modești, și bucătăria e modestă, iar mobila foarte obișnuită.

— ...O să-ți dau să guști ceva. Iar dumneata o să-mi povestești despre dragostea dumitale din tinerețe, care te obsedează. O să-ți depeni povestea și o să-ți fie mai ușor. Chiar așa.

— Mi-e teamă că și fără asta te-am plictisit destul.

— Nu. O să te ascult. Cînd oamenii îmi povestesc despre nereuşitele lor, nu rîd niciodată. Îi compătimesc, chiar sînt în stare să izbucnesc în plîns. Valea e tulburată. Îi tremură mîinile. Probabil că sînt prea tînără şi proastă. Dar dumneata povesteşti aşa de frumos...

— Dumneata eşti prea bun, Valea.

— Eu ?

— Eşti prea bună cu mine. Nu sînt un povestitor grozav.

— O, nicidecum !

— Îţi dau cuvîntul de onoare. Povestesc şi eu cum mă taie capul.

Discuţia blîndă, inteligentă o îmbată pe Valea : ea radiază cînd bărbaţii vorbesc la fel ca actorii teatrului Mossoviet. Nu înghit cuvintele, dar nici nu se întind ca o plăcintă. Lui Igor Petrovici îi convine acest lucru. El se ascunde în spatele acestei pletore verbale, în spatele amabilităţii oaspetelui şi se introduce pe neobservate în subiectul povestirii despre dragostea lui nefericită din tinereţe. El cică a plecat, iar fata s-a căsătorit. Şi n-a mai rămas nimic decît o fotografie...

— Totuşi au rămas nişte fotografii...

— Da. Măcar a rămas ceva.

— Data trecută dumneata îmi spuneai că ai vrut să te sinucizi.

— Am iubit-o.

— Mă bucur că... că îţi este mai uşor cînd vorbeşti cu mine. Nu-i aşa că te simţi mai uşurat ?

— E adevărat, Valea. Prozatorul îşi intră în rol. Dumneata semeni cu ea.

Valea Tonkostrunova îi pune mîncarea în farfurie şi roşeşte tot timpul. Igor Petrovici îşi aduce deodată aminte că vorbele sînt vorbe, dar că trebuie totuşi să ajungă la un final. Îşi aduce aminte de Svetik ca de o durere de dinţi.

— M-aş îmbăta, ce zici ? îi scapă prozatorului o expresie total neprevăzută. Mmmm... Nu cumva ai nişte votcă ?

— Pentru ce votcă ? Valea rămîne perplexă. Soţie tînără, ea îşi aduce imediat aminte cum la locul ei de muncă i s-a povestit despre corupătorii de astăzi. Se sperie, vocea ei devine severă : De ce ne-ar trebui votcă ?

— Simt nevoia.

Se instalează o tăcere lungă şi încordată. Igor Petrovici simte că a spus ceva ce nu trebuia să spună. Şi începe să-şi ceară scuze.

— Iartă-mă, Valea. Am spus şi eu aşa, într-o doară. Aşa a venit vorba.

— Care vorbă ?

Pauză.

— Aşa, pur şi simplu... Igor Petrovici e nemulţumit de sine, şi din cauza nemulţumirii se îndepărtează şi mai mult de delicateţea iniţială a discuţiei. Am spus pur şi simplu aşa, mi-a scăpat o vorbă. Doar trebuia să vorbim ceva.

— Noi vorbeam de prima dumitale iubire. În vocea Valiei se simte un reproş.

— Ei da, despre iubire.

— Dar dacă dumneata doreşti totuşi să bei... să te îmbeţi...

— Nu, nici pomeneală.

Încă o pauză.
— Igor Petrovici...
— A ?
— Mi se pare că dumneata știi să faci o cafea bună. Am ghicit ? Valea Tonkostrunova schimbă tema : ea observă deruta lui și vrea să-l ajute. Ce cumsecade e ea ! Ce bine s-a gîndit ea tocmai la cafea ! Igor Petrovici îi place. Igor Petrovici îi place foarte mult, și Valea renunță la suspiciunile ei prostești. Valea rîde cu un rîs blînd, fericit, tineresc. Dumneata o să pregătești cafeaua, iar eu... eu o să mă uit cum o faci.
— Să te uiți ?
— Da. Să mă uit la dumneata...
Igor Petrovici înțelege că a fost iertat.
— Cafeaua ?
— Uite ceșcuțele.
— Le văd. (Și pune la fiert cafeaua !) Igor Petrovici începe să se foiască pe lîngă aragaz. Aprinde reșoul în silă. Pune apa pe foc. Matriarhatul nu e departe. Toate doresc ca *el să o fiarbă*. Toate, începînd cu soacra și terminînd cu o soție străină, întîmplătoare. O adevărată molimă.
— ...Iar eu o să-ți arăt fotografiile fiului meu, Seriojka.
Valea pleacă în camera din fundul locuinței.
Telefonul e aici, la bucătărie, Igor Petrovici ridică receptorul plictisit :
— Svetik, șoptește el, treaba nu se leagă în nici un fel. Sînt un musafir de ultimă modă. Dincolo de aragaz nu sînt admis.
— Discutați cumva despre starea ta depresivă ?

— Bineînțeles.
— Tîmpitule... Atinge-i mîna mai sus de cot. Nu fi cretin. Ea așteaptă și tînjește. Fie-ți milă de femeie.
— Mi-e frică.
— De ce ți-e frică, prostuțule ? Doar sînteți singuri... În cel mai rău caz o să încasezi o palmă. Bărbatul care n-a încasat palme nu-i bărbat.
— Ba am fost bătut, Svetik.
— Asta-i foarte bine. Experiența trebuie sporită. Cum zice Pușkin ? Înainte, în ciuda lui Godunov ! Fii mai îndrăzneț, prostule !
Și Svetik pune receptorul în furcă.
Igor Petrovici nu se hotărăște să iasă din bucătărie. Îi e teamă să nu nimerească în altă cameră, necunoscînd locuința : apartamentul are două camere. Picioarele nu-l ascultă, abia se mișcă. În schimb mîinile, fie ce-o fi, își fac treaba mai sigur. Igor Petrovici se apropie de Valea, ea stă cu spatele spre el și privește pe geam. Igor Petrovici îi pune mîna pe umăr. Ea nu face nici un gest. Fotografiile lui Seriojka stau în fața ei pe pervazul ferestrei. Valea plînge.
— Te rog... nu trebuie.
— De ce ?
Prozatorul nu știe dacă e cazul să-și retragă mîna de pe umărul ei sau nu. Umărul ei e cald, tînăr și parcă ar ști ceva știut de mult. Mijește ochii și se apropie mai mult de ea. Ușor și cu oarecare răceală ea îi îndepărtează asaltul. Igor Petrovici se simte nițel derutat, se apleacă spre

ea, întinde buzele, respiră greu, face tot ce se face de obicei în asemenea cazuri nereuşite, iar apoi deodată cade pe un scaun epuizat. Jocul acesta l-a obosit.

— Nu-i frumos, spune Valea.

El tace.

— Nu-i frumos... Ai vorbit despre prima dumitale dragoste. Şi deodată...

El tace. Îi este perfect indiferent.

Valea se chinuie. Ei îi place. O doare faptul că a încercat s-o sărute fără a observa măcar că ea plînge.

— Trebuie să fii cinstit, să fii de treabă, spune ea.

Creatorul tace.

— Trebuie să fii sincer... Te rog să-mi spui... Spune-mi te rog îţi plac cu adevărat ? Mă iubeşti într-adevăr ?

El tace.

— Dumneata eşti doar un om matur... Ţi-ai pierdut capul ? Da ? Spune-mi... Eşti îndrăgostit ? În vocea Valiei se simte un tremur. Ea începe să-l înveţe, să-l ajute. Poate că a fost prea dură. Îi pare rău de el. Doreşte ca el să iasă cît de cît din această situaţie neplăcută.

Tăcere. Creatorul soarbe absent din ceaşca de cafea. El nu vrea să iasă din situaţie, nu vrea în general nimic. A obosit.

— Ştii ce ? Valea preia deodată întreaga dificultate a momentului. Aşa i se şi cuvine femeii, să-şi asume întreaga dificultate. Hai să uităm ce-a fost. Valea însăşi face primul pas. Dumneata îmi eşti simpatic. Eu ţin la dumneata.

Eu... Glasul ei tremură. Eu însă nu doresc nici sărutări şi nimic altceva, pînă cînd dumneata n-o să-mi spui ce şi cum. O să divorţez de soţul meu. Da ?

Lui Igor Petrovici pentru un moment i se face rău.

— Asta... ăsta e un asemenea pas, spune el gîfîind.

Acum Valea înţelege că şi lui îi este greu. Îi atinge umărul cu mîna : femeia simte cînd este cazul să îmbărbăteze. Îl ia de mînă şi-l conduce la bucătărie.

— Mai vrei o cafea ? îl întreabă ea temătoare.

— Mulţumesc.

Valea nu înţelege.

— Mulţumesc, nu, sau mulţumesc da ? Ea zîmbeşte.

— Nu. Nu mai vreau. E tîrziu, Valea.

El îşi ia rămas bun.

— Tu... dumneata cînd mai vii ? întreabă ea.

— O să-ţi telefonez.

El pleacă. Încă din prag îl mustră conştiinţa şi îl încearcă ruşinea, de parcă e prima oară cînd înşală o femeie. Se apleacă brusc şi îi sărută mîna. Acest lucru îl face în adevăr pentru prima oară în viaţă. I se întîmplă pentru prima dată în viaţă.

Valea e singură. Ea i-a mărturisit că-l iubeşte. Pe faţă i se preling lacrimi de bucurie. De cînd şi-a dorit asemenea lacrimi... Dar îşi aduce aminte de soţ, de blîndul şi bunul Tonkostrunov, şi iar o cuprind remuşcările.

— Doamne, peste ce am dat ! spune Svetik. Igor Petrovici e trist de-a binelea.

— ...Vor să divorţeze. Sînt atît de buni. Atît de cumsecade...

— Atît de fini, continuă Svetik. Asemenea oameni apar tocmai cînd nu este cazul. Şi strică totul. Iar cînd ai nevoie de asemenea oameni, *tocmai de asemenea oameni,* nu-i găseşti să cauţi cu lumînarea.

Igor Petrovici oftează cu tristeţe :

— Noi am făcut un mare rău, Svetik.

— Ce-i cu tine ?

— Îţi spun eu, un mare rău. Am despărţit o familie pe degeaba.

— Nu te mai văicări. Nu sîntem noi de vină. Am vrut doar să facem o mică digresiune sentimentală.

Svetik se drăcuieşte.

— Nu mă taie capul cum să punem mîna pe icoană.

Svetik aprinde o ţigară :

— După cît se vede, pare-se că va trebui să-i divorţăm şi să punem mîna pe Maica Domnului după împărţirea averii prin judecată.

— Fără mine. Eu nu mă bag, i-o taie scurt Igor Petrovici.

— Am glumit, prostuţule.

Nici unul nu e prea vesel. Oricît ar fi urzeala de fină, cînd e vorba de nişte necunoscuţi, un fir oarecare din ţesătură se rupe numaidecît. Totul iese pe dos. Svetik ştie acest lucru de multă vreme.

— Situaţia devine necontrolabilă, spune ea.

CAPITOLUL IV

— ...NICI PRIN CAP nu-ţi trece ce mă frămîntă, continuă Svetik. De ce oare n-am dat mai demult peste un asemenea Tonkostrunov ? Ce soţ minunat este ! Şi ce om blînd şi bun ! E destul de prostuţ, bineînţeles, însă capul meu ne-ar fi ajuns la amîndoi. Ce zici ?

Igor Petrovici aprobă sumbru :

— Ba ar mai fi rămas şi pentru mine ceva.

— Glumeşti ! Eu însă vorbesc serios. Cred ceea ce spun despre Tonkostrunov.

— Ei, atunci ocupă-te de el. Iar în ce mă priveşte e timpul să mă întorc la ai mei.

— N-aş crede.

Cîtva timp tac amîndoi.

Mijindu-şi ochii, Svetik îşi studiază palma stîngă : ghemul vieţii a ieşit de sub control, acum se derulează singur. Nici de prezicătoare n-ai nevoie.

Valea Tonkostrunova, în aceeaşi seară, stă în camera de primire a psihiatrului de la policlinică. Are o faţă desfigurată. Îşi mototoleşte batista în mîini.

— Ce doriţi să-mi spuneţi ?

Ea tace.

— Ce vă supără ?

Ea tace. În sfîrşit, cum necum, îşi alege cuvintele — ar fi vrut să-l roage pe medic, da, ea îl roagă, ca el să poftească la consultaţie pe soţul ei, Tonkostrunov, şi să-l pregătească cumva cu

blîndeţe şi cu grijă faţă de sistemul lui nervos, explicîndu-i că Valea Tonkostrunova va pleca de la el la un alt bărbat.

— În sfîrşit, am început să înţeleg, rîde medicul. Înseamnă că pleci la altul, da ?

Valea dă din cap : da, ea se teme ca nu cumva, după aceasta, bărbatul ei să nu păţească ceva rău. Se teme ca nu cumva să facă vreun gest nesăbuit. „S-ar putea ca el să nu suporte vestea. Mă iubeşte atît de mult... El..." Şi biata Valea plînge, frămîntîndu-şi batista.

— Uite ce este, zice psihiatrul, un bărbat sănătos şi de o înfăţişare herculeană, în această istorie nu bărbatul tău mă nelinişteşte cel mai mult, ci tu.

Valea plînge cu sughiţuri.

— Mda... Ei, acum eşti cu dînsul ?

— Cu cine ?

— De unde să ştiu eu cu cine, cu cel cu care doreşti să-i pui coarne bărbatului tău.

Asta sună teribil de grosolan. Valea Tonkostrunova plînge :

— Eu... eu nu vreau... coarne...

— Ştiu, ştiu. Nu l-ai înşelat niciodată. Nu v-aţi certat niciodată. Aţi trăit în armonie. Aţi stat la televizor...

— Eu niciodată... coarne...

Ea plînge. Psihiatrul dă din umeri. Îi este milă de dînsa. Se uită la ea ca la un extraterestru. Bombănind ceva, el se scoală de pe scaun şi se apropie de dînsa. O linişteşte. O mîngîie pe cap. „Nu te frămînta, fetiţo. Nu te chinui. O să încerc să mă gîndesc la ceva. Crede-mă. Totul se va aranja de la sine." El îi prescrie valeriană şi asta-i tot ce-i trece prin cap.

S-a înnoptat. Valea înţelege că nu se mai poate continua în acest fel: se hotărăşte să-i vorbească soţului. El s-a întors de la sora sa. Şi-a luat cina. Valea întinde mîna şi micşorează sunetul televizorului. (Ei stau la televizor.) Trage cu hotărîre aer în piept şi-şi întoarce faţa palidă către soţ. Dar chiar în aceeaşi clipă Tonkostrunov îi spune :

— Valea, tu trebuie să mă ierţi ; să mă înţelegi şi apoi să mă ierţi. El simte un nod în gît. Eu... pare-se că m-am îndrăgostit lulea.

— Ce ?

— M-am îndrăgostit de o femeie... O iubesc.

Ecranul televizorului arată privelişti din nord. Reni cu picioare subţiri alergînd. Sună abia auzită muzica lui Ceaikovski. Tonkostrunov stă şi aşteaptă verdictul. A spus totul. N-a minţit niciodată şi nici acum n-a minţit. Cînd imaginea cu renii dispare şi pe ecran rămîn doar nesfîrşitele întinderi înzăpezite, se hotărăşte şi Valea să vorbească :

— Se pare... că şi eu m-am îndrăgostit. De cineva.

Se instalează tăcerea. Amîndoi şi-au epuizat toate forţele în cele ce au spus. Amîndoi sînt goliţi şi foarte tulburaţi.

În tot cursul zilei următoare, la fabrica unde lucrează, Valea Tonkostrunova e absentă şi parcă bolnavă. Se plimbă prin secţie, apoi meş-

terește din deșeuri o jucărie pentru fiul ei. E distrată : face un iepuraș și-i pune un cap de ren. Jucăria capătă un aer păgîn. Valea e inginer, și cineva din colegii ei, dintre tinerii ingineri, o întreabă glumind cum de se întîmplă că iepurașului i-au crescut niște coarne atît de mari. „Coarne ?" Valiei Tonkostrunova i se pare că ar fi o aluzie, ea reacționează violent și întreaga dimineață tînărul inginer își cere scuze fără a înțelege cum a putut s-o jignească atît de rău.

Tonkostrunov a fost și el toată ziua amețit. Și lipsit de vlagă. Și incapabil de a discuta ceva ca lumea. Cînd sîcîitorul Usolțev (de asemenea istoric) îl roagă pentru a nu știu cîta oară să-i vîndă icoana, Tonkostrunov cedează presiunii și aprobă dînd din cap. Pleacă amîndoi cu un taxi și Tonkostrunov îi dă icoana. Pentru cincizeci de ruble, cît l-a costat. În mod mecanic și fără a se gîndi la nimic. I-o dă cum ai da un bilet de cinema care nu-ți trebuie. Nici nu-și amintește măcar că a promis să i-o dăruiască lui Svetik. Nu mai ține minte nimic. Nu mai este în stare de nimic. Umblă ca un năuc.

Și așteaptă ziua de joi.

Svetik așteaptă și ea joia.

— Mă duc în vizită la prostuțul meu, îi spune ea lui Igor Petrovici. Tu de asemenea o să te înțelegi cu ea pentru ziua de joi. Auzi ce-ți spun ?

— Aud.

— Scoate-o în afara orașului. La iarbă verde. La răcoarea serii. Dumbrăvi, și un apus de soare învăpăiat.

Igor Petrovici e sumbru :

— Svetik, eu nu doresc și nici n-am să trec peste anumite limite.

— Doamne, ce noblețe ! De ce n-ai scrîșnit din dinți și n-ai trecut peste această limită ?

— Fiindcă într-adevăr nu doresc.

— Treaba ta. Eu nu insist... Plimbați-vă dacă vreți, admirați mestecenii. Pădurea de mesteceni e foarte frumoasă în asfințit. Pentru mine e important ca joi Valea să lipsească de acasă. Joi seara.

— Ești cinică.

— Sînt. Sînt femeie. N-ai știut asta ?

Între altele, Tonkostrunovii, nu se știe din ce cauză, încă nu și-au împărțit între ei mobila și hainele. Încă nu s-au hotărît. Se află încă în momentul în care se spune cu indiferență „mie nu-mi trebuie nimic..."

— Dar crede-mă, Igor, că foarte curînd se vor trezi la realitate. Se vor trezi la realitate și vor începe să-și adune lucrurile, fiecare în camera lui. „Dulapul, drăguțule, îl iau eu. Dacă vrei, poți lua în schimb dormeza și magnetofonul."

Tonkostrunov și Svetik se întîlnesc lîngă institutul unde lucrează el. Iau un taxi. Șoferul îi privește prin oglinda retrovizoare.

— Sînt neliniștit, spune Tonkostrunov.

Svetik se uită la el. E tulburată.

— Dragule...

— Sînt foarte emoţionat.
— Iubitule. Femeia e mult mai emoţionată întotdeauna.
— Ai dreptate. Iartă-mă.
Ei traversează bulevardul. Tonkostrunov îi spune cu amărăciune în glas :
— Valea niciodată nu şi-ar aduce vreun bărbat în casă.
— Dar unde e ea acum, dragule ?
— Nu ştiu. A plecat şi se va întoarce tîrziu. Acum nu ne mai chestionăm unul pe altul.

Chiar din primele momente (Svetik examinează cu privirea locuinţa „ce bine e la tine, dragule !") ea nu scapă prilejul să-l întrebe :
— Dar unde-i Maica Domnului ? Aceea pe care nu te-ai îndurat să mi-o faci cadou.
— Ce ?
— Icoana, icoana unde-i, dragule ?
— Ei, drace, se apucă de cap Tonkostrunov, am uitat complect, o doamne, am vîndut-o, Svetlana !
— Cui ? Şi pentru prima oară ea nu mai adaugă cuvîntul „dragule".
— Unui coleg de serviciu.
— Cum îl cheamă ?
— Ce ?... Usolţev. E şi el tot istoric. De cînd mă tot bate la cap. Cumpără icoane şi de îndată pleacă cu ele la Zagorsk ca să le schimbe pe manuscrisele care-l interesează.
Svetik e obişnuită să primească lovituri.
— Tu desigur ştii unde locuieşte el.
— Se înţelege că ştiu. E un tip năbădăios. Şi banii îi plac de asemenea foarte mult.

— E căsătorit, dragule ?
— Căsătorit. Sînt ca o cizmă, m-am sclerozat. Cum de-am putut să uit rugămintea ta ?
E sincer amărît. Timp de cinci minute nu încetează să-şi facă cele mai grele reproşuri. Apoi revenindu-şi în sfîrşit observă că şi Svetik e tristă.
— ...Dar ce-i cu tine ?
— Nimic.
— Svetlana, văd bine...
Şi atunci ea îi explică :
— Dragule, îmi vine greu, dar trebuie să-ţi spun că mîine plec. În misiune de serviciu, la Cita. Pentru o lună.
Tonkostrunov rămîne perplex. Cum, pentru o lună întreagă ?! Şi chiar astăzi trebuie să te pregăteşti de drum ?... Înseamnă că ea va pleca. Iar el care a aşteptat atît această seară... Înseamnă că ea va pleca şi că nu va rămîne în seara aceasta cu el ?
Svetik răspunde cu tristeţe în glas : va mai sta cîtva timp cu el, dar nu prea mult. Doar n-a venit să rămînă prea mult. O, nu, n-o să bea vin. Fie, va gusta numai. Şi nu trebuie nimic altceva, dragule. Cum, necum e prima ei vizită, şi el trebuie s-o înţeleagă : trebuie să ţină seama de decenţa ei. Dar de îndată ce Svetik se va întoarce, se vor întîlni din nou. Se vor întîlni acasă la el sau la ea, îi promite acest lucru. Şi atunci vor sta împreună pînă noaptea tîrziu. Da, dragule, pînă dimineaţa chiar. Doar eu te iubesc, dragule. Se vor întîlni. Neapărat. Neapărat. Orice s-ar întîmpla ei se vor întîlni.

Chiar dacă s-ar întîmpla ca universul să se facă praf şi pulbere. Chiar dacă pămîntul ar înceta să se mai învîrtească...

Tonkostrunov e descompus. El îi sărută mîna:

— Întoarce-te. Întoarce-te cît mai repede. O să număr fiecare zi...

— Acum plec. E timpul, dragule. Nu trebuie să mă petreci. Nu-mi place să fiu condusă, dragule.

— De ce ?

— Aşa. Sînt superstiţioasă. Dacă ai găsit sufletul care-ţi este înrudit, să nu-l conduci...

Pentru o clipă i se face milă de el. Ar dori să-i sugereze printr-o aluzie să n-o aştepte şi că în acest moment ei se despart pentru totdeauna. Dar Svetik nu spune nimic nici direct şi nici indirect. Consideră că n-are nici un rost. Din punctul ei de vedere bărbaţii nu trebuie menajaţi.

În acest răstimp Igor Petrovici şi Valea Tonkostrunova se află în afara oraşului. Rătăcesc. Prin cîmp şi prin dumbrăvi. Se simte răcoarea serii. Soarele asfinţeşte. Igor Petrovici, cu o constantă tristeţe în voce îi spune Valiei că va trebui să plece şi că asta e soarta tuturor oceanologilor, mai devreme sau mai tîrziu. (El consideră că şi-a făcut datoria, i-a asigurat lui Svetik această seară de joi şi gata. Aşa a hotărît el. Chiar aşa o să-i spună şi lui Svetik : asta a fost.)

— Plec, repetă Igor Petrovici.

Continuă să se plimbe. Valea Tonkostrunova atinge cu mîinile trunchiurile mestecenilor. E tristă.

— În interes de serviciu ?

— Da, răspunde oceanologul. Mîine plecăm cu vaporul.

— Încotro ?

— În Oceanul Pacific. Cu flota. Pentru circa două luni.

Valea Tonkostrunova e îngîndurată. E tristă.

— O să aştept. O să număr zilele, spune ea.

Svetik îi povesteşte lui Igor Petrovici că icoana acum e proprietatea unui oarecare Usolţev şi că acest tip locuieşte undeva, în cartierul Himki. Acolo se şi duce Svetik acum. Singură. S-ar putea chiar să plece la Zagorsk, pentru că acest Usolţev nu păstrează icoanele şi că trebuie să se grăbească, întrucît la Zagorsk icoanele se vînd, şi Maica Domnului poate fi cumpărată de indiferent cine. Igor Petrovici o ascultă pe Svetik cu o singură ureche, o ascultă şi zîmbeşte. El este mulţumit. Cu de la sine putere s-a despărţit pentru totdeauna de Valea Tonkostrunova şi nici măcar n-a fost certat de Svetik. Gata !

— Svetik ! El este cuprins deodată de frică. Dar cum o să trăiesc eu singur ?

— O să caut să mă întorc cît mai repede.

— Din ce să trăiesc ? N-am nici o leţcaie.

— Du-te mai des la consignaţia.

— Doar ştii că treaba asta nu-mi reuşeşte.

— E timpul să deprinzi meşteşugul. Îţi ajunge cît ai stat să speli vasele. Noi am vîndut împreună doar un singur pulover şi o singură pereche de pantofi. Iar banii i-am şi păpat. Şi îi sîntem datori unchesului Fin-Lialiaev

o sută treizeci de ruble. Trebuie să știi ce datorii ai și să nu uiți acest lucru.

— Dar, Svetik...

— Ce mai vrei ?

— Doar știi că mă intimidez la consignația. Acolo pot întîlni cunoștințe de-ale mele. Și, doamne ferește, aș putea-o întîlni chiar pe soția mea sau pe soacră-mea.

— N-ai decît să fii mai prevăzător. Vederea o ai normală. Svetik nu-l menajează. Bani nu-s. Ce să-i faci. La urma urmelor, acum el este un speculant și din asta trăiește. Îi place să mănînce, și poftă de mîncare are, slavă domnului. E un speculant, iar grijile și trecutul lui cinstit prea puțin o interesează pe Svetik.

Svetik începe să se pregătească de drum. Se ocupă de problema ei care e mai importantă decît toate grijile și treburile lor. Ei nici nu-i pasă de uncheșul Fin-Lialiaev. Nici nu-i pasă de acest scrib scrîntit... Dar ceva totuși o împiedică deodată pe Svetik să plece. N-ar vrea să se ducă la Himki și la Zagorsk așa, dintr-o dată. O treabă serioasă trebuie începută dimineața. Intuiția e intuiție. Și Svetik crede în această chestie deșteaptă și pătrunzătoare.

Așterne patul. Te culci devreme, te scoli devreme.

— Nu mai pleci ? întreabă Igor Petrovici. În el încolțește speranța, încolțește și dispare pe loc.

— Plec dis-de-dimineață.

Igor Petrovici se retrage în camera lui. Cu buzele umflate. Acolo se apucă să scrie Dumnezeu știe ce. Oare chiar din asemenea neisprăviți pot să iasă niște scriitori ? Dacă-i așa, apoi e mai mare rușinea. Dacă-i așa, atunci lumea se pare că s-a întors cu fundul în sus. Și las-o să stea cu fundul în sus. Iar ea, Svetik, va sta țeapăn, cu picioarele înfipte în pămînt.

Svetik visează în primul rînd, desigur, la bani ; banii ca premiză a oricărui început și oricărei libertăți de acțiune, pentru că ea nu vrea și nici nu dorește să-și înceapă noua ei viață fără bani. A mai încercat ea o dată fără bani. Ajunge. Ea visează, ca orice om, să aibă o locuință personală. Un apartament mare, spațios. Desigur și mobilă. Casă și familie. Nu-i mai trebuie nimic altceva ; zău, nimic altceva. Și un soț. Liniștit, în genul lui Tonkostrunov, liniștit și delicat și să meargă cu geanta la serviciu. Svetik o să-l iubească ; dragostea, orice s-ar spune, e un lucru foarte important, și ea îl va iubi neapărat, dacă el va fi așa. Adică, bun și liniștit ca Tonkostrunov, dar fără codițe, fără copii, părăsiți și aruncați prin apropiere. Fără să fi fost divorțat de soția lui și asta nu fiindcă ar fi greu să-l despartă, dar socotește că de-acum nu mai are nevoie să facă una ca asta. Trebuie pornit de la zero. Trebuie să ai copiii tăi. Familia ta. Casa ta. Pînă la capăt. Și dacă...

— Svetik ! În deschizătura ușii apare prozatorul.

— Du-te dracului ! Du-te de te culcă !

Lui Svetik nu-i place cînd cineva îi întrerupe visarea. Visul e o chestie subțire, visezi de unul singur. Cu atît mai mult, cu cît pentru

acest vis ai suferit și l-ai hrănit cu speranțe.
— Svetik, vreau să te întreb, pentru mine are importanță, povestește-mi despre părinții tăi, fie și în două vorbe...
— Du-te la dracu ! Spune aceasta amenințător. Face chiar un gest de a se ridica din pat. La care el dispare cît ai clipi din ochi. Dacă se mai bagă o dată, o să-i scoată ochii. Culegător de firimituri, nenorocit ! Adună de la oameni cu picătura și speră să facă un lac. Idiotul !

Intuiția n-a înșelat-o. Dis-de-dimineață cineva sună la ușă. Din fericire Svetik se scoală devreme ca ciocîrlia. E îmbrăcată. Spălată. Sînt fel de fel de bătăi la ușă, și inima lui Svetik zvîcnește prevestitor. Așa și este : în pragul ușii sînt doi milițieni. Dimineața însă a fost ca orice dimineață. Nimic neobișnuit. Niciodată nu poți să știi care e începutul și care-i sfîrșitul.
— Intrați, spune Svetik.
— Să intrăm... Ni s-a spus că dumneavoastră v-ați mutat aici provizoriu. Ne cerem scuze, dar trebuie să verificăm... Cine sînteți dumneavoastră ?
Milițienii, în linii mari, se comportă politicos. Svetik observă asta. Al doilea, e adevărat, este ceva mai dur și are o privire metalică :
— ...Cînd oamenii pleacă pentru mai mult timp, locuința poate să fie folosită de fel de fel de cetățeni întîmplători. Noi vrem să vedem care-i situația.
— Cu plăcere. Vă rog. Mobila și toate celelalte sînt la locul lor. Dacă *aceasta* vă interesează... Vă rog numai, mai încet.

Și Svetik completează cu voce șoptită :
— Mai încet. El doarme. Soțul meu este scriitor. Nu e un Șolohov, bineînțeles dar obosește și el. Lucrează și el.
— Uneori în asemenea locuințe se adăpostesc speculanți.
— Ce fel de speculanți ? Soțul meu este scriitor. O, doamne !
Milițienii aruncă totuși o privire și în camera lui. Creatorul doarme. Cu toate acestea, coli de hîrtie scrise zac pe masă. Asta-i un fapt incontestabil.
Creatorul ridică capul :
— Drace ! ocărăște el cu răutate. Mi se năzăresc fel de fel de prostii ! Niște vite ! Toți ar trebui să fie închiși ! strigă deodată prin somn. Și capul îi cade pe pernă. Adoarme iar așa cum i se cuvine să doarmă unui prozator.
Svetik se grăbește să salveze situația :
— Ce adînc doarme ! Treaba lui e numai să mănînce și să doarmă, șoptește ea cu reproș, ca și cînd s-ar fi jeluit milițienilor. Și întinde („Poftim !“) buletinul de identitate al creatorului. Și carnetul de membru al Uniunii Scriitorilor.
Și fără a le da timp să se dezmeticească, le schimbă firul gîndirii în altă direcție :
— ...Astea-s documentele lui, dar el nu stă la soția lui. Nu mai locuiesc de mult împreună. Aici doar am fost adăpostiți.
Milițianul întreabă :
— Vrea să divorțeze ?
— Da.
Și Svetik adaogă, afectată, cu voce scăzută :

— Urmează să ne căsătorim. Kazakovii ne-au adăpostit aici.

— Kazakovii sînt cunoştinţele dumneavoastră ?

— Prieteni. Cei mai buni prieteni ai noştri. Ne-au adăpostit fără să ne ia o singură copeică. Au plecat în străinătate.

— Asta o ştim.

— Iar noi n-am avut nici o altă ieşire. Ne iubim, credeţi-mă. Ne iubim mult.

— Ce ţi-e şi cu scriitorii ăştia ! mereu tot divorţează, spune aspru miliţianul.

Svetik oftează :

— Nouă femeilor nu ne este uşor.

— Vouă femeilor nu vă este ruşine. Vă lipseşte mîndria.

Miliţianul este aspru, dar se simte că nu o prea condamnă pe Svetik, pe undeva chiar o compătimeşte. Pe ea, dar nu pe tipul acela care doarme în cameră şi se trezeşte strigînd prostii.

Pe Svetik o podidesc lacrimile :

— Dumneavoastră credeţi că eu nu-mi dau seama că mă va părăsi şi pe mine ?

Miliţianul aruncă buletinul de identitate al tipului pe masă.

— Şi dacă-ţi dai seama de acest lucru, de ce te-ai încurcat cu el ?

Dar Svetik nu mai are cuvinte. O îneacă plînsul.

Ei pleacă. Nici nu le-a mai trecut prin minte să verifice buletinul lui Svetik. Ea n-ar fi dorit defel să-l arate, în orice caz e mai bine dacă nu-i cunosc numele de familie. Unde mai pui că în buletin figurează o însemnare neplăcută.

Svetik aleargă după ei pe scări. Trebuie să-şi ducă rolul pînă la capăt.

— Tovarăşe miliţian !

Ei îşi întorc capul.

Svetik se apropie de ei şi le vorbeşte cu un aer încrezător :

— Dumneavoastră deci căutaţi speculanţi... Dacă-i găsiţi să nu-i arestaţi pe toţi dintr-o dată. Vreau să cumpăr nişte pantofi. Moderni... Se poate ?

Svetik zîmbeşte stingherită şi cu multă emoţie. Ce să-i faci, e femeie.

Ei îi răspund.

— Nu. Nu se poate.

Şi pleacă. Iar cel care e aspru adaogă :

— Cu ajutorul pantofiorilor, drăguţo, n-o să reuşeşti să-l menţii pe porumbelul tău.

Svetik tabără pe creator :

— Ia scoală-te şi du-te la consignaţia.

— Sînt obosit.

— E clar. Pe tine numai somnul nu te oboseşte.

— Mi s-a părut mie sau am auzit nişte voci?

— Ţi s-a părut... Scoală ! Îl zguduie cu putere. Trebuie să facă treabă, n-are nevoie de trîntori... Svetik nu-i spune nimic despre miliţieni, n-are nici un rost să sperie omul, şi în general se străduieşte să nu se mai gîndească la miliţieni. O vizită oarecare, fără asta nu se poate. Oricît s-ar derula ghemul, tot se sfîrşeşte o dată. Important este ca la capătul aţei să nu rămîi cu urechile pleoştite. Totul e să fii atent.

Să fii pe fază. Asta-i important. Oricum, toate nu le poţi preveni.

Miliţienii umblă de-a lungul străzii. Unul dintre ei are o dispoziţie sentimentală, celălalt e aspru, ca la început.

— Curioşi oameni mai sînt şi scriitorii ăştia. Se însoară şi divorţează. Se însoară şi iar divorţează, spune cel în dispoziţie sentimentală. Părerea mea este că nici ei singuri nu ştiu ce vor.

— Artişti... spune celălalt şi scuipă. Merg împreună pe stradă şi fumează. Amîndoi sînt tulburaţi.

— Eu plec, spune Svetik. Şi se pregăteşte de drum.

Cum, necum, creatorul se scoală.

— Speculanţi nenorociţi, bombăne el din baie, în timp ce se spală. Nenorociţii ! Blestemaţi de Dumnezeu şi de oameni. Cu cine mi-a fost dat să mă încurc ! Ce decădere !...

E grozav de supărat :

— Şi pe Fin-Lialiaev, şi pe tine odată şi odată tot o să vă văd după gratii. Pe voi toţi vă aşteaptă acelaşi sfîrşit !

Svetik nu-i răspunde. Îşi pune în geantă mantaua de ploaie (pentru orice eventualitate). Ia banii. Fără ei n-ai ce face. Banii sînt puţini. Creatorului îi lasă o singură rublă în monede de metal. Cu bărbaţii Svetik nu-şi face probleme. Singurătatea le prieşte. Iar foamea e un bun învăţător.

— La revedere. Şi pleacă.

Igor Petrovici a făcut un duş şi parcă se simte mai uşurat. Svetik nu este... Se dezmeticeşte deodată. Frigiderul e gol. Acest lucru l-a constatat încă de ieri. Îl deschide din nou fără a vedea nimic. Doar gheaţă. Foamea îi dă ghes. Se îndreaptă grăbit spre cutia cu bani şi vede mărunţişul care străluceşte.

— Muierea dracului ! se burzuluieşte el. Şi aprinde o ţigară pe nemîncate. Ţigările sînt şi ele pe sfîrşite.

Se prezintă baletul Giselle. Tonkostrunov (stă la televizor) face sunetul mai mic şi spune :

— Probabil că vom divorţa, Valea. Vorbeşte reţinut. Vorbeşte delicat. Caută să nu-i pricinuiască durere.

— Probabil.

— Divorţul şi toate cele legate de el îl vom perfecta peste o lună. Dacă n-ai nimic împotrivă.

Valea Tonkostrunova n-are nimic împotrivă. Tocmai bine, pînă atunci se va întoarce şi Igor Petrovici din călătoria sa pe oceanul Pacific. Amîndoi tac. Momentul este deosebit. Ambii se uită la televizor. Două trupuri omeneşti de o elasticitate desăvîrşită plutesc pe ecranul albastru în marea muzicii. Cînd se apropie, cînd se desprind unul de altul. Pas de deux.

— E bine că nu ne certăm, că nu facem scandal, spune Valea Tonkostrunova. Totul s-a hotărît simplu şi cît se poate de cinstit.

— Da, simplu şi cinstit... Ne-am iubit, şi am încetat să ne mai iubim.

— Iartă-mă, te rog. N-am fost în stare să procedez altfel.

— Valea, iartă-mă şi tu.

— Fără îndoială, după ce ne vom despărţi, vom rămîne prieteni.

— Da, Valea.

Se instalează o pauză lungă, subminant de apăsătoare.

— ...Şi bineînţeles în această lună vom dormi fiecare în patul lui.

— Se pare că ai fi putut să nu spui asta. Eu sînt un om destul de fin, Valea.

— Iartă-mă. Am spus-o pentru orice eventualitate.

El dă sunetul televizorului mai tare. Amîndoi privesc în albăstrimea ecranului, afundîndu-se în armonia muzicii şi a splendidelor corpuri elastice în mişcare.

Cînd a trecut luna fixată, Tonkostrunovii — fiecare în felul lui — şi-au consumat nervii, iar apoi au fost cuprinşi de-o lungă şi profundă îngîndurare. Ei tac. Nu înţeleg ce se petrece. Trăiesc cot la cot şi nu-şi spun unul altuia decît bună dimineaţa, cînd se trezesc, iar noaptea tîrziu, *noapte bună,* înainte de a se culca fiecare în patul lui.

Se scurge şi a doua lună. Şi a treia.

— Valea, tu ai putea să mă ierţi? o întreabă Tonkostrunov la un moment dat, cu timiditate. Întrebînd-o, el îşi întinde cearşaful pe micul divan din colţul camerei.

— Pentru ce ? vocea Valiei Tonkostrunova tremură.

— Pentru toate.

Valea tace. Tonkostrunov tuşeşte nervos şi se grăbeşte să-i explice :

— Să mă ierţi pentru toate... şi poate că... eu îmi dau seama că nu imediat, că nu dintr-o dată... să începem a ne trăi viaţa din nou.

Valea Tonkostrunova întreabă abia auzit :

— Dar tu ai putea să mă ierţi ?

— Pentru ce, Valea ?

— Pentru toate.

Chinuiţi de atîta tăcere, acum sînt gata să vorbească şi să tot vorbească, dar Tonkostrunov se apucă dintr-o dată cu mîna de partea stîngă a pieptului. Începe să geamă, gura i se întredeschide, faţa i se învineţeşte. Din fericire, pe acelaşi palier cu ei locuieşte un medic. Nu trec nici cinci minute şi medicul se apleacă asupra lui Tonkostrunov cu siringa în mînă. Constată o criză cardiacă foarte puternică. Zece zile Tonkostrunov stă ţintuit la pat şi numai în a unsprezecea zi i se permite să se scoale.

După vizita de rigoare medicul se arată în sfîrşit optimist :

— Totul e în ordine... Dar va trebui să aveţi grijă de dumneavoastră şi să vă chibzuiţi posibilităţile. Inima e un lucru gingaş.

Medicul s-a şi sculat să plece.

— Vă mulţumesc, spune Tonkostrunov.

— Pentru puţin.

Încheindu-şi cămaşa după consultaţie şi îmbrăcîndu-şi puloverul, Tonkostrunov spune cu voce scăzută :

— Oasele sînt vulnerabile, nervii sînt vulnerabili. Inima este vulnerabilă. Ce naiba mai are omul rezistent în el ?

— Ce vreţi ? medicul vecin zîmbeşte prietenos, în general omul este un lucru vulnerabil.

Medicul pleacă. Tonkostrunov se aşază în fotoliu. Încearcă să citească, dar nu se simte în stare. În camera cealaltă soţia discută cu fiul lor. Tonkostrunov trage cu urechea. Viaţa lui împreună cu Valea a intrat pe făgaşul normal, dar o oarecare fisură există : nimic nu rămîne fără urme.

Vocea fiului răsună energic. Elevul în clasa întîia rosteşte răspicat :

— Sînteţi nişte plicticoşi. Nu sînteţi interesanţi deloc.

— Dar noi te iubim, îi răspunde Valea încet şi stăpînit.

— Bunica mă iubeşte mai mult.

Puştiul începe să sară într-un picior, zguduind podeaua. Şi repetă :

— Bunica mă iubeşte *mai mult, mai mult, mai mult !*

Tonkostrunov aude cum Valea plînge încet şi reţinut, iar fiul, neţinînd seama de nimic, continuă :

— ...mai mult, mai mult !

Tonkostrunov nu mai suportă. Vine la ei încet, cu un pas de om bolnav şi-i spune soţiei cu glas încet :

— Culcă-l, Valea. E tîrziu.

Valea Tonkostrunova dă din cap :

— Chiar acum.

Cu paşi înceţi, Tonkostrunov se întoarce în camera sa, se aşază în fotoliu şi începe să răsfoiască agale o carte. Seara se scurge minut după minut. În camera cealaltă e linişte. Fiul doarme. Valea s-a culcat şi ea acolo, lîngă băiat, dar Tonkostrunov simte că ea stă cu ochii deschişi şi nu se gîndeşte la nimic, poate că iar plînge ; după criza de inimă pe care a avut-o, pe Valea o chinuie adesea un sentiment de vinovăţie.

Dincolo de geam se înteţeşte ploaia, o ploaie măruntă, cenuşie, ploaie de noapte.

Tonkostrunov se scoală. Îmbracă mantaua de ploaie şi ridică gulerul. Se apropie de uşă şi pentru o clipă se opreşte, fiindcă aude glasul slab al Valiei :

— Vrei să ieşi ?

— Da... Vreau să respir niţel aer proaspăt.

— Nu trebuie, te rog... Eşti încă slăbit. Încă nu ai voie să umbli.

— Numai puţin, Valea.

Tonkostrunov se mişcă cu paşi mici ca de copil. Se simte zdrobit de tristeţe. Va respira cîteva minute aerul nopţii, şi se va întoarce. Coboară pe scări. Stă la adăpostul streşinii şi priveşte ploaia măruntă. Nici un suflet. Oraşul parcă s-a cufundat în somn. Nici măcar un trecător întîrziat. În jur, în întuneric, stau blocurile înalte, solide. Şi străzile-s solide. Şi noaptea e solidă. Şi ploaia e solidă. Omul însă nu.

CAPITOLUL V

SURORILE ZUEV, nişte bătrîne uitate de vreme, numite de obicei Markovna, Fedotievna şi Fedosievna, locuiesc toate trei împreună, în apartamentul de la etajul cinci, şi toate trei sînt credincioase. Mai vine la ele, de la etajul nouă, gîrbovite de vreme, Efimovna. Anii şi bolile le-au făcut pe bătrîne tare evlavioase. Serile, în cel mai îndepărtat şi mai întunecat colţişor al locuinţei, unde se află icoanele, ele se lasă în genunchi şi, fără să deranjeze pe nimeni, îşi revarsă tristeţea de femei bătrîne adunată de-a lungul vremii. Locuinţa este pătrunsă de un misticism luminos şi de ecouri bătrîneşti sfărîmicioase. Viaţa le ştie pe-ale ei : bătrînele gem, oftează, se văicăresc, se roagă pentru salvarea celeilalte şi stau prăbuşite ceasuri întregi în faţa icoanelor.

Tehnicianul sanitar Zuev — nepotul lor —, care locuieşte împreună cu ele, e un om tînăr şi, spre deosebire de babe, nu-i este deloc frică de moarte, neînţelegînd măcar de ce ar putea să-i fie. Moartea e departe, pînă la moarte mai este. De aceea tehnicianul sanitar Zuev urăşte profund misticismul băbesc. El face parte dintre cei care iubesc viaţa. El nu visează nimic, niciodată. Pe el nu-l doare nimic, niciodată.

— Eh, oftează tehnicianul uneori, stînd în fotoliu la televizor. El nu-i dintre acei tehnicieni sanitari care beau prin ganguri : dacă e vorba

să bei, apoi să bei frumos. După ce trece pe la restaurantul Uzbekistan, tehnicianul sanitar Zuev vine acasă, se aşază în fotoliu şi, desfăcîndu-şi cureaua de la pantaloni, se uită la televizor. Uneori adoarme. Dar deodată, parcă la un imbold interior, se trezeşte. Ecranul arată privelişti din Guatemala. Pe fondul palmierilor şi al ţărmului marin, pe plajă se mişcă molatec femei frumoase, cu pielea arămie. Muzica cîntă. Şi tînărul tehnician sanitar Zuev simte deodată că iubeşte întreaga omenire. Îi iubeşte pe toţi. E gata, laolaltă cu toţi, să se bucure şi să plîngă. Îşi simte sufletul acolo în ţara îndepărtată, lîngă acele femei tinere, şi îi scapă un oftat :

— Ei, unde n-am eu acum o mică guatemaleză !

Stînd la televizor, tehnicianul sanitar se simte înclinat să mai viseze puţin, cu nostalgie, dar în viaţa de toate zilele el e un om cu picioarele pe pămînt. E chiar un om practic. Iar oscilările îi sînt străine. Din cînd în cînd, fără cuvinte de prisos, ia de la bătrînele lui evlavioase cîte o iconiţă şi o vinde, de exemplu la tîrgul de cărţi, acolo se găsesc întotdeauna amatori. Cu atît mai mult cu cît tehnicianul sanitar aproape că nici nu se tîrguieşte. El n-a fost şi nici nu va fi niciodată un hrăpăreţ.

Bătrînele se alarmează, aleargă, caută, răscolesc toate ungherele, ca nişte gîndaci speriaţi. Se uită pe sub paturi. Caută prin lăzi, se uită prin castroane. Şi în sfîrşit năvălesc grămadă în camera tehnicianului sanitar : Unde-i icoana ?

Tehnicianul sanitar Zuev dă din umeri. Tehnicianul sanitar dă din mîini :

— Habar n-am.

Sau aşa :

— Nu ştiu... O fi luat-o bunul Dumnezeu, în cer.

De obicei bunul Dumnezeu umflă icoana la sfîrşitul lunii, cînd tehnicianul sanitar nu mai are bani. În parte, aceasta e în legătură cu obiceiul tehnicianului sanitar de a le face cinste prietenilor, în restaurantul Uzbekistan. El şi prietenii lui apreciază mult bucătăria orientală. Le place lagamanul. Le place haceapuri. Nici orchestra nu-i rea, cînd execută melodii orientale spumoase ca un miraj. Tehnicianul sanitar Zuev ameţit, turnînd în paharele prietenilor băuturi spirtoase, ştie să ţină un toast lipsit de banalitate (în luna aprilie) :

— Pentru sfîntul Petru !

Iar în luna mai :

— Pentru sfîntul Gheorghe, biruitorul ! Toastul bineînţeles e în directă legătură cu imaginea sfîntului pe care l-a vîndut la bazarul de cărţi. E o treabă sigură. O treabă aşezată şi în general nevătămătoare : bătrînele oftează ce oftează şi deodată vezi că au şi cumpărat o altă icoană. Bătrînele au întotdeauna bani albi pentru zile negre.

Iată însă că o dată, tehnicianul sanitar Zuev face o mică descoperire. Pe la mijlocul lunii, Markovna s-a îmbolnăvit rău de tot şi începuse să horcăie promiţînd parcă în modul cel mai serios să lărgească spaţiul locativ al tehnicianului sanitar. Momentul se apropia. Îngerii veneau din ce în ce mai des după sufletul bătrînei şi se aşezau la căpătîiul ei tot mai aproape, devenind tot mai activi. O cît de mică zdruncinare sufletească în acest moment şi Markovna şi-ar fi încheiat socotelile. Dar aşteptînd ca de obicei sfîrşitul lunii, tehnicianul sanitar scăpase momentul şi nu vînduse icoana în acea zi de criză (ei, spuneţi, n-a fost dobitoc ?). Markovna fusese scutită de emoţii şi moartea a trecut pe lîngă ea. Iat-o acum în stradă, încălzindu-şi oasele la soare. Îngerii se întorc în cer cu sacul gol şi cu oarecare necaz. Dar şi mai necăjit este tehnicianul sanitar :

— Sînt un prost, băieţi. Sînt de-a dreptul tîmpit... Ar fi trebuit să vînd icoana la momentul potrivit, şi nu una, ci cîteva deodată. Să bei aşa, numai la sfîrşitul lunii, e un obicei stupid.

— Înseamnă că la sfîrşitul acestei luni n-o să vinzi nici o iconiţă ?

— Nu.

— De ce ? ! Prietenii sînt dezamăgiţi (ar regreta să lipsească în luna asta de la Uzbekistan, s-au obişnuit deja cu bucătăria orientală, le place langmanul şi foarte mult haceapuri.)

— Icoana o s-o vindem la momentul potrivit. Trebuie să facem o încercare.

— Lasă filosofia, Zuev, îl roagă prietenii. N-o face pe deşteptul. Nu-ţi schimba viaţa. Asta-i înţelepciunea supremă. Înţelepciune orientală.

Dar el nu cedează :

— Trebuie să facem o încercare.

La sfîrşitul lunii tehnicianul sanitar nu vinde icoana, ci aşteaptă. Şi iată că, în primele zile ale

lunii următoare, este chemată salvarea pentru Markovna. Tehnicianul sanitar Zuev își încordează voința și nici de data aceasta nu vinde icoana. Markovna suflă greu, horcăie. Salvarea e chemată din nou. A sosit momentul. La nouă ale lunii tehnicianul sanitar vinde deodată trei icoane. În ziua de zece, dimineața, Markovna, după ce a avut această supărare, s-a dat jos din pat cum a putut, s-a dat de două ori cu fruntea de podea în fața unei icoane rămase și n-a mai fost în stare să facă și alte mătănii. N-a mai fost în stare de nimic. Mătăniile rămase nefăcute le va face de-acum *dincolo*. De data aceasta îngerii n-au mai venit degeaba. Bătrîna stă întinsă pe masă, cu ochii închiși. Ca toți oamenii, păcătoasă la tinerețe, apoi pocăindu-se la bătrînețe, uscată, căruntă și curată.

— Cu o băbuță mai puțin, oftează tehnicianul sanitar. E și el întristat. Băbuța, cum, necum, îi este rudă, și orice s-ar spune, sînge din sîngele lui. La parastas, tehnicianul sanitar Zuev plînge de-a binelea. Ba chiar o jelește. Dar faptul rămîne fapt. Suprafața locativă s-a lărgit sensibil. E mai mult spațiu. Mai multă lumină. Iar dacă treaba va merge într-un asemenea ritm, peste un an, un an și jumătate, tehnicianul sanitar Zuev va deveni singurul stăpîn al unui apartament de trei camere. Aerisind locuința de spiritul bătrînelor, va putea să facă gimnastica de dimineață pe balcon, ridicînd halterele. Se va putea căsători. Va putea să aibă chiriași. Mai precis, chiriașe, de exemplu două studentele. Cărora să le placă să fumeze și să

bea o cînzeacă, două. Și care, uneori, privind noaptea, să se plictisească. Și să nu fie niște grăsane.

Spre sfîrșitul lunii următoare, tehnicianul sanitar din nou nu vinde icoana. De dragul de a face o faptă bună, poți să mai și aștepți cu băutura. Totuși te doare sufletul și sufletul le știe pe-ale lui. Deosebit de greu este, avînd capul limpede, să asculți bombăneala plină de rîvnă a bătrînelor.

— Preasfîntă Maică a Domnului, protectoarea noastră, izbăvește-ne de ispită, izbăvește-ne de greșeală... se aude cum se apleacă oftînd bătrînele. Se aude cum bat mătănii. Tehnicianului sanitar îi este milă de bătrînele, îi pare rău să le vadă aplecîndu-se și izbindu-și fruntea de podea. Unde mai pui că sînt și hipertensive. Maică Precistă, nu ne părăsi ! Numele tău în ceasul nostru din urmă să ți-l amintim...

S-au făcut nu mai puțin de cincizeci de mătănii. Fruntea bătrînelor nu mai percepe nici durerea, nici frigul podelei, răsună ca un pas soldățesc. Tehnicianului sanitar îi este milă de ele. Prima va întîmpina ceasul din urmă Fedotievna, probabil. Tare s-a mai uscat. Tehnicianul sanitar a trimis-o cîndva după bere și n-a fost în stare să facă nici jumătate drumul. După Fedotievna, urmează la rînd, cel mai probabil, Efimovna. Ea, ce e drept, locuiește la etajul al nouălea, ea nu figurează în apartamentul lor și totuși fără ea se va face cumva mai mult spațiu.

În special îi este milă desigur de Fedotievna, mult l-a mai alintat ea pe tehnicianul sanitar în copilărie cu agrișe coapte. Și ca rudă e cea mai apropiată. Cînd adormea, copil fiind, ea îi cînta. Și ce cîntece ! Era pricepută în asemenea treburi. Mult înainte de a veni tehnicianul sanitar pe lume, fusese o cîntăreață cunoscută, cînta pentru negustorași în Slavianski Bazar. Uzbekistanul e departe de faima lui Slavianski. Acolo petrecea toată Moscova.

Cineva bate la ușă. Tehnicianul sanitar rămîne nedumerit — bătrînelele lui sînt acum adunate aici. Ca în orice sîmbătă.

Bătăile răsună din nou.

— Ea e, răspunde din camera îndepărtată Fedotievna. Trebuie să fi venit. Fătuca...

— Care ? întreabă Efimovna.

— Cea care a vorbit ieri cu mine despre Dumnezeu. E atît de blîndă... Fedosievna, du-te și deschide-i.

— Mă duc.

Fedosievna e cea mai în putere din ele. Oftînd, se scoală din genunchi, își scutură fusta neagră de praf și pleacă în antreu.

— Nu s-a pervertit încă tineretul. Nu s-a pervertit... Nu seamănă cu tine, păgînule, îi spune Fedosievna tehnicianului sanitar, trecînd pe lîngă camera lui. Și făcînd uz de calitatea de rudă, ridică amenințător pumnul : Uuuu, satano !

— Dă-i drumul, deschide-i, îi spune plictisit Zuev.

— Oooo !

Tehnicianul sanitar rămîne indiferent, fără a fi total lipsit de curiozitate. E fată, asta-i ceva nou de-acum. Nou și neobișnuit.

El întredeschide ușa la camera sa, ca să poată vedea. Intră o domnișoară. E într-adevăr tînără. Are o privire blîndă. E îmbrăcată așa și așa. Își face cruce.

— Bună ziua, creștinilor, spune fata cu o voce de candelă.

— Pace ție, îi răspund în cor Fedotievna, Fedosievna și Efimovna care abia își mai trage sufletul.

Svetik intră în camera bătrînelor. Se așază în genunchi. Se apleacă pînă la podea. Maica Domnului, cumpărată de băbuțe la Zagorsk, se înghesuie în șirul inegal a cinci icoane ; Maica Domnului se uită la Svetik, iar Svetik la ea.

„...Pe pista de alergări se prezintă fetele din Porto Rico, anunță comentatorul sportiv. Aceste fete sînt unul dintre loturile rivale ale echipei noastre în lupta pentru medalii". Tehnicianul sanitar Zuev se uită atent la televizor. Este absorbit total de competiție. Este numai ochi și urechi. El e acolo, în mijlocul acestor trupuri de bronz, frămîntarea lui crește pe clipă ce trece și în sfîrșit oftează, exclamînd :

— Grozavă ar fi o portoricană de-astea !

Acum Fedotievna e cea care se simte rău. Ea bolește, geme. Abia e în stare să se apropie de icoanele ei, sprijinindu-se de pereți cu mîinile ei uscate. E ora îngerilor în așteptare. Lucrurile

progresează sigur și tehnicianul sanitar Zuev presimte acel moment trist cînd îngerii vor da din aripi și Fedotievna va apuca pe urmele Markovnei. Probabil că se va lipsi de asemenea de salvare și de spitalul raional. Fără transbordări. În această situație este important să nu te grăbești. Să ai răbdare, asta-i important. Treaba merge înainte. Totuși tehnicianul sanitar este întrucîtva neliniștit, îl tulbură și-l enervează prezența acestei fete.

Se aud bătăi în ușă. Ea vine din nou. Trebuie spus că își face apariția chiar din primele ore ale dimineții.

— Pace vouă, șoptește ea cu o voce dulce, mieroasă. E blajină. Fără a-și ridica ochișorii ei albaștri, trece în camera cu icoane. Se lasă în genunchi între Fedotievna și Fedosievna, chiar în locul pe care-l ocupa înainte răposata Markovna. Locul sfînt nu rămîne gol ! Pace vouă, repetă ea, iar tehnicianul sanitar Zuev stă cu urechea atentă la ce se aude prin spațiul negru al coridorului.

Apoi ele beau ceai la bucătărie și vorbesc despre Dumnezeu. Discută mult. Tehnicianului sanitar Zuev însă, fătuca nu-i inspiră încredere. Lui nu-i inspiră încredere nimeni. El intră în bucătărie și-și face de lucru acolo, umblă prin vase fără un scop anume, și-i atent la ce se vorbește.

— ...Dacă crezi cu adevărat în Dumnezeu, ți se limpezește sufletul, spune fata.

Și-și ascunde ochii.

— Ce bine-i să fii credincios încă de tînăr, îi ține isonul Fedosievna, sorbindu-și ceaiul. Și aruncă o privire piezișă spre tehnicianul sanitar care se învîrte de colo-colo. Și care din tinerețe nu crede decît în bere și în echipa Spartak.

— Dar sînt oameni care rîd de mine, se plînge fata.

— Să nu-ți pară rău. Lasă-i să rîdă, spune Fedosievna cu o voce cîntătoare.

Efimovna zice și ea cu același ton :

— Să nu-ți pară rău, porumbița mea. Cu adevărat se spune : să nu-ți pară rău dacă te-ai deșteptat devreme și dacă ai crezut devreme.

— Lasă-i să rîdă. Inima e răbdătoare.

— Adevăr grăiești, porumbița mea. Adevăr grăiești.

Tehnicianul sanitar Zuev s-ar părea că se duce în camera sa. De fapt el se oprește în coridor. Se lipește de perete. Ascultă.

Deodată fata începe să se plîngă : cică ieri a simțit nevoia arzătoare să se roage, a venit la ele, iar ușa era încuiată. Băbuțele se vede că erau plecate la alimentara. După cumpărături. Iar Fedotievna, slăbită, zăcea în neștire și n-a auzit. Atît de mult simțea nevoia să se roage ! Ea cică a mai stat cîtva timp în fața ușii încuiate, ba chiar a podidit-o plînsul sărmana. Apoi a plecat, mergea și plîngea.

Fedosievna, fără să pregete nici o clipă, scoate din cui cheia de rezervă de la apartament și i-o dă :

— Tu ești de-a noastră, draga mea. Buna noastră fetiță, vino cînd dorești.

— Mulțumesc.

— Vino, draga mea. Roagă-te. Rugăciunea purifică mai bine decît orice leac.

Şi iar despre Dumnezeu :

— Dacă ți-ai dăruit inima lui Dumnezeu, viaţa nu-ţi mai aparţine doar ţie.

— Mi-am dăruit-o. Într-adevăr mi-am dăruit-o, şi în această clipă fata întreabă pe neaşteptate : dar unde-i hulitorul dumneavoastră de Dumnezeu ?

— Al nostru ?

— Parcă ar trage cu urechea la ce vorbim. (tehnicianul sanitar lipit de peretele coridorului, şi-a oprit răsuflarea. A amuţit.)

— Da de unde. Pe el Dumnezeu nu-l interesează deloc. E un om pierdut.

— Îi place berea, precizează Efimovna. Poate că s-a dus la restaurant. Împreună cu Kolea, inginerul.

— Tu însă poţi să şi dormi la noi dacă vrei. Şi în general poţi să *trăieşti* la noi, spune Fedotievna cea care slăbeşte văzînd cu ochi. Şi aceste cuvinte îl uluiesc complect pe tehnicianul sanitar Zuev : o să-i facă formele de intrare în spaţiu, cît ai zice peşte, şi n-o să ai ce-i face. Tehnicianul sanitar simte o durere bruscă şi ascuţită în inimă. Fata e şireată. N-o să piardă ocazia. *Doar pentru asta vine ea...* Virtualul locatar al acestui apartament de trei camere simte că explodează : o, nu, dragele mele, n-o să vă meargă ! Chiar astăzi încă, Fedotievna se va enerva atît de mult, încît nici nu va mai fi nevoie de salvare. Va vinde toate icoanele

deodată. Şi fiece icoană cumpărată în schimb o va vinde imediat, chiar în aceeaşi zi. Ajunge. N-o să le mai permită să se roage aici. Şi nici să se adune pentru rugăciune. Astfel ele ar putea să-şi mute în casă jumătate din Moscova.

Tînărul tehnician sanitar Zuev iese în stradă. E furios. Dar păşeşte cu nădejde. Se îndreaptă direct spre telefonul public şi sună la prietenii lui :

— Mîine la Uzbekistan ! Ca de obicei. Fac cinste.

— În sfîrşit. Eşti un zgîrie-brînză, Zuev.

— Nicidecum. O să vedeţi.

— Eşti un zgîrie-brînză, îl ceartă prietenii. Un veritabil zgîrie-brînză. I-am şi uitat glasul, am uitat cum arată Zuleika (cîntăreaţă la Uzbekistan). Ca să fii prieten cu tine, Zuev, trebuie să ai nervi de oţel.

Svetik se întoarce acasă, plină de răutate, cu buzele muşcate pînă la sînge :

— S-a dus dracului !

— Chiar aşa ?

— Proastă ce sînt ! se ocărăşte ea. Totul mergea ca pe roate. Făcusem rost şi de cheia de la apartamentul lor. O singură zi mai trebuia.

Svetik s-a întors chiar acum de la babele înnebunite: acolo se petrec nişte lucruri groaznice. Bătrînele aleargă de colo pînă colo, cotcodăcesc. Caută icoanele. Nelegiuitul ! Hoţomanul ! Suporterul Spartakului ! ţipă ele înfuriate pe drept. Caută prin lăzi, prin ungherele întunecate, prin closet, iar tînărul tehnician sanitar

Zuev le răspunde prin ușa închisă, simplu și direct : „Nu știu ! Nici n-am văzut icoanele voastre. Le-a luat bunul Dumnezeu în cer ; și-a luat echipa lui cu tot efectivul.“

Svetik își mușcă buzele :

— S-a dus dracului totul !

— N-o s-o mai vezi pe Maica Domnului, Svetik. Prea ești păcătoasă, rîde prozatorul.

— Mai tacă-ți gura !

Îl așteptau în gang, pe la unu noaptea. Tînărul tehnician sanitar se întorcea de la Uzbekistan și îngîna :

„Mergi înainte, caravană,
Lucesc făcliile prin ceață...“

În gang e semiîntuneric. Exact cum trebuie. Tehnicianul sanitar se ține cu mîna de balustradă și se clatină. Svetik îl abordează creștinește (nu și-a părăsit complect rolul). Îi spune, uite, împreună cu mine e un creștin, tare credincios, sufletele noastre sînt pline de suferință și noi amîndoi te rugăm cu smerenie să ne spui unde sînt icoanele...

Prozatorul intervine destul de grosolan :

— Cui le-ai vîndut ?

În loc de răspuns, tehnicianul sanitar Zuev icnește.

— Cui ai vîndut-o pe Maica Domnului, păduche nenorocit ?

— Mmmm... cui am vrut, ăluia i-am vîndut-o.

Svetik îi face un semn lui Igor Petrovici : intră în acțiune ! Prozatorul îi arde una peste urechi tehnicianului sanitar. Tehnicianul sanitar Zuev nu e mai puțin solid decît prozatorul, dar din fericire cantitatea de alcool băută îl împiedică să se orienteze în spațiu și în timp : unde se află el ? Ce fel de creștini ? Svetik îi face semn din nou prozatorului : acționează ! După a doua lovitură, tînărul tehnician sanitar lunecă și cade pe treptele scării. Zace acolo nemișcat. În gang e semiîntuneric.

— Cui ? întreabă Svetik. Cui ai vîndut-o ?

— Uite-acuși îl castrez, spune prozatorul fără urmă de glumă, aplecîndu-se asupra celui căzut.

— Niciodată ! începe să urle tehnicianul sanitar. Niciodată n-o să spun. Chiar dacă o să mă torturați. Chiar dacă mă puneți pe rug ! Dumnezeu nu există ! *Există numai natura !* El zace pe jos, nu se ridică și beat fiind urlă de se cutremură gangul. Sus, s-au auzit niște uși. Igor Petrovici și Svetik pleacă grăbiți, nedorind a face cunoștință cu locatarii. Și cu atît mai puțin cu miliția.

— Svetik ! o strigă Igor Petrovici.

Iar ea, de după ușă, țipă ascuțit :

— Nu intra peste mine ! Lasă-mă.

S-a încuiat în camera ei și plînge. Plînge de o jumătate de oră, și cînd să zici că s-a liniștit, se aude din nou : „Dar de ce ? ...De ce un asemenea ghinion ? De ce ?“ sau : „Atîta m-am străduit... Atît de mult. Aproape că am făcut imposibilul. Pentru ceeee ?“ Și Svetik, cu voce nu prea tare, dar plină de jale, începe să se tînguie la fel ca băbuțele. Iar apoi plînge din nou. Plînge cu sughițuri, care se pierd încet și li-

niștea se instalează din nou. Iar cînd prozatorul încearcă să intre și s-o liniștească, de după ușă răzbate un țipăt isteric și poruncitor :

— Lasă-mă să plîng ! Lasă-mă-n pace ! Ea deschide ușa larg și, umflată de plîns, îl amenință cu pumnul, iar fața ei este albă ca o lipie. Igor Petrovici pleacă la bucătărie, la urma urmei, are doar 26 de ani, e tînără, las-o să plîngă de supărare și de ciudă. E noapte, dar Igor Petrovici e nervos și el și de aceea bîndu-și ceaiul nu se culcă, ci aprinde lampa de masă din camera cealaltă și se așază să mai lucreze puțin : trebuie să noteze cîte ceva, în zilele acestea el a vîndut personal la consignația două perechi de pantofi și un pulover. Principalul sînt amănuntele.

Svetik s-a liniștit și s-a culcat. Dar somnul nu se lipește de ea. Se scoală, deschide larg ferestrele și ușa micului balconaș, cît mai larg. Aer !... În locuința ei personală de patru camere Svetik va avea o terasă enormă. Acolo, pe timpul verii, va pune un pat de lemn foarte mare, acoperit cu un covor. În nopțile calde de vară, ea are să doarmă acolo, se vor vedea stelele, și ei vor sta culcați unul lîngă altul, *el și ea*. La capătul patului, pe podea, se va afla bere rece și sucuri de fructe. Vin ieftin și sifon, fiindcă el desigur nu bea. (Inginer. Sau cercetător științific. Sfios. Modest. Cu geanta subțioară se grăbește dimineața la lucru.) Dar niște sucuri de fructe și puțină bere nu strică să bea. Iar copiii vor dormi în camera lor separată, doriți să-i priviți ? Da, da, acolo e camera copiilor la noi. Copiii e bine să doarmă în odaie, nu în balcon. Noaptea poate să plouă.

— Ascultă, se adresează ea lui Igor Petrovici. În cameră la Svetik e întuneric. Însă fîșia îngustă de lumină de sub ușa lui trădează faptul că creatorul mîzgălește ceva prin hîrtiile sale de doi bani. Ascultă, prozatorii visează și ei ?

— Ce zici ?

— Prozatorii visează și ei ?

Întinzîndu-se și căscînd. Igor Petrovici vine la ea în cameră :

— Nu.

— De ce ?

— Nu știu... Doar uneori se îmbată și li se pare că peste un an vor deveni renumiți.

— Și asta-i tot ?

— Tot.

— Prozatorii tăi sînt niște idioți, spune Svetik.

CAPITOLUL VI

DAR PESTE UN MINUT ea continuă discuția :

— În ce mă privește, dacă e să mă gîndesc, nu icoana îmi trebuie și nici banii. Mie îmi trebuie o familie. Îmi trebuie un soț liniștit și

inteligent. Eu, fiind încă adolescentă, mă gîndeam la asta. Ca el să lucreze undeva, într-o instituţie ştiinţifică. Şi ca dimineţile să plece la servici cu geanta...

— Dar de ce cu geanta ?

— Ei, aşa, de proastă. Uite-aşa mi l-am visat, oare ce e de neînţeles ?

Igor Petrovici cască.

— Înţeleg că tu urmăreşti un oarecare intelectual tîmpit şi liniştit.

— Mie îmi trebuie o familie. Solidă ! i-o taie Svetik.

Igor Petrovici cască din nou.

— Să zicem. Dar banii pentru ce îţi trebuie ?

— Adică cum, fără bani ? Fără bani n-o să iasă nimic. Fără bani am mai încercat eu o dată.

Igor Petrovici notează nişte scurte caracteristici ale speculanţilor în blocnotesul lui. Trebuie adunat fărîmă cu fărîmă, ce să-i faci. La speculant structura sufletească e mult mai uşor sesizabilă şi vizibilă. Speculantul mereu se cumpăneşte pe valuri. Mereu se simte în bătaia vîntului, iar invizibila perspectivă a purificării lui sufleteşti sau a decăderii şi mai adînci e prezentă în orice clipă. Igor Petrovici iese în micul balcon, se uită la trecătorii diurni grăbiţi. Va veni timpul cîndva şi chiar aici în această curte vor pune un monument sau vor bate în perete o placă de marmoră prostească : „Aici, a trăit el de dragul cunoaşterii, viaţa unui mărunt speculant“. Iar monumentul va fi

frumos, se gîndeşte Igor Petrovici arborînd o mină ironică, va fi frumos monumentul. Lăzile de gunoi o să le dea în lături şi trunchiurile subţiri ale arborilor, tineri acuma, vor creşte şi se vor face mari. Aici va sta el cu mîinile încrucişate. Cu capul bineînţeles descoperit. Cu privirea mîndră. Cu trupul relaxat, numai de n-ar cheli. În rest totul se va face cum trebuie.

Igor Petrovici aprinde ţigara. Apoi pleacă la bucătărie, nu-i nimic mai plăcut decît, în plină singurătate, să-ţi faci ţie însuţi o cafeluţă. Bea pe îndelete două ceşcuţe şi iar se apucă de tipologie : Fin-Lialiaev... Svetik... Şi norocosul speculant de la consignaţie, poreclit Şapokleak...

Se întoarce Svetik. Toată ziua a alergat prin Moscova cu limba scoasă. În goană după iluzia ei, sărăcuţa, în curînd se va usca. Şi fumează din ce în ce mai mult.

— Le-ai dat de urmă ? întreabă Igor Petrovici.

Fără să scoată un cuvînt, Svetik începe să se pregătească de drum.

— Ei, le-ai dat de urmă ?

— Da. Icoanele noastre sînt la Zagorsk.

— Iar la Zagorsk ?

— Da, răspunde sumbru Svetik.

Igor Petrovici rîde :

— Lasă-te, Svetik, oare în adevăr crezi în mod serios că ai s-o găseşti ?

— Ţine seama : Svetik nu gîndeşte, Svetik face treabă.

Sărmana, se gîndeşte Igor Petrovici, pare să fie deşteaptă, dar de fapt e atît de mărginită. Prea i-a intrat în cap această Maică a Domnu-

lui. N-are s-o găsească nici acum și nici peste un an. Nu-i este dat. Și dacă nu-i este dat se vede dintr-o dată.

— Svetik, las-o încolo de icoană. Am să-ți găsesc eu un intelectual tăcut, nu-i nevoie să mai alergi atîta. Unul liniștit și bătut în cap și cu geantă. Am să ți-l găsesc chiar mîine. Iar poimîine la Oficiul Stării Civile. E bine așa ?

Svetik nu răspunde.

— Svetik !

— Pe cine poți tu să-mi găsești, gură-spartă?

Svetik se îmbracă : și-a pregătit micul său geamantan și își pune haina de ploaie cu glugă. Totu-i ca de obicei : Svetik pleacă în cercetări îndelungate. Biata de ea va trebui să doarmă undeva, să se chinuie undeva, să alerge. Igor Petrovici este cuprins deodată de o milă subită față de această ființă dragă și hăituită.

— Svetik !

El se apropie de ea. Atinge cu degetele lui părul ei blond căzut pe spate.

— Svetik...

— Ce vrei ?

O sărută ușor :

— Fii prudentă. Ascultă-mă.

— Bine.

— ...Bunica, fiind tînără văduvă, l-a refuzat pe contele Bersenev categoric : „Dumneata ești prea murdar, dragul meu, prea umblat de colo-colo." Chiar pe atunci Bersenev s-a și lansat în renumitele lui chefuri. Aceste chefuri au ajuns subiect de anecdote. Bersenev chefuia la „Iar",

tocmai cînd restaurantul a fost cuprins de foc. Bersenev era acolo cu o oarecare cîntăreață (Ieșise vorba că era tînăra Apraxina, dar asta-i o minciună.) Incendiul a cuprins întreaga aripă a clădirii „Apă ! Apă ! Pe toți sfinții, apă !" lumea alerga în panică și urla. Bersenev și-a făcut apariția și a strigat deasemenea : „Iar la numărul cinci o *ladă cu bere !*" și s-a întors la prietena lui. Berea au adus-o, pentru că de Bersenev le era frică. Incendiul au continuat să-l stingă pînă seara tîrziu. Cîntăreața tot întreba : „Ce se tot petrece acolo ?" „Fleacuri, privighetoarea mea. *Li se pare* mereu că s-au ars."

— Mda. Despre incendii tu povestești frumos...

— Ce vîrstă să aibă bunica ta ? E adevărat ce se spune că ar fi împlinit o sută opt ani ? întreabă scărpinîndu-se în chelie Fin-Lialiaev.

— O sută opt.

„Mult mai trăiește bătrîna vrăjitoare, se gîndește Fin-Lialiaev, dar spune doar un neutru și scurt :

— Mda.

Barmanul Ghena fierbe de necaz și face cărțile. A rămas popa prostul de trei ori la rînd :

— Vreți să jucați ori să flecăriți ?

— Nu ne zori ! spune pompierul Volkonski. Cînd se discută despre bunica muribundă, putem să mai așteptăm cu cărțile. Doamne, ce ți-e și cu oamenii ăștia ! Ce mitocănie !

Bătrînul Fin-Lialiaev își aduce aminte că are treabă și se scoală :

— Ajunge. Mai tîrziu o să-ţi iei revanşa, Ghena.

Bătrînul Fin-Lialiaev pleacă. El urcă etajul la canadian, deschide uşa, îşi vîră capul. Canadianul este beat. El vede capul chel al lui Fin Lialiaev şi bîiguie cu greutate :

— Iar aceşti...

Igor Petrovici rătăceşte pe stradă. E flămînd şi furios. Svetik a făcut din mine un speculant începător, iar ea a spălat putina. Însă pe începător trebuie să-l înveţi, reflectează el. Banii sînt pe sponci. De dragul economiei, Igor Petrovici cere ţigări de la trecători. Acest lucru îl face de-acum dezinvolt. A parcurs cincizeci de metri şi iar mai cere o ţigară, şi le adună, fel de fel de soiuri, în pachetul gol.

Lîngă magazinul consignaţia e astăzi lume multă. Igor Petrovici ţine în mînă o pungă de plastic. In pungă are un pulover canadian şi o pereche de ghete bărbăteşti noi-nouţe.

— Salut, Jorik, îl strigă din mulţime abilul şi norocosul speculant Şapokliak. Porecla Jorik i s-a dat lui Igor Petrovici nu demult, lui nu-i place defel, dar n-ai cui te plînge.

Igor Petrovici se apropie de cumpărătorii care se înghesuie. Arată cîte unuia cu un gest rapid conţinutul pungii şi face cu ochiul. Apoi trece la altul. Tehnologia e primitivă, dar Igor Petrovici caută să fie foarte prudent şi priveşte în jur cu atenţie. Chiar cu prea multă atenţie. Cumpărătorul n-are încredere în asemenea indivizi. Şi totuşi e o marfă bună, asta-i o marfă

bună : ghetele s-au vîndut, cîştigul nu-i mare, dar e cîştig. Pe fundul pungii e puloverul. Igor Petrovici îl desface din ziar şi acum puloverul e la vedere. Se apropie, întredeschide punga, arată puloverul şi face cu ochiul. Dar cumpărătorul parcă e bătut în cap. Nici măcar nu se uită, scîrba. „Ce-ai tu acolo, Jorik ? Oho !" rîde de el a bătaie de joc Şapokliak. Se răzbună pe neştiutor.

— Pleacă de-aici, îi răspunde fără chef Igor Petrovici.

— Ce zici de-o bere ? Aşa, peste vreo oră.

— Pleacă îţi zic.

Igor Petrovici a obosit. Nu departe de intrarea în magazinul de consignaţie se aşază pe o bancă şi cade pe gînduri. Îl chinuie o foame cumplită, dar nu-şi permite să facă vreun gest nechibzuit, trebuie să găsească vreun restaurant mai ieftin. Cine ştie cît timp va trebui să trăiască cu rublele obţinute pentru ghete. Şi unde mai pui că va trebui să le împartă cu Fin-Lialiaev. Va trebui să împrumute bani de la vreun prieten. Însă cu mare grijă. Altfel, apelezi la cineva, iar a doua zi nevasta aceluia va telefona soţiei tale, neavînd ce face. Soţia va spune că prozatorul ei este plecat în Siberia, iar aceea îi va servi imediat noutatea : „Cum adică în Siberia ? Doar l-am văzut ieri pe la noi. L-am hrănit cu supă..."

Pe Igor Petrovici, pierdut în gînduri, îl umflă miliţienii în civil, îl ridică pur şi simplu aşa, pentru control. Are o înfăţişare mult prea ciudată şi detaşată. Probe nu-s. Un singur pulover în pungă nu-i o problemă. Cu atît mai mult cu

cît ei nu l-au văzut să-l fi oferit cuiva. Stătea pur și simplu pe bancă... Îl conduc la secția de miliție.

— Încetează cu tremuratul. Cum de nu-ți este rușine ? Bărbat ești, ori ce naiba ? îl ceartă pe Igor Petrovici milițienii în civil.

Se dovedește însă că-l subestimează : el se smucește deodată în lături, iese prin ușa principală, aleargă prin scuarul pentru copii și din curte dispare pentru totdeauna din cîmpul lor vizual. Milițienii aleargă după el circa douăzeci de metri, nu mai mult. Și se opresc.

— Ce mai alergător, spune primul.

— Ca un iepure. Și ce jigărit.

Igor Petrovici e la un kilometru de ei, pe o stradă paralelă. E total dezumflat. Abia se tîrăște, cerînd de la unul și de la altul cîte o țigară, așa, ca să aibă rezerve. Se întunecă.

Picioarele l-au adus singure, acum îl cuprinde emoția și ar trebui să fie mai liniștit. Pe Igor Petrovici îl sperie intrările cunoscute și ocolește blocul din spate. Slavă Domnului că e noapte. Parterul. Soția lui stă cu Mașenka și-i povestește ceva. Fereastra e întredeschisă. La această priveliște idilică încep să-i tremure mîinile și picioarele. O, Doamne ! Aude flecăreala Mașenkăi. Și glasul soției sale, cunoscut și familiar, care-i spune fetiței :

— Nu te alinta. E timpul să te culci.

Veioza se stinge.

Igor Petrovici trece la fereastra de alături, de la bucătărie. Fereastra este larg deschisă. Ascuns în tufe și în întuneric el vede cum soacra

stă la masă și mănîncă friptură. „Eu mănînc foarte puțin, ca o păsărică, iar seara în general nu mănînc, spune ea de obicei ; bine luminată, ea stă și înfulecă friptura pe nerăsuflate. Igor Petrovici înghite în sec. I se învîrte capul. Iar ea mănîncă și mănîncă, ca o păsărică. Ca un vultur. Igor Petrovici se îndepărtează mai repede de fereastră și de ispită... El iese din tufa de liliac pe asfalt și acum se îndreaptă fără grabă spre metrou. N-are unde se grăbi.

Sună telefonul și în receptor se aude glasul îndepărtat al Svetlanei :

— Pe Maica Domnului au revîndut-o, se află din nou în Moscova. Du-te la adresa... și în acest moment vocea lui Svetik devine asemănătoare cu bîzîitul neînțeles al unui țînțar, iar apoi nu se mai aude nimic. Liniște. Și în liniștea telefonului ceva gingaș, ca un ecou viu, se aude din ce în ce mai încet... Igor Petrovici zîmbește : e ceva logic în faptul că Svetik vorbește, vorbește și nimeni n-o aude. Într-un fel s-a întîmplat de la sine. În sfîrșit el rămîne dezamăgit de Svetik. Ea se agită doar. Cu talent, desigur, dar în zadar. De fapt e la fel de ghinionistă ca toți oamenii. Igor Petrovici a început să-și piardă încrederea în Svetik, în schimb încrederea în sine i-a crescut : afacerile la consignația s-au îmbunătățit. Pînă și norocosul de Șapokliak a rămas cu gura căscată cînd a aflat cît a încasat Igor Petrovici pentru niște bretele franțuzești ponosite...

Igor Petrovici pune în furcă receptorul mut și stă gîndindu-se la reușitele și nereușitele

oamenilor. Și în acest moment intră Fin-Lialiaev.

— Ai vîndut ?

— Am vîndut. Prozatorul arată banii.

— Ce să-i faci, îl laudă bătrînul Fin-Lialiaev, nu-i rău deloc pentru un începător.

Igor Petrovici zîmbește modest :

— Da... Talentul se vede în toate.

Fin-Lialiaev își ia partea și spune cu un aer important :

— Aș bea o cafeluță, înainte de a pleca. Ce zici ?

Igor Petrovici șovăie : să-i facă ori să nu-i facă ? Însă el însuși n-ar pregeta acum să bea o ceașcă de cafea fierbinte. Tocmai de aceea se duce la bucătărie, adresîndu-se musafirului din mers :

— Imediat o facem...

Pompierul Volkonski e zdrobit de durere :

— ...Porumbița mea a murit. Am spălat-o. Am îmbrăcat-o. Zace acum palidă și minunată, să te tot uiți la ea.

Fin-Lialiaev e un om lipsit de tact :

— Mda. A trăit destul...

— Ești un bădăran, se supără pompierul. Cei mai buni oameni ai Rusiei mor, iar tu, zici că au trăit destul.

— Dar ce am spus eu ?

— Asta ai spus, mai bine ai fi tăcut, dacă nu știi să vorbești.

Fin-Lialiaev clatină din cap. Ce sensibili sînt totuși oamenii. Fin-Lialiaev își aduce aminte : are un costumaș de damă pentru îmormîntare.

Problema este însă că n-are cui îl vinde. Nici chiar acest pompier nu-i atît de prost ca să-l cumpere.

Dar de oferit poate să i-l ofere :

— Ascultă, n-ai vrea s-o îmormîntezi pe băbuță într-un costum frumos de damă ?

— Ce fel de costum ?

— Foarte frumos. Englezesc. Un stil cît se poate de discret.

Pompierul șovăie. Și atunci Fin-Lialiaev începe să-și laude marfa la modul profesional :

— În Europa, peste tot și demult femeile se înmormîntau în costume. Așa se și numesc : costume elegante pentru înmormîntare. Ăsta pe care-l am e gri deschis. Cu sclipici. Nou-nouț.

— Totuși, Fin-Lialiaev, ești un om curios ; costumul pentru înmormîntare este întotdeauna nou. Nici vorbă să fie purtat.

— Asta așa e : purtat nu poate să fie, dar poate să nu fie modern. Cu alte cuvinte am vrut să spun că ăsta-i un costum modern.

Pompierul se hotărăște :

— De acord. Dă-l încoace.

— Ia te uită, cică dă-mi-l. Parcă l-aș avea la mine costumașul. Treci diseară pe la consignația noastră. Am auzit că se învîrte pe acolo un oarecare și-l oferă tuturor.

— La consignația noastră ?

— Da.

— Ei, o fetiță din Zanzibar dac-ar fi, tînjește la televizor tehnicianul sanitar Zuev.

Dumnezeu îţi dă, dar în traistă nu-ţi bagă. Igor Petrovici s-a învăţat să vîndă peruci de damă şi bretele bărbăteşti — numai marfă să fie. S-a deprins să fie mai prudent, iar speculanţii de la consignaţia nu se mai feresc de el. Ba îi şi strîng mîna. Îl numesc Jorik. Nu este un virtuos în meseria lor, dar în orice caz nu rămîne flămînd. Întors de la consignaţia, el îşi notează imediat în blocnotes : pantofi, trei perechi, 185 ruble (Din care 120 lui F.L.) Geantă piele natur, 90 ruble. (Din care 55 lui F.L.)... Vine Fin-Lialiaev :

— Svetlana n-a mai venit ?

— Nu.

— Ia te uită ce uşuratică ! Dispare şi ia-o de unde nu-i...

Igor Petrovici face un gest nehotărît : adică se vîntură şi ea pe undeva.

— Tu nu eşti gelos pe ea cumva ? întreabă bătrînul Fin-Lialiaev.

— Nu.

— Asta-i bine. Ai un caracter fericit.

Vocea lui Fin-Lialiaev denotă o oarecare ironie de om bătrîn. Creatorul îşi ridică ochii de pe blocnotes. E încruntat. Se află în treabă. Şi nu e dispus să audă o vorbărie fără rost.

— Bine, bine, i-o retează scurt creatorul. Nu-i treaba ta, tăticule.

— Doar te-am lăudat. Nu eşti gelos şi asta-i foarte bine.

— Să revenim la oile noastre. Marfă ai adus ?

Fin-Lialiaev scoate marfa din pungă :

— Iată, arată el, trei cravate.

— Văd. Cît doreşti ?

Se tocmesc acerb. Acum Igor Petrovici discută partajul cîştigului dinainte şi de aceea nu cedează nici o leţcaie.

— Mai am şi un costumaş, spune Fin-Lialiaev scoţînd un pachet învelit în celofan : Asta-i pentru înmormîntare. Gri deschis. De damă.

— Nu-l iau.

— Nu-ţi face probleme, dragule. E o treabă sigură : ţi-am găsit un cumpărător pentru costumaş. Va veni chiar acum la consignaţia...

— Şi dacă nu iese treaba ?

— Ce ?

— Şi dacă nu merge ? Va trebui să umblu prin cimitire cu costumaşul tău ? Să caut clienţi răposaţi ?

— De ce prin cimitire ? În cazul cel mai rău îl poţi vinde oricărei femei. Vii.

— Tăticule, regret, dar nu.

— De ce ?

Igor Petrovici studiază pachetul. Citeşte eticheta :

— Costumaşele acestea, tăticule, nu sînt o marfă obişnuită. După ce desfaci pachetul de celofan, iartă-mă, dar conţinutul se topeşte. Se evaporă. Costumaşul e calculat să reziste doar cîteva zile. Iată explicaţia scrisă în englezeşte.

Fin-Lialiaev oftează : ia te uită ce minunăţii! Apoi spune :

— Ce bine am procedat ! Ți-am și găsit un cumpărător adevărat.

— Asta mă și minunează, nu cumva vrei să mă dai pe mîna miliției ?

— Cum se poate ?...

— Vezi bine ! Igor Petrovici deschide carnețelul și continuă contabilitatea. Pantofi, trei perechi. Geantă una bucată. Pulovere, două bucăți...

Bătrînul Fin-Lialiaev își linge buzele cu gestu-i obișnuit :

— Ce zici de-o cafeluță ?

— Fă-o, tăticule, fă-o. Doar știi unde-i bucătăria.

Iar seara apare Svetik. Slăbită, cu obrajii scobiți, surescitată și radioasă :

— S-a găsit ! strigă ea din prag.

Igor Petrovici abia se întoarse de la consignația și tocmai își nota în carnețel vînzarea costumașului gri deschis, de damă, cu sclipici, una bucată...

— E adevărat ? spune Igor Petrovici liniștit. În sfîrșit !

— S-a găsit ! S-a găsit Maica Domnului. Neprețuita noastră, mult așteptata, în valoare de douăzeci de mii !

Svetik povestește pe nerăsuflate : icoana se află la un inginer pe care-l cheamă Razin. El locuiește pe strada Profsoiuznaia. E un om tare liniștit. Calm. Anemicul inginer Stepan Razin. Cum sună ? Poate nu e Stepan, ci Semion. Tot e frumos... A agățat icoana pe perete și Maica

Domnului va sta atîrnată la el acolo, zi de zi. N-o să dispară nicăieri. Căsătorit nu este, e celibatar...

— E chiar celibatar ?

— Ei, asta-i. Și cît de liniștit este... Iar la serviciu umblă cu geanta. E aproape ca Tonkostrunov. Ba chiar mai bun decît el.

Igor Petrovici zîmbește ironic :

— Iar o să-i faci curte ?

— Am și început.

— Cum, deja ?

— Am și început să ne întîlnim. N-am pierdut timpul, l-am și prins în cîrlig.

Svetik radiază. De data asta nu va lăsa să-i scape ce-i al ei. Toate ca toate, dar intuiția ei n-a înșelat-o. Se pricepe la oameni.

CAPITOLUL VII

CU ATÎT MAI MULT, cu cît n-a fost greu s-o facă. Inginerul are treizeci și ceva de ani. E liniștit, modest și parcă înhibat de ceva încă din copilărie. Numele lui de familie e Razin, și la naștere i s-a pus în adevăr numele de Stepan, dar asta a dat loc la fel de fel de glume și zeflemisiri, fiindcă era mult prea liniștit și sfios.

Băieţandrii în copilărie îi spuneau cînd Stenka, cînd Senka şi cînd el a mai crescut, maică-sa a sesizat jocul de nume şi a insistat ca fiul ei să se numească Semion. Oricum, asta va da loc la mai puţine zeflemisiri. Numele e frumos şi are rezonanţă intelectuală : Semion Razin. Tatăl i-a părăsit, maică-sa a murit, şi iată că el a rămas printre oameni singur cu numele lui. Liniştit şi lipsit de vlagă, unul din acei oameni liniştiţi şi lipsiţi de energie de care lumea este dispusă să-şi bată joc, fie chiar şi fără voie.

— Bună ziua, spune el şi roşeşte tot, atunci cînd este prezentat cuiva. Întinde mîna sfios : Semion Razin.

Sau aşa :

— Spuneţi-mi vă rog cum se poate ajunge la cinematograful „Iluzion" ? Şi întrebînd roşeşte tot.

E singur. În dragoste nu i-a mers. Printre altele a fost văzut doar o singură dată cu drăgălaşa laborantă Nataşa şi aproape un an a mers cu ea la cinema. S-a îndrăgostit de ea. Considera că Nataşa seamănă cu Gioconda. Se şi pregătea să-i ofere mîna, locuinţa şi inima lui (La un amor gratuit nici nu îndrăznea să se gîndească), însă n-a ieşit nimic. Pe Nataşa i-a suflat-o beţivanul şi petrecăreţul Bukaşaev, un tehnician de televizoare. Nataşa i-a comunicat singură inginerului că el pentru dînsa nu este fiinţa cea mai scumpă de pe pămînt. La auzul acestui refuz, inginerul a bîlbîit : „Iartă-mă, te rog..." Iar Nataşa, nefiind în stare să se reţină, a chicotit încetişor. Bukaşaev n-a luat-o bineînţeles de nevastă, n-a vrut, şi uite că Nataşa săptămîni întregi n-a mai venit la lucru, iar apoi s-a mutat la o altă fabrică, şi în general a dispărut complect de pe firmament.

Inginerul e singur. A devenit şi mai îngîndurat şi mai liniştit. Fabrica i-a pus la dispoziţie o garsonieră, dar însingurarea inginerului a devenit şi mai mare. Prieteni nu are. Reparatorul de televizoare Bukaşaev, beat fiind, îi trage pălăria pe urechi inginerului lipsit de energie. Şi-i spune : „Ce viaţă... Am distrus-o eu şi cu tine pe fata aia. Şi ce fată !"

Anemicul şi nebăutorul Razin nu înţelege cum de a distrus-o el sau cum ar fi putut el să distrugă pe cineva, cu atît mai mult pe Nataşa. Pălăria îi strînge urechile şi el închide ochii. Inginerul dă din cap încetişor. Se eliberează. Şi tace.

— ...Am distrus-o, continuă beţivanul Bukaşaev. Uite, asta-i viaţa noastră.

De obicei scena are loc după ieşirea din fabrică. Fabrica şi atelierul unde repară Bukaşaev televizoarele sînt vecine. Inginerul Razin nu-i răspunde lui Bukaşaev. Nebăutorul inginer Razin se grăbeşte să plece.

În urmă se aude :

— Molie nenorocită ce eşti !

Inginerul ajunge acasă, în garsoniera lui. unde totu-i ca de obicei. Îşi schimbă îmbrăcă-

mintea. Pune ceainicul la fiert. Ia o carte în mînă și o frunzărește toată seara. Televizor nu are. În schimb are icoana Maicii Domnului (a cumpărat-o nu demult) și o reproducere după Mona Lisa. Ele stau atîrnate alături pe perete : două figuri femenine inaccesibile și superbe. El lasă cartea din mînă (ar trebui să încălzească ceaiul încă o dată) și pleacă la bucătărie. Ceaiul e băut, e noapte, inginerul se culcă și adoarme liniștit, cum adoarme noaptea iarba, cum adorm pomii.

Se întîlnesc pentru a doua oară. Stau pe o bancă sub felinar.

— Dumneavoastră sînteți inginer ? Am ghicit ? Ce interesant ! Iar eu sînt la școala profesională de croitorie (vorbele îi curg de la sine. Svetik a fost într-adevăr elevă la o școală profesională de croitorie și de asemenea elevă la un vînzător de magazin, dar unde n-a fost ea elevă !)

— Dumneavoastră sînteți elevă la croitorie ?

— Da.

— Dumneavoastră... dumneavoastră (el vrea să spună : sînteți atît de frumoasă, dar nu e în stare, se simte emoționat). Mult timp tac amîndoi. Svetik începe să gîndească cu voce tare :

— Stau să mă gîndesc : să mă duc azi la cinema sau să nu mă duc ?

Inginerul nu sesizează aluzia fină a femeii. Tace.

— ...Zău că nu știu : să mă duc azi la cinema ?

Inginerului îi cade fisa :

— Poate că, noi... poate că aș merge și eu cu dumneavoastră, dacă nu vă deranjează...

— Nicidecum, spune Svetik cu oarecare prudență. — Dacă e vorba de cinematograf, asta seamănă a întîlnire... În ce mă privește, desigur, cu plăcere. Dar cînd e vorba de un inginer, asta înseamnă oricum ceva lipsit de sens.

— De ce ?

— Dumneavoastră o să vă plictisiți cu mine.

— O, nicidecum.

— Și apoi dumneavoastră sînteți atît de simpatic...

— Eu ?

El o roagă sifos : Haide totuși să mergem la cinema. Însă Svetik îl refuză — o, nu, n-are nici un sens.

Se duc la cinema abia duminică. În întunericul sălii ei stau alături. Anemicul și modestul inginer stă liniștit ca un șoricel. În sfîrșit își asumă marele risc, o ia de mînă pe Svetlana. La aceasta chiar Svetlana aude cum inima îi bate cu întreruperi. O altă pereche stînd în întunericul sălii, imediat în fața lor, se îmbrățișează, geme, se sărută, și foarte repede ajunge la paroxism, și la gesturi necontrolate.

— Ce purtare, se indignează cu blîndețe inginerul.

— Mda, îl aprobă Svetik. Ei n-au nevoie de profesori.

El însă nu observă ironia.

— Azi în sfîrșit el a devenit ceva mai îndrăzneț, m-a invitat la el, acasă.

Igor Petrovici de colo :

— Era și timpul. De cîte ori ați fost la cinema ?

— Nu mă întreba. Dac-ai ști ce filme stupide vedem, iar uneori și de cîte două ori.

— Bănuiesc.

Igor Petrovici studiază profesional marfa. Igor Petrovici trăiește o viață nouă. Vestoanele sînt bune, nici vorbă, dar ar trebui curățate un pic cu acetonă. Bretelele sînt și ele purtate...

Sună Fin-Lialiaev. Igor Petrovici i se adresează cu voce tare :

— Îmi trebuie marfă ! Marfă !... Unde-i marfa ?

Pe Fin-Lialiaev îl sperie afacerile în stil mare : s-a obișnuit să facă afaceri cu te miri ce, și cu mare prudență, e un speculant mărunt.

— Prietene dragă, graba n-aduce nimic bun, unde-i lăcomie, acolo e și pierzanie.

— Prostii ! urlă Igor Petrovici. Abia acum începe să-mi placă !

— Ai o garsonieră minunată, dragule, nu-i așa ? Pot s-o văd și eu ? O, ce drăguț e aici !

— Da ? inginerul Razin radiază. Zîmbește emoționat, i-a fost atît de teamă că lui Svetik n-o să-i placă la dînsul !

— Dar cine îți face curățenie ?

— Singur îmi fac.

În locuința inginerului miroase a praf și a tapete vechi. Se cunoaște delăsarea. Se simte aerul închis. Dar se percepe și o oarecare ambianță plăcută, pregătită pentru seara aceasta de mîinile neîndemînatice ale bărbatului.

— Doriți un ceai ? (El tot se adresează cu dumneavoastră.)

— Da. Foarte mult aș vrea. Dar cine-i fata aceasta ?

— Am iubit-o foarte mult, dar m-a părăsit. E o fotografie de demult. Se numea Natașa.

El îi povestește istoria tristă a dragostei sale. Apoi istoria ceva mai veselă a numelui său. Despre faptul că timidul și neajutoratul băiețel se numea Stepan Razin. Alte întîmplări, nici vesele, nici triste, el nu știe. Nu mai are nimic interesant de spus. Asta-i traiul lui.

Cei doi beau ceai.

— Mi-e teamă totuși, spune Svetik.

— De mine ? Anemicul inginer roșește cu tristețe.

— Nu, dragule. Mi-e teamă că o să te plictisești de mine. Eu n-am avut niciodată prieteni ingineri.

— Svetlana, dumneata rîzi de mine ! Nu-i așa ?... Atunci o să-ți spun din toată inima : eu mă simt bine în prezența dumitale. Și dacă e vorba să spun adevărul, eu sînt acela care nu te merit.

— Dar ce icoană e asta, dragule ?

— Îți place ?

— Nu e rea. (Și Svetik se uită iar la Maica Domnului, iar aceea la dînsa.)

— Am cumpărat-o ca să-mi fac interiorul mai plăcut. Acum așa e moda.

Prozatorul își notează în carnețel : Astăzi a reușit să stabilească o legătură cu vînzătoarea de la consignație. O să-i prindă bine. E o femeie destul de pitorească. El i-a făcut un cadou destul de frumos, un cristal de Aleapiev, în valoare de patruzeci de ruble. Și i-a pus în el un bilețel destul de grosolan : „Pentru Jenea de la Jorjik“, și ea a mușcat rîma. Și ea e din neamul rechinilor. Înghite ce-i cade.

Grăbită, Svetik își face apariția. Fiecare cu ale lui, iar Svetik vorbește acum numai despre inginerul ei. Cu o voce blîndă, parfumată, ba chiar cu o nuanță de dementă.

— Tu mă deranjezi, îi spune Igor Petrovici.

— Lasă-mă să-ți povestesc.

— Mi-ai mai spus o dată. Te repeți.

— Ascultă-mă doar un pic, îmi face atîta plăcere să povestesc.

Igor Petrovici se întoarce spre ea plictisit :

— Svetik, zău că e plictisitor... E timpul să rămîi la el peste noapte. Cred că nu-i cu mult mai periculos decît să stai cu el la cinema. Metroul nu mai merge, o, ce mă fac acum ? Rămîi să dormi la el. Și șterpelește-i icoana. Și cu asta pune punct.

— Nu-i mare lucru să iei icoana, spune Svetik cu privirea întoarsă. Dar nu știu de ce mi-e milă...

— Ce-ai spus ?

— Mi-e milă de el.

— Milă ? ! N-am auzit bine ? Asta-i ceva nou, Svetik.

Svetik își schimbă toaleta. De fapt pentru asta a și venit. Se vor duce acum la teatru.

Prozatorul bombănește :

— Iar o întinzi ? Încotro ?

— Igor, m-am înțeles cu el (Svetik își îmbracă rochia).

— Faci pe nebuna, iubito. De mîncat mănînci, dar de lucrat nu vrei să lucrezi. Vezi că acum e rîndul meu să te țin flămîndă.

— Igor, dar ne ducem la teatru ! (Svetik se studiază în oglindă.)

Prozatorul se înfurie :

— Așa, așa ! Înseamnă că tu te duci la teatru, iar eu o să stau ca un trepăduș la consignația. N-ai vrea să schimbăm rolurile ?

Svetik se grăbește însă. Multe i s-au întîmplat în viață, spune ea, de toate, dar ca să meargă la teatru, să aibă întîlniri și să primească în dar buchete de flori, de asta n-a mai avut parte. Vrea și ea măcar o dată să aibă parte de așa ceva. Tuturor le este dat să treacă prin jocul acesta. Toți au trăit asemenea momente. Ea însă nu.

Sînt la teatru.

— Nu te plictisești cu mine ? șoptește Svetik. Am impresia că nu înțeleg nimic. De fapt, de cînd sînt este pentru a doua oară că mă aflu la teatru.

Inginerul protestează :

— Svetlana, tu poți să nici nu te duci la teatru, ai un simț atît de rafinat !

— Sînt atît de simplă, dragule... (Svetik se îmbată cu propriile-i cuvinte, își face jocul.)

— Nu-i adevărat.

— Eu prind curaj, dragule, numai fiindcă tu ești cu mine.

Anemicul inginer se topește, oare să fi dat norocul peste mine, se gîndește el ? Oare ne va fi dat să trăim împreună și să termin odată cu singurătatea ? Și încă cu asemenea femeie frumoasă și blîndă ?... Singurul lucru care-l întristează este că femeile frumoase își înșeală bărbații, așa sînt ele, inconstante. Li se pare mereu că ar merita ceva mai mult și pînă la urmă își pierd capul. Anemicul inginer își stăpînește cu greu geamătul: „Fie și așa, se gîndește el. Eu o s-o iubesc oricum ar fi. Ea mă va înșela, iar eu am s-o iert."

Consignația se închide. Ziua de lucru s-a sfîrșit.

— Jorik, îl cheamă deoparte Șapokleak.

— Ce dorești ?

— Numai să taci chitic... Am un client. Cu bani. Cu mulți bani. Vrei să facem treaba împreună ? Șapokleak îi întinde o listă. Lucrușoarele acestea îl interesează foarte mult pe, clientul nostru.

— Lasă-mi lista. O să mă gîndesc.

— Jorik, numai să n-o lungești prea mult.

— S-a făcut.

Igor Petrovici se întoarce acasă, și imediat se apucă să-și facă bilanțul zilei. Amănunte, principalul sînt amănuntele, o ce bine o să-i prindă acest carnețel după aceea. Va fi neprețuit. Azi, din tot ce a avut, numai cizmulițele nu le-a putut vinde. *N-au față.*

Se întoarce Svetik. E radioasă :

— Mă tem, Igoraș dragă, că m-am îndrăgostit.

Prozatorul împarte cîştigul, făcînd două grămăjoare de bani. Cea din dreapta e a lui Fin Lialiaev. Cea din stînga a noastră.

— M-auzi, Igoraş ? M-am îndrăgostit.

— Probabil că glumeşti.

— Poate că şi glumesc. Dar poate că nu-i chiar glumă.

— De Stepan Razin ?

— De Semion Razin, îl corectează Svetik cu oarecare asprime în glas. Şi te rog să nu-ţi mai baţi joc. M-am obişnuit deja şi nu mai văd nimic caraghios în numele lui.

— Dar icoana ?

— Icoana va fi a noastră.

— Cum adică „a noastră" ? Vrei să-l iei de bărbat ?

— Da.

Igor Petrovici emite un fluierat : Ohoo ! Dar în general lucrul acesta prea puţin îl interesează. Este preocupat de ale lui, trebuie să-şi contabilizeze banii, iar discuţiile după aceea...

Svetik povesteşte : a vrut să aibă bani mulţi nu de dragul banilor. Ea a vrut să se căsătorească cu un inginer modest. Sau cu un cercetător ştiinţific modest. Să-şi construiască o locuinţă personală şi să-şi cumpere mobilă. Ba poate chiar o maşină. Să nască doi copii, un băiat şi o fetiţă. Să-şi găsească un loc de muncă

potrivit şi să trăiască bine, ca oamenii. Asta a fost visul ei.

— ...Igor, apreciază şi tu, nu m-am gîndit bine ?

— Nu mă deranja. O sută nouăzeci şi şase, minus treizeci şi opt...

— Igor... Apreciază şi tu. Doar eşti artist.

— Eu sînt Jorik.

Svetik continuă : prea mult m-a păscut ghinionul, în schimb acum am o dublă reuşită. Maica Domnului este a lor. A amîndurora. Aşa a fost să fie. Icoana şi viitorul soţ, împreună.

— Vezi numai să nu te plictiseşti cu el. Judecînd după ce-mi spui, e virgin sută la sută.

— Fie. Ce e rău în asta ? Igoraş dragă, asta trece repede.

— Sînt fericită, se repetă Svetik. În sfîrşit sînt fericită. M-am născut cu noroc.

Ea umblă prin odaie. Nu poate să adoarmă.

— Igor, hai să ne plimbăm.

— Ce-ai spus ?

— Hai să mergem. Acum nu sînt în stare să dorm. Ceva se petrece cu mine.

Pînă la urmă Igor Petrovici se învoieşte :

— Fie. Să mergem.

Svetik îl poartă mult timp pe străzi, apoi pe ulicioare. Ies la blocuri, unde locuieşte anemicul inginer. Ferestrele lui sînt luminate.

— Astea-s ferestrele lui, le vezi ?

— Le văd.

— Nici el nu doarme. Se frămîntă drăguțul meu. O, ce se mai frămîntă !

Acum se întorc acasă.

— Igor, ia te uită ce mai lună ! Privește.

Igor Petrovici ridică capul, se uită. Luna e ca întotdeauna.

— ...Luna e ca-ntotdeauna. Nimic deosebit, spune bombănind Fin-Lialiaev.

Parastasul l-au organizat în barul restaurantului, ca să nu-și mai bată capul cu procurarea alimentelor. Stau ca întotdeauna în trei, mai beau cîte ceva, și joacă cărți. De plătit plătește pompierul Volkonski. A trecut o zi de cînd bunica zace în pămîntul crud și pomenirea ei, a bunicii, e o chestie de obraz pentru orice om. Cu atît mai mult pentru Volkonski.

Barul e aproape gol. Muzica abia se aude. E o muzică cu accente funebre, e tristă și solemnă, Volkonski a ales singur banda de magnetofon, socotind că astăzi lumea ar putea să se lipsească de dans. Și în bar nu se dansează. Muzica funebră răscolește profund.

Stînd la tejgheaua barului, Volkonski continuă s-o pomenească :

— Orice s-ar spune, dragii mei, luna e neobișnuită, rostește el. Noaptea trecută a fost la

fel. Bunica zăcea în sicriu și razele lunii o făceau să pară vie. Stătea culcată ca un îngeraș.

— Mda. Cît zici că a trăit ? întreabă pentru a nu știu cîta oară Fin-Lialiaev.

— O sută opt ani.

Barmanul Ghena deschide cu îndemînare o sticlă cu șampanie. Băutura preferată a bunicii. Cu toții beau solemn și fără grabă. Volkonski continuă :

— ...Razele lunii cădeau oblic și misterios. Iar bunica era îmbrăcată cu un costumaș de toată frumusețea.

— Știu, clatină din cap Fin-Lialiaev. Eu însumi te-am ajutat să-l găsești.

— Stătea culcată ca un îngeraș.

— Păcat că aceste costumașe nu le pot purta persoanele în viață. Între noi fie vorba, aceste costumașe nu fac nici două parale, nu țin mai mult de trei zile, se evaporă. Se topesc și gata.

— Adică cum se topesc ?

— Așa, ca zăpada.

— Tu... tu vrei să zici că bunica mea zace acum în pielea goală ?

— Încă nu. Dar în general va rămîne goală curînd. Cu timpul, observă cu o mină filosofică Fin-Lialiaev.

Paharul cu vin zbură într-o parte. Pompierul în vîrstă de 60 de ani și deja cărunt își acoperi fața cu mîinile. Plîngea.

— Încetează, îi spuse barmanul Ghena. Și îl bătu cu palma pe umăr pe Volkonski care plîngea. Încetează ! Goală sau nu, ce importanță mai are la urma urmei, acolo, sub pămînt ?

— Mai toarnă-i, spuse Fin-Lialiaev.

— Votcă ?

— Doar nu acritură din asta. Doamne, ce parastas !

— Ploile au încetat. În sfîrșit ! Svetik îl sărută pe inginer. Apoi fața ei devine serioasă : Trebuie să-ți spun, dragule, că eu nu figurez ca locuitor al Moscovei. Eu sînt din Ural. Dar noi ne vom căsători și o să mă înscriu în spațiul tău.

— Se înțelege !

— În schimb eu am bani. Imediat după căsătorie, o să ne construim cu ei o locuință personală.

— Vrei un apartament cu două camere ?

— Ce spui ? Patru ! Și nicidecum mai puțin. Eu am bani mulți, dragule. I-am moștenit de la părinți.

— Ești o mireasă bogată ! Inginerul rîde.

— Desigur, dragule. Svetik rîde și ea.

Inginerul se uită la ea topindu-se de plăcere. Nu se gîndește nici la bani, nici la locuință, și nici la altceva. Se gîndește la Svetik.

— Cînd o să rămîi la mine în sfîrșit ?

— O să rămîn, dragule. O să rămîn toată noaptea. Nu mă grăbi, dragule. Îmi place atît de mult să fiu îndrăgostită !

— ...Între altele, spuse Svetik, am găsit un cumpărător pentru icoană.

— Pentru asta ?

— Eu cred că trebuie s-o vindem, tu cît ai dat pe ea ?

— Nu mai țin minte. Se pare că cincizeci de ruble.

— O s-o dăm cu șaptezeci. Problema însă, dragule, nu constă în bani. Cumpărătorul ne va ajuta la procurarea locuinței. El adună icoane. Trebuie înduplecat, și problema casei se va rezolva.

Inginerul desigur că este de acord. Vinde icoana, sau fă-i-o cadou, cum vrei. Dacă trebuie, înseamnă că trebuie. Locuința personală este o treabă importantă. Însă în vocea inginerului, în chip neașteptat pentru el însuși, se strecoară o oarecare neîncredere :

— Poate că e de rîs, dar uneori mi se pare că această icoană veche aduce noroc.

— Oare ?

— Mi se pare că dacă n-ar fi fost icoana, eu nu te-aș fi întîlnit pe tine.

— Ce gînd profund, dragule ! rîde Svetik.

Igor Petrovici cufundă pensula în culoarea roșie și cu niște mișcări ușoare și mîngîietoare acoperă plesniturile cizmei stîngi. Cizmulițele sînt moderne, o minune de cizmulițe, dar au un

mic defect. Plesniturile abil mascate pe cizmulițele de damă înseamnă în mod sigur 20 de ruble în plus. Despre care, între altele, Fin-Lialiaev nu va ști nimic.

— Igor ! Svetik e lîngă el. Ține în mînă un pachet mare de hîrtie. Îmbracă-te. Iat-o.

— Imediat.

— Igor !... Tu doar ai spus că textierul, după discuția noastră, numără clipele și este teribil de nerăbdător. Îmbracă-te !

Igor Petrovici își spală mîinile. Se îmbracă.

— Lasă-mă măcar s-o văd, spune el. Atît am alergat după ea !

— Nu vreau să mai desfac pachetul.

— E vorba de un minut doar.

Svetik scoate icoana din pachet, o desface dintr-o învelitoare de pînză neagră, ușoară. Se uită amîndoi. Maica Domnului este superbă. Și pe undeva parcă seamănă cu Svetik. Igor Petrovici face această observație și rîd împreună.

Svetik își mută privirea spre chipul pruncului din icoană :

— Voi avea și eu copii, spune ea cu demnitate.

Poetul textier refuză să plătească 20 000 de ruble. Dar cincisprezece mii, totuși, după o tîrguială acerbă și după amenințarea de a vinde icoana imediat unui alt cumpărător, se învoiește să dea.

Igor Petrovici (în el s-a trezit Jorik) se indignează :

— Cum așa, cincisprezece mii ? Trebuie să-ți respecți cuvîntul !

— Poate că eram vrăjit de frumusețea icoanei. Oare cu adevărat să-i fi oferit bătrînului 20 000 ? Nu-mi mai aduc aminte...

— În schimb bătrînul și-aduce aminte.

— Ascultați ce vă spun : cincisprezece mii de ruble nu-s deloc o sumă mică.

Svetik îi potolește. Ea este de acord (și-a făcut loc în ea omul de treabă care dintr-un moment în altul dorește să devină). Ea pune punctul pe i:

— Fie și cincisprezece. Îmi ajung.

Toți trei se duc la CEC. E aproape. Icoana o iau cu dînșii. Poetul textier îi numără banii la ghișeu. El a telefonat special, rugînd să i se pună întreaga sumă la dispoziție. Igor Petrovici îi dă icoana. Poetul textier desface pachetul și-l controlează din nou. Ea e ! Svetik ia banii. Toate acestea se petrec pe loc, în încăperea Cecului, unde orice fel de surpriză neplăcută este exclusă.

Poetul textier pleacă acasă.

Svetik ia banii la ea, se îndreaptă spre alt CEC., la cel din raionul în care locuiește, pentru ca în viitor să nu mai fie nevoită să traverseze tot orașul.

— Poți să pleci și tu acasă. La nevastă, îi spune Svetik prozatorului.

— Doar nu chiar în clipa asta !

— Și adică de ce nu ? Filmul s-a terminat.

Igor Petrovici explică de ce nu se grăbește :

— În primul rînd trebuie să vînd marfa și să închei socotelile cu Lialiaev. În al doilea rînd trebuie să telefonez soției de la un telefon public stricat și să-i spun că mă întorc...

Svetik rîde :

— Prostii! Uite-mă, am venit. Asta-i tot. Bine v-am găsit, tare mi-a fost dor de voi...

— Nu-mi place așa, hodoronc-tronc.

— Cum vrei.

Sînt în metrou. Călătoresc pe linia de centură. Stația Taganskaia, Paveletkaia, Dobrîninskaia... Vagonul este pe jumătate gol. Vagonul se clatină. Se despart. La fel s-au și întîlnit, pe linia de centură, într-un vagon de metrou aproape gol.

— ...Iar tu o să pleci la anemicul tău ?

— Și o să rămîn la el peste noapte.

— Noaptea de miere ?

— Știi, mă și cuprinde sfiala. Îmi tremură genunchii. Pe cuvînt de onoare...

— Îmi imaginez cum îi tremură lui. V-ați cununat ?

— Am introdus formele.

— Vă felicit.

— Mulțumesc, Igor. Acum sînt într-adevăr fericită. Și orice s-ar spune, trebuie să admiți

că fericirea mi-am făcut-o cu propriile mele mîini.

— Ce e drept e drept.

CAPITOLUL VIII

PÎNĂ SEARA TÎRZIU, Igor Petrovici se înghesuie la consignația încercînd să-și valorifice marfa. Obligațiile micului speculant. Și astea sînt obligații. Se întunecă. Și magazinul s-a închis. Igor Petrovici leagă ultima discuție cu norocosul Șapokleak :

— Mă las de meserie. Pot să-ți cedez ce mi-a mai rămas.

— Convenabil ?

— Firește.

— Pleci undeva ?

— Cam așa ceva...

Se apropie încă un speculant :

— Jorik, te caută un moșuleț. Clientul tău. Unul uscățiv și înalt...

— Cine ?

— Ăia de colo.

Uscățivul și înaltul moșneag (e pompierul Volkonski) l-a zărit singur pe Igor Petrovici. Vine furios la el :

— Tinere, avem o chestie serioasă de discutat.

— La dispoziția dumneavoastră.

— Hai să ieșim de aici.

Pompierul Volkonski e cuprins de turbare. Îi tremură buzele. Blestează clipa cînd a cumpărat acel costumaș nenorocit. N-a dormit toată noaptea și nu și-a găsit liniștea în tot cursul zilei :

— „Goală pușcă, înseamnă că bunica mea zace acolo în mormînt goală pușcă ? !

Igor Petrovici dă din umeri. Mai devreme sau mai tîrziu vom zăcea cu toții acolo goi. Și lipsiți de păcate.

— Ei oricum îi e totuna.

— În schimb mie nu-mi este totuna !

— Să admitem. Dar în fond ce doriți acum de la mine ?

— În primul rînd scoate banii, speculant nenorocit ce ești !

— Dă-mi costumul, răspunde liniștit Jorik.

— Atunci să mergem.

— Unde ?

— Cum unde ? La cimitir. Îi schimb îmbrăcămintea. Uite, am la mine un alt costumaș. Unul adevărat. De lînă ! Nu porcăria ta de la pachet.

— Du-te dumneata singur și-o schimbă. N-am nimic împotrivă.

— Dar dacă... s-a evaporat ?

— Nu. Se va evapora nu peste trei zile, ci va fi timp de o săptămînă întreg, ca nou-nouț. Mai am timp să-l vînd.

— Să mergem !

— Du-te dumneata singur...

— Ei, asta nu. De unul singur *n-o să fac față.*

Reiese că bunica pompierului este înmormîntată într-un cimitir nu prea apropiat din împrejurimile Moscovei, iar paznicul de acolo e un bețivan care nu se trezește niciodată (și la înmormîntare, dacă puteți crede, era beat turtă) și bineînțeles va trebui s-o dezgropăm tot fără ajutorul lui. Asta încă n-ar fi nimic, dar cum să scoți de unul singur sicriul din mormînt, doar n-o să schimbăm îmbrăcămintea moartei chiar în groapă ! Ar fi un sacrilegiu. În sicriu s-ar putea să cadă bulgări de pămînt, frunze și alte porcării.

— Unchiule, asta trebuia s-o spui de la început, puteai să spui că ai nevoie de ajutor. Puteai să spui *ajutați-mă vă rog.* Nu prea vorbești ca lumea. Igor Petrovici își aprinde o țigară.

Pompierul își iese din nou din țîțîni : Speculant impuțit ce ești ! Tu o să mă înveți cum să vorbesc ? Tu, derbedeule, vorbești cu Volkonski ! Poți să n-ai nici o îndoială. Un Volkonski vorbește limba rusă la perfecție. Ca și franceza dealtfel.

— ...La mine vin să învețe limba și actorii de la MHAT, spumegă Volkonski. În fiecare miercuri vin.

— Dacă te înfurii, nu mai merg.

Pompierul își reține furia. Țipă și dă din mîinile lui uscate :

— Taxi !

Se așază în mașină. Pompierul continuă să gesticuleze și în mașină, se enervează și nu-și găsește loc pe scaunul din spate : „Cel mai nobil sînge din lume ! Cel mai rusesc din sîngele rusesc ! Și va zace în pămînt goală, dezbrăcată parcă de jefuitorii de cadavre ! — Se înfierbîntă, bombănește cuvinte neînțelese, e un om bătrîn. Și deodată începe să plîngă cu oftaturi: Porumbița mea ! Scumpa mea ! Îngerul meu ! Bunicuțo..."

Igor Petrovici îl liniștește :

— Ajunge, destul ! Cu toții vom muri.

— Taci, derbedeule ! Lasă-mă în pace.

Au ajuns. E întuneric. E cel mai potrivit moment ca să viziteze cimitirul. Împiedicîndu-se de morminte, îl găsesc pe paznicul bețiv. Cîteva minute în șir, Volkonski îi freacă urechile mari și înfierbîntate și, în sfîrșit, omul începe să bombăne cîte ceva : „Ce ? Cum ?... Da, o s-o dezgropăm... V-ajut și eu..." Volkonski întreabă neliniștit :

— Cel puțin i-ai aranjat mormîntul ?

— N-am reușit încă.

— Dar banii ai reușit să-i iei, mutră bețivă ce ești !

Paznicul spune :

— Ssst ! și după o pauză lungă, întrucîtva pe neașteptate, cîntă cu o voce de bariton plăcută:

„Am umblat prin toată lumea, dar țară mai frumoasă ca a mea n-am văzut..."

Toți trei vin cu lopețile. E întuneric. „Măcar de-am avea un felinar cu gaz", se indignează Volkonski. Ajung la locul căutat. Mormîntul, bineînțeles, nu este aranjat. Dar iarba a început să încolțească. „Să-i dăm drumul !". Volkonski și Igor Petrovici sapă cu nădejde. Paznicul stă deoparte și se joacă ca un copil cu lanterna electrică : o aprinde, o stinge, o aprinde, o stinge...

Au scos tot pămîntul. Acum scot sicriul și-l așază pe iarbă.

— Porumbița mea ! repetă Volkonski.

Deschid capacul. Prin întuneric, simt cum îi izbește un val de duhoare grea de cadavru.

Svetik a așternut patul. E întuneric... Svetik simte cum inima îi bate din ce în ce mai tare. Aruncă de pe ea toate hainele. E complet goală. Se îndreaptă încet către iubit. Face un pas. Și încă unul. E zveltă și tînără. Iar sîni ca ai ei el a văzut numai pe coperta revistelor străine. „Oare asta să fie pentru mine ?" Anemicul inginer amuțește.

Superbul, smeadul corp feminin se apropie treptat de el prin întuneric, iar el știe precis că nici el și nici un alt bărbat din lume, oricine ar fi, nu merită acest dar.

— Dragule, spune Svetik, asta sînt.

— Asta nu e ea, spune Volkonski. Bunica mea nu poate să pută în halul ăsta.

Paznicul îi răspunde :

— Ehei, prea ești cu nasul pe sus.

Și se clatină dintr-o parte în alta. Raza beată a lanternei umblă încolo și încoace. Și tot clătinîndu-se, pînă la urmă luminează locul unde ar fi trebuit să fie picioarele decedatei. Acolo se văd absolut clar niște cizme enorme.

— Că bine zici, aprobă paznicul. Ăsta-i încălțat cu cizme. Iar ăla care-i al vostru îmi aduc aminte că avea ghete.

— O să te omor ! urlă Volkonski. Bunica mea *e femeie !*

— Păi atunci nu mai înțeleg nimic...

Igor Petrovici întreabă :

— Ce urmează să facem ?

Volkonski e furios :

— Cum ce ?... Să căutăm ! Să căutăm ! Să căutăm ! Unde-i mormîntul nostru ? se repede el la paznic.

Acesta dă nehotărît din mîini și răspunde că e undeva pe aici.

Acum sapă alături. Iese la iveală încă un sicriu. Îi scot afară. Volkonski ordonă sever : Luminează la mijloc ! Luminează o dată, lua-te-ar dracu ! Pe marginea dreaptă a sicriului (își

aduce el aminte) trebuie să fie două dîre de la lumînarea de stearină.

Trezit oarecum din beție, paznicul se indignează :

— Mi-ați dat de lucru ! Și nu știu zău nici eu...

— Tu ești vinovatul, bombăne Igor Petrovici. De ce n-ai îngrădit la timp mormîntul ?

— N-am reușit.

— Mîine vor veni neamurile și o să te caftească.

— O să mă caftească, aprobă paznicul.

E întuneric. Igor Petrovici se așază alături, a obosit. Aprinde o țigară. Paznicul se joacă cu lanterna : o aprinde, o stinge... În jur numai țărînă. Și cîteva lopeți. Paznicul își manifestă dezamăgirea : Ați săpat, ați săpat... Din întuneric Volkonski îl strigă din nou : Adă lumina încoace ! El înlătură țărîna de pe sicriu și vede urmele de ceară cunoscute : Asta-i ! Asta-i !... Scoateți capacul... De data asta nu ne-am înșelat. Capacul este scos. Bunica zace cu fața albind discret în întuneric. Ea mișcă ușor din mînă. Apoi își ridică ușor capul. Pe urmă se ridică în capul oaselor. Paznicul scapă lanterna din mînă. Și în plin întunericul nopții bunica pronunță limpede :

— Alexandre, m-a cam luat cu frig.

Volkonski se aruncă spre ea. Îi caută prin întuneric mîinile și i le sărută.

— Porumbița mea ! Bucuria mea !

— Alexandre, dă-mi pace, spune bătrîna. Ești plin de pămînt. Ești murdar. Mă ridic eu și singură...

Paznicul scoate din pofoaică sticla de votcă și-o dă peste cap. Auzind gîlgîitul dătător de viață, Volkonski îi spune sever că bunicii, trezită din somnul ei letargic, îi este mult mai de folos decît altora să ia o înghițitură de tărie. Și fără să se sinchisească, ia sticla de la gura paznicului și-i dă bunicii să bea. Bătrîna prințesă înghite o dată. Apoi încă o dată :

— Ce porcărie ! N-ai nimic mai bun, dragul meu ?

Ea șade pa capacul propriului ei sicriu.

— Nu, porumbița mea. N-am nimic mai bun.

— Sîntem în suburbiile Moscovei ? Sau la Novodevicie ?

— În suburbiile Moscovei.

— Ce să-i faci, aici aerul e mai curat. Și ce de stele... Nepoțele dragă, de ce mă înghesui cu aceste cîrpe ?

— Astea nu-s cîrpe. E un costum. De lînă. Bunico, trebuie să-ți schimbi îmbrăcămintea.

— Ai dreptate, dragul meu. Hainele astea sintetice nu țin cald deloc. Cred totuși că pînă acasă o să le pot suporta...

Igor Petrovici și paznicul încă nu și-au revenit.

— Unde-i mașina, nepoate ?

— Acolo-i.

Fără grabă și dreaptă ca lumînarea, bătrîna se îndreaptă spre ieșirea oficială a cimitirului, ies pe poartă și se așază în taxi. Șoferul se trezește și dă drumul la motor. A fost plătit înainte pentru toată noaptea. Bătrîna se așază în spate și privește cu scîrbă peste umăr la cei rămași în urmă : „În ce societate te afli, dragul meu !" „Cunoștințe întîmplătoare, bunico", se justifică pompierul. Și pleacă.

Și-au revenit din buimăceală. Igor Petrovici după ce a stat cîtva timp pe sicriu se ridică și el : „Ei, drăguțule, așa nu merge". Paznicul l-a prins solid de umeri și-l ține cu amîndouă mîinile. „Ce-ți trebuie ?" „Adică cum, drăguțule? Dar sicriul ?" Și paznicul îl lămurește energic din cîteva cuvinte că mîine o s-o pățească cu toții dacă chiar acum imediat înainte de a da zorile, n-o să facă ordine cum trebuie.

Igor Petrovici oftează :

— Dă-mi măcar o înghițitură de votcă.

— Aș bea și eu, drăguțule. Dar nu mai este. Sticla a aruncat-o bătrîna și s-a scurs toată.

Se luminează. Cum, necum, ei reușesc să astupe groapa bătrînei. Așază iarba. Sînt obosiți. „Măcar de ne-ar fi ajutat cineva", se lamentează paznicul. Igor Petrovici fumează, iar paznicul

stă lîngă primul mormînt încă neacoperit și bolborosește prostit : „Ei, haide, ridică-te... Nu cumva să se răzgîndească și ăsta și s-o ia razna!" Însă „ăsta" nu se răzgîndește și nu se ridică din mormînt. Terminîndu-și țigările, ei se apucă iar de lopată și îl îngroapă. Cimitirul se cufundă în liniște și în veșnicul somn. Se luminează de ziuă.

— Se luminează de ziuă, bombăne Igor Petrovici.

A pornit spre casă, abia își mișcă picioarele.

Ajuns acasă, examinează din ochi locuința și pereții în care a locuit în cursul acestei veri lungi și ploioase, vede lucrurile : cizmele „trei perechi" de damă, „piele natur", pantofii bărbătești „două perechi", o perucă, și deodată întreaga lui ființă este cuprinsă de un strigăt sălbatic, visceral : *A-ca-să !* El a lăsat pe masă toți banii, toți care sînt și izbește ușa ca din pușcă. Cheile le pune sub covoraș. E ultima datorie a musafirului.

Se întoarce acasă. Acasă e numai soacra. Rămîne cutremurată de felul cum arată el și de aceea tace încă puțin timp ca trăsnită. Igor Petrovici n-are sentimentul că s-ar afla în locuința lui, nu se miră de tăcerea soacrei. După evenimentele petrecute la cimitir, a pierdut orice capacitate de a se mai mira sau de a simți ceva.

— O să mă spăl, își spune el însuși. Apoi vreau să dorm, să dorm. E plin de țărîna cimitirului, e murdar și arată îngrozitor. Nu mai seamănă cu un prozator. Nu mai seamănă cu un speculant mărunt. El seamănă cu un om care a străbătut jumătate din oraș înotînd prin șanțurile de canalizare.

— ...Sînt fericit, repetă la infinit în dimineața aceea anemicul inginer. Sînt fericit.

— Spui adevărul ?

— Sînt atît de bucuros că ești aici și că nu mai pleci la mătușa ta... (Svetik îi spusese că locuiește la o mătușă. Temporar. Fiindcă n-are spațiu locativ.)

— N-o să plec. Nici acum și nici altă dată. Consideră că m-am mutat la tine, dragule. Lucruri eu n-am. Doar ce-i pe mine.

Inginerul e în culmea fericirii :

— Și vei rămîne cu mine toată ziua ?

— Și ziua. Și noaptea. Și în ziua următoare. Pînă la moarte, dragule.

Svetik zîmbește : ea este un om hotărît. Nici Fin-Lialiaev, nici acest scriitoraș, nici toate celelalte afaceri nu o mai interesează. Lasă-i să trăiască cum vor. Și nici măcar nu este curioasă : a plecat, bună ziua. De mult voia acest lucru.

— O să întîrzii la lucru, dragule. Svetik trăiește o nouă viață.

— Mă îmbrac acum.

— Ți-am și pregătit cafeaua.

Bătrînul Fin-Lialiaev a venit şi stă în locuinţa cuprinsă de dezordine. Telefonase de cîteva ori, dar nu răspunsese nimeni. Acum totul e clar : şi Svetik şi ajutorul ei au dispărut. Pe masă, pe scaune, pe podea, e un strat de praf neatins. Slavă Domnului că nu l-au păcălit : banii sînt pe masă, cizmuliţele de damă (trei perechi) sînt aici, pantofii (două perechi) şi peruca de asemenea. Le acoperă praful şi pe ele. Acum trebuie să găsească pe altcineva. El, Fin-Lialiaev, n-ar vrea să se ocupe de treaba asta, e periculos, şi nici vîrsta nu-i mai permite să-şi piardă vremea pe lîngă consignaţia.

Bătrînul Fin-Lialiaev aruncă mucurile de ţigară din scrumiere, adună lenjeria ca s-o ducă la spălătorie. Stăpînindu-şi gîfîiala, pune mîna pe mătură şi se apucă să adune gunoiul de sub paturi. Trebuie să pună la punct locuinţa pentru orice eventualitate.

— Igor Petrovici vrea să se ducă după fetiţă la şcoală. I s-a făcut dor de ea. S-a întors acasă şi odată întors înţelege că i-a fost dor. Dar soacra e prezentă ca întotdeauna. Ea n-are de gînd să-şi piardă nicicum autoritatea de odinioară : consideră că iniţiativa nu trebuie scăpată din mînă :

— ...La şcoală mă duc şi singură. De acum înainte nu va mai trebui să pleci *nicăieri*. Obişnuieşte-te.

— Chiar nicăieri ?

— Poate că nu eşti de acord... E gata să se ia la harţă.

— Nu, nu sînt de acord, răspunde el grăbit.

Soacra se întoarce cu fetiţa. Aceasta stă atîrnată de gîtul lui taică-său şi-i cere să-i vorbească despre urşi. Despre Siberia. Despre pădurile virgine. Ea e premiantă şi toate acestea o interesează foarte mult.

Apoi vine soţia. Scapă din mîini sacoşa cu alimente. Plînge.

— Cît de mult ai lipsit...

În familie e pace. Pace şi linişte. Igor Petrovici se poate mişca liber prin camera sa şi poate chiar, de exemplu, să se ducă la bucătărie să mănînce cîte ceva. Se poate duce şi în camera copilului, dar nu pentru mult timp. Aici mişcările şi cuvintele lui sînt deja îngrădite. În general îşi petrece timpul în camera sa.

Telefonul e în camera soacrei. Aici Igor Petrovici n-are acces. La telefon răspunde **ea** :

— Igor Petrovici este în deplasare.

Sau :

— Igor Petrovici încă nu s-a întors din Siberia. Cînd se întoarce nu ştiu.

Şi pune receptorul în furcă. Ea l-a izolat complet de lumea din afară. Lasă-l să trudească. Manuscrisele pentru reviste sau pentru editură le expediază ea.

Igor Petrovici se scoală de la masa de lucru. Își întinde ciolanele. A obosit. Se apropie de fereastră.

Se uită pe geam și-și amintește de timpul cînd era Jorik. Acele zile de robie la Svetik și la Fin-Lialiaev nu i se mai par acum chiar atît de îngrozitoare : trecutul e întotdeauna mai dulce. Afară plouă. E o zi de vară cenușie, banală, ca multe altele. „Libertatea, repetă el în sine cuvîntul, unicul cuvînt pe care după cum i se pare, l-a iubit întreaga viață. Libertatea." Și-și fixează privirea pe fereastră de parcă acolo ar putea zări ceva, sau pe cineva.

— N-aud nimic, răsună de dincolo de ușă vocea.

— Imediat.

Și fără a lăsa să treacă nici măcar un minut (visul dulce oricum a fost speriat), Igor Petrovici părăsește fereastra. Se așază la masă. Mașina de scris emite o primă rafală puternică, o frază. Apoi mașina de scris cîștigă în ritm și lucrează egal. Egal și îndelung.

CAPITOLUL IX

INGINERUL SE ÎNTOARCE acasă vinovat și căindu-se (a trecut o lună, poate chiar o lună și jumătate de cînd s-au căsătorit).

— Svetlana (El se frămîntă și nu găsește cuvintele). Înțelegi... Cam astfel se prezintă lucrurile.

— Ce s-a întîmplat, dragule ?

— Îți aduci aminte ? Ți-am povestit eu odată despre Kolea și Mașa. Kolea și Mașa Kalughin. Ce oameni minunați !

— Și ?

— Ce pereche simpatică ! Dar nu au unde să stea...

— Dragule, ce s-a întîmplat ?

S-a întîmplat că inginerul le-a dat acestor oameni fermecători patru sute de ruble. Adică lui Kolea și Mașei. Ca ei să depună acești bani, împreună cu banii pe care îi au, ca primă rată pentru locuință personală. Ca să aibă și ei un culcuș al lor.

Svetik rîde :

— M-ai și speriat. Mă așteptam la cine știe ce grozăvie... O să ni-i dea ei înapoi.

— Nu știu. Nu sînt sigur. Eu parcă... Le-am făcut cadou...

— Cum așa, cadou ?

— Sînt oameni săraci. Leafa lor e de o sută de ruble. Mă îndoiesc că ni-i vor da înapoi chiar peste un an, doi.

Svetik se supără. Dar nu cine știe ce. Plăpîndul inginer (asta-i clar) n-are obișnuința banului. Lasă-l să se obișnuiască. N-o să sără-

cească ei din patru sute de ruble. N-o să moară din atîta lucru. Cum, necum, ceva bani mai au. Nu duc lipsă. Abia și-au cumpărat mașină : șase mii de ruble. Și nu demult s-au și mutat în locuința personală, un apartament minunat, de patru camere : prima rată plus una-alta, încă șase mii de ruble. E drept, mobilă, deocamdată, nu au.

— ...Avem niște încăperi ! N-am putut să mă abțin.

— Altă dată însă să nu mai procedezi așa, dragule. Le-ai făcut cadou, fie. Noi nu sîntem zgîrie-brînză. Dar nu uita că banii nu-i găsești pe stradă.

— Nouă însă nu ne lipsesc.

— Dar mobila ? Dar garajul ? Dar traiul de fiecare zi ?

Ei se împacă. Rîd. Și Svetik îl dojenește cu blîndețe : „Poartă-te cum trebuie, dragule. Altfel n-o să-ți mai permit accesul la comoară." Se înțelege că banii sînt comuni și le aparțin amîndurora. Dar totuși...

— Sărută-mă ! îl roagă ea.

Se plimbă îmbrățișați prin tot apartamentul lor de patru camere. Locuința e mare. Locuința e admirabilă. Are două terase. „Auuu !" face Svetik și ecoul răsună în toate cele patru camere. Locuința deocamdată e pustie. Toată mobila lui de la fosta locuință inginerul, de bucurie, a făcut-o cadou cunoștințelor sale. Svetik nu s-a opus : „Fă-le-o cadou. Dă-le-o. Fă ce știi cu

ea ! Nu vreau să mai văd vechiturile alea ! În ce privește mobila, Svetik nu se grăbește. Nu vrea să cumpere orice. Trec dintr-o cameră în alta. Aici o să pună dormitorul arab, din lemn alb. Iar aici un dulap de epocă. Umblă îmbrățișați, rîd și fac planuri.

E o zi de lucru. Svetik adună bucățile de pînză croite de meșter. Meșterul se uită.

— Ai mîini pricepute, spune el. Dar se simte că n-ai ținut de mult acul în mînă. Nu-i așa ?

Svetik e sîrguincioasă. Își dă toată silința. Mîinile ei n-au astîmpăr.

— Ce-mi place, e că tu lucrezi cu tragere de inimă. Asta-i bine. Dacă vei continua în felul acesta, o să te trecem în statul de plată. Am s-o cer eu personal.

— Eu sînt sîrguincioasă, spune Svetik încet.

— Iar ăsta e lucrul principal.

Meșterul pleacă. Svetik pune în priză fierul de călcat. Continuă să înseileze cu repeziciune. E într-adevăr sîrguincioasă. Va lucra aici, va fi eleva croitorului, e foarte modestă. Odată și odată va deveni și ea croitoreasă. Cînd muncești, ai stimă față de tine însuți. Lui Svetik îi place să se stimeze.

Ea zîmbește, își amintește de cele patru sute de ruble pe care bărbatul ei le-a irosit. Cît e de lipsit de simțul realului ! E o chestie în toate acestea : nu s-a obișnuit cu o locuință de patru

camere, nu s-a obișnuit cu mașină la scară, nu s-a obișnuit să fie fericit. A fost o trecere prea bruscă.

După o săptămînă Svetik îl avertizează la modul cel mai serios : mintea trebuie s-o pui în găoacea ei, la fel cum procedezi cu o mînă luxată : brusc. El a făcut iarăși cadou niște bani (de data asta doar 200 de ruble !) prietenului său Serioja Skoblikov, un om fermecător a cărui mamă e bolnavă. O tratează pe maică-sa, e un lucru sfînt și necesar, nimeni nu se îndoiește. Au durut-o rinichii și a fost sfătuită să trăiască la Așhabad (e o climă potrivită), dar cum să trăiască acolo ? Fiul ei cel grijuliu, Serioja, va pleca acum cu ea (și cu banii !) și o să-i cumpere acolo, la marginea orașului, o căsuță mică, albă, de lut.

Inginerul dă din mîini :

— ...Dar ăsta e Skoblikov. Serioja Skoblikov. Un om fermecător.

Svetik e furioasă.

— M-am săturat de oamenii tăi fermecători ! M-am săturat de mamele lor bolnave. Ce-mi pasă mie de necazurile lor ! Asta nu mă privește. Mă auzi ce-ți spun ?

— Svetik...

— Să taci !

Chiar în seara următoare, el aduce în casă o jumătate de duzină de oameni, îi aduce cu

propria lui mașină, îi invită în casa lui, și strigă la *Svetik a lui* :

— Ne-va-stă ! glasul i-a devenit mai puternic. Un glas eliberat. Cu totul altă voce și cu totul alt om : Nevastă ! Pune masa !

Svetik, în virtutea unei inerții de veacuri, fie chiar și estompate undeva în umbră, pune grăbită masa : ea doar a intrat în rol și s-a obișnuit să fie o soție supusă. E soție. E gospodină. Pregătește o salată gustoasă. Le servește friptură, pe care o pregătise să aibă trei zile (și pe care ei o înfulecă cît ai clipi). Ea însăși se așază la masă împreună cu ei. Gustă și ea din băutură. Ea nu e băutoare. Le zîmbește oaspeților, e o bună soție și o bună gospodină. Iar vinul curge gîrlă. Svetik nici nu mai întreabă pe ai cui bani se bea. E clar pe ai cui bani.

Inginerul exclamă :

— Beți, prieteni ! Chefuiți !

El strigă : Bea și nu-ți pierde firea ! Eu toată viața am fost un timid. Toată viața m-am bîlbîit. Toată viața m-am jenat să spun o vorbă în plus. Sufletul meu s-a uscat. Sufletul meu vrea să fie *plin de generozitate...*

Ridică paharul cu vin :

— Vreau să-i iubesc pe toți. Vreau să te iubesc și pe tine, și pe tine, și pe tine... Și vreau să mă iubească toți.

— Te iubim, strigă prietenii. Noi te iubim, Semioane !

— La dracu cu Semion ! Semion nu mai există. Eu sînt Stepan. Sînt acum din nou Stepan. Hai, noroc, golanilor !

Svetik e năucită. El e beat, asta-i clar. Dar de unde schimbarea aceasta ? Dă din mîini, urlă, și ochii nu mai sînt ochii lui. Parcă e cuprins de fierbințeală. Ordonă ca prietenii, chiar în clipa aceasta să cînte în cor *Luntrașii de pe Volga*. Și prietenii, electrizați de vorbele lui, se lasă cuprinși de clocotul cîntecului. Ce alt moment mai potrivit să cînți în cor dacă nu acum ? E chiar timpul. Glasurile izbucnesc. Răsună puternic cîntecul de libertate al cazacilor. Locatarii de jos bat cu fierul în radiator. Bat și cer liniște. Dar e în zadar.

— Mai tare ! strigă inginerul Razin. Mai tare, prieteni ! o viață are omul !

Svetik încearcă să-l ia cu binișorul. Cu blîndețe. Prietenii au plecat în sfîrșit. După chef (din cauza lipsei de obișnuință), inginerul a avut niște vomitări cumplite. Svetik îl așază repede în pat, apoi se culcă lîngă el. Inginerul arată epuizat și sfîrșit. Îl sărută. Îi spune în șoaptă :

— Dragule, n-ai voie să bei... Doar vezi și tu...

Și-i mai spune :

— Noi doar, eu și cu tine, ne-am propus să ne facem o viață omenească. Oare ai uitat ? Să avem o viață ca oamenii. Așezată. Cinstită.

— Mic burgheză, horcăie el.

— Fie și mic burgheză. Fie și nițel mic burgheză. Dar cinstită. Și demnă... Ce să-i faci, dragule, dacă soția ta e și ea puțin mic burgheză.

El tace.

— Ei haide, omoară-mă pentru asta. Așa sînt eu, ce să-i faci.

El tace.

— Eu te iubesc. Vreau ca noi să avem o familie, copii, să avem de lucru.

El începe să geamă :

— Capul ! O doamne... Simt că-mi plesnește capul.

Svetik îi face repede o cafea tare. I-a dat și un antinevralgic. Nu-i nimic. se gîndește Svetik, nu-i simplu să te obișnuiești cu o viață îmbelșugată. Nu-i simplu să te obișnuiești cu viața de familie. O să se obișnuiască. O să intre în matcă. Nu-i nimic...

— Bea o cafea, dragule.

El soarbe din ceașcă. Mîna îi tremură. Cafeaua se clatină în ceașcă. Noaptea se prelungește. Noaptea nu se sfîrșește nicidecum. El geme. Svetik veghează asupra lui. Svetik își șterge prima ei lacrimă. Ea nu dorește și nici nu mai poate să se despartă de visul care și l-a făcut încă demult : un soț liniștit, o familie, așa și-a închipuit ea fericirea. Totul a fost atît de bine, a fost o dorință simplă și omenească. O, cît de mult s-a străduit ea pentru asta !

A doua zi el își aduce din nou prietenii. A treia zi la fel. Apoi își cere scuze. Cere să fie iertat. Dar îi aduce din nou. El nu mai varsă din cauza băuturii. Pare complect schimbat. A prins putere, are umerii puternici și fața lui exprimă hotărîre.

A doua zi, la lucru, lăsînd la o parte croiala și acul, în timpul pauzei de prînz, Svetik se duce la telefon, să vorbească cu Aia. Ele sînt vechi prietene. Au „lucrat" cîndva împreună în talcioc și la bazarul de cărți. Era cît pe-aci să ajungă amîndouă la închisoarea din Ural, dar Aia și-a dat seama la timp și acum lucrează liniștită și cinstit în secția raională a biroului de schimburi de locuințe. E o femeie tînără. Bună la suflet. Și săritoare. Svetik a revăzut-o din nou, cu totul întîmplător, cînd își făcea formele pentru apartamentul de patru camere. Cu ajutorul Aiei a reușit să intre atît de repede în grupul care-și construia locuințele particulare.

Aia o divinizează demult pe Svetik : a considerat-o și o consideră drept cea mai înțeleaptă și mai frumoasă dintre femei. Există asemenea simpatii între femei. De aceea Aia este acum indignată :

— Nu te mai înțeleg, Svetik, tu ești deșteaptă foc. Pune mîna pe carnetul de cecuri. Fără cec, vor înceta și ieșirile astea.

Svetik acoperă cu mîna receptorul. Se întoarce spre fereastră ca să nu o audă croitoresele.

— Dar nu se poate, spune Svetik, să-ți întemeiezi o căsnicie, începînd prin a împărți banii în „ai tăi" și „ai mei".

— Și adică de ce nu se poate ? întreabă Aia la modul cel mai sever.

— Nu-i frumos. Și nici durabil nu promite să fie.

— Pentru mine e de neînțeles. Dar să începi să-ți clădești familia cu chefuri se poate ?

Svetik izbucnește în plîns :

— Am crezut că în sfîrșit viața mea a intrat pe făgaș normal...

— Și eu. M-am bucurat atît de mult pentru tine, Svetik.

— M-am chinuit atît pentru casa asta... S-o fac, s-o construiesc, iar ea s-a prăbușit.

— Încă nu s-a prăbușit.

— Dar ce fisură...

Seara (e aproape noapte), Svetik vede pe fereastră cum din mașină iese el, împreună cu o fată înaltă. Se sărută. Faptul continuă cam vreo cinci minute sau chiar mai mult. Amîndoi se clatină. Apoi (beat fiind, inginerul totuși își dă seama că a adus fata unde nu trebuia) ei se așază din nou în mașină. Pleacă. Peste o jumătate de oră (a condus fata pînă la metrou, sau pînă acasă la ea, și apoi circa vreo zece minute, tot legănîndu-se, și-au luat rămas bun) el în sfîrșit se întoarce acasă.

Intră. Calcă greoi și hodorogind prin bucătărie, fredonează. Zdrăgăne ceainicul. Își fierbe ceaiul.

Svetik se ridică din pat. E în cămașă de noapte. I se face frig. Stă alături și se uită la buzele lui mușcate.

— Dragule, spune ea încet, asta e curată mîrșăvie.

Inginerul Razin dă din mîini cu bunătate :

— Fleacuri !

— Dragule, uită-te cum ți-a mușcat buzele...

— Fleacuri, spune el. Nu da nici o atenție. Eu, Svetik, pe tine te iubesc. Numai pe tine. Dar eu sînt un suflet larg. N-am nici o vină că mă iubește toată lumea.

Svetik șovăie : să-i zică ori nu ?

— Înainte nu te iubea nimeni (cînd n-aveai bani).

— Ce zici ?

— Înainte nu te iubea nimeni.

— Totul se schimbă, Svetik.

Acum el aruncă cu banii în dreapta și în stînga. Face cadouri oamenilor fermecători (aceștia s-au dovedit a fi destui). Dăruiește banii unor femei bătrîne și sărace pe care nici nu le cunoaște ca lumea (acestea s-au dovedit a fi și mai multe). Iar în ce privește chefurile, ce să mai zici ! Parte din gesturile acestea, orice s-ar spune, sînt niște fapte bune. El se mîndrește cu asta. E drept că uneori se și căiește. De cele

mai multe ori însă se lasă furat de propria-i bunătate :

— Eu sînt generos, spune. Sînt foarte generos ! țipă el. Eu nu sînt un șoarece. Nu sînt un șobolan !

Svetik încearcă să-l facă să înțeleagă :

— Eu n-am nimic împotrivă să fii bun. Și nici să fii generos. Dar pentru acești bani am alergat destul și m-au trecut multe nădușeli.

— Lasă asta. Ce fel de trudă e asta să moștenești o avere ? Cel mai ușor lucru e să capeți bani de la părinți.

— N-a fost ușor...

— Lasă asta. Eu toată viața am trudit și n-am văzut atîția bani. De ce ?

— Orice ai spune, eu sînt împotriva chefurilor tale. Sînt împotriva prietenilor tăi.

— Dar eu sînt un suflet mare. Poți să înțelegi asta ?

El într-adevăr este bun la suflet, și larg și generos. Asta o și face pe Svetik să mai aibă o oarecare speranță. Și încă ceva : el o iubește pe Svetik. Ea știe că puțini au fost aceia care au iubit-o. E adevărat, nu-i prea este credincios, se cam învîrt muieruștile în jurul lui, el însă o mărturisește singur, nu ascunde nimic : mă asaltează, ce pot să le fac ?

— Mă asaltează, se bagă, se vîră. Iar de iubit eu te iubesc numai pe tine, Svetik.

— Adevărat ?

— Pot să jur !
Și Svetik rabdă.

Bani pentru mobilă nu mai sînt. Sau aproape că nu mai sînt. Svetik se uită în carnetul de cecuri (ea îl scoate din buzunarul lui în timp ce bărbatu-său doarme ; inima ei bate puternic de rușine și din cauza faptului evident al năruirii visurilor ei pe care și le-a făcut cîndva despre o viață de familie fericită). La lumina lămpii de noapte ea frunzărește carnetul de economii în care au rămas circa o mie cinci sute de ruble.

Svetik înțelege. Nu banii sînt lucrul cel mai important. Principalul e ca el să se oprească. Să se termine odată cu toate acestea. Să înceteze să-l mai întărîte acești bani ușor cîștigați, așa cum te întărîtă beția, stricîndu-ți sufletul și mintea. La urma urmei ei cîștigă amîndoi. Iar dacă vor trăi în bună înțelegere și cu chiverniseală, vor reuși să adune și pentru mobilă... Nu, nu se poate să curme totul dintr-o dată. Nu pentru asta și-a schimbat ea modul de viață, ca să revină atît de repede la ce a fost înainte.

Ea rătăcește noaptea prin locuința goală. Șovăie. Se gîndește. El doarme pe un pat pliant. Alături e patul ei pliant. Nădăjduind să cumpere o mobilă ca lumea, Svetik n-a cumpărat nici un fel de mobilă. Telefonul și două paturi pliante. Îți vine să urli. Telefonul stă jos, pe dușumea. Telefonul și două paturi pliante. În mijlocul nopții Svetik rătăcește prin camerele pustii. Șovăie. Se gîndește. Pe undeva se anunță dimineața. Și totuși Svetik pune carnetul de economii la loc în buzunarul sacoului lui, cu aceeași sfială cu care l-a scos. 1508 ruble.. Nici o copeică mai mult.

Inginerul Razin și-a mai descoperit o vocație. Adună de pe străzi pisici fără stăpîn, cîini vagabonzi și flămînzi. Îi aduce în casă. Îi hrănește. Le așterne culcușuri și-i lasă să trăiască în apartament, că tot e loc destul. Și dacă se întîmplă să lipsească și nu-i în stare să-i plimbe sau să-i hrănească, telefonează numaidecît. Noaptea el nu este acasă, iar dimineața, de undeva de departe se aude vocea lui :

— Salut, Svetlana, sînt eu. Nu te neliniști, eu te iubesc ! Și mai spune : Svetlana ! N-ai uitat să hrănești jivinele ?

Undeva, lîngă metrou, el a cules o cioară cu aripile rupte. Acum cioara lovește cu ciocul pisicile, zboară cum poate prin camerele pustii și face murdărie peste tot.

— ... Broșurelele tale tîmpite despre letargie le-am aruncat, dragul meu, la coșul de gunoi. Ce porcărie ? Și ce hîrtie mizerabilă... N-am pridiđit să-mi spăl mîinile după ele.

Pompierul dă din umeri :

— Alte broșuri nu există, bunico. Și pe astea abia le-am găsit. Le-am luat de la o bibliotecă.

— Am citit în ele doar lucruri de la sine înțelese. De exemplu, omul predispus la somn le-

targic nu trebuie îngropat în grabă. Ce idee profundă ! M-asculți, dragule !

— Da, bunico.

— Astfel că, după ce va fi să închid ochii, o să mai zac în casă cam la vreo cinci zile. Cu lumînările arzînd, bineînțeles, fiindcă mi-e frică de șoareci.

Bătrîna termină pasiența : pasiența cu două pachete de cărți a reușit. Cîtva timp ea urmărește mulțumită rezultatul.

— ... Fiindcă veni vorba, dragule, dacă o să mor, de data asta să mă scutești de orice țesături sintetice. Să mă îngropi în rochie de lînă.

— Se înțelege, bunico, se înțelege.

— Ajunsă în mormînt, n-aș vrea să sufăr de frig.

Pompierul Volkonski se simte înduioșat. Este profund mișcat.

— Bunico ! Drăguțo ! strigă el cuprins de un acces de dragoste. Vreau să cred că n-ai să mori niciodată. Tu ești nemuritoare, bunico.

— E foarte posibil, dragule. Bătrîna nu pune la îndoială. Eu desigur o să mai trăiesc : se înțelege că o să supraviețuiesc multora, foarte multora. Uneori însă, dragule, mi se pare totuși că *ea* nu-i chiar atît de departe.

El lipsește deja de două zile. A treia zi sună la telefon. Telefonul interurban :

— Svetlana, eu sînt la Vladimir. Salutări !

— Te salut.

— Eu... înțelegi, m-am întîlnit cu Maia și Vitea Kliucearev. Ce Dumnezeu, nu ești în stare să înțelegi ? Sînt niște oameni fermecători. S-au hotărît să-și petreacă concediul în Vladimir și să plece din Moscova cu cățel și purcel. Desigur, împreună cu copiii...

— Și nici un taxi nu i-a luat.

— Chiar așa ! Ce porcărie !... Eu doar sînt în concediu. I-am dus pînă acolo, i-am ajutat să-și descarce avutul, să se aranjeze, am rămas singur și...

— Și m-am pus pe chef.

— Chiar așa. Libertatea te îmbată. Libertatea. Svetlana, e un sentiment uimitor...

Svetik aruncă receptorul în furcă. Ea știe că lucrurile s-au întîmplat chiar așa și că el n-o minte. Dar nici așa ei nu-i este mai ușor. Nu mai are puterea să asculte toate acestea.

La atelier plînge. Înmoaie degetele în cana cu apă, umezește croiala, trece fierul de călcat pe pînza umedă și își înghite lacrimile. E învăluită de un nor de aburi, iar meșterul și celelalte calfe apar în mijlocul acestui nor ca niște figuri ireale, lipsite de viață. Se mișcă așa cum se mișcă umbrele în somnul de dinaintea dimineții. Viața nu e viață. Oamenii nu sînt oameni. Aburul se ridică vîrtejuri.

Noaptea stă culcată, singură în locuința pustie, e a treia noapte de cînd e singură, dar în această

a treia noapte ea nu mai plînge. Stă culcată. Nu doarme. În mintea ei prinde rădăcini un gînd.

În orașul Vladimir, tocmai cînd inginerul dorea să se întoarcă, a întîlnit un om fermecător, pe nume Feodor. Un siberian. Un taciturn. Întruchipează însuși siguranța și seriozitatea. Și Feodor spune pronunțînd rar de tot cuvintele, cu o voce profundă, de bas :

— Suzdalul vreau să-l văd. Eu sînt din Siberia.

— Într-adevăr, n-ai văzut Suzdalul ?

Feodor clatină din capul lui mare și păros : nu.

— Păi nu ne împiedică nimic. Mergem să vedem frumusețea ! și inginerul Razin pronunță cuvintele pe care în ultimul timp le-a îndrăgit nespus : Ne urcăm în mașină și-i dăm drumul.

— Cum te cheamă ? întreabă siberianul.

— Stepan.

— Eu, Stepane, cu mare plăcere m-aș duce. Tare aș vrea să mă duc, aș dori chiar foarte mult. Însă nu prea am bani. Bănuții îmi sînt pe sponci.

— Ce bani, Feodor, glumești cumva ?... Eu nu iau bani pentru transport.

— Nu iei deloc ?

— Ei, asta-i bună ! Se înțelege că nu. Ne urcăm și-i dăm drumul.

Peste un minut, mașina pornește spre Suzdal. Mînă voinicește. Cu vîntul din pupă. Stau alături și inginerul îi spune noului său prieten :

— Hei, Feodore, se poate ca pentru asemenea frumusețe cum e Suzdalul să ia cineva bani ? Nu ți-e rușine ?...

— Păi ăia de la Biroul de Turism iau, răspunde sumbru Feodor.

— Eu însă nu-s birou. Tu doar îmi ești prieten. Ești un om fermecător. Cum de nu ți-e rușine ?

Feodor bombănește cu reproș :

— Prea tare mîni. Vezi că o să-ți ia carnetul.

— N-o să mi-l ia, spune inginerul cu hotărîre. Încă nici nu-l am.

În Suzdal vizitează cetatea și bisericile. Siberianul rămîne mut. Dă doar din cap : o frumusețe ! Obosiți, au intrat într-un restaurant și au băut zdravăn. Stau unul în fața celuilalt și ciocnesc paharele :

— Să fii sănătos, Fedea !

— Noroc, Steopa !

Inginerul oftează :

— Știi, Fedea, mă frămîntă un gînd. Orice s-ar zice, eu totuși sînt Razin, Stepan Razin. Ei, o să ridic eu poporul ! Dar la ce bun ?

Siberianul Feodor îl aprobă :

— Mda... Nu te-ai născut la timpul potrivit.

— Degeaba trece viața. Nu-i așa ?

— Chiar așa. Degeaba.

— Asta-i. Hai să bem... Dar lasă-le dracului de pahare. Să trecem la păhăruțe mai mici. Eu totuși sînt șofer.

Pleacă să vadă mormîntul cneazului Pojarski. Pe inginer îl chinuie mereu conștiința. I se pare că își irosește viața în zadar. Ocolește gînditor mormîntul, privește basorelieful, dar în locul cneazului Pojarski parcă ar zări reliefîndu-se figura aspră a teribilului conducător al răscoalei : „Mucosule, îi spune conducătorul răscoalei, meriți să fii bătut la sînge. Îmi spurci numele, cîine ce ești..." Inginerul își stăpînește un geamăt ascuns. Îl roade conștiința și este cuprins de o mare durere. Și în acest moment, colac peste pupăză, se apropie grăbit de el un oarecare omuleț mic și neastîmpărat, care cu întreaga lui înfățișare și vînzoleală, strică întregul farmec al momentului plin de măreție.

— Ce mai vrea și ăsta de la noi ? îl trage de mînecă siberianul pe inginer.

Inginerul este cufundat în vedeniile trecutului. Dar Feodor îl trage din nou de mînecă :

— Ce mai vrea și ăsta ?

— Cine ?

— Uite ăsta. Se agață de noi mereu. Cred, Steopa, că ne oferă muieri.

— Vino-ți în fire, Feodor.

— Zău că asta face. Și nu-s rele deloc.

— Vino-ți în fire, te afli în Suzdal.

— Nu m-ai înțeles. Nu pur și simplu muieri, ci niște autostopiste care vor să le ducem undeva.

Inginerul Razin se întoarce spre insistentul omuleț. Acela este omul care aranjează toate excursiile. Iar la oarecare distanță stau în așteptare două duduițe moderne : au scăpat autobuzul oficiului de turism. Ele nu știu rusește deloc. Sînt englezoaice.

— Și încotro vor să se ducă ? întreabă Razin.

— Tinerele lady, spune cu patos descurcărețul, ar dori să viziteze Bogoliubovo. Ei, și desigur... catedrala Pokrov...

— Dar asta înseamnă să ne întoarcem înapoi.

Descurcărețul nu se lasă :

— Vă rog foarte mult să le duceți pînă acolo. Totuși sînt străine. Arătați-vă cît de cît binevoitori, altfel cum se poate...

— Din partea mea... Ce zici, Feodor ?

— Eu nu contez.

— Ai ceva împotrivă, ori nu ? Spune.

Siberianul Feodor este împotrivă. Indiferent de ce naționalitate ar fi, el din principiu nu înghite femeile moderne. În primul rînd sînt lipsite de rușine și apoi astea două nici n-au bani. Iar principalul este că flecăresc întruna. Le merge gura întruna, iar siberianul Feodor este un om tăcut din firea lui. Îi plac singurătatea și natura.

Dar inginerul s-a și lăsat convins.

— Să le luăm, Feodor, dă el din mînă. Hai să le luăm. Nu vezi, sînt nişte fiinţe încîntătoare.

Svetik s-a întîlnit cu prietena ei Aia. După o noapte albă arată istovită şi slăbită. Dar în acelaşi timp mai hotărîtă în sinea ei.

— Ajunge, nu mai vreau să rabd. M-am hotărît.

— O să divorţezi ?

— Da.

Prietenele stau pe o bancă. Timpul e răcoros. Septembrie e pe sfîrşite şi toamna se face simţită. Aia e tristă. Atît de mult se bucurase de fericirea lui Svetik... Dar se pare că fericirea nu-i acolo unde te-ai aştepta s-o găseşti.

— Poate că n-ar strica să te mai gîndeşti puţin. Aia o priveşte în ochi.

— M-am gîndit destul.

— Păcat totuşi.

— Asta a fost... Acum s-a terminat.

Lui Svetik nu i-a scăpat nici o singură lacrimă. Faţa ei exprimă hotărîre. E liniştită chiar. Totul s-a sfîrşit.

Ele vin în instanţă. Judecător este o femeie. Aia a ajutat-o cîndva să facă schimb de locuinţă. Poate că la rîndul ei judecătoarea le va ajuta cu un sfat bun.

— Ea e prietena mea, Svetlana. Vrea să divorţeze. Bărbatul ei este un nemernic.

CAPITOLUL X

— NU E NEMERNIC, precizează Svetik. E un prost.

— N-are importanţă. Principalul e faptul că prietena mea Svetlana ar dori să divorţeze cît mai repede posibil.

Judecătoarea întreabă :

— Urgent de tot ?

— Cît mai urgent posibil.

Judecătoarea întreabă :

— Dar el este de acord ?

— Bineînţeles, răspunde Aia. Dar e ceva la mijloc : el deocamdată nu ştie nimic despre acest lucru.

Şi Aia lasă să-i scape un zîmbet cu o anumită semnificaţie. Judecătoarea dă însă din cap :

— Nu... Urgenţa se admite numai în acele cazuri cînd există declaraţii scrise atît din partea soţiei, cît şi a soţului.

— E obligatoriu ?

— Sau în cazul cînd amîndoi se prezintă în instanţă.

— Se pare, scumpo, că dacă nu azi, în curînd vom reuşi să cunoaştem această ţară de la un capăt la altul, spune Margaret.

— Posibil, draga mea, rîde Judy, însă ei sînt al dracului de neprihăniţi. Va trebui, şi fără glumă, să luăm noi iniţiativa.

— Cu cît e mai neprihănit bărbatul, cu atît sărutul este mai preţios.

— Observă însă că ni s-a tot vorbit că ruşii conduc maşina cu prudenţă. Ăsta însă, după părerea mea, goneşte ca un nebun. Numai dementii conduc aşa.

Inginerul Razin o corectează delicat :

— Eu conduc cum pot.

— O, dumneavoastră ştiţi englezeşte.

— Prea puţin. În orice caz ştiu mai bine englezeşte decît să conduc maşina. Slavă domnului că îmi aduc aminte unde-i frîna.

— Prietenul dumneavoastră este un taciturn înrăit.

— N-aveţi dreptate. Este un om fermecător.

— Totuşi rugaţi-l să spună măcar o vorbă. E fermecător, însă o face pe surdomutul.

— E din Siberia.

— Oo !

— Feodor, să nu te mire faptul : ele ne-au pus gînd rău cum s-ar spune. Asta de lîngă mine îmi şi mîngîie genunchiul.

— Boarfele, spune Feodor tărăgănat. Ăsta a fost primul cuvînt pe care tinerele femei l-au auzit din gura lui Feodor. Ele sînt uimite de basul lui profund.

— Ce a spus prietenul dumneavoastră ?

— Întîi i-am spus eu că simpatia reciprocă dintre englezi şi ruşi se trage din veacuri.

— O, desigur.

— La care prietenul meu (el este un om de o fineţe desăvîrşită) a remarcat că această simpatie s-a prelungit special peste veacuri ca să consfinţească întîlnirea noastră cu dumneavoastră.

Englezoaicele rîd :

— O, desigur !

În Bogoliubovo vizitează un conac pe jumătate distrus. Apoi pleacă la Nerli. După ce a vizitat catedrala Pokrov şi a lăsat să-i scape o lacrimă („Ce frumuseţe !"), Feodor a intrat în rîu să se scalde. Iniţiativa lui n-a fost urmată de nimeni. În rîu nici un alt suflet de om. Noaptea a fost un mic îngheţ.

— Mă ia cu frig numai cînd mă uit la dînsul, scumpo.

— Şi pe mine la fel. Dar uite la el ce-i în stare.

Feodor se afundă, se bălăceşte, scoate fel de fel de sunete, iese alergînd la mal şi iar se aruncă în apă.

— Ce crezi, scumpo, oare de ce are chiloţi de baie cu cracii atît de lungi ?

— Nu mă taie capul, draga mea.

— Tu ce crezi, n-am să mă fac de rîs dacă o să-l întreb pe drăguţul nostru Steven Razin ?

— Steven însă a plecat să aranjeze problema cu hotelul...

Svetik fierbe. Şi grăbeşte pe cît posibil desfăşurarea procesului :

— Îți amintești, îi spune ea Aiei, cînd ți l-am prezentat pe Razin, tu mi-ai spus că seamănă la față cu un prieten al tău.

— Cu un prieten al meu ?

— Da.

— Exact... Oleșka Boltikov. Un nătărău. Cam idiot.

— Cu atît mai bine. Lasă-l să vină el în instanță în locul bărbățelului meu.

— Dar buletinul ?

— Buletinul lui e la mine. Toate actele lui sînt la mine.

— Boltikov va cere bani !

— Acum nu mai îmi pasă de bani.

Însă prietena Aia nu vrea să riște. Ea e un om cinstit. Și o sfătuiește pe Svetik să fie și ea cinstită :

— De ce să ne încurcăm cu idiotul ? Mai rabdă încă o săptămînă să se consemneze neprezentarea lui. Lasă ca totul să decurgă legal.

După o săptămînă divorțul a fost pronunțat. Inginerul Razin este de acum încolo un om liber, cu toate că deocamdată nu știe asta. Dacă îi va trece prin cap să facă recurs, Svetik va spune doar un singur cuvînt :

— Era bețiv.

Și vecinii care își aduc aminte prea bine de chefurile făcute de Razin împreună cu golanii

lui, vecinii care băteau în calorifer cerînd să se facă liniște, vor confirma cu plăcere și chefurile și bețiile lui. Și prietena ei Aia va mărturisi de asemenea :

— Nemernicul nu se mai trezea din beție.

El însă nu va face nici un recurs. Svetik e convinsă de asta. El acum e un suflet larg. Unde mai pui că și cele o mie cinci sute opt ruble pe care i le-a lăsat înseamnă și ele ceva. Lasă-l să bea. Lasă-l să mănînce. Lasă-l să-și facă ultimul chef. Iar mașina Svetik o s-o păstreze pentru ea, în instanță. A și făcut o cerere privind partajul averii. Instanța e severă. Dar judecă cu simțul dreptății. La urma urmei tot ce le aparține este cîștigat de dînsa. Și dacă în instanță se va pune problema provenienței banilor, ea nu va sta pe gînduri să spună că icoana Maicii Domnului i-a fost lăsată cu limbă de moarte de bătrînul muribund care a locuit se știe unde. Oare nu-i așa ?...

El telefonează dimineața :

— Svetlana ! Călătoresc aici prin diferite locuri renumite. Am fost rugat să duc două dudui și să le arăt frumusețile.

— Sînt fermecătoare ?

— Da. Neînchipuit de fermecătoare. Sînt englezoaice.

— Odihnește-te, dragule.

— De la serviciu nu m-au sunat ?

— Nu. Odihnește-te liniștit.

— Svetlana, distrează-te și tu. Nu sta mereu acasă. Să nu-ți pese. O viață avem.

— O viață, dragule.

— Împreună cu noi mai e un bărbat, Feodor. Un tip solid, e din Siberia ! Simte și înțelege natura într-un chip cu totul aparte !

— E o ființă fermecătoare. ?

— Și încă cum ! Ei, gata. Te sărut.

— Vezi să nu răcești, dragule.

Camerele lor de hotel sînt alăturate. Inginerul Razin bate cu pumnul în perete : „Hei, Feodor ! Ce-i cu atîta liniște la voi ? Dacă e chef, chef să fie !“ Însă din camera vecină nu răspunde nimeni. E liniște. Asta-i curios. Din camera vecină nu răzbate nici un semn de viață.

Inginerul deschide o sticlă :

— Bea, Margot.

Margaret se neliniștește :

— Eu beau, darling. Dar mai bate-i în perete o dată.

— Am bătut... Poate că discută cîte ceva.

— Nu face pe prostul, darling. În ce limbă să se înțeleagă ? Nu cumva în latinește ?

În sfîrșit toți patru ies din hotel, se așază în mașină și pleacă. Margaret e fericită. Îl învață pe Razin cum să șofeze cu o singură mînă, iar cu cealaltă să bea din sticlă.

Inginerul Razin e fericit și el. Nu-i pasă de nimic.

Mașina zboară pe pantă în jos. În față apare un tufiș. Și pădurea.

— Știi, Feodor, m-au lăsat frînele.

Feodor (s-a așezat în spatele mașinii, împreună cu Judy, care stă lipită de el) se gîndește cîteva clipe. Apoi fără grabă întreabă :

— Sărim ?

— Ai răbdare. Poate că ne ajută viteza.

— Tu știi mai bine. Dar uite ce frumusețe e în stînga. Rîulețul ăla îl vezi ? Ce minune ! Singurul lucru care-l face pe Feodor să freamăte este natura.

— Da, aprobă Razin. Rîulețul e minunat.

— Ia privește. Mestecănișul e numai aur. Nu-i minunat ?

Prietena Aia se plimbă prin locuința pustie. O examinează.

— Apartamentul e splendid, n-ai ce spune... Însă schimbul unui apartament de patru camere, chiar dacă e foarte bun, cu două apartamente a cîte două camere nu-i un lucru simplu. Cere timp.

Svetik întreabă :

— Dar pe un apartament de două camere și o garsonieră ?

— Asta-i mai ușor.

— Dar pe un apartament de două camere și o cameră ?

— Asta-i și mai ușor.

— Crezi că vom găsi repede amatori ?

— Cîți vrei. Pot să telefonez chiar acuma.

Svetik se mai gîndeşte o clipă, două. Şi se hotărăşte :

— Telefonează.

Amîndouă se apropie de telefon. Telefonul stă pe podea. Aia îi spune lui Svetik :

— Camera s-ar putea însă să fie proastă. Cu gîndaci. Cu vecini certăreţi.

— Cu atît mai bine. Merită asta.

— Dar dacă el nu va fi de acord cu un asemenea schimb ?

— N-o să-l întrebăm. Telefonează.

Aia telefonează.

Amatorii de schimb sosesc îndată. (Ei abia aşteaptă să vină, ce apartament minunat, ce noroc !) Examinează locuinţa la iuţeală. Şi cad imediat de acord. Cererea de schimb din partea Svetlanei şi a inginerului Razin se formulează în aceeaşi zi. Iar seara operaţia este înregistrată la biroul de schimburi. Apoi, datorită intervenţiei Aiei, schimbul este sancţionat fără nici o greutate. Se eliberează repartiţiile şi rămîne doar să se treacă în buletinele de populaţie noile adrese. La timpul său, Razin va face acest lucru singur. Ce altceva poate să facă ?

Formele sînt forme. Şi mutarea, de ce ar mai fi fost nevoie să întîrzie, se face chiar a doua zi.

Maşina zboară în jos pe panta şoselei. Din faţă se apropie pădurea. Inginerul Razin abia mai stăpîneşte volanul, este nevoit să părăsească

drumul şi uite-l gonind prin iarbă, zdrobind tufele de măcriş şi piciorul cocoşului. Pădurea se apropie.

— Ştii, Feodor, iar m-au lăsat frînele.

— E vreo scăpare ?

— Nu prea văd. Cred că am sfeclit-o.

— Ai ?

— Cred că pînă aici ne-a fost.

Aerul şuieră şi în atmosferă pluteşte nenorocirea. Panta se adînceşte. Maşina zboară. Pădurea e din ce în ce mai aproape.

— E vreo scăpare ? întreabă din nou Feodor.

— Mă îndoiesc !

Feodor se dovedeşte a avea o reacţie rapidă. „Borfiţa mea“, îi spune el drăgăstos lui Judy. „Ce ?“ „Nu te speria“, el o strînge în braţe pe englezoaică şi deschide portiera maşinii. Judy strigă, rugîndu-l : „Nu trebuie, Tedy ! Nu trebuie !“ Sărmana crede că vor s-o arunce din maşină, pînă aici i-a fost oare ? Strîngînd la piept oscioarele ei fragede şi casabile, Feodor îşi schimbă locul, vine lîngă portieră, cît mai aproape de ieşire, şi se aruncă în afară împreună cu englezoaica, rostogolindu-se în iarba moale a luncii.

— Ce se întîmplă, Steven ? Margaret e revoltată. Mi se pare că ar fi putut să rabde şi el pînă cînd vom opri maşina.

— Mă tem, Margaret, că nu vom mai reuşi să oprim niciodată.

— De ce ?

— M-au lăsat frînele.

— Dumnezeule !

— Sări din mașină, dragă. E cel mai bun lucru pe care-l poți face.

— Eu ? !

— Sări odată ! Deschide ușa și dă-i drumul. Încă mai e timp.

Margaret deschide portiera. Dar nu se încumetă să sară. Mașina zboară ca un bolid, pe malul unui rîu.

— Dacă ți-e frică închide ochii și sari.

— Steven, nu pot.

Și atunci Steven, sprijinind cu umărul volanul, o ia pe Margaret de mînă, ea se pierde de frică, nu e nici vie nici moartă, se uită la fața ei pe care acum o vede mai bine, la ochii ei larg deschiși, la sprîncenele ei splendide : „Mica mea persană !" îi șoptește el gingaș, apoi o împinge din mașină. „Steeveeen !..." strigă Margaret din zbor. Apoi cade intrînd cu tot corpul în apa rîului care o întîmpină și care din fericire e destul de adîncă. Peste încă cîteva clipe Razin sare și el din mașină.

Și aproape în același timp, răsună o izbitură, mașina lipsită de direcție se lovește de un brad.

În linii mari, nu s-a produs nimic grav. Judy și Feodor n-au nici măcar o zgîrietură. Margaret

și-a lovit genunchiul și a pierdut genele false. Inginerul Razin a rămas fără mașină. Asta-i bilanțul. În afară de asta Margaret sughite. Orbecăie prin noroi pînă la genunchi. Sînt uzi leoarcă. Și tremură de frig.

De cu seară a dat înghețul. Ei umblă întreaga noapte căutînd drumul și clănțănind din dinți de frig. Chibrituri n-au. Adăposturi nu-s.

— Am ajuns deja în taiga ? întreabă Judy.

Margaret se supără :

— Dacă tu ai fi sărit din mașină împreună cu mine, cum a făcut Feodor (ăsta-i adevărat bărbat !), eu n-aș mai fi sughițat acum.

— Feodor nu conducea. Eu însă trebuia să țin direcția, explică inginerul.

— Nu căuta justificări.

— Iar tu nu te mai înfuria. Sughițul trece.

— Asssta știu și eu...

Feodor și Judy nu se ceartă. Merg ținîndu-se de mînă. Feodor, ca un adevărat vînător, se simte mișcat pînă în adîncul sufletului, fapt e că dintre toți patru, inclusiv Feodor, Judy suportă frigul și foamea cel mai bine. E o femeie adevărată. E o siberiană adevărată. Dar Feodor nu știe să vorbească englezește.

— Stepan, spune-i că e o femeie adevărată.

— Lasă-mă !

În zori, picioarele lor calcă în sfîrșit pe asfalt. Iar după o jumătate de oră, îi ajunge din urmă

primul autobuz turistic. Micul și neastîmpăratul omuleț (e prezent ca întotdeauna) face un acces de isterie :

— Eu v-am încredințat niște tovarăși străini, strigă el la inginer și la Feodor. Ce-ați făcut din ei ? !

Abia le-a mai recunoscut. Margaret și Judy nu mai seamănă a străine, nu mai sînt niște femei moderne. Ele aduc al dracului cu niște muncitoare sezoniere pe care le-a prins noaptea în baltă. Micul și neastîmpăratul omuleț își iese din fire. Și amenință :

— Să vă fie rușine ! Ce lipsă de răspundere !... O să aflu eu cum vă cheamă !

El le invită în autobuz pe Margaret și pe Judy. Și închide ușa în nas, inginerului și lui Feodor. Autobuzul a și plecat. Margaret și Judy (înghețate și mute de frig și neînțelegînd schimbul de cuvinte care s-a produs bineînțeles în rusește) nu și-au dat seama imediat că au rămas fără prietenii lor. Judy se dezmeticește. Cere ca autobuzul să se întoarcă. Însă micul și descurcărețul omuleț îi spune :

— Lucrul nu este posibil. Traseul este traseu.

Feodor și inginerul Razin se despart în Vladimir.

— Ce-am mai sărit din mașină ! Îți aduci aminte ? Dar ce femei nemaipomenite ! A, ce zici ? se entuziasmează inginerul. Pe dumnezeul

meu, n-am să uit toată viața. Și în general ne-am distrat de minune.

Feodor e mulțumit și el :

— Și ce plaiuri frumoase sînt pe aici ! Ce lunci, dă din cap Feodor și plescăie din buze. O frumusețe !

Prietena Aia spune :

— Dă-le dracului de ace și croieli și vino la noi, Svetik.

— La spațiul locativ ?

— Cu mintea ta, cu memoria ta, cu istețimea ta, e cel mai potrivit loc pentru tine !

Svetik s-a gîndit singură la acest lucru. Iluziile unei vieți de familie fericite, pe care și le făcuse, s-au risipit, ele nu mai există. Trebuie să se gîndească la altceva.

— Dar ce leafă o să am ?

— O să afli.

Svetik se mută la spațiul locativ. Bineînțeles, este o începătoare, dar Aia, cunoscînd omul, îi încredințează de la început un schimb în rocadă : un așa numit lanț. Două camere în centru, pentru un apartament cu curte în împrejurimile Moscovei, pentru un apartament și o cameră în Ialta, pentru un apartament și un garaj încălzit în Lvov. Svetik pătrunde rapid în esența lucrurilor. Asta e o treabă pentru minți istețe. O activitate perfect legală. Și de nădejde. Și mult mai ușoară decît munca în atelier.

Inginerul Razin este profund mirat — cum, necum, el s-a întors acasă. Iar casa nu mai există. Aici locuiesc niște oameni străini. Și răi.

— Ați făcut schimb ? se miră el. Dar unde ne-am mutat eu cu soția ?

I se explică pe scurt că acum el este celibatar, liber cu desăvîrșire, și că locuința lui constă într-o singură cameră destul de acceptabilă, dincolo de gara Savelovski. În comun. Ce e drept, în comun. Uite și adresa. Uite și cheile.

— Dar Svetlana ?

— Ea nu ne-a împuternicit să vă dăm adresa ei. Ne-a spus să vă dăm cheile dumneavoastră. Ordinul dumneavoastră de repartiție. Și buletinul.

El pleacă spre gara Savelovski. N-are de ales. Camera e destul de mare, în cameră e patul lui pliant, lingeria lui, cărțile lui și chiar Mona Lisa în ramă. Pe undeva locuința îi amintește camera în care a trăit el înainte. Înainte de a o cunoaște pe Svetik. Înainte de a se fi îndrăgostit. Inginerul e prea obosit ca să reflecteze asupra celor întîmplate, se culcă în patul lui pliant și adoarme.

Întîlnirea se dovedește a fi scurtă. El bineînțeles a aflat adresa lui Svetik prin biroul de informații, a venit alergînd, dar Svetik era pregătită pentru asta.

— Cum a fost acolo, în Vladimir, în Suzdal ? Nu cumva ai răcit, dragule ?

Inginerul este emoționat de întîlnire. El dă din mîini bucuros. Nu înțelege :

— Svetlana ! Ce se întîmplă ? ! Noi ne-am împăcat atît de bine, ne-am iubit atît de mult unul pe altul. Nu pot să înțeleg nimic. De ce acest divorț ?

El într-adevăr nu înțelege. E puțin băut. E vesel. E un om cu suflet larg :

— Lasă ! strigă el. Noi amîndoi o să bem ceva, vom gusta ceva și ne vom împăca. Am tras și eu un chef, Svetlana, o, și ce mai chef am tras ! Și ce oameni fermecători au fost cu mine ! Îți povestesc chiar acum...

— Nu trebuie, dragule.

— Lasă, inginerul rîde. Sufletul arde. Sufletul lui dorește să-și împărtășească bucuria. Ascultă !

— *Nu trebuie*, dragule.

— Și de ce ?

— Dă-mi cheile. O, nu acestea. Acestea păstrează-le tu. Cheile de la mașină dă-mi-le. Mașina este a mea, dragule.

Inginerul se scarpină în cap :

— Mașina e acum a nimănui, Svetik.

În două cuvinte el îi spune ce s-a întîmplat în acel brădet și imediat, tot în două cuvinte, i se spune să iasă afară. Svetik subliniază : să nu-i mai calce piciorul pe aici. Altfel o să-i fie rău. Altfel o să se adreseze miliției.

Inginerul merge de-a lungul străzilor. Dă din umeri năucit :

— Nu înţeleg nimic... Am trăit atît de bine. Toate au mers minunat.

A trecut o jumătate de an. Inginerul e din nou tăcut şi timid. Soţie n-are. Bani n-are. O existenţă modestă şi banală. Cuvintele mari şi gesturile largi şi faptele bune, toate s-au terminat. Se usucă văzînd cu ochii. Se gîrboveşte. Se smochineşte, cum se smochineşte fructul copt înainte de vreme, cînd sevele copacului încep deodată să pătrundă în miez în cantităţi reduse şi cu întîrziere.

— Vă rog, spune el din nou, amabil şi fără vlagă, vorbind încet şi sfios, nu cumva îmi puteţi spune cum să ajung la cinematograful Smena ?

Sau :

— Iertaţi-mă, aş vrea să vă întreb...

A slăbit. S-a schimbat. Iarăşi preferă să i se spună Semion Razin, cu toate că îndeobşte nu mai are cine să-i spună pe nume. Prietenii au dispărut. Femeile l-au uitat. El însuşi nu mai observă sau aproape că nu mai observă pe cei din jur. Cînd se termină lucrul, se duce acasă. Vine acasă bucurîndu-se de colţul lui liniştit, nu mai are unde pleca. O masă şi un dulăpior şi-a cumpărat, mai mult nu-i trebuie. Televizor nu are.

Trăieşte liniştit şi modest, ba chiar mai liniştit şi mai modest decît a trăit vreodată. Trece neobservat. E sfios. Uneori totuşi au loc nişte izbucniri microscopice (fenomene reziduale) şi

iată că aceste izbucniri îi strică liniştea vieţii. Odată, de pildă, îi spune şefului :

— Ce tot îndrugi la verzi şi uscate ? zice el şi în aceeaşi clipă îşi dă seama. Se îngălbeneşte. Izbucnirea e scurtă ca un mic fulger de cameră. Inginerul îşi cere de îndată iertare. Bîiguind, el spune că a fost o glumă. Totuşi o săptămînă mai tîrziu, îi spune unuia din membrii comitetului sindical : „Dumneavoastră de ce vă daţi atîtea aere ?" Şi iar îşi dă seama. Şi iar se îngălbeneşte. Din cauza acestor expresii scăpate, care între altele devin din ce în ce mai domoale, în primul rînd suferă el.

Şeful l-a chemat în cabinet la dînsul. Inginerul stă în faţa lui şi încearcă să-i explice că i se întîmplă să aibă *asemenea ieşiri*, reminiscenţe din timpul chefurilor făcute în concediu şi că treptat va termina cu toate acestea şi că totul se va aranja de la sine...

— Sînteţi sigur ? Şeful se uită sever.

— Vă rog, înţelegeţi-mă, continuă să se explice cu voce blîndă firavul inginer, doar n-aş putea să vă felicit cu ocazia Anului Nou în şoaptă, şi, încet ca un şoarece, să vă aduc proiectele pentru semnat.

— Şi de ce nu puteţi ?

— Sînt totuşi Stepan... Sînt totuşi un Razin.

Şeful îl priveşte lung :

— Poate că ar fi bine să te mai tratezi, dragul meu, ce zici ?

Judecînd după toate acestea, relațiile cu șeful e îndoielnic că se vor ameliora. Și unde mai pui că se simte singuratec aici. Și iată că inginerul se gîndește în modul cel mai serios să părăsească Moscova și să plece la Kiev, singurul oraș unde are un prieten vechi și bun. Îi este indiferent unde o să locuiască : Kievul este un oraș minunat.

Vechiul și bunul prieten i-a trimis o scrisoare ; îi propune inginerului să facă un schimb de locuință cu Kievul. Îl cheamă la dînsul. Îi promite un loc de muncă nu prea grozav, în fond cam la fel cu cel pe care l-a avut. Și cu aceeași leafă. Și cum, necum vom fi alături... Gîndindu-se și reflectînd în fel și chip, inginerul i-a răspuns pozitiv.

Pe Svetik n-a mai văzut-o niciodată.

Svetik lucrează la spațiul locativ. E foarte mulțumită, simte că se află la un loc potrivit. Are o locuință admirabilă, un apartament cu două camere mobilat destul de bine. Îi lipsește deocamdată numai un soț. Dar Svetik nu se grăbește. S-a ars o dată. Acum trebuie să-și găsească un nou ideal în viață. Să se gîndească și iar să se gîndească. Și în nici un caz să nu se grăbească.

În muncă este apreciată. Are influență. Este stimată. Ba chiar se bucură de o oarecare faimă. Acum ea este Svetlana Sergheievna. O cunosc toți sau aproape toți cei care au contingență cu problema locativă.

— Ehei, dacă s-ar ocupa de dosarul meu Svetlana Sergheievna ! — exclamă ei în gînd sau cu voce tare. Svetik a fost deja promovată și prietena ei Aia este acum una din subalternele ei, dar discuții pe această temă n-au fost între ele și nu sînt. Ba chiar mai mult : Aia se simte mulțumită ca subalternă a Svetlanei Sergheievna. Aia a considerat-o totdeauna mai bună decît ea. Svetlana Sergheievna este fără îndoială un om talentat, înțelept, are memorie și este isteață. A fi subalterna ei este o mare onoare. Svetlana Sergheievna înlesnește schimburile cu mare abilitate. Schimburi în lanț de cîte zece, douăsprezece verigi. Lănțișoarele ei cuprind teritoriul întregii țări, de la Lvov pînă la Petropavlovsk din Kamciatka. Și oamenii îi sînt recunoscători. Talentul este talent.

Svetlana Sergheievna s-a mai îngrășat nițel. E liniștită. E ponderată. E drăguță cu toată lumea. Și numai uneori (foarte rar) o cuprinde amărăciunea pentru acel insucces.

— O să mă răfuiesc eu cu el, îi spune ea uneori prietenei Aia.

— Îi plîng de milă. Uită-l, Svetik.

— În general l-am uitat...

— Uită-l. Am auzit că parcă s-ar fi scrîntit de tot.

— Ce, ce ?

— Am auzit că s-ar fi scrîntit. Uită-l.

Svetlana Sergheievna își aprinde țigara și se plimbă prin spațiosul ei cabinet de lucru :

— L-am uitat. De mult l-am uitat. Dar faptul că acest neisprăvit mi-a distrus visul nu-l pot uita. Nu-mi pasă de apartamentul acela. Nu-mi pasă de mașină. Nu-mi pasă de bani. Dar de visul sfărîmat îmi pare rău.

Epilog

EXISTĂ UNDEVA pe lumea asta un rîuleț, mai exact un pîrîiaș, puțin adînc și fără nume, care la capătul lui se varsă în Ural. Un bordei. În jur numai pădure. Iar dincolo, cît cuprinzi cu ochii, lanțuri de munți. Bună de locuit în acest bordei e doar o singură cameră. În cameră e o sobă mare. Trăiește aici, uitat de lume, un om. Nu e bătrîn.

Oamenii din satele învecinate spun că e un om bolnav („E liniștit, dar are curiozități. Puteți constata și singuri !"). După cît se pare, așa și este. Acest om liniștit și bolnav trăiește din grădinărit. Pune capcane pentru păsări și popîndăi, îi prăjește pe loc, chiar aici lîngă bordei. Nu comunică cu nimeni și nu călătorește nicăieri : trăiește de pe o zi pe alta și nu deranjează pe nimeni. Oamenii din satele din jur povestese că din cînd în cînd el se urcă în vîrful dealului („Uite, pe ăla") și stă acolo ceasuri întregi cufundat în gînduri.

Uneori se întîmplă ca, lîngă casa lui pe jumătate dărîmată, turiștii ajunși prin părțile locului să-și instaleze corturile. Singuratecul om îi salută întotdeauna. Bea ceaiul cu ei. Părul și barba i-au crescut sălbatec, hainele îi sînt ponosite, însă niciodată nu cere nimic nimănui. Întotdeauna e liniștit și amabil și doar atunci cînd i se oferă puțină votcă se însuflețește și începe să povestească : îi asigură pe toți că a fost cîndva inginer.

— Nu mai spune ! fac tinerii călători în derîdere. Fetele însă îi trag de mînecă : să rîzi de un astfel de om nu-i frumos și nu e bine. Lasă-l să pălăvrăgească.

El stă cu ei lîngă focul de tabără.

— Da... Eu am fost inginer. Am trăit la Moscova.

— Și cum de-ai nimerit aici ?

— Cum ? el își freacă îndelung fruntea încrețită și-și amintește. Am vrut să fac un schimb cu Kievul... Ei da, cu Kievul. Aveam o cameră. O cameră bună și luminoasă.

— La Moscova ?

— Da. Am locuit chiar în spatele gării Savelovski. M-am învoit să fac schimbul și am intrat în combinație cu mai multe persoane. Unii voiau să se mute la Taganrog, alții din Taganrog la Penza, cei din Penza la Aleutovo, iar cei din Aleutovo voiau să facă schimb cu acest bordei.

— Și mai departe ?

— Iar mai departe, acest bordei trebuie, într-un fel de asemenea complicat, să fie schimbat cu o locuință din Kiev.

— Nu mai spune ! rîd cu toții din nou.

— Vă jur ! Acesta se numește un schimb în lanț.

— Și totuși ce s-a întîmplat ? Cei din jur încetează să rîdă, văzînd tristețea lui și prefăcîndu-se că îl ascultă cu atenție.

Singuratecul și delăsatul om povestește : S-a întîmplat ceva curios. Schimbul a durat destul de mult, cineva a renunțat, cineva dintre obraznici a cerut filodormă, poveste știută, care a durat un an sau doi. Iar el avea o mare nevoie să facă schimb cu Kievul. La un moment dat i s-a promis că dacă v-a accepta temporar să-și schimbe locul în lanțul respectiv, adică să se mute în acest bordei, schimbul se va face mult mai repede. El a acceptat. S-a mutat. Trăiește aici și așteaptă. Iar lanțul s-a rupt...

— S-a rupt ?

— Da. Așa zic ei, atunci cînd cel dinaintea ta renunță să mai facă schimbul. Nu mai dorește și gata.

— Și asta-i toată povestea dumneavoastră ?

— Da.

— Ce interesant ! de fapt ei s-au plictisit demult. Discuțiile nu-i mai interesează. Nu pentru asta au venit. Ei încep să facă cafeaua și să pună șașlîcul pe jeratic. Perechi-perechi pleacă în tufișuri. Aleargă. Se joacă. Singuratecul și delăsatul om coboară în liniștea lui. Privește lung

focul de tabără. I se oferă puțin șașlîc, el mulțumește politicos și mănîncă. Apoi pleacă spre bordeiul lui. Se așază în cerdacul aproape putred. Și se aude cum continuă îngîndurat să reflecteze și să vorbească cu sine însuși în șoaptă : „Eu doar am iubit-o... Mda... Am iubit-o. Femeile așa sînt ele."

După-prînz și după ce s-au odihnit, călătorii pleacă mai departe. Își strîng corturile. Își pun în spate rucsacurile enorme.

— La revedere ! îi strigă ei. Iar fetele îi fac semn cu mîna. El stă nemișcat. Ei au și dispărut dincolo de zare. El stă în cerdacul aproape putred într-o singurătate deplină. În jur e pădurea.

Amurgește. Se apropie noaptea. Deja s-a lăsat frigul. El părăsește cerdacul și se duce în bordeiul lui. Se urcă pe cuptor și se învelește cu o zdreanță. Somnul îi este neliniștit, nervos.

Uneori, în miezul nopții, se trezește. I se pare că aude voci.

— ...Ce ? întreabă el. Cine este ?

Dar nu-i nici un suflet. Deasupra pădurii se adună furtuna de noapte, chiar ea l-a trezit. Ploaia încă nu cade. Dar rafalele de vînt sînt puternice și pline de biciuiri. El iese în noapte. Nu are somn. Afară fulgeră. Și deodată trăsnetul cade cu atîta putere, încît, cuprins de groază și luat prin surprindere, el se ghemuiește pentru o clipă. Și zîmbește. S-a speriat de trăsnet. Se întîmplă...

Merge fără grabă, înlătură cu mîna crengile. Se urcă pe deal, urcă mult timp creasta dealului,

iar acolo în vîrf se așază pe o piatră și se odihnește. Se gîndește. La ce se gîndește nu știe nimeni. Fulgerele sfîșie cerul. El stă acolo de mult și treptat spațiul din jurul lui se umple de oameni închipuiți. Aude voci. Pași. Nechezat de cai. Vede în întunericul nopții oameni în zdrențe cuprinși de furie. Au coase. Au topoare. Mîinile lor înalță săbii. Răsculații. Ei strigă, îl învinuiesc de lipsă de bărbăție... Glasurile se apropie din ce în ce mai mult. Oameni cu bărbi lungi îl înconjoară. Și atunci el se scoală în picioare, se îndreaptă și strigă cu voce tunătoare și groaznică : „Înainte, fraților !" Iar în jur nu e nici un suflet. Răsună pădurea în noapte și din clipă în clipă va porni să plouă.

CUPRINS

Lector: AUREL BUICIUC
Tehnoredactor: NICOLAE ȘERBĂNESCU

Bun de tipar: 24.05.1983.
Coli tipar: 10,5.

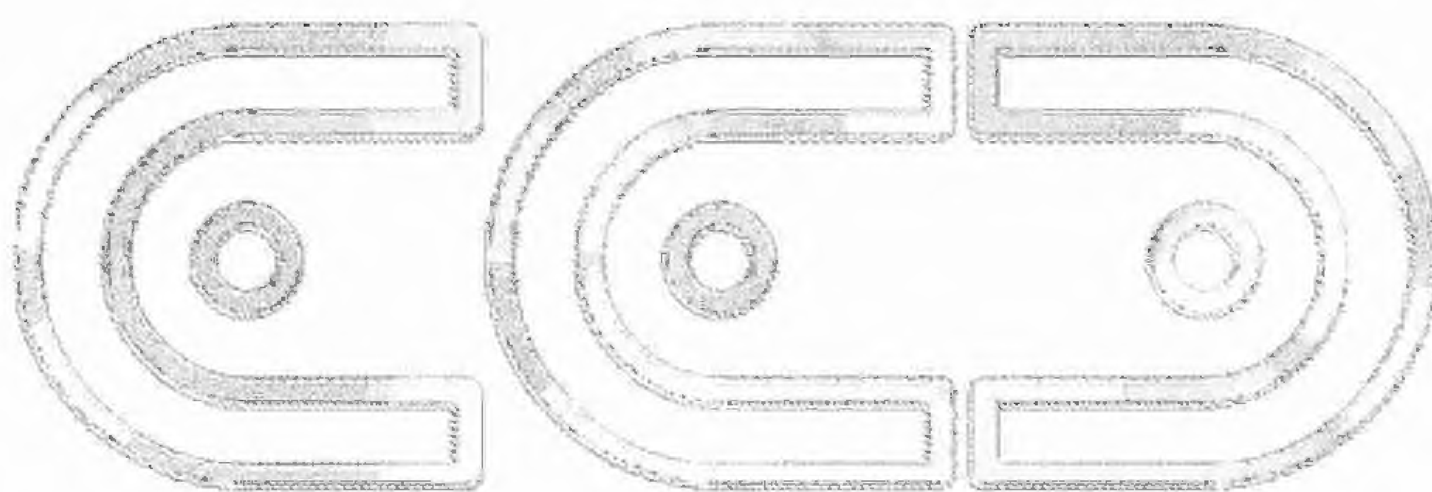
Comanda nr. 20 647

București — Piața Scînteii nr. 1
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"
Republica Socialistă România

DC

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

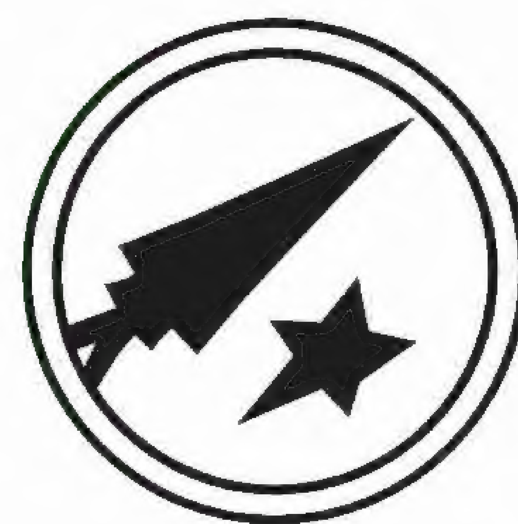

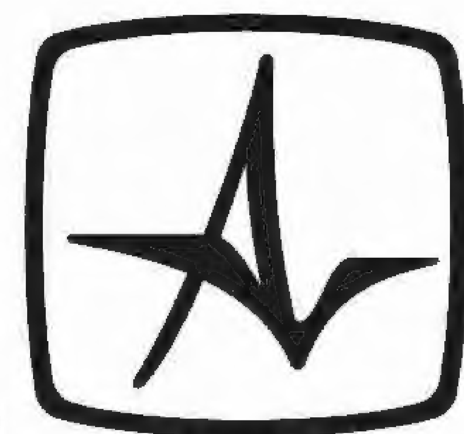

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

